

Konkurrencerådsafgørelse den 25. oktober 2023

Priser på mFRR i Vest-danmark (DK1)

**Midlertidig udgave indtil spørgsmål om
fortrolighed er afklaret**

Midlertidig udgave

Midlertidig udgave

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
Tlf.: +45 41 71 50 00
E-mail: kfst@kfst.dk

Journal nr. 21/01521 /MBB/TBFP/KSH/ABH

Afgørelsen er udarbejdet af
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Indholdsfortegnelse

1.	RESUME.....	7
2.	AFGØRELSE.....	9
3.	SAGSFREMSTILLING.....	12
3.1	Indledning.....	12
3.2	De involverede virksomheder.....	13
3.2.1	Effekthandel ApS.....	13
3.2.2	[Virksomhed 2].....	13
3.2.3	[Virksomhed 1].....	13
3.2.4	[Virksomhed 12].....	14
3.2.5	[Virksomhed 34].....	14
3.2.6	[Virksomhed 38].....	14
3.2.7	[Virksomhed 35].....	15
3.2.8	[Virksomhed 44].....	15
3.2.9	[Virksomhed 32].....	15
3.2.10	[Virksomhed 30].....	16
3.2.11	[Virksomhed 13].....	16
3.2.12	[Virksomhed 39].....	16
3.2.13	[Virksomhed 20].....	17
3.2.14	[Virksomhed 24].....	17
3.2.15	[Virksomhed 11].....	17
3.2.16	[Virksomhed 48].....	18
3.2.17	[Virksomhed 43].....	18
3.2.18	[Virksomhed 25].....	18
3.2.19	[Virksomhed 47].....	19
3.2.20	[Virksomhed 21].....	19
3.2.21	[Virksomhed 7].....	19
3.2.22	[Virksomhed 33].....	20
3.2.23	[Virksomhed 40].....	20
3.2.24	[Virksomhed 14].....	20
3.2.25	[Virksomhed 8].....	21
3.2.26	[Virksomhed 26].....	21
3.2.27	[Virksomhed 15].....	21
3.2.28	[Virksomhed 19].....	22
3.2.29	[Virksomhed 17].....	22
3.2.30	[Virksomhed 45].....	22
3.2.31	[Virksomhed 37].....	23
3.2.32	[Virksomhed 27].....	23
3.2.33	[Virksomhed 6].....	24
3.2.34	[Virksomhed 5].....	24
3.2.35	[Virksomhed 22].....	24
3.2.36	[Virksomhed 16].....	25
3.2.37	[Virksomhed 3].....	25
3.2.38	[Virksomhed 41].....	25
3.2.39	[Virksomhed 18].....	26
3.2.40	[Virksomhed 4].....	26
3.2.41	[Virksomhed 9].....	26
3.2.42	[Virksomhed 42].....	27

3.2.43	[Virksomhed 31]	27
3.2.44	[Virksomhed 23]	27
3.2.45	[Virksomhed 49]	28
3.2.46	[Virksomhed 46]	28
3.2.47	[Virksomhed 28]	29
3.2.48	[Virksomhed 36]	29
3.2.49	[Virksomhed 10]	29
3.2.50	[Virksomhed 29]	30
3.2.51	Energinet	30
3.3	Markedsbeskrivelse	31
3.3.1	Introduktion til el-systemet	31
3.3.2	Balanceansvarlige aktører	34
3.3.2.1	Aggregatorer	37
3.3.3	Day-ahead	38
3.3.4	Intraday	38
3.3.5	Regulérkraft	39
3.3.6	Systemydelse	39
3.3.6.1	FCR	40
3.3.6.2	aFRR	41
3.3.6.3	mFRR	42
3.3.7	Køb og salg af mFRR	43
3.3.7.1	Behovet for mFRR	43
3.3.7.2	mFRR-kapacitetsauktionen	43
3.3.8	Kraftvarmeværker	48
3.3.9	Situationen på markedet for mFRR i perioden 2018-2022	51
3.4	Den omhandlede adfærd	52
3.4.1	[Advokatfirma]s notat om konkurrenceretlig vurdering af Effekthandel ApS' setup af den 30. august 2019	52
3.4.2	Aftaler mellem de 49 værker og Effekthandel i perioden 1. september 2019 til 16. januar 2021	54
3.4.3	E-mails af den 3. - 26. september 2019: Effekthandel sender følgebrev til en række værker	56
3.4.4	Beskrivende materiale af den 5. september 2019: Effekthandel forklarer fordele ved samhandlet prisindmelding	57
3.4.5	Månedsopgørelser fra Effekthandel til værkerne	59
3.4.6	Beskrivende materiale om Effekthandel af den 8. januar 2020	59
3.4.7	E-mail af den 20. januar 2020: Effekthandel sender månedsopgørelse til de deltagende værker i puljen med status	60
3.4.8	E-mail af den 25. februar 2020: Effekthandel sender månedsopgørelse og beskriver, at puljen vokser, samt at puljen ofte er prissættende	61
3.4.9	E-mail af den 25. marts 2020: Effekthandel sender informationsmateriale om Effekthandel til puljedeltagerne	62
3.4.10	E-mail af den 30. marts 2020: Effekthandel sender månedsopgørelse og oplyser puljedeltagerne om Effekthandels strategi	64
3.4.11	E-mailkorrespondance mellem Effekthandel og [xxx] i perioden den 4.-28. august 2020	65
3.4.12	E-mail af den 2. december 2020: Effekthandel oplyser puljedeltagere om status på markedet	68

3.4.13	E-mail af den 25. januar 2021: Effekthandel sender månedsopgørelse og oplyser om puljens strategi	69
3.4.14	E-mail af den 22. marts 2021 fra Effekthandel til [xxx]	70
3.4.15	Informationsbrochure om Effekthandel af den 24. marts 2021	71
3.4.16	E-mail af den 7. december 2021: Effekthandel oplyser om rådhedsmarkedet.....	72
3.4.17	E-mail af den 24. august 2022: Effekthandel fremsender månedsopgørelse til puljedeltagerne	73
3.4.18	<i>Pay-as-clear</i> -formatets betydning for den omhandlede adfærd	73
3.5	Høringssvar	75
3.5.1	Der er ikke tale om et marked	77
3.5.2	Manglende inddragelse af markedsforholdene i Østdanmark (DK2)	77
3.5.3	Manglende inddragelse af betydningen af, at værkerne leverer fjernvarme, og hvorfor værkerne dermed ikke er konkurrenter.....	78
3.5.4	Værkerne er for små til selv at byde ind i auktionen	79
3.5.5	Der er ikke samhandelspåvirkning	79
3.5.6	Effekthandel fungerer som et andelsselskab	80
3.5.7	Aftalerne er parallelle, vertikale aftaler	80
3.5.8	Konkurrencebegrænsningen er en direkte eller nødvendig følge af anden offentlig regulering	81
3.5.9	Der sker ingen koordinering af priser og bud værkerne imellem	83
3.5.10	Effekthandel har ikke koordineret bud	84
3.5.11	Formålet med aftalen er at spare ressourcer	84
3.5.12	Formålet med aftalen er at sikre forsyningssikkerheden.....	85
3.5.13	Fritagelse efter TEUF artikel 101, stk. 3 og konkurrencelovens § 8, stk. 1	86
3.5.14	Parterne har ikke udøvet ulovlig konkurrencebegrænsende informationsdeling.....	87
3.5.15	Aftalen udgør ikke et kartel	87
3.5.16	Formålsanalysen er ikke omfattende nok.....	88
3.5.17	Parterne har handlet i god tro, og der er ikke grundlag for strafforfølgning af virksomheder og/eller fysiske personer	88
3.5.18	Parterne har haft en beskeden fortjeneste på aftalen, og kraftvarmeværkerne kan ikke betale en bøde, da de ikke har en betalingssevne.....	90
3.5.19	Styrelsen har tilsidesat specialitetsprincippet, lex specialis princippet, proportionalitetsprincippet og lighedsgrundsætningen	91
3.5.20	Styrelsens sagsbehandling har ikke været tilstrækkelig.....	91
4.	VURDERING	95
4.1	Markedsafgrænsning.....	95
4.1.1	Det relevante produktmarked	95
4.1.1.1	Produktmarkedet for mFRR	96
4.1.2	Det relevante geografiske marked	96
4.1.2.1	Det geografiske marked for mFRR.....	97
4.1.3	Konklusion vedrørende markedsafgrænsning	97
4.2	Samhandelspåvirkning	97
4.2.1	Parternes aftale påvirker samhandlen mærkbart.....	99
4.2.2	Konklusion vedrørende samhandelspåvirkning.....	102
4.3	Konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101.....	102
4.3.1	Virksomhedsbegrebet	103
4.3.2	Aftale, vedtagelse eller samordnet praksis	103
4.3.2.1	Praksis om aftalebegrebet	103

4.3.2.2	Effekthandel og de 49 værker har indgået en aftale	105
4.3.2.3	En horisontal aftale mellem konkurrenter	108
4.3.2.4	Konkurrencelovens § 5	109
4.3.3	Til formål og/eller til følge at begrænse konkurrencen	113
4.3.3.1	Visse former for aftaler har til formål at begrænse konkurrencen	114
4.3.3.2	Horisontal koordinering af priser og bud har generelt til formål at begrænse konkurrencen	116
4.3.3.3	Effekthandels og de 49 værkers aftale har til formål at begrænse konkurrencen	117
4.3.3.3.1	Aftalens indhold	118
4.3.3.3.2	De formål, aftalen tilsigter at opfylde	121
4.3.3.3.3	Den retlige og økonomiske kontekst	123
4.3.3.4	Konklusion om at aftalen har til formål at begrænse konkurrencen.....	127
4.3.4	Mærkbar konkurrencebegrænsning.....	127
4.3.5	Overtrædelsens varighed.....	128
4.3.6	Konklusion vedrørende konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101.....	128
4.4	Fritagelse.....	128
4.4.1	Aftalen er ikke omfattet af en gruppefritagelsesforordning.....	129
4.4.2	Aftalen opfylder ikke betingelserne for en individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8 og TEUF artikel 101, stk. 3	130
4.5	Samlet konklusion	133
5.	BILAG	134

1. Resume

1. Denne sag omhandler en aftale mellem en række kraftvarme- og regulérkraftværker ("de 49 værker") om koordinering af priser og bud på el-markedet for mFRR¹ i Vestdanmark (DK1) gennem virksomheden Effekthandel ApS ("Effekthandel").
2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder, at aftalen om koordinering af priser og bud har til formål at begrænse konkurrencen på markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) i strid med konkurrencelovens² § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1 og 3, og Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde³ ("TEUF") artikel 101, stk. 1, litra a og c.
3. Effekthandel er en handelsvirksomhed, der fastsætter priser på kapacitet i mFRR-kapacitetsauktionen i Vestdanmark (DK1) i en puljeordning for kraftvarme- og regulérkraftværker, der har indgået en aftale med Effekthandel om uddelegering af prissætningen af mFRR.
4. Deltagerne i Effekthandels puljeordning består både af kraftvarmeværker, hvis primære formål er at levere fjernvarme og sekundært at levere el, og regulérkraftværker, hvis primære formål er at levere el-kapacitet til forskellige typer af opregulering. Op- og nedreguleringskapacitet er reserver indkøbt af Energinet for at kunne justere på produktionen af strøm. Opregulering leveres, når der er behov for at øge produktionen af strøm, mens nedregulering leveres, når der er behov for at reducere produktionen af strøm.⁴
5. Sagen begyndte på baggrund af en klage, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtog fra den selvstændige offentlige virksomhed, Energinet, der er eneindkøber af mFRR i Vestdanmark (DK1). Styrelsen gennemførte efterfølgende en kontrolundersøgelse hos [xxx].
6. Materialet fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021 og efterfølgende indhentet materiale viser, at Effekthandel og de 49 værker i perioden fra september 2019 til i hvert fald august 2022 har haft et indmeldingsfællesskab, hvor de 49 værker har overladt indmeldingen af priser på mFRR til Effekthandel med et fælles formål om at opnå en højere indtjening på mFRR i Vestdanmark (DK1).
7. Værkerne har indgået grundlæggende ens aftaler med Effekthandel om indmeldingen af priser på mFRR i en fælles puljeordning. Det fremgår af aftalerne, at en række andre virksomheder deltager i aftalen og skal have andel i puljeordningens fælles indtjening. De 49 værker er bevidste om, at andre værker har indgået lignende aftaler og er dermed også bevidste om, at værkerne indgår i en fælles puljeordning.
8. Bevismaterialet viser derudover, at Effekthandel modtager provision af de deltagende værkers indtjening på mFRR, og at Effekthandel fordeler omsætningen fra mFRR-kapacitetsauktionen mellem de deltagende værker baseret på mængden af indmeldt kapacitet fra hvert enkelt medlem. Det er således ikke afgørende for værkerne at sælge kapacitet i hvert enkelt tilfælde for at opnå indtjening, da de modtager en betaling fra puljen, uanset om deres bud vinder auktionen.

¹ mFRR, også kaldet manuelle reserver, dækker over den kapacitet, der efter aftale med Energinet reserveres af aktørerne til manuel balancering af el-systemet i selve driftstimen. Se nærmere om mFRR i afsnit 3.3.6.3.

² LBK nr. 360 af 4. marts 2021 om konkurrenceloven ("konkurrenceloven").

³ Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde, (EUT 2008 C 115) ("TEUF").

⁴ Se nærmere om op- og nedregulering i afsnit 3.3.5.

-
9. I denne sag kan umiddelbart afgrænses følgende relevante marked:
 - » Markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1).
 10. Styrelsen har dog ikke foretaget en endelig afgrænsning af det relevante marked, da det ikke har betydning for vurderingen af denne sag.
 11. Styrelsen finder på baggrund af en vurdering af de foreliggende oplysninger i sagen, at puljeordningen har et formål om at hæve priserne på markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1).
 12. Styrelsen lægger således til grund, at det objektive formål med aftalen mellem Effekthandel og værkerne er at begrænse konkurrencen på markedet for mFRR ved at overlade prissætningen af værkeres kapacitet i mFRR-kapacitetsauktionen til Effekthandel med henblik på at hæve priserne i markedet. Aftalen mellem Effekthandel og værkerne medfører således, at det enkelte værk ikke fastsætter prisen på egne bud i mFRR-kapacitetsauktionen, hvilket sætter priskonkurrencen i auktionen, og hermed en af de vigtigste konkurrenceparametre mellem værkerne, ud af kraft.
 13. Det er styrelsens vurdering, at aftalen mellem Effekthandel og værkerne er af horisontal karakter. Dette skyldes, at de 49 værker er aktuelle eller potentielle konkurrenter på det relevante marked, og at Effekthandel efter sin adfærd og hensigt deltager i den konkurrencebegrænsende aftale, uanset at Effekthandel ikke er til stede på det marked, hvor konkurrencebegrænsningen finder sted. Effekthandel og de 49 værker er således ansvarlige for den horisontale aftale.
 14. Bevismaterialet viser, at Effekthandel udveksler oplysninger om markedet med værkerne i fælles mails adresseret til samtlige puljedeltagere og regelmæssigt oplyser alle værkerne blandt andet om puljens koordinerede ageren på markedet, hvor værkerne er konkurrenter. Værkerne modtager derudover fælles månedlige mails fra Effekthandel med en fordelingsnøgle over hvert enkelt værks udbetalinger for salg af mFRR og oplysninger om værkeres indmeldte kapacitet målt i MW og timer samt information om blandt andet puljeordningens formål. Det er således især via disse månedlige e-mails, der er egnet til at formidle kontakt mellem værkerne via Effekthandel, at aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker får en horisontal karakter.
 15. Det er styrelsens vurdering, at der ikke er særlige karakteristika ved markedet, som kan rejse tvivl om, hvorvidt Effekthandels aftale med de 49 værker har til formål at begrænse konkurrencen, og styrelsens analyse af den retlige og økonomiske kontekst, som aftalen indgår i, bekræfter således, at aftalen objektivt har til formål at begrænse konkurrencen.
 16. Det er endvidere styrelsens vurdering, at Effekthandel og de 49 værker ikke er omfattet af en gruppefritagelse eller opfylder betingelserne for en individuel fritagelse fra forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. konkurrencelovens § 8, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 1, jf. stk. 3.
 17. Styrelsen finder dermed samlet, at Effekthandel og de 49 værker har overtrådt konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 i individuelle varigheder i perioden mellem september 2019 og i hvert fald august 2022.
-

2. Afgørelse

18. Konkurrencerådet træffer følgende afgørelse:

19. Det meddeles

- » Effekthandel ApS,
 - » [Virksomhed 1],
 - » [Virksomhed 2],
 - » [Virksomhed 3],
 - » [Virksomhed 4],
 - » [Virksomhed 5],
 - » [Virksomhed 6],
 - » [Virksomhed 7],
 - » [Virksomhed 8],
 - » [Virksomhed 9],
 - » [Virksomhed 10],
 - » [Virksomhed 11],
 - » [Virksomhed 12],
 - » [Virksomhed 13],
 - » [Virksomhed 14],
 - » [Virksomhed 15],
 - » [Virksomhed 16],
 - » [Virksomhed 17],
 - » [Virksomhed 18],
 - » [Virksomhed 19],
 - » [Virksomhed 20],
 - » [Virksomhed 21],
 - » [Virksomhed 22],
 - » [Virksomhed 23],
 - » [Virksomhed 24],
 - » [Virksomhed 25],
 - » [Virksomhed 26],
 - » [Virksomhed 27],
 - » [Virksomhed 28],
 - » [Virksomhed 29],
 - » [Virksomhed 30],
 - » [Virksomhed 31],
 - » [Virksomhed 32],
 - » [Virksomhed 33],
 - » [Virksomhed 34],
 - » [Virksomhed 35],
 - » [Virksomhed 36],
 - » [Virksomhed 37],
 - » [Virksomhed 38],
 - » [Virksomhed 39],
 - » [Virksomhed 40],
 - » [Virksomhed 41],
 - » [Virksomhed 42],
 - » [Virksomhed 43],
 - » [Virksomhed 44],
-

-
- » [Virksomhed 45],
 - » [Virksomhed 46],
 - » [Virksomhed 47],
 - » [Virksomhed 48],
 - » [Virksomhed 49],

at disse har overtrådt forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1 og nr. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1, litra a og c, ved i perioderne, jf. punkt 20 nedenfor:

at have indgået en konkurrencebegrænsende aftale om koordinering af priser og bud på mFRR i Vestdanmark (DK1).

20. Den i punkt 19 nævnte overtrædelse har fundet sted i følgende perioder:

- » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for Effekthandel ApS,
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 1],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 2],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 3],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 4],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 5],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 6],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 7],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 8],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 9],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 10],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 11],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 12],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 13],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 14],
 - » fra den [xxx] til [xxx] for [Virksomhed 15],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 16],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 17],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 18],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 19],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 20],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 21],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 22],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 23],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 24],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 25],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 26],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 27],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 28],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 29],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 30],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 31],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 32],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 33],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 34],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 35],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 36],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 37],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 38],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 39],
-

-
- » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 40],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 41],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 42],
 - » fra den [xxx] til i hvert fald den [xxx] for [Virksomhed 43],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 44],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 45],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 46],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 47],
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 48], og
 - » fra den [xxx] til den [xxx] for [Virksomhed 49].

21. I medfør af konkurrencelovens § 6, stk. 4, 1. punkt, jf. § 16, stk. 1 og TEUF artikel 101, jf. konkurrencelovens § 16, stk. 1, jf. § 14 a, påbyder Konkurrencerådet Effekthandel ApS
- » straks at bringe den i punkt 19 nævnte overtrædelse til ophør, såfremt dette ikke allerede er sket,
 - » fremover at afstå fra adfærd, der har samme eller tilsvarende formål eller følge, som beskrevet i punkt 19, og
 - » senest 10 hverdage fra Konkurrencerådets afgørelse at indsende dokumentation til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen for ophør af Effekthandels puljeordning.
22. I medfør af konkurrencelovens § 6, stk. 4, 1. punkt, jf. § 16, stk. 1 og TEUF artikel 101, jf. konkurrencelovens § 16, stk. 1, jf. § 14 a, påbyder Konkurrencerådet [Virksomhed 1-48] og [Virksomhed 49]
- » straks at bringe den i punkt 19 nævnte overtrædelse til ophør, såfremt dette ikke allerede er sket,
 - » fremover at afstå fra adfærd, der har samme eller tilsvarende formål eller følge, som beskrevet i punkt 19, og
 - » senest 10 hverdage fra Konkurrencerådets afgørelse at indsende dokumentation til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen for ophør af deltagelse i Effekthandels puljeordning. Dokumentation kan fx ske ved at fremsende kopi af udmeldelse af puljen.
-

3. Sagsfremstilling

3.1 Indledning

23. Denne sag handler om, hvorvidt Effekthandel ApS (herefter "Effekthandel") og en række kraftvarme- og regulérkraftværker (herefter "de 49 værker") har koordineret priser og bud på mFRR ved, at Effekthandel i en puljeordning har forestået de 49 værkers prisindmeldinger i den daglige mFRR-kapacitetsauktion i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 1.
24. Styrelsen foretog den 5. maj 2021 kontrolundersøgelser hos [xxx]. Det skete på baggrund af en klage fra Energinet, der ifølge Energinet tydede på, at der var indgået en kartellignende aftale på markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1), da Energinet oplevede en anormal udvikling i priserne på mFRR i Vestdanmark (DK1). På to specifikke dage oplevede Energinet således, at der var indmeldt 44 identiske prisbud på mFRR fra 44 forskellige udbydere. Disse bud var ifølge klagen indmeldt af Effekthandel på vegne af udbyderne.
25. Styrelsen sendte den 26. januar 2022 en meddelelse om betænkeligheder ("MOB") til Effekthandel og de 49 værker. De fremsatte betænkeligheder vedrørte en hypotese om, at:

"Effekthandel ApS har samarbejdet med en lang række kraftvarmeværker om at indmelde priser på mFRR-reservekapacitet i DK1 på vegne af disse. [...], [den enkelte part] og de øvrige virksomheder har indgået i aftale og/eller samordnet praksis om koordinering af priser på mFRR-reservekapacitet i DK1 i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1."
26. Styrelsen afholdte et møde med Effekthandel den 16. februar 2022, hvor Effekthandel afgav mundtlige bemærkninger til styrelsens meddelelse om betænkeligheder. Effekthandel fremsendte den 4. marts 2022 en skriftlig, supplerende redegørelse for det relevante marked og Effekthandels forretning.
27. Styrelsen afholdte på opfordring af en række af sagens parter et virtuelt informationsmøde den 8. april 2022, hvor en række af sagens parter deltog.
28. Styrelsen afholdte en række individuelle møder med sagens parter. Styrelsen afholdte møde den 11. marts 2022 og den 7. marts 2023 med [Virksomhed 23] den 23. marts 2022 med [Virksomhed 3], den 26. april 2022 med [Virksomhed 12], den 28. april 2022 med [Virksomhed 40], den 4. maj med henholdsvis [Virksomhed 20] og [Virksomhed 43], den 6. maj 2022 og den 16. august med [Virksomhed 17], den 16. maj med [Virksomhed 44], den 23. maj 2022 med [Virksomhed 36], den 31. maj 2022 med [Virksomhed 33] og den 1. februar 2023 med [Virksomhed 48], [Virksomhed 47], [Virksomhed 49] og [Virksomhed 46]. På de individuelle møder afgav værkerne mundtlige bemærkninger til styrelsens meddelelse om betænkeligheder.
29. Styrelsen sendte den 22. februar 2023 en klagepunktsmeddelelse i høring hos Effekthandel og sagens øvrige parter. Styrelsen modtog den 11. april 2023 samt den 23.-25. august 2023 parternes skriftlige bemærkninger til styrelsens klagepunktsmeddelelse.
30. På Konkurrencerådsmødet den 15. september 2023 forelagde en række af sagens parter deres mundtlige bemærkninger til styrelsens klagepunktsmeddelelse. Der var i det væsentligste tale om en gengivelse af parternes skriftlige bemærkninger af den 11. april 2023 samt den 23.-25. august 2023.

3.2 De involverede virksomheder

31. I dette afsnit præsenteres de virksomheder, der er involverede og centrale i relation til denne sag.

3.2.1 Effekthandel ApS

32. Effekthandel (CVR-nr. 40741798) er et anpartsselskab, der blev stiftet den 27. august 2019, og har ifølge sine vedtægter til formål, "på vegne af el-produktionsvirksomheder, at handle med effekt i el-markedet".⁵ Effekthandel er placeret i Ikast.
33. Effekthandel driver en pulje, der ifølge Effekthandel er opbygget som en andelsforening, hvor puljen deler ansvar og fordele på en gennemsigtig måde og ud fra objektive kriterier.⁶
34. Selskabet ejes med 75 pct. af [xxx], der ultimativt ejes af [xxx], og med 25 pct. af [xxx], der ultimativt ejes af [xxx]. [xxx] er direktør i Effekthandel.

3.2.2 [Virksomhed 2]

35. [Virksomhed 2] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 2]") producerer elektricitet og driver et kraftvarmeværk til "manuel opreguleringsreserve" samt "spids- og reservelastydelse" og beslægtede aktiviteter.⁷
36. Anpartsselskabet blev stiftet i 2011. [Virksomhed 2] ejes af [xxx] der ultimativt ejes af [xxx], og [xxx], der ultimativt ejes af [xxx].
37. [xxx] har på vegne af selskabet den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1).⁸
38. [xxx] har indtil 14. juni 2019 haft en ejerandel af [Virksomhed 2] på [xxx] pct. men har ikke længere bestemmende indflydelse i [Virksomhed 2], idet [xxx] pr. 14. juni 2019 besidder 20,65 pct. af stemmerettighederne. [xxx] er direktør i [Virksomhed 2] og er tegningsberettigede i selskabet.⁹

3.2.3 [Virksomhed 1]

39. [Virksomhed 1] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 1]") producerer elektricitet. Anpartsselskabets formål er at stå til rådighed for markedet med henblik på at producere el og beslægtede aktiviteter.¹⁰
40. Selskabet, der blev stiftet i [xxx], ejes af [xxx], der ultimativt ejes af [xxx].

⁵ Jf. Effekthandels vedtægter og oplysninger i CVR, <https://datacvr.virk.dk/enhed/virksomhed/40741798?fritekst=Effekthandel&sideIndex=0&size=10>.

⁶ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 70.

⁷ Jf. CVR, [xxx]

⁸ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 1.

⁹ Jf. CVR, [xxx]

¹⁰ Jf. CVR, [xxx]

-
41. [Bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder] [xxx] har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1).¹¹

3.2.4 [Virksomhed 12]

42. [Virksomhed 12] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 12]") leverer fjernvarme til over 1.300 forbrugere.¹² Selskabets hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].¹³
43. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁴
44. [Virksomhed 12]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 12].¹⁵

3.2.5 [Virksomhed 34]

45. [Virksomhed 34] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 34]") driver kollektiv fjernvarmeforsyning i [område]. Andelselskabet blev stiftet i [xxx]. Ejerne er andelshavere/varmeaftagere, hvis ejendom eller andelsbolig ligger inden for forsyningsområdet og er forsynet med fjernvarme.¹⁶
46. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed, og på den årlige generalforsamling udvælger bestyrelsens 5 medlemmer, der skal være andelshavere. Bestyrelsen har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁷
47. Selskabets [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 34].¹⁸ [Virksomhed 34] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹⁹

3.2.6 [Virksomhed 38]

48. [Virksomhed 38] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 38]") er et forbrugerejet andelselskab, der producerer og leverer fjernvarme til [område]. Selskabet forsyner mere end [xxx] lokale forbrugere. [Virksomhed 38] leverer udover varme også el, da der gennem selskabets kraftvarmeanlæg produceres strøm.²⁰

¹¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 1.

¹² Jf. [xxx]

¹³ Jf. [Virksomhed 12]s vedtægter 2017, § 2.1.

¹⁴ Jf. [Virksomhed 12]s vedtægter 2017, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1

¹⁵ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 11.

¹⁶ Jf. Vedtægter for [Virksomhed 34], § 2.1.

¹⁷ Jf. Vedtægter for [Virksomhed 34], § 6.1, § 7.1 og § 8.1.

¹⁸ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 33.

¹⁹ Jf. bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], bilag 1.

²⁰ Jf. [Virksomhed 38]s online brochure "[xxx]".

-
49. [Virksomhed 38]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 38].²¹

3.2.7 [Virksomhed 35]

50. [Virksomhed 35] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 35]") er et andelsselskab, der driver kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].²²
51. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.²³
52. [Virksomhed 35]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 35].²⁴ [Virksomhed 35] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.²⁵

3.2.8 [Virksomhed 44]

53. [Virksomhed 44] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 44]") er et forbrugerejet forsynings-selskab, der blev stiftet i [xxx]. Selskabets formål er energiproduktion samt at levere fjernvarme og varmt vand til sine andelshavere.²⁶ [Virksomhed 44] leverer varme til flere end [xxx] forbrugere.²⁷
54. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.²⁸
55. [Virksomhed 44]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 44].²⁹ [Virksomhed 44] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.³⁰

3.2.9 [Virksomhed 32]

56. [Virksomhed 32] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 32]") blev stiftet i [xxx], og er et forbrugerejet andelsselskab med [xxx] andelshavere. [Virksomhed 32] har til formål at producere billigst mulig varme. Udover varme, producerer kraftvarmeverket også el, der sælges på det frie el-marked.³¹
57. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.³²

²¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 38.

²² Jf. [Virksomhed 35]s vedtægter fra 2020, § 2.1.

²³ Jf. [Virksomhed 35]s vedtægter fra 2020, § 6.1, § 6.4 og § 8.1

²⁴ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 34.

²⁵ Jf. bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], bilag 1.

²⁶ Jf. [Virksomhed 44]s vedtægter, § 2.

²⁷ Jf. [xxx]

²⁸ Jf. [Virksomhed 44]s vedtægter, § 6 og § 8.

²⁹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 44.

³⁰ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 77.

³¹ Jf. [xxx]

³² Jf. [Virksomhed 32]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

-
58. [Virksomhed 32]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 32].³³ [Virksomhed 32] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.³⁴

3.2.10 [Virksomhed 30]

59. [Virksomhed 30] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 30]") er et andelsselskab, der blev etableret i [xxx].³⁵
60. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.³⁶
61. [Virksomhed 30]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 30].³⁷ [Virksomhed 30] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.³⁸

3.2.11 [Virksomhed 13]

62. [Virksomhed 14] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 14]") er et andelsselskab, der blev etableret og taget i drift i [xxx].³⁹
63. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁴⁰
64. [Virksomhed 14]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 14].⁴¹ [Virksomhed 14] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.⁴²

3.2.12 [Virksomhed 39]

65. [Virksomhed 39] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 39]") er et andelsselskab, der siden [xxx] har leveret fjernvarme til [område].⁴³
66. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁴⁴
67. [Virksomhed 39]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 39].⁴⁵

³³ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 31.

³⁴ Jf. bilag 14, indhentet materiale af den 7. marts 2023 fra [Virksomhed 32].

³⁵ Jf. [xxx]

³⁶ Jf. [Virksomhed 30]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

³⁷ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 29.

³⁸ Jf. bilag 57, [Virksomhed 30]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 31. marts 2023

³⁹ Jf. [xxx]

⁴⁰ Jf. [Virksomhed 14]s vedtægter, § 7.1, § 7.2, § 7.4 og § 9.1.

⁴¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 12.

⁴² Jf. bilag 59, [Virksomhed 14]s opsigelse af aftale med Effekthandel af 27. februar 2023,

⁴³ Jf. [xxx]

⁴⁴ Jf. [Virksomhed 39]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

⁴⁵ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 39.

3.2.13 [Virksomhed 20]

68. [Virksomhed 20] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 20]") er et forbrugerejet andelsselskab. Selskabets hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].⁴⁶
69. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁴⁷
70. [Virksomhed 20]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 20].⁴⁸ [Virksomhed 20] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.⁴⁹

3.2.14 [Virksomhed 24]

71. [Virksomhed 24] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 24]") er et andelsselskab, hvis hovedformål er at etablere og drive kollektiv varmeforsyning i [område].⁵⁰
72. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁵¹
73. [Virksomhed 24]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 24].⁵²

3.2.15 [Virksomhed 11]

74. [Virksomhed 11] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 11]") er et andelsselskab, hvis hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].⁵³
75. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁵⁴
76. [Virksomhed 11]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 11].⁵⁵ [Virksomhed 11] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.⁵⁶

⁴⁶ Jf. [xxx]

⁴⁷ Jf. [Virksomhed 20]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

⁴⁸ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 19.

⁴⁹ Jf. bilag 27, høringssvar fra [Virksomhed 20], bilag 1.

⁵⁰ Jf. [Virksomhed 24]s vedtægter, § 2.1.

⁵¹ Jf. [Virksomhed 24]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, 6.4 og § 8.1.

⁵² Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 23.

⁵³ Jf. [Virksomhed 11]s vedtægter 2019, § 2.1.

⁵⁴ Jf. [Virksomhed 11]s vedtægter 2019, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

⁵⁵ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 10.

⁵⁶ Jf. bilag 57, [Virksomhed 11]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 22. december 2022

3.2.16 [Virksomhed 48]

77. [Virksomhed 48] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 48]") er et forbrugerejet andelsselskab, der forsyner omkring [xxx] forbrugere.⁵⁷ Selskabets formål er at etablere kraftvarmeanlæg og gennem disse anlæg at drive fjernvarmeforsyning i [område] samt at sælge elproduktionen for på bedste og billigste måde at sikre fjernvarmeforsyning, eventuelt i samarbejde med andre energiselskaber.⁵⁸
78. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁵⁹
79. [Virksomhed 48]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 48].⁶⁰ [Virksomhed 48] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.⁶¹

3.2.17 [Virksomhed 43]

80. [Virksomhed 43] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 43]") er et andelsselskab, der består af et kraftvarmeverk og et halmvarmeverk. Det samlede produktionsanlæg forsyner knap [xxx] andelshavere i [område] med fjernvarme.⁶²
81. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁶³
82. [Virksomhed 43]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 43].⁶⁴

3.2.18 [Virksomhed 25]

83. [Virksomhed 25] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 25]") er et andelsselskab, hvis formål er at etablere energiproduktionsanlæg, samt at distribuere energi i [område].⁶⁵
84. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁶⁶
85. [Virksomhed 25]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 25].⁶⁷

⁵⁷ Jf. [xxx]

⁵⁸ Jf. [Virksomhed 48]s vedtægter, § 2.1.

⁵⁹ Jf. [Virksomhed 48]s vedtægter, § 7.1, § 7.2, § 7.4 og § 9.1.

⁶⁰ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 46.

⁶¹ Jf. bilag 11, indhentet materiale fra [Virksomhed 46-49] af den 30. november 2022.

⁶² Jf. [xxx]

⁶³ Jf. [Virksomhed 43]s vedtægter, § 7.1, § 7.2, § 7.4 og § 9.1.

⁶⁴ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 43.

⁶⁵ Jf. [Virksomhed 25]s vedtægter, § 2.1.

⁶⁶ Jf. [Virksomhed 25]s vedtægter, § 6.1-6.3 og § 9.1.

⁶⁷ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 24.

3.2.19 [Virksomhed 47]

86. [Virksomhed 47] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 47]") er et andelselskab, der forsyner [xxx] forbrugere.⁶⁸ Selskabets formål er at etablere kraftvarmeanlæg og gennem disse anlæg at drive fjernvarmeforsyning i [område], samt at sælge elproduktionen for på bedste og billigste måde at sikre fjernvarmeforsyning, eventuelt i samarbejde med andre energiselskaber.⁶⁹
87. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁷⁰
88. [Virksomhed 47]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 47].⁷¹ [Virksomhed 47] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.⁷²

3.2.20 [Virksomhed 21]

89. [Virksomhed 21] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 21]") er et forbrugerejet varmekværk. Selskabets hovedformål er at etablere energiproduktionsanlæg samt at distribuere energi i Fjernvarmeforsyningsområdet i [område].⁷³
90. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁷⁴
91. [Virksomhed 21]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 21].⁷⁵

3.2.21 [Virksomhed 7]

92. [Virksomhed 7] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 7]") er et andelselskab, hvis hovedformål er at distribuere energi fra egne og fremmede produktionsanlæg.⁷⁶
93. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁷⁷
94. [Virksomhed 7]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 7].⁷⁸ [Virksomhed 7] opsagde aftalen med Effekthandel den [xxx].⁷⁹

⁶⁸ Jf. [xxx]

⁶⁹ Jf. [Virksomhed 47]s vedtægter, § 2.1.

⁷⁰ Jf. [Virksomhed 47]s vedtægter, § 7.1, § 7.2, § 7.4 og § 9.1.

⁷¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 46.

⁷² Jf. bilag 11, indhentet materiale fra [Virksomhed 46-49] af den 30. november 2022.

⁷³ Jf. [Virksomhed 21]s vedtægter, § 2.1.

⁷⁴ Jf. [Virksomhed 21]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

⁷⁵ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 20.

⁷⁶ Jf. [Virksomhed 7]s vedtægter, § 2.1.

⁷⁷ Jf. [Virksomhed 7]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

⁷⁸ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 6.

⁷⁹ Jf. bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7].

3.2.22 [Virksomhed 33]

95. [Virksomhed 33] (CVR-nr. [xxx]16893773) (herefter "[Virksomhed 33]") er et andelsselskab, hvis hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].⁸⁰ Selskabets drift og administration varetages af [xxx].⁸¹
96. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁸²
97. [Virksomhed 33]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 33].⁸³ [Virksomhed 33] opsagde aftalen med Effekthandel den [xxx].⁸⁴

3.2.23 [Virksomhed 40]

98. [Virksomhed 40] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 40]") er et forbrugerejet selskab.⁸⁵ Selskabets hovedformål er at etablere energiproduktionsanlæg samt at distribuere energi i [område].⁸⁶
99. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁸⁷
100. [Virksomhed 40]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 40].⁸⁸ [Virksomhed 40] opsagde aftalen med Effekthandel den [xxx].⁸⁹

3.2.24 [Virksomhed 14]

101. [Virksomhed 14] (CVR-nr. [xxx]) er et andelsselskab, hvis hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].⁹⁰
102. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁹¹
103. [Virksomhed 14]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 14].⁹²

⁸⁰ Jf. [Virksomhed 33]s vedtægter, § 2.1.

⁸¹ Jf. [xxx]

⁸² Jf. [Virksomhed 33]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

⁸³ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 32.

⁸⁴ Jf. bilag 55, [Virksomhed 33]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 27. februar 2023

⁸⁵ Jf. [xxx]

⁸⁶ Jf. [Virksomhed 40]s vedtægter, § 2.1.

⁸⁷ Jf. [Virksomhed 40]s vedtægter, § 7.1, § 7.2, § 7.4 og § 9.1.

⁸⁸ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 40.

⁸⁹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 76.

⁹⁰ Jf. [Virksomhed 14]s vedtægter 2015, § 2.1.

⁹¹ Jf. [Virksomhed 14]s vedtægter 2015, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

⁹² Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 13.

3.2.25 [Virksomhed 8]

104. [Virksomhed 8] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 8]") forsyner [xxx] forbrugere med fjernvarme.⁹³ Selskabets formål er at drive kraftvarmeforsyning i [område] for på bedste og billigste måde at sikre kraftvarmeforsyning i andelshavernes ejendomme samt at sælge el-produktion.⁹⁴
105. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁹⁵
106. [Virksomhed 8]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 8].⁹⁶ [Virksomhed 8] opsagde aftalen med Effekthandel den [xxx].⁹⁷

3.2.26 [Virksomhed 26]

107. [Virksomhed 26] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 26]") er et andelsselskab, hvis hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [Virksomhed 26]s forsyningsområder.⁹⁸
108. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.⁹⁹
109. [Virksomhed 26]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 26].¹⁰⁰

3.2.27 [Virksomhed 15]

110. [Virksomhed 15] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 15]") er et andelsselskab, der leverer klimavenlig varme til mere end [xxx] forbrugere i [område].¹⁰¹
111. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁰²
112. [Virksomhed 15]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 15].¹⁰³ [Virksomhed 15] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹⁰⁴

⁹³ Jf. [xxx]

⁹⁴ Jf. [Virksomhed 8]s vedtægter, § 2.1.

⁹⁵ Jf. [Virksomhed 8]s vedtægter, § 7.1, § 7.2, § 7.4 og § 9.1.

⁹⁶ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 7.

⁹⁷ Jf. bilag 56, [Virksomhed 8]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 28. september 2022

⁹⁸ Jf. [Virksomhed 26]s vedtægter 2019, § 2.1.

⁹⁹ Jf. [Virksomhed 26]s vedtægter 2019, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

¹⁰⁰ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 25.

¹⁰¹ Jf. [xxx]

¹⁰² Jf. [Virksomhed 15]s vedtægter 2018, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

¹⁰³ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 14.

¹⁰⁴ Jf. bilag 33, høringsvar fra [Virksomhed 15], bilag 1.

3.2.28 [Virksomhed 19]

113. [Virksomhed 19] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 19]") er et andelsselskab, hvis hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].¹⁰⁵
114. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁰⁶
115. [Virksomhed 19]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 19].¹⁰⁷

3.2.29 [Virksomhed 17]

116. [Virksomhed 17] (CVR-nr. [xxx]) er et forbrugerejet andelsselskab.¹⁰⁸ Selskabets formål er at anlægge og drive et varmekværk i [område] på en sådan måde, at andelshaverne og deres lejeres forbrug af varme til opvarmning, ventilation og tilberedning af varmt brugsvand mv. kan produceres og leveres billigst muligt.¹⁰⁹
117. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹¹⁰
118. [Virksomhed 17]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 17].¹¹¹ [Virksomhed 17] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹¹²

3.2.30 [Virksomhed 45]

119. [Virksomhed 45] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 45]") er et forbrugerejet fjernvarmekværk, der står for hovedparten af varmeforsyningen til [område]. Varmekværket leverer fjernvarme til [xxx] forbrugere.¹¹³
120. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet anliggender.¹¹⁴
121. [Virksomhed 45]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1)

¹⁰⁵ Jf. [Virksomhed 19]s vedtægter 2017, § 2.1.

¹⁰⁶ Jf. [Virksomhed 19]s vedtægter 2017, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

¹⁰⁷ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 18.

¹⁰⁸ Jf. [xxx]

¹⁰⁹ Jf. [Virksomhed 17]s vedtægter, § 2.1.

¹¹⁰ Jf. [Virksomhed 17]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

¹¹¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 16.

¹¹² Jf. bilag 9, indhentet materiale fra [Virksomhed 17] af den 4. november 2022, bevis 5.

¹¹³ Jf. [xxx]

¹¹⁴ Jf. [Virksomhed 45]s vedtægter, § 7-8 og § 12.

på vegne af [Virksomhed 45].¹¹⁵ [Virksomhed 45] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹¹⁶

3.2.31 [Virksomhed 37]

122. [Virksomhed 37] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 37]") er et [xxx] selskab, der har til formål at investere i elproduktion i [område] gennem direkte eller indirekte ejerskab i virksomheder, udvikling, investering og drift af fast ejendom. Selskabets [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder] er [xxx] og ejes af henholdsvis [xxx] og [xxx].¹¹⁷ [xxx] er [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder] i selskabet, og er desuden [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder] af [xxx] og [xxx]. [xxx] ejer [xxx] og samarbejder med [xxx], som blandt andet ejes af [xxx].¹¹⁸ [xxx]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder] og [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder] er [xxx], og [xxx] er [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder] i selskabet.
123. [Virksomhed 37] har produktionsenheder i Danmark i henholdsvis [område] og [område] i form af [xxx] og [xxx], som producerer elektricitet.
124. [xxx] har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) som bemyndiget på vegne af henholdsvis [xxx] og [xxx].¹¹⁹

3.2.32 [Virksomhed 27]

125. [xxx] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[xxx]") formål er at varetage varmforsyningsvirksomhed i henhold til varmforsyningsloven, herunder varmforsyningsvirksomhed i [område] samt al virksomhed relateret hertil.¹²⁰
126. [xxx]s legale ejer er [Virksomhed 27]. (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 27]"). [Virksomhed 27] ejer endvidere 50 pct. af [xxx] (CVR-nr. [xxx]). [xxx] er stiftet af [xxx] og [Virksomhed 27] til varetagelse af administrative og driftsmæssige opgaver for de [xxx] værker.
127. [xxx] er [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder] i [xxx] og var [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder] i [xxx].
128. [xxx]s og [xxx]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [xxx].¹²¹
129. [xxx] har oplyst, at aftalen med Effekthandel er indgået for [xxx], da aktivet (gasmotoren), der vedrører samarbejdet med Effekthandel ejes af [xxx], og at Effekthandel i forbindelse med aftalen har afregnet med [xxx], samt at [xxx] alene er et serviceselskab.
130. [Virksomhed 27] har den [xxx] overtaget [xxx]s aktiver og passiver, hvorfor denne afgørelse er rettet mod [Virksomhed 27].

¹¹⁵ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 45.

¹¹⁶ Jf. bilag 16, indhentet materiale af den 28. marts 2023 fra [Virksomhed 45].

¹¹⁷ Jf. [xxx]

¹¹⁸ Jf. [xxx]

¹¹⁹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 36 og 37.

¹²⁰ Jf. CVR, [xxx]

¹²¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 26.

-
131. [xxx] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹²²

3.2.33 [Virksomhed 6]

132. [Virksomhed 6] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 6]") er et forbrugerejet varmekværk med omkring [xxx] forbrugere.¹²³ Selskabets formål er at etablere energiproduktionsanlæg samt at distribuere energi i [område].¹²⁴
133. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet anliggender.¹²⁵
134. [Virksomhed 6]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 6].¹²⁶

3.2.34 [Virksomhed 5]

135. [Virksomhed 5] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 5]") er et privat forbrugerejet andels-selskab.¹²⁷ Selskabets hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].¹²⁸
136. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet anliggender.¹²⁹
137. [Virksomhed 5]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 5].¹³⁰ [Virksomhed 5] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹³¹

3.2.35 [Virksomhed 22]

138. [Virksomhed 22] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 22]") er et andelsselskab, hvis hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].¹³²
139. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet anliggender.¹³³

¹²² Jf. bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], bilag 1.

¹²³ Jf. [xxx]

¹²⁴ Jf. [Virksomhed 6]s vedtægter, § 2.1.

¹²⁵ Jf. [Virksomhed 6]s vedtægter, § 7.1, § 7.2, § 7.4 og § 9.1.

¹²⁶ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 5.

¹²⁷ Jf. [xxx]

¹²⁸ Jf. [Virksomhed 5]s vedtægter, § 2.1.

¹²⁹ Jf. [Virksomhed 5]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

¹³⁰ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 4.

¹³¹ Jf. bilag 8, indhentet materiale fra [Virksomhed 5] af den 15. august 2022.

¹³² Jf. [Virksomhed 22]s vedtægter 2021, § 2.1.

¹³³ Jf. [Virksomhed 22]s vedtægter 2021, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 10.1.

-
140. [Virksomhed 22]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 22].¹³⁴ [Virksomhed 22] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹³⁵

3.2.36 [Virksomhed 16]

141. [Virksomhed 16] (CVR-nr. [xxx]) (herefter ”[Virksomhed 16]”) er et aktieselskab, der er ejet af [xxx] (CVR-nr. [xxx]), der ultimativt er kommunalt ejet af [xxx] (CVR-nr. [xxx]).
142. [Virksomhed 16]s formål er at producere og distribuere varme inden for selskabets forsyningsområde som fastlagt i varmforsyningsplanen. Selskabet producerer derudover elektricitet som et led i sin kraftvarmeproduktion, der afsættes på kommercielle vilkår på det fri el-marked.¹³⁶
143. [Virksomhed 16]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 16].¹³⁷ [Virksomhed 16] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹³⁸

3.2.37 [Virksomhed 3]

144. [Virksomhed 3] (CVR-nr. [xxx]) er et andelselskab, der er ejet af de tilsluttede forbrugere.¹³⁹ Selskabets hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].¹⁴⁰
145. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet anliggender.¹⁴¹
146. [Virksomhed 3]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 3].¹⁴² [Virksomhed 3] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹⁴³

3.2.38 [Virksomhed 41]

147. [Virksomhed 41] (CVR-nr. [xxx]) (herefter ”[Virksomhed 41]”) er et forbrugerejet andelselskab, der forsyner [xxx]personer med fjernvarme.¹⁴⁴ Selskabets hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].¹⁴⁵
148. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet anliggender.¹⁴⁶

¹³⁴ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 21.

¹³⁵ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 75.

¹³⁶ Jf. CVR, [xxx]

¹³⁷ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 15.

¹³⁸ Jf. bilag 54, [Virksomhed 16]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 23. februar 2022

¹³⁹ Jf. [xxx]

¹⁴⁰ Jf. [Virksomhed 3]s vedtægter, § 2.1.

¹⁴¹ Jf. [Virksomhed 3]s vedtægter, § 7.1, § 7.2 og § 7.4 og § 9.1.

¹⁴² Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 2.

¹⁴³ Jf. bilag 6, indhentet materiale fra [Virksomhed 3] af den 6. april 2022, bevis 13.

¹⁴⁴ Jf. [xxx]

¹⁴⁵ Jf. [Virksomhed 41]s vedtægter, § 2.1.

¹⁴⁶ Jf. [Virksomhed 41]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

-
149. [Virksomhed 41]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 41].¹⁴⁷ [Virksomhed 41] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹⁴⁸

3.2.39 [Virksomhed 18]

150. [Virksomhed 18] (CVR-nr. [xxx]) er et andelsselskab, der sælger varme til varmekonsumenterne i [område].¹⁴⁹ Selskabets hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].¹⁵⁰
151. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁵¹
152. [Virksomhed 18]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 18].¹⁵² [Virksomhed 18] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹⁵³

3.2.40 [Virksomhed 4]

153. [Virksomhed 4] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 4]") er et andelsselskab, hvis hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].¹⁵⁴
154. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som varetager den overordnede og strategiske ledelse og sikrer en forsvarlig organisation af selskabets virksomhed.¹⁵⁵
155. [Virksomhed 4]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx] har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 4].¹⁵⁶ [Virksomhed 4] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹⁵⁷

3.2.41 [Virksomhed 9]

156. [Virksomhed 9] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 9]") er et andelsselskab, hvis mål er at levere billig og miljørigtig varme og el til såvel forbrugere som erhvervslivet.¹⁵⁸ Selskabets hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].¹⁵⁹

¹⁴⁷ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 41.

¹⁴⁸ Jf. bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41].

¹⁴⁹ Jf. [xxx]

¹⁵⁰ Jf. [Virksomhed 18]s vedtægter, § 2.1.

¹⁵¹ Jf. [Virksomhed 18]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

¹⁵² Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 17.

¹⁵³ Jf. bilag 12, indhentet materiale af den 30. marts 2023 fra [Virksomhed 18].

¹⁵⁴ Jf. [Virksomhed 4]s vedtægter, § 2.1.

¹⁵⁵ Jf. [Virksomhed 4]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

¹⁵⁶ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 3.

¹⁵⁷ Jf. bilag 14, indhentet materiale af 6. marts 2023 fra [Virksomhed 4].

¹⁵⁸ Jf. [xxx]

¹⁵⁹ Jf. [Virksomhed 9]s vedtægter, § 2.1.

-
157. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁶⁰
158. [Virksomhed 9]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 9].¹⁶¹

3.2.42 [Virksomhed 42]

159. [Virksomhed 42] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 42]") er et andelsselskab, hvis hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].¹⁶²
160. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet anliggender.¹⁶³
161. [Virksomhed 42]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 42].¹⁶⁴ [Virksomhed 42] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹⁶⁵

3.2.43 [Virksomhed 31]

162. [Virksomhed 31] (CVR-nr. [xxx]) er et andelsselskab, hvis formål er at etablere energiproduktion samt at distribuere energi i [område].¹⁶⁶
163. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁶⁷
164. [Virksomhed 31]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 31].¹⁶⁸

3.2.44 [Virksomhed 23]

165. [Virksomhed 23] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 23]") er et aktieselskab, hvis formål er at drive kollektiv varmeforsyning. Selskabets legale ejer er [xxx] (CVR-nr. [xxx]), der ejer 100 pct. af varmeselskabet.¹⁶⁹ [xxx] er 100 pct. ejet af [xxx] (CVR-nr. [xxx])

¹⁶⁰ Jf. [Virksomhed 9]s vedtægter § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

¹⁶¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 8.

¹⁶² Jf. [Virksomhed 42]s vedtægter, § 2.1.

¹⁶³ Jf. [Virksomhed 42]s vedtægter, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

¹⁶⁴ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 42.

¹⁶⁵ Jf. bilag 15, indhentet materiale af den 24. februar 2023 fra [Virksomhed 42]

¹⁶⁶ Jf. [Virksomhed 31]s vedtægter, punkt 2.1.

¹⁶⁷ Jf. [Virksomhed 31]s vedtægter, punkt 6.1, punkt 6.2, punkt 6.4 og punkt 8.1.

¹⁶⁸ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 30.

¹⁶⁹ Jf. CVR, [xxx]

-
166. [xxx] formål er at drive produktions-, distributions- og forsyningsvirksomhed inden for el, vand og varme samt al virksomhed relateret hertil. Generalforsamlingen er den øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen.¹⁷⁰
167. [xxx]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 23].¹⁷¹ [Virksomhed 23] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹⁷²

3.2.45 [Virksomhed 49]

168. [Virksomhed 49] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 49]") formål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i sit forsyningsområde.¹⁷³ Selskabet ejes af [xxx] (CVR-nr. [xxx]).¹⁷⁴
169. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den ordinære generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁷⁵
170. [Virksomhed 49]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 49].¹⁷⁶ [Virksomhed 49] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹⁷⁷

3.2.46 [Virksomhed 46]

171. [Virksomhed 46] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 46]") er et andelsselskab, der forsyner [xxx] forbrugere i [område].¹⁷⁸ Selskabets hovedformål er at etablere og drive kollektiv fjernvarmeforsyning i [område].¹⁷⁹
172. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁸⁰
173. [Virksomhed 46]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 46].¹⁸¹ [Virksomhed 46] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹⁸²

¹⁷⁰ Jf. [xxx] vedtægter, punkt 2.1 og punkt 9.1-9.2.

¹⁷¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 22.

¹⁷² Jf. bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23] bilag 1.

¹⁷³ Jf. [Virksomhed 49]s vedtægter, punkt 2.1.

¹⁷⁴ Jf. CVR, [xxx]

¹⁷⁵ Jf. [Virksomhed 49]s vedtægter, punkt 5.1, 5.4 og 7.1.

¹⁷⁶ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 47.

¹⁷⁷ Jf. bilag 11, indhentet materiale fra [Virksomhed 46-49] af den 30. november 2022.

¹⁷⁸ Jf. [xxx]

¹⁷⁹ Jf. [Virksomhed 46]s vedtægter 2020, § 2.1.

¹⁸⁰ Jf. [Virksomhed 46]s vedtægter 2020, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

¹⁸¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 46.

¹⁸² Jf. bilag 11, indhentet materiale fra [Virksomhed 46-49] af den 30. november 2022.

3.2.47 [Virksomhed 28]

174. [Virksomhed 28] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 28] ") er et andelsselskab, hvis hovedformål er at etablere energiproduktionsanlæg samt at distribuere varmeenergi i [område].¹⁸³
175. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁸⁴
176. [Virksomhed 28]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 28].¹⁸⁵

3.2.48 [Virksomhed 36]

177. [Virksomhed 36] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 36] ") er et andelsselskab, hvis formål er at etablere fjernvarmeanlæg samt gennem disse anlæg at drive fjernvarmeforsyning i [område].¹⁸⁶ Selskabet omtales [Virksomhed 36] ifølge selskabets hjemmeside.
178. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁸⁷
179. [Virksomhed 36]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 36].¹⁸⁸
180. [Virksomhed 36] har den [xxx] overdraget den kollektive varmforsyningsvirksomhed, herunder aktiver og passiver samt rettigheder og forpligtelser med tilknytning til varmforsyningen, til [xxx]. Der blev udarbejdet endelig refusionsopgørelse pr. [xxx].
181. [Virksomhed 36] har den [xxx] mundtligt oplyst til styrelsen, at de efter overdragelsen af aktiver og passiver til [xxx] er i færd med at foretage en solvent likvidation af selskabet.

3.2.49 [Virksomhed 10]

182. [Virksomhed 10] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 10] ") er et andelsselskab, hvis mål er at levere billig og miljørigtig varme og el til såvel forbrugere som erhvervslivet.¹⁸⁹ Selskabets formål er at etablere fjernvarmeanlæg samt gennem disse anlæg at drive fjernvarmeforsyning i [område].¹⁹⁰
183. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af varmeværket og alle dets anliggender.¹⁹¹

¹⁸³ Jf. [Virksomhed 28]s vedtægter, § 2.1.

¹⁸⁴ Jf. [Virksomhed 28]s vedtægter 2007, § 6.1, § 6.2, § 6.4 og § 8.1.

¹⁸⁵ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021, bevis 27.

¹⁸⁶ Jf. [Virksomhed 36]s vedtægter, § 2.1.

¹⁸⁷ Jf. [Virksomhed 36]s vedtægter, § 10.1-10.3 og § 12.1.

¹⁸⁸ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 35.

¹⁸⁹ Jf. [xxx]

¹⁹⁰ Jf. [Virksomhed 10]s vedtægter, § 2.

¹⁹¹ Jf. [Virksomhed 10]s vedtægter, § 11 og 14.

-
184. [Virksomhed 10]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 10].¹⁹²

3.2.50 [Virksomhed 29]

185. [Virksomhed 29] (CVR-nr. [xxx]) (herefter "[Virksomhed 29]") er et fjernvarmeselskab, som leverer fjernvarme til [område]. [Virksomhed 29] leverer varme fra et kraftvarmeværk til mere end [xxx] husstande.¹⁹³
186. Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På den årlige generalforsamling vælges bestyrelsen, som har den overordnede ledelse af selskabet og alle dets anliggender.¹⁹⁴
187. [Virksomhed 29]s [bestyrelsesmedlem og/eller ledende medarbejder], [xxx], har den [xxx] indgået aftale med Effekthandel om indmelding af pris i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) på vegne af [Virksomhed 29].¹⁹⁵ [Virksomhed 29] opsagde den [xxx] aftalen med Effekthandel.¹⁹⁶

3.2.51 Energinet

188. Energinet (CVR-nr. 28980671) er en selvstændig offentlig virksomhed under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet reguleret i lov om Energinet.¹⁹⁷ Energinet ejer det danske el- og gasnet og er ansvarlig for at opretholde forsyningssikkerheden i Danmark, og dermed at sørge for at alle i landet har strøm i stikkontakten.¹⁹⁸ Energinets formål er at sikre en effektiv drift og udbygning af den overordnede infrastruktur på el- og gasområdet og at sikre åben og lige adgang for alle brugere af nettene.¹⁹⁹
189. Energinet er Danmarks systemansvarlige transmissionsvirksomhed (TSO), og har ansvaret for, at der er balance mellem produktion og forbrug i energisystemet døgnet rundt, så el-nettet altid holder den elektriske spænding på 50 hertz.²⁰⁰ Energinet skal desuden skabe rammerne for et velfungerende el-marked, der sikrer både forbrugere og producenter fair priser og fremmer energiløsninger.²⁰¹
190. Økonomisk regulering af Energinet er baseret på et *hvile-i-sig-selv*-princip. Det betyder, at der hos energiforbrugere opkræves tariffer, hvor alle nødvendige omkostninger forbundet med drift og udvikling af nettene mv. indregnes. Nødvendige omkostninger er de omkostninger, som Energinet afholder ud fra driftsøkonomiske overvejelser for at opretholde en effektiv drift. Energinets regnskabsmæssige resultat over tid vil være nul, når der ses bort fra forrentning af egenkapital.²⁰²

¹⁹² Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 9.

¹⁹³ Jf. [xxx]

¹⁹⁴ Jf. [Virksomhed 29]s vedtægter fra 2016, § 6.1, § 7.1 og § 8.1.

¹⁹⁵ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 28.

¹⁹⁶ Jf. bilag 10, indhentet materiale fra [Virksomhed 29] af den 10. februar 2022.

¹⁹⁷ Jf. LBK nr. 118 af 06/02/2020 Bekendtgørelse af lov om Energinet.

¹⁹⁸ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/Om-os>.

¹⁹⁹ Jf. LBK nr. 118 af 06/02/2020 Bekendtgørelse af lov om Energinet, § 2, stk. 1.

²⁰⁰ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/Om-os>.

²⁰¹ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/El/Elmarkedet/Roller-paa-elmarkedet>.

²⁰² Jf. Energinet, <https://energinet.dk/Om-os/Organisation/Okonomi>.

-
191. At Energinet i dag er underlagt et økonomisk *hvile-i-sig-selv*-princip, hvor udgifterne krone for krone matcher indtjeningen, medfører, at stigende omkostninger vil skulle opkræves gennem tariffer. Stigende omkostninger for Energinet (eksempelvis grundet højere priser på mFRR) får således ikke direkte betydning for forbrugerne, men kan have en indirekte betydning for forbrugerne, hvis det medfører højere forbrugertariffer.
192. Energinet er eneindkøber af mFRR²⁰³ i Danmark.²⁰⁴
193. Den 21. januar 2021 fremsendte Energinet en klage til styrelsen, der antydede, at der var indgået en kartellignende aftale på markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1), da Energinet oplevede en anormal udvikling i priserne på mFRR. På to specifikke dage oplevede Energinet, at der var indmeldt 44 identiske prisbud på mFRR fra 44 forskellige produktionsanlæg. Energinet indhentede derefter oplysninger fra produktionsanlæggenes balanceansvarlige aktører, [Balanceansvarlig aktør 1] og [Balanceansvarlig aktør 2],²⁰⁵ da Energinet i sin rolle som PPAT (persons professionally arranging transactions) overvåger el-markederne i relation til Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1227/2010 af 25. oktober 2011 om integritet og gennemsigtighed på engrosenergimarkederne (REMIT-forordningen). Det påhviler Energinet som PPAT, straks at underrette den nationale regulerende myndighed (Forsyningstilsynet), hvis Energinet har en begrundet mistanke om, at en transaktion er i strid med forbuddene i REMIT-forordningen mod insiderhandel eller markedsmanipulation og at etablere og opretholde effektive ordninger og procedurer til at identificere overtrædelser af disse forbud.
194. I forbindelse med at Energinet indhentede oplysninger fra de produktionsbalanceansvarlige aktører i medfør af sin rolle som PPAT, modtog Energinet identiske svar fra Effekthandel på vegne af anlægsejerne, hvoraf det fremgik, at anlægsejerne har uddelegeret prissætningen af produktionsejernes mFRR til Effekthandel.²⁰⁶

3.3 Markedsbeskrivelse

195. Denne sag vedrører salg af mFRR i Vestdanmark (DK1) i perioden september 2019 til i hvert fald august 2022. Nedenstående beskrivelse af markedet tager derfor udgangspunkt i denne periode samt den foranliggende periode fra 2010 og indtil 2023. Der kan derfor efterfølgende være sket ændringer på markedet, som ikke er beskrevet her.

3.3.1 Introduktion til el-systemet

196. Industrielle maskiner, elektroniske husholdningsapparater mv. er produceret således, at de som hovedregel kun fungerer, når der er en spænding på 50 hertz i el-systemet. Det er derfor vigtigt for forsyningssikkerheden, at der konstant er et spændingsniveau på 50 hertz. Hvis forbruget og produktionen af el ikke er i balance medfører det, at spændingen ikke er på 50 hertz, og dermed vil der forekomme ubalancer i el-systemet.
197. I værste fald vil en ubalance i el-systemet kunne forårsage et systemnedbrud, og at forbrugerne derfor ikke har strøm i stikkontakterne. For at sikre, at spændingen forbliver på 50 hertz, skal produktion og forbrug af el være lige store, da ubalancer opstår, når produktion og forbrug ikke er lige store.

²⁰³ mFRR, også kaldet manuelle reserver, dækker over den kapacitet, der efter aftale med Energinet reserveres af aktørerne til manuel balancering af el-systemet i selve driftstimen jf. nærmere herom i afsnit 3.3.6 ff.

²⁰⁴ Jf. Energinets rapport om introduktion til systemydelse af 21. juni 2021, side 2-3.

²⁰⁵ Balanceansvarlige aktører er virksomheder, der køber og sælger strøm på el-børsen og kan varetage balanceansvaret for deres kunder, der producerer strøm, og som ønsker at sælge denne strøm på en el-børs, jf. nærmere herom i afsnit 3.3.2.

²⁰⁶ Jf. bilag 1, uddrag af Energinets klage til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen af den 21. januar 2021, bevis 1 og 2.

-
198. Der er endnu ikke udviklet teknologier, der gør det økonomisk rentabelt at lagre el i store mængder, hvorfor det ikke er rentabelt at bruge energi fra lagre for at undgå ubalancer. El-markederne adskiller sig derfor fra mange andre markeder.
199. En ubalance kan eksempelvis opstå, hvis forbruget af el overstiger det forventede forbrug, som produktionen er baseret på. I denne situation overstiger forbruget produktionen af el, og el-nettet er dermed ikke i balance. En anden årsag kunne være, at et værk ikke kan levere den el, værket har solgt produktionen af, således at der produceres mindre el, end der forbruges, og at der derfor er ubalance i el-nettet.
200. Energinet er Danmarks systemansvarlige transmissionsvirksomhed (TSO), og er den virksomhed, der har ansvaret for at drive transmissionsnettet og el-systemet i Danmark. Energinet har dermed ansvar for at sikre, at el-systemet altid er i balance.
201. I de tilfælde, hvor der er ubalance i el-nettet, eller hvor Energinet forudser, at der kan forekomme ubalancer, har Energinet behov for at kunne tilpasse produktionen eller forbruget. Det kan ske ved enten at øge eller reducere produktionen eller forbruget af el for at genskabe balancen mellem produktion og forbrug.
202. Energinet er således ansvarlig for at indkøbe systemydelse²⁰⁷, der kan sikre dem mod, at el-nettet kommer i ubalance.
203. Det danske el-system består af to budområder, Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2), forbundet af Storebæltsforbindelsen. De to budområder er teknisk sammenkoblet med hver deres synkronområde, henholdsvis Kontinental Europa og Norden. Et synkronområde er ensbetydende med, at der er samme frekvens for vekselstrømsforbindelserne i transmissionssystemet i hele området. At Øst- og Vestdanmark er dele af forskellige synkronområder medfører, at de er underlagt forskellige krav og har forskellige systemydelse²⁰⁸. Synkronområderne Kontinental Europa og Norden, og dermed Øst- og Vestdanmark var indtil 2010 ikke forbundne. Energinet satte i august 2010 en fast jævnstrømsforbindelse over Storebælt i drift, Storebæltsforbindelsen, som binder de to budområder sammen, hvilket medfører, at der kan udveksles strøm mellem de to budområder.
204. Storebæltsforbindelsen har en kapacitet på 600 MW, hvorfor der er en naturlig begrænsning på mængden af strøm, der kan transporteres igennem kablet.
205. Energinet køber således systemydelse i både Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2) for at kunne dække ubalancer i hvert budområde.
206. Ligesom det nationale transmissionsnet i Øst- og Vestdanmark er forbundet af Storebæltsforbindelsen, er det danske el-net fysisk integreret med vores nabolande gennem større el-forbindelser. Forbindelserne, der går til Sverige, Norge, Tyskland og Holland, drives og ejes i fællesskab af Energinet og de pågældende nabolandes systemoperatører (TSO'er).
207. Det er dog ikke udelukkende Energinet, der er aktiv i den danske el-sektor. Den danske el-sektor beskæftiger aktører i alle led af værdikæden, lige fra udvinding og produktion, over transmission og handel, til distribution og detailsalg. Den konkurrenceudsatte del af el-sektoren består i produktion og handel med el, herunder detailsalg af el, mens transmissions- og distributionsnettene er naturlige monopoler, som bliver anvendt til transport af el.

²⁰⁷ Energinet indkøber en række produkter kaldet systemydelse, som anvendes til at opretholde balancen og stabiliteten i el-systemet. Systemydelse er et samlet begreb for de elproduktions- og elforbrugsressourcer, som står til rådighed, og som aktiveres automatisk eller manuelt. Systemydelse opdeles i primære, sekundære og tertiære reserver.

²⁰⁸ Jf. Energitilsynets rapport fra oktober 2013, Analyse af markedet for frekvensstyrede reserver i Danmark.

-
208. Den konkurrenceudsatte del af el-markedet kan opdeles i et engrosmarked og et detailmarked. På detailmarkedet sælger el-leverandører strøm til forbrugere af el (slutbrugere). Engrosmarkedet er det marked, hvor el-producenter udbyder deres strøm via balanceansvarlige aktører på el-børser, og andre balanceansvarlige aktører indkøber strøm på vegne af el-leverandører, som i sidste ende sælger strømmen videre til slutbrugerne. En oversigt over den danske el-sektors værdikæde fremgår af Figur 3.1.
-

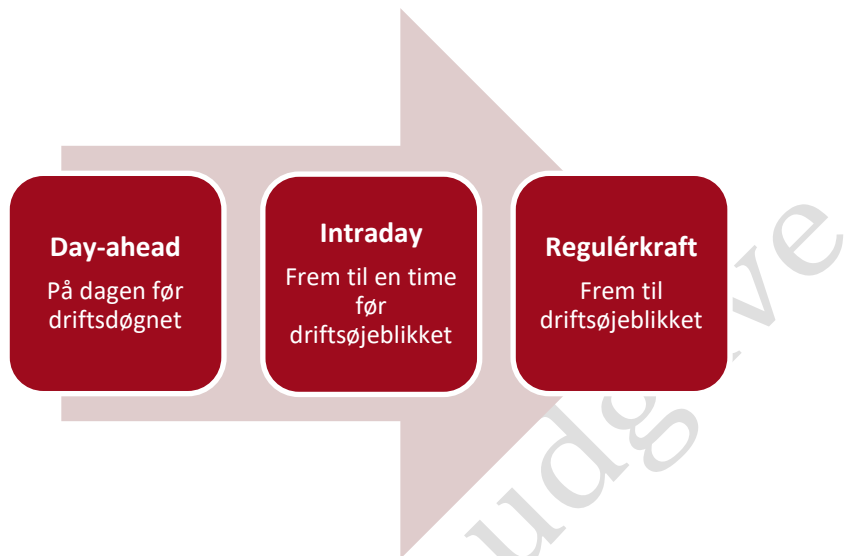
Figur 3.1 Den danske el-sektors værdikæde.

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

209. De forskellige engros el-markeder er illustreret i nedenstående figur, som viser tidspunktet for handel med strøm frem til det tidspunkt, hvor strømmen skal bruges. Størstedelen af den strøm, der forbruges i Danmark, handles på det fælleseuropæiske day-ahead marked.
-

Figur 3.2 Oversigt over dele af engrosmarkedet

Anm.: Før handel på day-ahead-markedet foregår der en række handel med el på finansielle markeder. Figuren viser således udelukkende handel med el på "fysiske markeder" og ikke de finansielle markeder. Regulérkraft er beskrevet som frem til driftsøjeblikket, idet Energinet har mulighed for at regulere markedet ved brug af systemydelse frem til driftsøjeblikket. Regulérkraft anvendes til manuelt at opretholde balancen i el-systemet og anses således som en systemydelse. Energinet har derfor mulighed for at indkøbe regulérkraft frem til driftsøjeblikket.

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

210. Ovenstående Figur 3.2 viser den tidsmæssige opdeling af engrosmarkedet frem til den time, hvor strømmen skal leveres. Al produktion, forbrug og handel med el på engrosmarkedet skal være tilknyttet en balanceansvarlig aktør.²⁰⁹ For at producenter kan sælge el på markedet, og forbrugere kan købe strøm fra markedet, skal handlen således ikke blot gå igennem en el-børs, men også igennem en balanceansvarlig aktør, hvis opgave er at sikre, at der købes og sælges lige meget strøm. Handel af el foregår derfor som udgangspunkt ikke bilateralt, men gennem en balanceansvarlig aktør, jf. mere herom i afsnit 3.3.2 nedenfor. Det er dog muligt for producenter selv at være en balanceansvarlig aktør, hvorfor disse producenter ikke har behov for at gå gennem en anden balanceansvarlig aktør end dem selv, for at kunne melde bud ind på el-markederne. På den måde indkøber Energinet heller ikke systemydelser direkte gennem aktørerne på markedet, men derimod igennem balanceansvarlige aktører.

3.3.2 Balanceansvarlige aktører

211. Der findes en række balanceansvarlige aktører i Danmark.²¹⁰ Som balanceansvarlig aktør kan en virksomhed have balanceansvar for forbrug, produktion og/eller handel.

²⁰⁹ Systemydelser købes og sælges via Energinet. Handel med el på day-ahead- og intraday markederne købes og sælges ikke igennem Energinet, men derimod igennem en balanceansvarlig aktør og derefter på den givne handelsplatform.

²¹⁰ En liste over de godkendte balanceansvarlige aktører kan tilgås hos Energinet <https://energinet.dk/El/Elmarkedet/Saadan-bliver-du-balanceansvarlig/Oversigt-over-balanceansvarlige-BA>, se også bilag 52 Energinets oversigt over balanceansvarlige aktører pr. 13.10.2023.

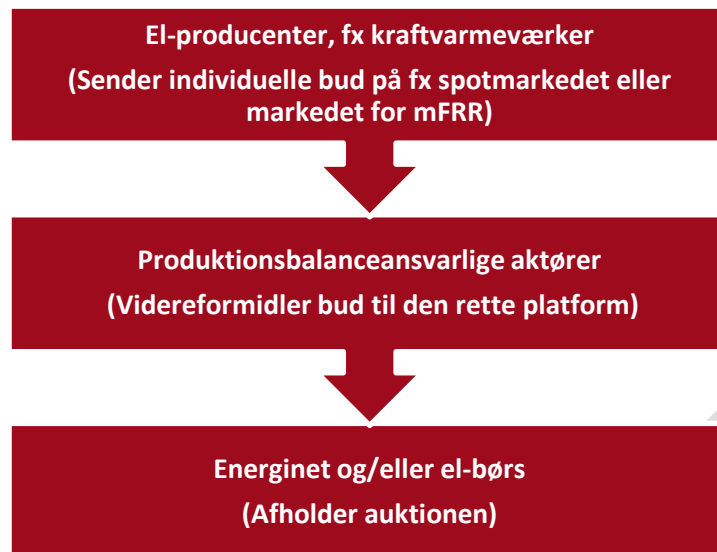
-
- » Balanceansvarlig aktør med forbrugsbalanceansvar (FBA) har balanceansvaret for slutkunders elforbrug, herunder nettab, samt relaterede aftaler om fysisk el-handel.
 - » Balanceansvarlig aktør med produktionsbalanceansvar (PBA) har balanceansvaret for produktionsanlæg samt hertil relaterede aftaler om fysisk el-handel.
 - » Balanceansvarlig aktør med handelsbalanceansvar (HBA) varetager balanceansvar i relation til fysisk el-handel og er balanceansvarlig for egne handler med øvrige aktører.²¹¹
212. En balanceansvarlig aktør køber og sælger strøm på el-børser og kan varetage balanceansvaret for deres kunder, herunder kraftvarmeværker, der producerer strøm og ønsker at sælge det på en el-børs. Balanceansvarlige aktører med balanceansvar for produktionsanlæg, der leverer el og systemydelser til Energinet, er forpligtigede til at overholde bekendtgørelse om IT-beredskab for el- og naturgassektorerne.²¹² De balanceansvarlige aktører er ansvarlige for at holde deres samlede produktion og forbrug i balance. Det vil sige, at de skal købe og sælge lige store mængder strøm.²¹³
213. De balanceansvarlige aktører sender dagligt planer ind til Energinet over, hvor meget el de forventer, der bliver produceret og brugt i det kommende døgn hos de producenter og kunder, de er balanceansvarlige for i det kommende døgn. De balanceansvarlige aktører er økonomisk ansvarlige over for Energinet i forbindelse med ubalancer. Den balanceansvarlige aktør afregnes dog blot for den samlede ubalance, således at hvis en ubalance i produktionen bliver tilsvaret af en ligeså stor ubalance i forbruget, som medfører, at der samlet set ikke er ubalance hos den balanceansvarlige aktør, skal den balanceansvarlige aktør ikke betale for ubalancerne. Det er således blot, hvis der er en samlet ubalance hos den balanceansvarlige aktør, at Energinet skal kompenseres.

²¹¹ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/El/Elmarkedet/Roller-paa-elmarkedet>

²¹² Bekendtgørelse nr. 2647 af 28. december 2021

²¹³ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/El/Elmarkedet/Roller-paa-elmarkedet>. Hvis den balanceansvarlige aktør ikke har handlet sig i balance, vil ubalancen blive udlignet af Energinet, og den balanceansvarlige aktør bliver afregnet for dette.

Figur 3.3 Produktionsbalanceansvarliges rolle i el-markederne

Note: Figuren viser, at de produktionsbalanceansvarlige aktører modtager bud fra producenter og videreformidler disse til den rette el-børs. Derudover er det den produktionsbalanceansvarlige aktørs rolle at sørge for, at de opretholder balance mellem køb og salg af el.

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

214. En produktionsbalanceansvarlig aktør kan modtage bud i form af en bestemt mængde kapacitet og en tilhørende pris fra sine kunder, og den balanceansvarlige har derefter til opgave at viderebringe buddene/priserne til Energinet og/eller til den rette el-børs, der afholder auktionen, som beskrevet i Figur 3.3 og eksemplet i Boks 3.1.

Boks 3.1
Eksempel på produktionsbalanceansvarlig aktørers rolle

Eksempel på en produktionsbalanceansvarlig aktørs rolle i mFRR-kapacitetsauktionen. Følgende er et opstillet eksempel på rollen. Tre el-producenter melder kapacitet samt en pris ind på mFRR-kapacitetsauktionen til deres produktionsbalanceansvarlige aktør, som har til opgave at videreformidle buddene til Energinet.

- » El-producent 1 melder 1 MW ind til en pris på 4 kr./MW
- » El-producent 2 melder 1 MW ind til en pris på 3,5 kr./MW
- » El-producent 3 melder 3 MW ind til en pris på 3,75 kr./MW

Da ingen af de tre bud for så vidt angår kapacitet er store nok i sig selv til, at de kan meldes ind i mFRR-kapacitetsauktionen (jf. nærmere herom i afsnit 3.3.7.2), puljer den produktionsbalanceansvarlige aktør de tre bud og fastsætter én samlet pris til eksempelvis et vægtet gennemsnit af el-producenternes bud. El-producenterne har således ikke direkte indflydelse på, hvilke andre el-producenter de bliver puljet sammen med eller prisen, som det sammenlagte bud meldes endeligt ind med. Energinet vil i dette eksempel ikke modtage tre forskellige bud,

men ét samlet bud fra den produktionsbalanceansvarlige aktør på 5 MW til en pris, der er et vægtet gennemsnit af de tre bud (3,75 kr./MW).

Energinet vil derefter acceptere eller afvise budet i sin helhed efter auktionen er afholdt.

3.3.2.1 Aggregatorer

215. En aggregator er en person, virksomhed eller teknologi, som samler/aggregerer en mængde af relaterede produkter, her op- eller nedreguleringskapacitet²¹⁴ på el-markedet. Aggregatorens funktion for mindre producenter er som udgangspunkt at pulje kapacitet og sælge kapaciteten på el-markederne, da der ofte handles større kapaciteter, end de mindre producenter og forbrugere på markederne kan byde ind med. Energinet er dog fortsat i færd med at definere aggregatorens rolle i forbindelse med elforbrug og indføre denne i reglerne for elmarkedet.²¹⁵
216. Da alle markedsdeltagere er ansvarlige for deres ubalancer, skal aggregatorer som udgangspunkt selv være balanceansvarlige aktører. Aggregatorer kan dog uddelegere dette ansvar til en anden markedsdeltager.²¹⁶
217. De balanceansvarlige aktører kan dermed være eller fungere som aggregatorer på el-markedet. En aggregator har således indgået aftale med en kunde om adgang til at disponere over kundens fleksible forbrug og/eller produktion i elmarkedet. Aggregatoren puljer fleksibilitet fra kunder og omsætter den til ydelser i elmarkedet, herunder opregulerings- og nedreguleringsydelser til Energinet, netselskaber²¹⁷ og balanceansvarlige.²¹⁸
218. Aggregatorernes rolle er blandt andet at kunne pulje bud fra mindre produktionsenheder, der gerne vil deltage på et marked, men ikke har kapacitet nok til at opfylde betingelserne for at deltage uden at melde ind med andre producenter²¹⁹. De mindre produktionsenheder indmelder deres individuelle bud til aggregatoren, som videreformidler den puljede kapacitet ind i el-markedet. Dette gør aggregatoren ved at indmelde puljede bud til Energinet eller andre aktører, alt afhængigt af hvilket el-marked produktionsenheden skal indmeldes på. Aggregatoren køber og sælger derfor ikke el, men videreformidler blot bud.²²⁰ Se herudover eksemplet ovenfor i Boks 3.1.

²¹⁴ Op- og nedreguleringskapacitet er reserver indkøbt af Energinet for at kunne justere på produktionen af strøm. Opregulering leveres, når der er behov for at øge produktionen af strøm, mens nedregulering leveres, når der er behov for at reducere produktionen af strøm.

²¹⁵ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/El/Fleksibelt-elforbrug/Hvad-er-en-aggregator>.

²¹⁶ Jf. Energistyrelsens baggrundsnotat om aggregatorer af 18. juni 2021, https://ens.dk/sites/ens.dk/files/El/mm_3.0_baggrundsnotat_om_aggregatorer.pdf, side 4.

²¹⁷ Netselskaberne ejer ledningsnettet fra transmissionsnettet og ud til forbrugeren. Netselskaberne har monopol på at transportere strøm i hvert sit geografisk afgrænsede netområde. Det er netselskabernes ansvar at måle forbrug og produktion af elektricitet i deres netområde. Netselskaberne modtager betaling fra el-leverandørerne for at transportere strøm ud til el-leverandørernes kunder.

²¹⁸ Jf. Energistyrelsens baggrundsnotat om aggregatorer af 18. juni 2021, https://ens.dk/sites/ens.dk/files/El/mm_3.0_baggrundsnotat_om_aggregatorer.pdf.

²¹⁹ Det mindste bud, der er muligt at melde ind på markedet for mFRR er i størrelsen 5 MW. Hvis en produktionsenhed vil indmelde et bud på markedet, men har en kapacitet, der er mindre end 5 MW, er det nødvendigt for producenten at melde ind gennem en aggregator eller en balanceansvarlig aktør, for at kunne melde ind på markedet. Hvis producenten har en kapacitet, der er større end 5 MW, er det ikke nødvendigt for producenten at indmelde mFRR gennem en aggregator, men kan indmelde direkte til en produktionsbalanceansvarlig aktør. Se nærmere herom i punkt 262 ff.

²²⁰ Aggregatorer har derudover en rolle i forbindelse med forbrug af el, som ikke er beskrevet her.

3.3.3 Day-ahead

219. På *dagen før driftsdøgnet* handles strøm på day-ahead-markedet. Handel foregår gennem europæiske el-børser som fx Nord Pool og EPEX Spot.
220. Day-ahead-markedet er det primære marked for handel af el, hvor mere end 70 procent af el-forbruget i Norden handles. På day-ahead-markedet skal der være indmeldt bud senest kl. 12.00 dagen før driftsdøgnet. Det vil sige, at buddene indmeldes til køb og salg af el for det efterfølgende døgn. Senest kl. 13.00 matcher markedsoperatøren alle købs- og salgsbud, og herefter udregnes timepriser for det næste døgn for hele Europa gennem en fælles elprisberegningssalgoritme. Senest kl. 15.00 – efter day-ahead-markedet er lukket – indsender de balanceansvarlige aktører bindende aktørplaner for forbrug, produktion og handel for det efterfølgende døgn. Aktørplanerne godkendes efterfølgende af Energinet, men kan ændres frem til 45 minutter før driftstimen gennem handler på intraday-markedet eller ved bilaterale handler mellem to aktører.
221. Day-ahead-markedet handles på et stort fælles europæisk indre marked, der går fra Portugal til Finland.
222. Buddene på day-ahead-markedet indmeldes på timebasis, eller som blokbud, hvilket er sammenhængende bud på minimum tre timer. Transaktioner på day-ahead-markedet gennemføres per time i det efterfølgende døgn og afregnes efter *pay-as-clear*-princippet, hvorved der udregnes en clearingspris (marginalprisen), som gælder for alle handler for den pågældende time (se en uddybende beskrivelse af auktionsformatet i punkt 258).²²¹
223. På grund af flaskehalse²²² i el-systemet, hvor der er en række budområder (i Danmark henholdsvis Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2)), kan elpriserne variere afhængig af produktion, forbrug og tilgængelig kapacitet. Hvis behovet for transmission af el mellem to budområder ligger inden for de kapacitetsgrænser, som systemoperatørerne har fastsat, vil priserne i disse budområder være identiske.

3.3.4 Intraday

224. I driftsdøgnet handles der strøm *frem til en time før driftøjeblikket* på intraday-markedet, som er et fælleseuropæiske el-marked.
225. Dette marked bruges blandt andet af balanceansvarlige aktører til at handle sig i balance, hvis de efter lukningen af day-ahead-markedet har en ubalance mellem den produktion og det forbrug af strøm, de er ansvarlige for.
226. Intraday-markedet er åbent for handel fra kl. 15.00 efter day-ahead-auktionens lukning og frem til en time før driftstimen. Ligesom på day-ahead-markedet kan buddene indmeldes på timebasis eller som blokbud over flere timer. Intraday-handler gennemføres løbende og afregnes derfor efter *pay-as-bid*-princippet. Det vil sige, at markedet matcher de bedste købs- og salgsbud,

²²¹ Jf. Nord Pool, <https://www.nordpoolgroup.com/en/trading/Day-ahead-trading/Price-calculation/>.

²²² El-produktion fra anlæg skal kunne anvendes enten lokalt, hvor anlæggene placeres, nationalt eller som eksport til nabobudområderne. Hvis ikke produktionen kan anvendes, hvor den er placeret, kan der blive behov for forstærkninger i det kollektive transmissionsnet, som kan sikre transporten til andre anvendelser i el-systemet. Men når der kun er begrænset kapacitet på forbindelsen mellem to budområder (eksempelvis forbindelsen mellem Norge og Vestdanmark eller mellem Vestdanmark og Østdanmark), opstår der en flaskehals, idet der ikke kan overføres nok el til, at markedet kan udligne priserne i to budområder. I hvert budområde matches derfor udbud og efterspørgsel under hensyntagen til import og eksport til nabo-områder. Dermed kan der dannes forskellige elpriser i de forskellige områder. Flaskehalse fører altså til geografisk betingede udbuds- og efterspørgselsvariationer, der på markedet omsættes til differentierede elpriser.

hvorefter handlen indgås mellem højeste købspris og laveste salgspris, på *first come first served*-basis, ligesom mange kender det fra aktiemarkedet. Handelen foregår som kontinuerlig implicit allokering, hvor timeenergi og transmissionskapacitet handles samtidigt.²²³

3.3.5 Regulérkraft

227. *Efter afslutningen af intraday-markedet og frem til driftsøjeblikket* ligger ansvaret for at balancere el-systemet alene hos systemoperatøren (i Danmark, Energinet), som gennem en række systemydelser kan tilpasse produktionen ved at handle op- og nedregulering hos de balanceansvarlige aktører på regulérkraftmarkedet.
228. Regulérkraft anvendes til manuelt at opretholde balancen (og dermed frekvensen) i det samlede el-system og handles på det fællesnordiske regulérkraftmarked, Nordic Operational Information System (NOIS). På regulérkraftmarkedet kan aktører indgive bud på op- og nedregulering i driftstimen. Der er to muligheder for deltagelse på markedet. Enten har aktøren fået betaling for at stå til rådighed med reserver (det vil sige, at aktøren har fået sit bud på mFRR accepteret, hvorved aktøren er forpligtet til at oplyse en pris for eventuel aktivering af den pågældende kapacitet via opregulering), alternativt kan aktøren afgive frivillige regulérkraftbud, uden at have forpligtet sig forinden til at stå til rådighed i den pågældende driftstime.²²⁴
229. I løbet af driftstimen aktiveres op- eller nedreguleringsbud i nødvendigt omfang af Energinets kontrolcenter. Der dannes herefter en marginal timepris (regulérkraftprisen) efter samme principper som i day-ahead-markedet, hvorved alle aktiverede bud modtager samme afregningspris per leveret MW. Produktionsenhederne bliver aktiveret i rækkefølge, hvor det billigste værk bliver aktiveret først. Regulérkraftprisen er ens i alle de nordiske prisområder, forudsat der ikke er flaskehalse. Ved flaskehalse beregnes i stedet budområdepriser ligesom i day-ahead-markedet.
230. Det forventes, at det såkaldte mFRR energiaktiveringsmarked (mFRR EAM) i primo 2025 skal erstatte det eksisterende regulérkraftmarked. Markedet er det nye nordiske energiaktiveringsmarked for mFRR, som blandt andet introducerer en ny nordisk platform for automatisk bududvælgelse og budaktivering på 15-minutters basis til erstatning af det nuværende timebase-rede regulérkraftmarked.²²⁵

3.3.6 Systemydelser

231. Energinet indkøber en række særlige produkter kaldet *systemydelser*, som anvendes til at opretholde balancen og stabiliteten i el-systemet. Systemydelser er et samlet begreb for de elproduktions- og elforbrugsressourcer, som står til rådighed, og som aktiveres automatisk eller manuelt. Langt størstedelen af Energinets systemydelser består af reserver og regulérkraft.
232. Energinets portefølje af systemydelser er stor og brugen af dem relativ kompleks. Størstedelen af systemydelserne sikres fra fem forskellige typer reserver, som indkøbes gennem aftaler mellem Energinet og produktions- eller forbrugsbalanceansvarlige aktører. Disse aftaler indeholder bestemmelser om at stille kapacitet til rådighed i en fastdefineret periode.
233. Der er store forskelle på behovet for reserver. I princippet kan el-systemet nøjes med én enkelt hurtigt-reagerende reserve, eksempelvis ved at lade en stor gasturbine balancere produktionen

²²³ Jf. Energinets rapport om introduktion til elmarkedet, side 12.

²²⁴ Jf. Energinets rapport om introduktion til systemydelser af 21. juni 2021, side 5.

²²⁵ Jf. Nordic Balancing Models hjemmeside, <https://nordicbalancingmodel.net/updated-nbm-roadmap-confirms-go-live-of-mfrr-energy-activation-market-by-q1-2025/>

kontinuerligt. De fleste el-systemer kan dog med fordel have en bredere portefølje af reservetyper, både for at øge fleksibiliteten og for at holde omkostningerne til balancering nede. Eksempelvis medfører den høje andel af fluktuerende vindproduktion i Danmark et større behov for balancering.²²⁶

234. Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2), der er del af hver deres synkronområde, er forskellige i anvendelsen af og behovet for systemydelse og reserver. Tabel 3.1 viser en oversigt over de reservetyper, der anvendes i Danmark i henholdsvis Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2).

Tabel 3.1 **Brugen af systemydelse i Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2)**

Systemydelse	Vestdanmark (DK1)	Østdanmark (DK2)
Fast Frequency Reserve (Primære reserve)		FFR
Frekvensstabilisering (Primære reserve)	FCR	FCR-N/FCR-D
Frekvensgenopretning (Sekundær reserve)	aFRR	aFRR
Balanceudligning (Tertiær reserve)	mFRR	mFRR

Note: Figuren viser de primære systemydelse i henholdsvis Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2).

Anm.: FCR-N og FCR-D er ikke beskrevet videre, da disse ikke anvendes i Vestdanmark (DK1). FCR-N og FCR-D minder grundlæggende om den lignende reserve i Vestdanmark (DK1), FCR.

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen baseret på Energinets rapport introduktion til systemydelse

3.3.6.1 FCR

235. FCR (Frequency Containment Reserve), der tidligere er blevet kaldt den "primære" reserve, består af produktions- eller forbrugsenheder, der automatisk reagerer på frekvensændringer i el-nettet ved hjælp af frekvensmålere på selve det anlæg, der leverer reserven. Ved op- eller nedregulering balancerer enhederne produktion og forbrug i el-nettet, så frekvensen altid stabiliseres omkring 50 Hz. FCR "fin-tuner" frekvensen i el-nettet, og skal derfor kunne aktiveres med få sekunders varsel. Leveringshastigheden for FCR skal dermed ligge indenfor 15-30 sekunder, og reserven skal minimum kunne forblive aktiv i 15 minutter.²²⁷
236. Vestdanmark (DK1) er fra januar 2021 med i det kontinentaleuropæiske marked for FCR, kaldet for FCR Cooperation. Det kontinentaleuropæiske synkronområde skal sikre en samlet mængde FCR på +/- 3000 MW, hvor hver TSO (i Danmark, Energinet) er forpligtet til at sikre en mængde baseret på den forholdsmæssige el-produktion i transmissionsområdet. Mængden fastsættes

²²⁶ Jf. Energinets rapport om introduktion til systemydelse af 21. juni 2021, side 2.

²²⁷ Jf. Energinets rapport om introduktion til systemydelse af 21. juni 2021, side 6.

på årsbasis og kan derfor variere år for år. Mængden for Vestdanmark (DK1) ligger relativt stabil, og Energinet har ansvaret for at sikre kapaciteten. Energinet har efterspurgt en kapacitet på 20 MW i 2021²²⁸ og 2022^{229, 230}.

237. Energinet indkøber FCR som ét symmetrisk produkt (op- og nedregulering købes samlet). Der afholdes auktion på det fælles FCR Cooperation marked en gang dagligt for det kommende døgn. Danske aktører kan sælge deres ydelser på tværs af landegrænser gennem det fælles marked, ligesom udenlandske aktører kan bidrage til at dække det danske behov for FCR.²³¹
238. Alle accepterede bud for op- og nedregulering modtager rådighedsbetaling svarende til auktionens marginalpris, altså prisen for det dyreste, accepterede bud. Aktivering af FCR afregnes som almindelige ubalancer.
239. I forbindelse med større udfald eller andre vedvarende ubalancer i el-nettet skal FCR alene levere effekt indtil aFRR og mFRR tager over.

3.3.6.2 aFRR

240. Den "sekundære" reserve aFRR (Automatic Frequency Restoration Reserve), tidligere kaldet LFC (Load Frequency Reserve), er en automatisk 15-minutters effektregulering, hvilket betyder, at aFRR skal kunne aktiveres inden for 15 minutter. Reserven er aktiv over stort set hele driftsdøgnet og opfylder tre funktioner. For det første frigør den aktiveret FCR. For det andet udligner den ubalancer, der er for små for regulérkraftaktivering. For det tredje genoprettes den aftalte balance på udlandsforbindelsen mod Tyskland.
241. Aktiveringen af aFRR adskiller sig fra FCR ved ikke at udløses direkte af frekvensudsving på de enkelte anlæg. Aktiveringen sker derimod på anledning af et automatisk reguleringssignal udsendt fra Energinet via den balanceansvarlige aktør. Reguleringssignalet fordeles fra den balanceansvarlige aktør til alle de anlæg, der deltager i den automatiske regulering.
242. For at kunne deltage i markedet for aFRR, skal produktionsenheden både kunne opregulere og nedregulere sit forbrug/produktion.²³² I praksis leveres aFRR af anlæg, der kører på dellast og af hurtigt startende anlæg. For at kunne levere ydelsen skal anlæggenes tekniske egenskaber godkendes af Energinet, og anlæggene skal være forbundet til udstyr hos den balanceansvarlige, der administrerer Energinets effektsignal.
243. Behovet for aFRR i Vestdanmark (DK1) var i 2022 på 90 MW²³³. Energinet indkøber 100 MW aFRR kapacitet i Vestdanmark (DK1) på månedsauktioner. Ved disse månedsauktioner er den accepterede minimumsbudstørrelse 1 MW, og den accepterede maksimumsbudstørrelse er 50 MW. Energinet indkøber dermed aFRR kapacitet på månedskontrakter, hvor værkerne, der har indgået en kontrakt med Energinet, skal stå til rådighed i alle timer i måneden. Indkøbene sker efter *pay-as-bid*-princippet, hvorfor priserne sættes enkeltvis.²³⁴
244. Aktiveringen af aFRR sker på timebasis, og aktiveringen afregnes særskilt. Månedskontrakterne indeholder således udelukkende betaling for at have aFRR kapacitet stående til rådighed.

²²⁸ Jf. Energinets rapport om behovsvurdering for systemydelser 2021.

²²⁹ Jf. Energinets rapport om behovsvurdering for systemydelser 2022.

²³⁰ Jf. Energinets rapport om introduktion til systemydelser af 21. juni 2021, side 6.

²³¹ Jf. Energinets rapport om introduktion til systemydelser af 21. juni 2021, side 6.

²³² Jf. Energinets beskrivelse af aFRR <https://energinet.dk/El/Systemydelser/indkob-og-udbud/aFRR>

²³³ Jf. Energinets rapport om behovsvurdering for systemydelser 2022.

²³⁴ Jf. Energinets rapport om introduktion til systemydelser af 21. juni 2021, side 7.

-
245. For at kunne være aktiv på markedet i Vestdanmark (DK1) er det nødvendigt, at produktionsenheden kan opretholdes i en måned. Det vil sige, at det ikke er muligt at indmelde en produktionsenhed på markedet for aFRR, hvis ikke produktionen kan opretholdes en hel måned uden udfald.
246. Formålet med aFRR er at afhjælpe større ubalancer i el-nettet. AFRR anvendes typisk på ubalancer ved den jysk-tyske grænse og kan genoprette den planlagte balance indenfor 15 minutter, hvorefter mFRR kan overtage balanceringsopgaven.

3.3.6.3 mFRR

247. Den "tertiære" reserve mFRR (Manual Frequency Restoration Reserve), eller den såkaldte manuelle reserve, afhjælper store ubalancer og sikrer ved aktivering opretholdelsen af balancen i el-systemet over længere perioder med ikke-planlagte udsving i produktion eller forbrug.²³⁵
248. Energinet indkøber kapacitet i form af mFRR til at dække eventuelle udfald i el-systemet i både Øst- og Vestdanmark. Da Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2) er tilkøbet hver sit synkronområde, er der forskel i anvendelsen og behovet for mFRR samt måden, hvorpå Energinet indkøber disse reserver (se nærmere om mFRR-kapacitetsauktionen i afsnit 3.3.7.2 nedenfor).
249. Størstedelen af Energinets indkøb af systemydelser består af mFRR. Begrebet dækker over den *kapacitet*, der efter aftale med Energinet reserveres hos aktørerne til manuel balancering af el-systemet i selve driftstimen²³⁶. Aktører, der har fået deres bud i mFRR-kapacitetsauktionen accepteret, er forpligtede til også at indgive bud på *aktivering* af denne kapacitet i regulérkraftmarkedet. Den indkøbte kapacitet kan således blive aktiveret i regulérkraftmarkedet af Energinet, hvis behovet opstår.
250. Der skelnes således mellem mFRR *kapacitetsbud* og mFRR *energiaktiveringsbud*. Førstnævnte type bud afgives af aktører via deres produktionsbalanceansvarlige aktør i mFRR-kapacitetsauktionen. Aktører, der har fået accepteret deres kapacitetsbud, modtager betaling fra Energinet for at stå til rådighed med sin produktionsenhed. Sidstnævnte type bud afgives af aktører via deres produktionsbalanceansvarlige aktør på det fællesnordiske regulérkraftmarked (snart det såkaldte mFRR energiaktiveringsmarked), jf. afsnit 3.3.5. Aktøren modtager kun betaling for aktivering af Energinet (via deres produktionsbalanceansvarlige aktør), hvis behovet for aktivering reelt opstår.
251. Markedet for mFRR har en mindre teknisk adgangsbarriere, der blandt andet består i, at produktionen skal kunne være fuldt aktiveret indenfor 15 minutter. Det medfører, at en lang række produktionsenheder kan være aktive inden for mFRR, hvorfor udbuddet på markedet er relativt stort.
252. I det følgende beskrives køb og salg af mFRR, herunder Energinets behov for mFRR og Energinets mFRR-kapacitetsauktion i Vestdanmark (DK1).

²³⁵ Jf. Energinets rapport om introduktion til systemydelser af 21. juni 2021, side 4.

²³⁶ Jf. Energinets rapport om introduktion til systemydelser af 21. juni 2021, side 4.

3.3.7 Køb og salg af mFRR

3.3.7.1 Behovet for mFRR

253. Tilsammen skal aFRR og mFRR kunne dække et udfald af den største enhed i Vestdanmark (DK1), som har en kapacitet på 682 MW.²³⁷ Energinet indkøber 100 MW aFRR over Skagerrak 4-forbindelsen til Norge, hvorfor behovet for indkøb af mFRR er 582 MW. Op til 300 MW heraf dækkes gennem en deling af reserver fra Østdanmark (DK2) via Storebæltsforbindelsen, hvorfor den daglige efterspørgsel på mFRR i Vestdanmark (DK1) er omkring 282 MW.²³⁸ I Østdanmark (DK2) fastsættes indkøbet af mFRR som forholdet mellem den største enhed i Østdanmark (DK2) og Sydsverige. Dette er fastsat til 623 MW, henholdsvis 323 MW *hurtig* reservekapacitet og 300 MW *langsom* reservekapacitet.^{239 240}
254. I perioder med revision af Storebæltsforbindelsen, vil behovet for indkøb af mFRR i Vestdanmark (DK1) være højere, da det ikke på disse tidspunkter er muligt at overføre strøm gennem kablet og dække udfald i Vestdanmark (DK1) med mFRR fra Østdanmark (DK2). Det vil typisk medføre, at prisen på mFRR stiger i disse perioder, da en stigning i efterspørgslen alt andet lige medfører højere priser.
255. Udbuddet fra producenterne på auktionen for mFRR er typisk [xxx] i Vestdanmark (DK1). Hvor meget mFRR producenterne udbyder den givne dag, afhænger dog af en række faktorer, som fx day ahead pris, gaspris, varmeforbrug mv. Både centrale kraftvarmeværker, større decentrale kraftvarmeværker, små- og mellemstore decentrale kraftvarmeværker og regulærkraftværker kan deltage i markedet for mFRR, og både produktions- og forbrugsenheder kan levere mFRR. Centrale kraftvarmeværker og større decentrale kraftvarmeværker deltager oftere i markedet, når der er en forventning om høje priser. Små- og mellemstore kraftvarmeværker stiller typisk mFRR til rådighed, når deres gasmotor eller andre produktionsenheder, som både producerer varme og el, ikke anvendes som varmekilder. Disse forskellige typer af aktører har desuden forskellige omkostninger forbundet med at stille mFRR til rådighed.
256. Hvis prisen på mFRR har været høj i det forrige døgn, er det sandsynligt, at der er flere aktører, der deltager på markedet i det efterfølgende døgn, da disse aktører ser en mulighed for potentielt at opnå en høj pris og derfor en høj indtjening i forhold til alternativet at udnytte energikilderne andetsteds.

3.3.7.2 mFRR-kapacitetsauktionen

Vestdanmark (DK1)

257. I Vestdanmark (DK1) indkøbes som hovedregel 282 MW mFRR på daglige kapacitetsauktioner. I Vestdanmark (DK1) indkøbes de 282 MW på et timebaseret dagsmarked. Kapacitetsauktionen for mFRR i Vestdanmark (DK1) løber fra kl. 09.00, hvor Energinet offentliggør det forventede behov for mFRR i det efterfølgende driftsdøgn, og kl. 09.30 skal Energinet have modtaget bud

²³⁷ De største enheder i Vestdanmark (DK1) er Skagerrak 4 forbindelsen til Norge og COBRA forbindelsen til Holland, der begge har en kapacitet på omkring 700 MW. Det er således udfaldet af en af disse enheder, som aFRR og mFRR tilsammen skal kunne dække. Købet af aFRR og mFRR dækker tilsammen 682 MW og dækker således ikke udfaldet af 700 MW. De sidste 18 MW dækkes af indkøb af FCR, hvor der indkøbes omkring 20 MW.

²³⁸ Jf. bevis 53, Forsyningstilsynets rapport om Energinets indkøb af reserver i elsystemet af 19. december 2018, side 53.

²³⁹ Ved *hurtig* reservekapacitet forstås fuld aktivitet inden for 15 minutter, og ved *langsom* reservekapacitet forstås en aktiveringstid på mere end 15 minutter.

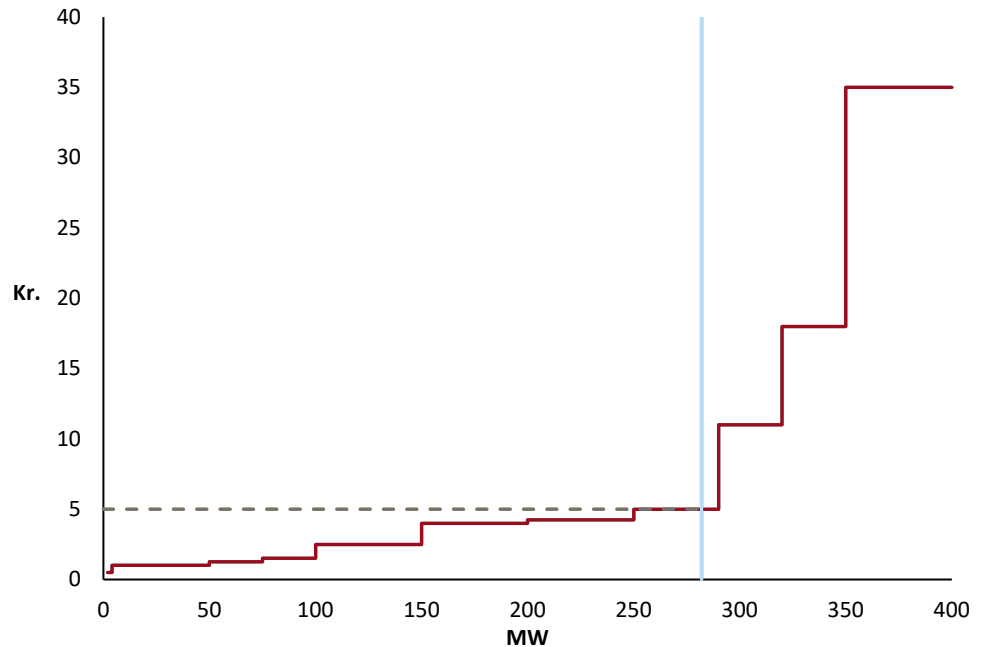
²⁴⁰ Fra juni 2023 er det i højere grad blevet muligt for Energinet at udveksle reservekapacitet, herunder mFRR, imellem Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2). Dette har medført, at indkøbsbehovet for mFRR i både Østdanmark (DK2) og Vestdanmark (DK1) har ændret sig og varierer i højere grad end tidligere.

på pris og mængde fra aktørerne. Kl. 10.00 informerer Energinet om de indkøbte mængder og priser (kr./MW).²⁴¹

258. Alle accepterede bud afregnes efter prisen på det dyreste accepterede bud, altså efter marginalprisen, også kaldet *pay-as-clear*-princippet, hvorved der udregnes en clearingspris (marginalprisen), som gælder for alle handler for den pågældende time. Der oprettes således én aggregeret udbudskurve for hver time i døgnet (ligesom på day-ahead-markedet), og alle accepterede bud fastsættes til prisen på det sidste bud, hvor udbud matcher med Energinets efterspørgsel. Derfor modtager alle aktører, der har fået deres bud accepteret, den samme pris per MW, de har stillet til rådighed. Priserne kan svinge fra time til time. Energinet indkøber sædvanligvis ikke nedreguleringsreserver, men har mulighed for at gøre det.
259. Figur 3.4 viser et eksempel på Energinets indkøb af mFRR i en given time. Figuren er et illustrativt eksempel på prisfastsættelsen ved brug af *pay-as-clear*-formatet. Figuren viser, at alle producenter, der har meldt en pris ind på mindre end 5 kr./MW, vil modtage 5 kr./MW i betaling for at have indmeldt bud i mFRR-kapacitetsauktionen. Producenter, der har indmeldt højere bud end 5 kr./MW, vil ikke modtage betaling, da deres bud ikke er blevet accepteret af Energinet.

²⁴¹ Jf. Energinets rapport om introduktion til systemydelse af 21. juni 2021, side 4-5.

Figur 3.4 Eksempel på prisfastsættelse i mFRR-kapacitetsauktionen

Note: Den lyseblå linje viser efterspørgslen fra Energinet på 282 MW, mens den røde kurve viser udbuddet af mFRR. Prisen bliver således fastsat på det punkt, hvor de to krydser. I dette eksempel på 5 kr./MW. Dette er således den betaling alle, der har fået deres bud accepteret, modtager, også selvom de har indmeldt en lavere pris end 5 kr./MW.

Anm.: Dette er blot et fiktivt eksempel på prisfastsættelse i mFRR-kapacitetsauktionen og er således ikke baseret på faktiske tal.

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens eget eksempel

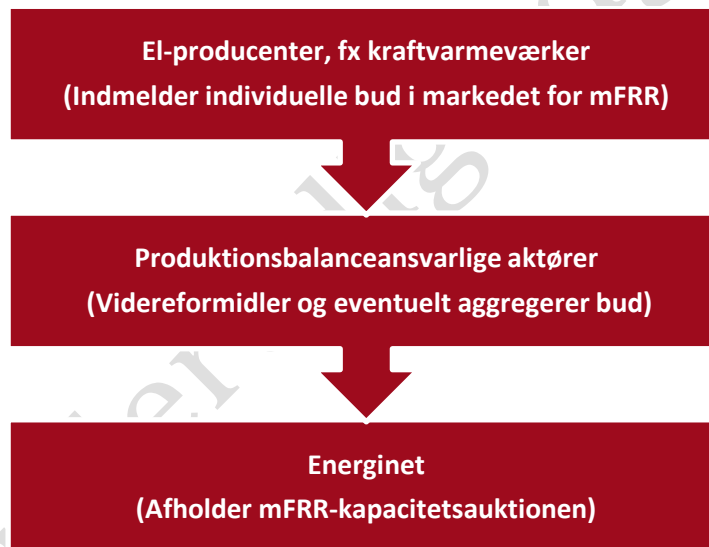
260. Buddene i mFRR-kapacitetsauktionen skulle i perioden 2019-2022 være i størrelsesordenen 5-50 MW²⁴². Energinet er forpligtet til at acceptere eller afvise bud i deres helhed, hvorfor det kan blive nødvendigt for Energinet at lave et overindkøb af mFRR for at dække sin efterspørgsel. Hvis flere bud har den samme pris, og alle disse bud vil kunne opfylde Energinets efterspørgsel (det vil sige de sidste accepterede bud), vil den billigste kombination af bud blive valgt ud fra prisen. Den billigste kombination af bud er den kombination, der sikrer, at Energinet rammer tættest muligt på den efterspurgte mængde. Hvis der er flere mulige kombinationer af bud, som fører til, at Energinet rammer (tættest muligt på) den efterspurgte mængde, som alle har den samme pris, er det tilfældigt, hvilke bud der bliver accepteret.
261. Energinet har mulighed for at springe bud over, der er større end 25 MW, hvis det medfører overindkøb i forhold til den efterspurgte mængde. Det vil sige, at hvis et bud opfylder efterspørgslen, men samtidigt medfører et overindkøb, har Energinet mulighed for at afvise dette bud. Energinet har i denne situation mulighed for at finde en kombination af bud, der som udgangspunkt er dyrere, hvis dette samlet set er billigere end at acceptere budet på 25 MW eller derover. Det medfører, at der i praksis typisk ikke indmeldes bud, der er større end 25 MW for

²⁴² Kravene til størrelsen på bud er på vej til at blive ændret. Ændringerne vil medføre, at bud kan være i størrelsesordenen 1-9999 MW.

at undgå denne risiko. Omvendt betyder det også, at Energinet ikke kan springe bud over, der er mindre end 25 MW, hvis de udgør den billigste løsning, selv hvis disse giver anledning til overindkøb.

262. Energinet har en nedre grænse på 5 MW for indkøb af mFRR.²⁴³ Hvis et værk har en kapacitet på mindre end 5 MW, kan værkets produktionsbalanceansvarlige aktør pulje værkets bud med andre bud, der ligger i samme prisklasse. Se hertil Boks 3.1 for eksempel. Et værk kan således ikke afgive et bud alene, hvis værket indmelder en kapacitet på mindre end 5 MW. Dog betyder det ikke, at værket ikke kan melde ind på markedet for mFRR. Hvis et værk indmelder et mindre bud, er værkets produktionsbalanceansvarlige aktør ansvarlig for at pulje budet, hvilket værket ikke selv har indflydelse på.
263. De produktionsbalanceansvarlige aktører agerer derfor mellemmand for el-producenterne, der indsender bud som videreformidles til Energinet, der afholder auktionen. Budstrukturen for auktionen kan ses i Figur 3.5.

Figur 3.5 Budstruktur for mFRR

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

264. Efter mFRR-kapacitetsauktionen er afholdt får den enkelte aktør oplysning om, hvorvidt deres bud er blevet accepteret, hvor stor en samlet mængde der er blevet indkøbt, og hvad clearingsprisen for den pågældende leveringstime er. Energinet oplyser ikke, hvor stor en mængde, der er blevet budt ind i auktionen, eller hvad andre aktører har budt. Aktører, der har budt ind i markedet, kan derfor ikke udlede antallet af konkurrenter på markedet efter auktionen.
265. Hvis en aktør får accepteret sit bud i mFRR-kapacitetsauktionen, er aktøren forpligtet til at indgive en pris for aktivering af den accepterede mængde på markedet for regulérkraft.²⁴⁴ Den pris,

²⁴³ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/el/systemydelse/introduktion-til-systemydelse/oversigt-over-systemydelse/>.

²⁴⁴ Jf. Energinets rapport om introduktion til systemydelse af 21. juni 2021, side 4.

som værket har opnået igennem mFRR-kapacitetsauktionen for at stå til rådighed med mFRR, er uafhængig af den pris, som værket kan opnå ved at blive aktiveret til opregulering i driftstimen. Det vil sige, at Energinet typisk betaler aktørerne af to veje, gennem rådighedsbetaling for at reservere en given kapacitet og gennem aktiveringsbetaling for at levere energi til el-nettet. Aktiveringsbetalingen for den leverede energi fastsættes ud fra en fællesnordisk liste over bud på aktiveringspriser (marginalpris). Er der flaskehalse mellem prisområderne korrigeres budlisten for dette.

Østdanmark (DK2)

266. I Østdanmark (DK2) har Energinet indtil 2020 sikret sig den nødvendige mFRR ved et 5-årigt indkøb fra fem forskellige leverandører. Når én af de fem forskellige leverandører ikke kunne levere i henhold til deres aftale med Energinet, har Energinet indkøbt den manglende mængde mFRR ad hoc på dagsbasis i Østdanmark (DK2). Ad hoc mFRR-markedet i Østdanmark (DK2) har været præget af høj markedsconcentration, store overindkøb og relativt høje gennemsnitspriser i forhold til dagskapacitetsauktionen i Vestdanmark (DK1).²⁴⁵ Grundet dette, samt planer om et nordisk mFRR-marked, implementerede Energinet i januar 2021 et nyt markedsdesign i Østdanmark (DK2), hvor de lange 5-årige kontrakter blev erstattet af måneds- og dagskapacitetsauktioner.
267. Kapacitetsauktionerne i månedsmarkedet følger en tidsplan, hvor aktørerne den 26. kl. 10.00 i hver kalendermåned indsender bud for den kommende måned til Energinet. Aktøren skal angive én pris i DKK/MW og én mængde i MW gældende for alle timer i hele måneden. Prisen angiver den pris pr. MW, som aktøren forlanger for at stå til rådighed med den pågældende mængde i hele måneden. Den 26. kl. 15.00 i hver kalendermåned forud for den kommende måned giver Energinet en tilbagemelding til aktøren om, hvilke bud Energinet har accepteret, samt mængder og priser (kr./MW). Ad hoc indkøbet af mFRR i Østdanmark (DK2) foregår på en dagskapacitetsauktion, der er tilsvarende dagskapacitetsauktionen i Vestdanmark (DK1).
268. Indkøbet af mFRR er undertiden præget af lav kapacitet og høje priser i Østdanmark (DK2) samtidig med rigelig kapacitet og lave priser i Vestdanmark (DK1).²⁴⁶ Energinet har tidligere foreslået en ny indkøbsmetode, hvor mFRR skal kunne udveksles over Storebæltsforbindelsen for at udligne disse forskelle og derigennem minimere de samfundsøkonomiske omkostninger.
269. Udveksling af mFRR på tværs af budzoner er også et element i den fællesnordiske indkøbsmodel for mFRR-kapacitet, som både Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2) skal være en del af forventeligt tidligst i 2024.²⁴⁷
270. For at sikre den fremtidige likviditet i mFRR-markederne og opnå samfundsøkonomiske gevinster igennem udnyttelse af ressourcer på tværs af budzoner, har Energinet i maj 2023 fremsendt en metodeanmeldelse om optimering i forbindelse med de daglige mFRR-kapacitetsauktioner til Forsyningstilsynets godkendelse.²⁴⁸ Den nye metode medfører, at Energinet kan anvende bud i Vestdanmark (DK1) til at dække behov i Østdanmark (DK2) ved en forventning om ledig kapacitet på Storebæltsforbindelsen. Derudover vil metoden i anden omgang udnytte en optimeringsalgoritme, som tager udgangspunkt i det samlede behov for mFRR i Vestdanmark

²⁴⁵ Jf. Forsyningstilsynets rapport om Energinets indkøb af reserver i elsystemet, 2018, https://forsyningstilsynet.dk/Media/638199980665230154/2018_12_21_rapportfin.pdf, side 13.

²⁴⁶ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/el/systemydelse/nyheder-om-systemydelse/2022/05/11/2022-05-11-optimering-af-indkoeb-af-manuelle-reserver/>.

²⁴⁷ Jf. Nordic Balancing Market, <https://nordicbalancingmodel.net/updated-nbm-roadmap-confirms-go-live-of-mfrr-energy-activation-market-by-q1-2025/>.

²⁴⁸ Jf. Energinets metodeanmeldelse, <https://forsyningstilsynet.dk/Media/63822506777231329/metodeanmeldelse-for-optimeret-indkoeb-af-mfrr-kapacitet-i-dk1-og-dk2.pdf>

(DK1) og Østdanmark (DK2), men indkøbet foretages i den landsdel, hvor det er billigst under hensyntagen til den ledige kapacitet på Storebæltsforbindelsen. Der bliver således ikke tale om reservationer af transmissionskapacitet, idet optimeringen blot udnytter, hvis der måtte være overskydende kapacitet på Storebæltsforbindelsen.²⁴⁹ Spørgsmålet om ledig kapacitet afgøres ved hjælp af en prognose for forventet flow på Storebæltsforbindelsen, som Energinet udarbejder.²⁵⁰

3.3.8 Kraftvarmeværker

271. Et kraftvarmeværk er et værk, der producerer både elektricitet og varme, oftest fjernvarme. Kraftvarmeværker omdanner energi fra afbrænding af brændsel til produktion af el og varme. Den primære produktion er el, hvorfra der udnyttes energi til at opvarme fjernvarmevand²⁵¹, der sendes ud til fjernvarmebrugere. Der er derfor et tab af el ved samproduktion af varme og el i forhold til, hvis værket udelukkende producerede el. Et kraftvarmeværk kan være et decentralt værk, der typisk er et mindre kraftvarmeværk placeret i et lokalsamfund. Kraftvarmeværker kan endvidere være centrale værker. Centrale værker ligger ofte i større byer, hvor befolkningstætheden er større. Størrelsen på både centrale og decentrale værker kan variere, afhængigt af størrelsen på byerne, de er placeret i. Decentrale kraftvarmeværker forsyner lokalsamfundet med fjernvarme til de husstande, der er tilsluttet fjernvarmenettet. De decentrale kraftvarmeværker er finansieret af de husstande, som er tilsluttet værkets fjernvarmenet og aftager fjernvarme fra værket.²⁵² Decentrale kraftvarmeværker er typisk organiseret som andelselskaber eller andelsforeninger.

Boks 3.2 Formålet med kraftvarmeværker

- » Et kraftvarmeværks primære formål er at forsyne lokalområdet med varme. Kraftvarmeværker har typisk forskellige varmekilder, de kan producere elektricitet og varme med. Varmekilderne består blandt andet af gasmotorer, gaskedler, elkedler, flisfyrede kedler, solfangere, solvarmeanlæg, varmepumper, overskudsvarme fra nærliggende industri mv. Ikke alle varmekilder bidrager til de decentrale værkers produktion af elektricitet.
- » Kraftvarmeværker adskiller sig fra både kraftværker og varmeværker. Kraftværker er anlæg udelukkende til elektricitetsproduktionen, og varmeværker er anlæg udelukkende til varmeproduktion. Varmeværker, der udelukkende bruger varmepumper til varmeproduktionen, bruger el frem for at producere el, og er dermed ikke et kraftvarmeværk.

272. Det er forskelligt for de enkelte kraftvarmeværker, hvilke varmekilder/produktionsmuligheder værket har investeret i. Det kan afhænge af geografi, størrelsen på kraftvarmeværket og lokalområdet mv.
273. Mange decentrale kraftvarmeværker har gasmotorer som en del af deres porteføljer. Gasmotorer fungerer ved at forbrænde naturgas. Når dette sker, producerer gasmotoren både varme og elektricitet. Derudover kan kraftvarmeværker have alternative varmeproduktioner, der også har elektricitet som et biprodukt.

²⁴⁹ Den nævnte metode er et forslag fra Energinet og er ikke godkendt af Forsyningstilsynet.

²⁵⁰ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/el/systemydelse/nyheder-om-systemydelse/2023/02/28/optimeret-indkob-af-mfrr-kapacitet-i-dk1-og-dk2/>.

²⁵¹ Jf. Ørsted, <https://orsted.dk/vores-groenne-loesninger/bioenergi/vores-kraftvarmevaerker>.

²⁵² Husstande beliggende i et kraftvarmeværks forsyningsområde kan være underlagt en tilslutningspligt jf. BEK nr. 705 af 23/05/2022 om pålagt tilslutning til kollektive varmeforsyningsanlæg, hvorved de er forpligtet til at være tilsluttet fjernvarmenettet og til at betale et tilslutningsbidrag. Selvom der er tilslutnings- og/eller forblivelsespligt, er der ikke også aftagepligt. Det betyder, at en husstand ikke behøver at betale for selve fjernvarmen, men i stedet kan vælge en anden energikilde, fx en varmepumpe. Det kan dog sjældent betale sig, idet tilslutningsafgiften udgør en stor del af den samlede varmeregning fra kraftvarmeværket.

-
274. For kraftvarmeværker er elektricitet typisk et biprodukt, da værkets primære formål er at producere varme. Varmen leveres til fjernvarmeforbrugere via det lokale fjernvarmenet, mens elektriciteten med hjælp fra en produktionsbalanceansvarlig aktør sælges på en børs for handel med el. Kraftvarmeværkerne kan ved at sælge el fra produktionen helt eller delvist kompensere kraftvarmeværkets udgifter til naturgas og øvrige omkostninger i forbindelse med anvendelsen af gasmotoren.
275. Det betyder, at kraftvarmeværker er aktive på to adskilte områder, henholdsvis salg af varme via fjernvarmenettet og salg af egenproduceret elektricitet via en produktionsbalanceansvarlig aktør.
276. Inden for salg af fjernvarme udgør kraftvarmeværker naturlige, lokale monopoler, da en fjernvarmekunde kun kan aftage varme fra det lokale kraftvarmeværk. Det er derfor ikke muligt for kraftvarmeværkerne at konkurrere på salg af varme.
277. Kraftvarmeværkernes adfærd på varmemarkedet er blandt andet reguleret i varmforsyningsloven²⁵³, som underlægger kraftvarmeværkerne et *hvile-i-sig-selv*-princip, som også omtales som "princippet om nødvendige omkostninger". Princippet består af detaljerede regler for kraftvarmeværkernes prisfastsættelse af fjernvarme og betyder, at et kraftvarmeværk ved fastsættelse af sine priser for fremstilling og fremføring af fjernvarme kun kan indregne nærmere specificerede, nødvendige udgifter.
278. *Hvile-i-sig-selv*-princippet betyder, at kraftvarmeværker, der opnår et overskud et år, skal sænke priserne for forbrugerne det efterfølgende år, eller investere i nødvendige forbedringer af kraftvarmeværket, for at justere i forhold til tidligere års overskud. Kraftvarmeværkerne drives derfor på baggrund af *hvile-i-sig-selv*-princippet ikke som en virksomhed, der skal generere overskud.
279. Da kraftvarmeværker, der leverer fjernvarme, er underlagt *hvile-i-sig-selv*-princippet, har kraftvarmeværket til formål at producere varme til lavest mulige pris. Et kraftvarmeværk søger derfor på daglig basis at anvende den/de af værkets produktionsmetoder/varmekilder, der er den billigste i drift den pågældende dag, hvilket blandt andet afhænger af forventninger til gas- og elpriser, sol, vind mm. Hvis værket eksempelvis anvender en gasmotor til at producere varme, vil det formentlig skyldes, at værket vurderer, at omkostningen til naturgas fratrukket den forventede indtjening fra salg af el er billigere, end hvis værket anvender alternative varmekilder (eksempelvis varmekilder, som forbruger el til at producere varme). Værkerne oplever derfor en intern konkurrence mellem de forskellige varmekilder, som værket tager højde for, når driftsdagen planlægges.
280. Det indebærer derfor, at alle varmeproducerende enheder ikke nødvendigvis er i brug i forbindelse med varmeproduktionen en given dag.
281. På markedet for salg af egenproduceret elektricitet er det muligt for kraftvarmeværkerne at konkurrere med andre kraftvarmeværker, idet alle værker kan sælge el på markedsvilkår på forskellige markedspladser relateret til handel med elektricitet. Det følger af varmforsyningslovens § 2 c, stk. 2, jf. § 2, stk. 1, nr. 3, at kraftvarmeanlæg med en eleffekt på 25 MW eller derunder skal levere elektricitet på kommercielle vilkår. Da kraftvarmeværker ikke er naturlige monopoler på salg af el, er kraftvarmeværker således konkurrenter inden for salg af mFRR.

²⁵³ LBK nr. 2068 af 16/11/2021 Bekendtgørelse af lov om varmforsyning.

-
282. I forbindelse med handel med el bidrager salg af el til en øget omsætning for kraftvarmeværkerne, hvilket grundet *hvile-i-sig-selv*-reguleringen på varmeområdet som udgangspunkt medfører, alt andet lige, at kraftvarmeværket kan opkræve lavere varmepriser hos forbrugerne.
283. Kraftvarmeværker, som råder over flere varmekilder, har ikke nødvendigvis brug for at anvende alle varmekilder på samme tid til at producere varme. De varmekilder, som ikke er i brug til produktion af varme, kan dog anvendes til andre formål. Eksempelvis kan et kraftvarmeværk stille sine gasmotorer til rådighed som mFRR for Energinet, når gasmotoren ikke producerer varme. Det er særligt oplagt at stille en gasmotor til rådighed som mFRR, da gasmotorer kan igangsættes til enhver tid ved brug af naturgas, og således ikke afhænger af vind, sol eller andre eksterne forhold.
284. Hvis kraftvarmeværket har behov for at bruge gasmotoren til varmeproduktionen, kan kraftvarmeværket ikke stille motoren til rådighed som mFRR i de pågældende timer, da motoren allerede er i brug, og den el, som motoren producerer, allerede er indregnet i Energinets balancering af el-nettet. For at stå til rådighed som mFRR, er det således et krav, at motoren ikke anvendes til andet end at stå standby i tilfælde af akut behov for opregulering.²⁵⁴
285. Hvis kraftvarmeværket har en gasmotor til rådighed som mFRR, har værket modtaget betaling for at stå til rådighed, og har således indgivet et energiaktiveringsbud på regulærkraftmarkedet. Værket kan dermed blive bedt om at igangsætte motoren med henblik på opregulering jf. bl.a. punkt 265 ovenfor. Hvis gasmotoren aktiveres til opregulering, begynder denne at producere el, som der er akut behov for, men producerer samtidig varme, der ikke er akut behov for. Kraftvarmeværket kan derfor vælge at slukke eller skrue ned for en af sine andre varmeproducerende kilder for ikke at overproducere unødvendig varme. Kraftvarmeværket kan alternativt overproducere varme og øge indholdet i sine akkumulationstanke, som opbevarer varmt vand og dermed opbevarer varme.
286. Nogle kraftvarmeværker har en gasmotor som deres primære middel til produktion af varme, hvorfor den sjældent bruges til at stå til rådighed som mFRR, da kraftvarmeværket bruger den til varmeproduktionen og dermed afsætter el i day-ahead-markedet eller prøver at få strømmen afsat i intraday-markedet.
287. Andre kraftvarmeværker har en ældre gasmotor, der ikke længere er en del af værkets primære varmeproduktion, hvorfor gasmotoren ofte står til rådighed som mFRR, da gasmotoren ellers ikke bliver brugt. Det er derfor en mulig ekstra indtjening for kraftvarmeværket at sætte motoren til rådighed som mFRR for Energinet. Motoren skal dog løbende vedligeholdes, så den er i en tilstand, hvor den kan producere el, hvis den af Energinet bliver antaget til aktivering.
288. Udover kraftvarmeværker kan regulærkraftværker også deltage i auktionen for mFRR. Et regulærkraftværk er et værk, der udelukkende sælger sin produktion på el-markederne. Disse værker leverer ikke fjernvarme, og er dermed ikke underlagt *hvile-i-sig-selv*-princippet. Regulærkraftværker skal derfor heller ikke tage hensyn til den optimale produktionsportefølje for at producere den billigst mulige varme.

²⁵⁴ Det er ikke udelukkende gasmotorer, der kan stå til rådighed som mFRR, men det er ofte dem, der anvendes, da der ikke er nogle umiddelbare omkostninger forbundet med at have dem stående standby. Eksempelvis kan et kraftvarmeværk i teorien anvende en elkedel til at stå til rådighed som mFRR. Dette kan gøres ved, at elkedlen, som producerer varme ved at forbruge el, i stedet for at producere varme slukkes, hvorved den el, som normalt anvendes til brug for varmeproduktionen, frigives til anvendelse andre steder i el-nettet. Omkostningerne ved dette kan dog være omfattende, da elkedlens forbrug af el kræver, at kraftvarmeværket forinden har købt el til elkedlen, hvorefter værket skal stoppe varmeproduktionen for at "tømme" elkedlen for el, hvilket kan medføre et tab, hvis betalingen, værket modtager for at stå til rådighed med elkedlen som mFRR, ikke kan måle sig med omkostningerne til det forudgående indkøb af el til elkedlen, samt de eventuelle øgede omkostninger til produktion af varme med en anden varmekilde, hvilket typisk vil være tilfældet.

3.3.9 Situationen på markedet for mFRR i perioden 2018-2022

289. I perioden fra 2004 til 1. januar 2019 modtog de decentrale naturgasbaserede kraftvarmeværker et grundbeløb. Formålet med grundbeløbet var at sikre, at kraftvarmeværkerne fik en vis pris for den el, der blev solgt til el-markedet. Udløbet af grundbeløbet medførte, at en del af indtægterne for kraftvarmeværkerne faldt væsentligt. Udløbet medførte derfor, at en række kraftvarmeværker, der er naturgasbaserede, måtte hæve varmepriserne.
290. Bortfald af grundløbet havde dog ikke en direkte effekt på priserne i form af højere priser på mFRR, jf. Tabel 3.2.

Tabel 3.2 Energinets indkøb af mFRR i Vestdanmark (DK1) i perioden 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Samlet indkøb pr. år i mio. kr.	22,5	24,0	23,5	113,0	38,9
Gennemsnitsindkøb af mFRR i MW pr. time	290	270	288	299	297

Anm.: Tallene for 2022 er baseret på senest tilgængelige information fra Energinet.

Kilde: Styrelsens beregninger baseret på data fra Energinet, <https://www.energidataservice.dk/tso-electricity/mfrrreservesdk1>

291. Det fremgår af Tabel 3.2, at Energinets gennemsnitsindkøb i forbindelse med mFRR-kapacitetsauktionen var nogenlunde konstant i perioden 2018-2020. Tabellen viser dog også, at der var en kraftig stigning i Energinets omkostninger forbundet med indkøb af mFRR fra 2020 til 2021, hvor omkostningerne i forbindelse med indkøbet af mFRR er tæt på femdoblet. Tendensen fortsætter dog ikke i 2022, hvor det kan ses fra tabellen, at omkostningerne for Energinet er større end i perioden 2018-2020, men ikke på niveau med 2021.
292. Det fremgår yderligere af tabellen, at Energinet i gennemsnit indkøbte en lidt større mængde af mFRR i MW pr. time i 2021 og 2022 end i de foregående år, men at indkøbet ikke er markant anderledes.
293. Energinets omkostninger forbundet med indkøb af mFRR varierer typisk fra time til time, da der er en række omstændigheder, der påvirker prissætningen i kapacitetsauktionen. Hvis Storebæltskablet eksempelvis er ude til revision²⁵⁵, vil dette typisk påvirke priserne på mFRR i Vestdanmark (DK1), da det medfører, at efterspørgslen stiger fra 282 MW til 582 MW.
294. Det er dog ikke kun omkostningerne til Energinets indkøb af mFRR i Vestdanmark (DK1), der er steget. Energinets indkøb af systemydelse, herunder mFRR i Vestdanmark (DK1), er fra 2020 til 2021 steget fra 935 millioner kr. i 2020 til 1,4 milliarder kr. i 2021. I 2022 steg Energinets omkostninger til systemydelse yderligere til 2,7 milliarder kr.²⁵⁶

²⁵⁵ Revision af Storebæltskablet indebærer, at kablet er ude af drift i en kort periode.

²⁵⁶ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/om-nyheder/nyheder/2023/01/19/nordiske-markeder-bidrag-til-effektiv-og-stabil-gron-omstilling/>.

3.4 Den omhandlede adfærd

295. I det følgende beskrives den adfærd, der har været mellem Effekthandel og de 49 værker på baggrund af materiale, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen indhentede under kontrolundersøgelser den 5. maj 2021 hos [xxx], samt materiale indhentet efterfølgende.
296. Det indhentede materiale består af e-mails/e-mailkorrespondancer mellem Effekthandel og de 49 værker. Derudover indeholder materialet en række dokumenter, der beskriver Effekthandels forretningsmodel og grundlaget for denne.
297. Materialet er inddelt i e-mails/e-mailkorrespondancer, underskrevne aftaler og beskrivende dokumenter. Materialet gennemgås kronologisk.

3.4.1 [Advokatfirma]s notat om konkurrenceretlig vurdering af Effekthandel ApS' setup af den 30. august 2019

298. [Advokatfirma] har den 30. august 2019 udarbejdet en konkurrenceretlig vurdering af Effekthandels påtænkte setup vedrørende salg af el-producenters kapacitet. [Advokatfirma] vurderer, at Effekthandels påtænkte setup ikke giver anledning til konkurrenceretlige betænkeligheder, særligt fordi aftalen mellem Effekthandel og el-producenterne vurderes at være en vertikal aftale.
299. Følgende fremgår af notatet:

"Introduktion

[Advokatfirma] har foretaget en konkurrenceretlig vurdering af Effekthandel ApS', CVR.nr. 40741798 ("Effekthandel") påtænkte setup vedr. salg af elproducenters kapacitet til [Balanceansvarlig aktør 1], som uddybet nedenfor.

[...]

[Advokatfirma] har forstået de faktiske omstændigheder for det påtænkte setup på følgende måde:

1. Når elproducenter skal afsætte deres el, har de generelt mulighed for enten af sælge på "spotbørsen" (såkaldt day-ahead eller intraday) eller udbyde kapacitet til en rådighedsreserve for manuel opregulering (såkaldt rådighedsmarkedet).
2. Hvis en produktionskapacitet er reserveret til rådighedsreserven, kan denne kapacitet ikke sælges på spot-børsen.
3. Det påtænkte setup er kun relevant ift. rådighedsmarkedet.

[Advokatfirma] har desuden forstået rådighedsmarkedet som fungerende på den måde, at elproducenterne indmelder deres kapacitet elektronisk via [Balanceansvarlig aktør 1]s webportal time for time (i såkaldte "time-slots") til produktionsbalanceansvarlige, som indmelder reserverne til Energinet.dk for samme time-slots. Energinet.dk indkøber efter marginalpris-princippet, hvilket dækker over en metode, hvor prisen for rådighedsreserverne bliver fastsat ens for samtlige bydere, svarende til prisen fra den højstbydende, som bliver del af rådighedsreserven. I rådighedsreserven udbyder Energinet normalt et køb på ca. 300 MW per time. Det er derfor givet, at ikke alle bliver del af rådighedsreserven, idet der normalvis findes rådighedsreserver på ca. 1.500 MW i markedet per time.

[Advokatfirma] har herudover forstået, at Effekthandel, som mellemmand, ønsker at sælge elproducenternes reserver til [Balanceansvarlig aktør 1] som produktionsbalanceansvarlige. Når Effekthandel varetager udbuddet af producenterne kapacitet i visse time-slots, vil de pågældende elproducenter dermed ikke selv kunne udbyde kapacitet i de samme time-slots til de produktionsbalanceansvarlige. Som mellemmand får Effekthandel af elproducenterne bemyndigelse til at udbyde deres ledige reservekapacitet til den højst mulige pris til [Balanceansvarlig aktør 1]. Effekthandel får – som en kommission – [xxx] % af den samlede rådighedsbetaling, som producenterne modtager fra [Balanceansvarlig aktør 1].

[Advokatfirma] har endelig forstået, at Effekthandels direktør [xxx] tidligere har været direktør og medejer i produktionsvirksomheden [xxx]. Per 27. august 2019 er Effekthandel oprettet som uafhængig, selvstændig virksomhed med [xxx] som majoritetsejer med bestemmende indflydelse. [xxx] er ikke majoritetsejer med bestemmende indflydelse i [xxx].

[Advokatfirma]s konkurrenceretlige vurdering af det ønskede setup

Idet Effekthandel ikke selv er aktiv med produktion af el, er Effekthandel og elproducenterne ikke begge aktive i dette samme led af forsyningskæden. Når Effekthandel varetager udbuddet af producenterne kapacitet i visse time-slots, vil de pågældende elproducenter dermed ikke selv udbyde kapacitet i de samme time-slots til de produktionsbalanceansvarlige. Dermed er Effekthandel og elproducenterne heller ikke begge aktive inden for dette led i forsyningskæden.

Når virksomheder, der indgår aftaler, ikke er aktive i det samme led i forsyningskæden, så vil disse aftaler normalt karakteriseres som vertikale aftaler. Vertikale aftaler giver som udgangspunkt ikke anledning til konkurrencebegrænsninger, hvis begge parter i aftalen har under 30 % markedsandel. Dette gælder dog ikke, hvis der er tale om en aftale med alvorlige konkurrencebegrænsninger, der fx kan være en leverandørs krav om, at forhandleren skal sælge til en bestemt pris eller kun sælge en bestemt mængde. Den konkrete aftale med det påtænkte setup har efter vores vurdering ikke et indhold, som efter gældende konkurrencelovgivning medfører en alvorlig konkurrencebegrænsning i en vertikal aftale.

På baggrund af det oplyste er det [Advokatfirma]s vurdering, at Effekthandels påtænkte setup ikke giver anledning til konkurrenceretlige betænkeligheder, særligt fordi aftalen mellem Effekthandel og elproducenterne vurderes at være en vertikal aftale.

I det omfang elproducenterne, som Effekthandel har indgået aftaler med, melder reserver ind i direkte konkurrence med Effekthandel, da vil aftalen mellem Effekthandel og elproducenterne efter omstændighederne kunne karakteriseres som horisontal. Rammerne for at indgå samhandelsaftaler, som er horisontale, altså mellem konkurrenter, er væsentligt begrænset i forhold til aftaler, som er vertikale. Et konkret element i vurderingen af, hvorvidt aftalen kan karakteriseres som horisontal, vil formentligt være, hvorvidt Effekthandel og elproducenterne melder reserver ind på samme time-slots (altså time for time).

[...]”²⁵⁷

3.4.2 Aftaler mellem de 49 værker og Effekthandel i perioden 1. september 2019 til 16. januar 2021

300. I perioden 1. september 2019 til 16. januar 2021, har 49 forskellige værker underskrevet grundlæggende ens aftaler²⁵⁸ med Effekthandel. Af aftalerne fremgår det, at Effekthandel får adgang til at prissætte den produktionsmængde (kapacitet), som værket melder ind på markedet for manuelle reserver (mFRR). Aftalerne indeholder derudover et vilkår om, at værket ikke selv kan indmelde priser i markedet, mens aftalen er aktiv, samt vilkår omkring opsigelse af aftalen mv.
301. En oversigt over, hvornår de forskellige virksomheder har underskrevet en aftale, kan ses i Tabel 3.3 og Tabel 3.4, hvoraf det også fremgår, hvis en virksomhed har opsagt aftalen med Effekthandel.
302. Det fremgår således af aftalerne:

”[...] Ved denne aftale tillader [værkernes selskabsnavn] at Effekthandel ApS, får adgang til at prissætte den produktionsmængde som [værkernes selskabsnavn] selv melder ind i markedet for manuelle rådighedsreserver. [Værkernes selskabsnavn], kan ikke, mens denne aftale er gyldig, indmelde priser i førortalte marked.

Balanceansvarlig PBA laver opgørelse og udbetaler til [værkernes selskabsnavn]. Ved aftalens indgåelse tillader [værkernes selskabsnavn], at Effekthandel ApS modtager [xxx] % i provision af den samlede rådighedsbetaling og at Effekthandel ApS derefter fordeler indtjeningen mellem de deltagende virksomheder, efter fordelingsnøglen, bilag 1, som er vedlagt denne aftale.

Opgørelsen medfører enten en opkrævning fra-, eller en betaling til Effekthandel ApS.

[Værkernes selskabsnavn] tillader PBA at udleverer adgangskode og password til Effekthandel ApS/[xxx], til indmeldingsportalen hos PBA for det, eller de, omfattede anlæg.

Adgangen til [værkernes selskabsnavns] indmeldingsportal hos PBA, giver udelukkende [xxx]/Effekthandel ApS lov til at benytte modulet for prissætning af indlagte MW i manuel rådighed. [...]”²⁵⁹

303. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har i Tabel 3.3 og Tabel 3.4 oplistet alle værker, der har underskrevet en aftale med Effekthandel. I det følgende vil det fremgå i fodnoter, hvilke værker (identificeret ved nummer fra Tabel 3.3 og Tabel 3.4) der har modtaget det pågældende materiale.

²⁵⁷ Jf. bilag 3, Effekthandel fremsender advokatredøgørelse af 30. august 2019.

²⁵⁸ Indholdet af disse aftaler er ens, men ordlyden i de 49 aftaler kan variere.

²⁵⁹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 1-47.

Tabel 3.3 Oversigt over ind- og udmeldelse af Effekthandels puljeordning

Nummerering	Navn	Dato for indmelding	Kilde for indmelding	Dato for udtrædelse	Kilde for udtrædelse
1	[Virksomhed 1]	[xxx]	Bilag 2, bevis 1		
2	[Virksomhed 2]	[xxx]	Bilag 2, bevis 1		
3	[Virksomhed 3]	[xxx]	Bilag 2, bevis 2	[xxx]	Bilag 6, bevis 13
4	[Virksomhed 4]	[xxx]	Bilag 2, bevis 3	[xxx]	Bilag 13
5	[Virksomhed 5]	[xxx]	Bilag 2, bevis 4	[xxx]	Bilag 8
6	[Virksomhed 6]	[xxx]	Bilag 2, bevis 5		
7	[Virksomhed 7]	[xxx]	Bilag 2, bevis 6	[xxx]	Bilag 32
8	[Virksomhed 8]	[xxx]	Bilag 2, bevis 7	[xxx]	Bilag 56
9	[Virksomhed 9]	[xxx]	Bilag 2, bevis 8		
10	[Virksomhed 10]	[xxx]	Bilag 2, bevis 9		
11	[Virksomhed 11]	[xxx]	Bilag 2, bevis 10	[xxx]	Bilag 57
12	[Virksomhed 12]	[xxx]	Bilag 2, bevis 11		
13	[Virksomhed 13]	[xxx]	Bilag 2, bevis 12	[xxx]	Bilag 59
14	[Virksomhed 14]	[xxx]	Bilag 2, bevis 13		
15	[Virksomhed 15]	[xxx]	Bilag 2, bevis 14	[xxx]	Bilag 33, bilag 1
16	[Virksomhed 16]	[xxx]	Bilag 2, bevis 15	[xxx]	Bilag 54
17	[Virksomhed 17]	[xxx]	Bilag 2, bevis 16	[xxx]	Bilag 9, bevis 6
18	[Virksomhed 18]	[xxx]	Bilag 2, bevis 17	[xxx]	Bilag 12
19	[Virksomhed 19]	[xxx]	Bilag 2, bevis 18		
20	[Virksomhed 20]	[xxx]	Bilag 2, bevis 19	[xxx]	Bilag 27, bilag 1
21	[Virksomhed 21]	[xxx]	Bilag 2, bevis 20		
22	[Virksomhed 22]	[xxx]	Bilag 2, bevis 21	[xxx]	Bilag 2, bevis 75
23	[Virksomhed 23]	[xxx]	Bilag 2, bevis 22	[xxx]	Bilag 44, bilag 1
24	[Virksomhed 24]	[xxx]	Bilag 2, bevis 23		
25	[Virksomhed 25]	[xxx]	Bilag 2, bevis 24		
26	[Virksomhed 26]	[xxx]	Bilag 2, bevis 25		
27	[Virksomhed 27]	[xxx]	Bilag 2, bevis 26	[xxx]	Bilag 36, bilag 1
28	[Virksomhed 28]	[xxx]	Bilag 2, bevis 27		
29	[Virksomhed 29]	[xxx]	Bilag 2, bevis 28	[xxx]	Bilag 10

Kilde: Bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bilag 6, indhentet materiale fra [Virksomhed 3] af den 6. april 2022, bilag 8, indhentet materiale fra [Virksomhed 5] af den 15. august 2022, bilag 9, indhentet materiale fra [Virksomhed 17] af den 4. november 2022, bilag 10, indhentet materiale fra [Virksomhed 29] af den 17. februar 2022, bilag 13, indhentet materiale fra [Virksomhed 4] af den 8. marts 2023, bilag 27, høringssvar fra [Virksomhed 20] bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], bilag 54, [Virksomhed 16]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 23. februar 2022, bilag 56, [Virksomhed 8]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 28. september 2022, bilag 57, [Virksomhed 11]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 22. december 2022 og bilag 59, [Virksomhed 13]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 27. februar 2023.

Tabel 3.4 Oversigt over ind- og udmeldelse af Effekthandels puljeordning fortsat

Nummerering	Navn på kraftvarmeværket	Dato for indmeldelse	Kilde for indmeldelse	Dato for udmeldelse	Kilde for udmeldelse
30	[Virksomhed 30]	[xxx]	Bilag 2, bevis 29	[xxx]	Bilag 58
31	[Virksomhed 31]	[xxx]	Bilag 2, bevis 30		
32	[Virksomhed 32]	[xxx]	Bilag 2, bevis 31	[xxx]	Bilag 14
33	[Virksomhed 33]	[xxx]	Bilag 2, bevis 32	[xxx]	Bilag 55
34	[Virksomhed 34]	[xxx]	Bilag 2, bevis 33	[xxx]	Bilag 20, bilag 1
35	[Virksomhed 35]	[xxx]	Bilag 2, bevis 34	[xxx]	Bilag 22, bilag 1
36	[Virksomhed 36]	[xxx]	Bilag 2, bevis 35		
37	[Virksomhed 37]	[xxx]	Bilag 2, bevis 36 og 37		
38	[Virksomhed 38]	[xxx]	Bilag 2, bevis 38		
39	[Virksomhed 39]	[xxx]	Bilag 2, bevis 39		
40	[Virksomhed 40]	[xxx]	Bilag 2, bevis 40	[xxx]	Bilag 2, bevis 76
41	[Virksomhed 41]	[xxx]	Bilag 2, bevis 41	[xxx]	Bilag 41
42	[Virksomhed 42]	[xxx]	Bilag 2, bevis 42	[xxx]	Bilag 15
43	[Virksomhed 43]	[xxx]	Bilag 2, bevis 43		
44	[Virksomhed 44]	[xxx]	Bilag 2, bevis 44	[xxx]	Bilag 2, bevis 77
45	[Virksomhed 45]	[xxx]	Bilag 2, bevis 45	[xxx]	Bilag 16
46	[Virksomhed 46]	[xxx]	Bilag 2, bevis 46	[xxx]	Bilag 11
47	[Virksomhed 47]	[xxx]	Bilag 2, bevis 46	[xxx]	Bilag 11
48	[Virksomhed 48]	[xxx]	Bilag 2, bevis 46	[xxx]	Bilag 11
49	[Virksomhed 49]	[xxx]	Bilag 2, bevis 47	[xxx]	Bilag 11

Kilde: Bilag 2, Materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bilag 11, indhentede materiale fra [Virksomhed 46-49] af den 1. februar 2023, bilag 15, indhentede materiale fra [Virksomhed 42] af den 24. februar 2023, bilag 14, indhentede materiale fra [Virksomhed 32] af den 7. marts, bilag 16, indhentede materiale fra [Virksomhed 45] af den 28. marts 2023, bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35] bilag 41: høringssvar fra [Virksomhed 41] og bilag 55, [Virksomhed 33] opsigelse af aftale med Effekthandel af den 27. februar 2023 og bilag 57, [Virksomhed 30]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 31. marts 2023.

3.4.3 E-mails af den 3. - 26. september 2019: Effekthandel sender følgebrev til en række værker

304. I perioden 3. september 2019 til 26. september 2019 fremsendte Effekthandel grundlæggende ens e-mails til en række værker²⁶⁰. Det fremgår af disse e-mails, at Effekthandel har modtaget en advokatredøgørelse fra [Advokatfirma], der beskriver, hvorvidt Effekthandel er forenelig med konkurrencereglerne. Advokatredøgørelsen er vedhæftet i de fremsendte e-mails. Derudover beskriver Effekthandel, at advokatnotatet har medført ændringer i det påtænkte setup for virksomheden, samt at Effekthandels pulje starter i oktober 2019.

²⁶⁰ De forholdsvist enslydende mails er sendt til virksomhed 1-17, 19-20, 23-25, 30, 42 og 46-49 jf. tabel 3.3 og 3.4.

305. Af disse e-mails fremgår følgende:

"[...]

Nogle af vores potentielle kunder har ønsket en afklaring af hvorvidt handelsportalen og dens setup er forenelig med konkurrencereglerne i Danmark, før de ønsker at deltage.

Konkurrencestyrelsen har ikke ønsket at afgive et svar på vores anmodning, men har derimod anbefalet at få en konkurrenceadvokat til at udarbejde et notat om forholdene.

Det har vi bedt advokatvirksomheden [Advokatfirma] om at gøre, og deres notat er vedlagt som bilag til dette brev.

Notatet har medført visse ændringer, idet [xxx], som vi havde regnet med skulle forestå handelsportalen, ikke kan gøre dette uden at komme i en konkurrencemæssig uforenelig situation, som det også fremgår af notatet.

Vi har derfor oprette en "ren" handelsvirksomhed "Effekthandel ApS", som skal varetage handelsportalen og sikre at vi opererer i tråd med anbefalingerne i notatet.

Som det fremgår af notatet, har [xxx] bestemmende indflydelse i handelsvirksomheden Effekthandel ApS, - og [xxx] har bestemmende indflydelse i produktionsvirksomheden [Virksomhed 2]

Det medfører automatisk et nyt CVR.nr., brevhoved m.m. for handelsvirksomheden og at der skal underskrives en ny aftale, der henviser til notatet.

Den måde handelsportalen er lavet på, bliver der ikke ændret på. Der bliver blot konkretiseret i aftalen, at de produktionsvirksomheder som indgår en aftale med Effekthandel ApS, ikke kan handle selvstændigt i det samme marked som Effekthandel ApS.

Det er vores håb, at vi med de konkurrencemæssige afklaringer kan komme i gang så hurtigt som muligt, og gerne med opstart fra den 1. oktober. Derfor er aftalerne dateret den 01. september, så vi får tid til at få det praktiske på plads med virkning fra den 1. oktober.

Vi håber dermed at vi i løbet af september har opnået at tegne en rimelig mængde aftaler, med en betydelig mængde MW, til at kunne gøre en forskel i markedet ved opstarten i oktober.

[...]”²⁶¹

3.4.4 Beskrivende materiale af den 5. september 2019: Effekthandel forklarer fordele ved samhandlet prisindmelding

306. Det fremgår af nedenstående beskrivelse af Effekthandels puljeordning i starten af september 2019, at der ifølge Effekthandel er en række fordele ved at deltage i et indmeldingsfællesskab²⁶².

²⁶¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2019, bevis 48, nr. 2.

²⁶² Se afsnit 3.4.6, afsnit 3.4.9 og afsnit 3.4.15 nedenfor for en nærmere beskrivelse af, hvordan indmeldingsfællesskabet/puljeordningen fungerer.

Effekthandel beskriver, at værkerne sammen har mulighed for at presse bundniveauet op, hvis puljen bliver stor nok ("op mod [xxx] MW"). Effekthandel beskriver videre, at måden at påvirke prisen i markedet, er ved at have et indmeldingsfællesskab, hvor alle i fællesskabet har et ønske om at hæve indtjeningen fra markedet. Derudover beskriver Effekthandel, at værkerne, ved at deltage i puljen, skal tage en fælles risiko for at kunne opnå målet om at hæve priserne, og at risiko og gevinst deles i fællesskabet på en fair og gennemskuelig måde.

307. Effekthandel skriver følgende i materialet af 5. september 2019:

"[...]

For at opnå en effekt af samhandlen, skal vi mindst have indmeldingsretten til op mod [xxx]MW, og det flere MW vi får samlet, det bedre mulighed har vi for at presse bundniveauet op, og eventuelt også at blive prissættende i en del timer i det aktuelle indmeldingsdøgn.

Hver gang vi kan flytte 10MW fra bunden, hvor der typisk meldes ind til 1—3 dkk/MW/h, - til samhandlet indmelding, flytter vi prissætningen opad, alene af den grund, at der bliver færre MW i bunden til at fastholde prisen på 1—3 dkk/MW/h.

[...]

Markedet for rådighedsreserver er konstrueret således, at ingen producent alene kan påvirke prissætningen, - og derfor håber alle, at den sidste indmelding der købes af Energinet, er betragtelig højere end deres egen indmelding.

Man kommer langt med tro, håb og kærlighed, - men i dette marked er det rette redskab af en nogen anden karat, - nemlig FÆLLESSKAB

Men for at det kan gøres muligt, skal der være mange i fællesskabet og for at et fællesskab kan blive en succes er der en del grundlæggende kriterier der skal opfyldes:

Der skal vises tillid til fællesskabet.

- Der skal være gennemsigtighed i alle processer i fællesskabet.*
- Alle skal have tålmodighed.*
- Alle skal have et ønske at hæve indtjeningen fra dette marked, så det økonomisk kan forsvares at beholde sine anlæg i markedet.*

Hvorfor skal vi deltage i et indmeldingsfællesskab?

- Ved at melde mange MW ind i markedet i fællesskab, flytter vi mange MW væk fra bunden, hvor der typisk meldes ind til mellem 1 og 3 dkk/MW/h og flytter alle de fælles MW op i én, eller flere højere prisklasser.*
- Vi tager en fælles risiko for at tabe nogle indmeldinger, fordi de blev prissat for højt, - men samtidig får vi godtaget nogle indmeldinger til en knap så høj pris, som derefter deles i fællesskabet, i forhold til det antal MW man har stillet til rådighed i det aktuelle døgn.*
- Som kraftvarmeproducent vil det hjælpe til med at gøre det rentabelt at beholde gasmotorerne i markedet.*

- *Fordi princippet i fællesskabet er, at dér deler man både risiko og gevinst på en fair og gennemskuelig måde.*²⁶³

3.4.5 Månedsopgørelser fra Effekthandel til værkerne

308. Af materialet fra styrelsens kontrolundersøgelse den 5. maj 2021 fremgår, at Effekthandel har udsendt fælles månedsopgørelser fra oktober 2019 til marts 2021 til deltagerne i puljeordningen²⁶⁴. Styrelsen har yderligere modtaget materiale, hvoraf det fremgår, at Effekthandel har udsendt månedsopgørelser i perioden marts 2021 til i hvert fald juli 2022²⁶⁵.
309. Månedsopgørelserne består typisk af en e-mail, der redegør for de seneste udviklinger i puljeordningens ageren på mFRR-markedet og indeholder et vedhæftet regneark, herunder en fordelingsnøgle. Regnearket opgør resultaterne fra den seneste måneds mFRR-kapacitetsauktioner, hvor det fremgår, hvor mange MW hvert værk i puljen har stillet til Effekthandels rådighed, samt hvilke værker, der har fået bud accepteret i løbet af månedens kapacitetsauktioner. Herefter beregnes, hvorvidt værket skal betale til puljen eller modtage fra puljen. Dette beregnes i henhold til det antal MW, værket har stillet til rådighed i løbet af måneden, og hvor stor en betaling værket har modtaget fra sin produktionsbalanceansvarlige aktør. Derudover modtager Effekthandel provision af puljens indtjening.
310. Effekthandel fremsender disse e-mails indeholdende månedsopgørelser som en fællesmail adresseret til alle puljedeltagere (det vil sige med alle puljedeltagere indkopieret i modtagerfeltet).

3.4.6 Beskrivende materiale om Effekthandel af den 8. januar 2020

311. Effekthandels informationsmateriale fra starten af 2020 forklarer, hvordan Effekthandel kan påvirke prissætningen. Materialet beskriver, hvilken rolle Effekthandel, den produktionsbalanceansvarlige aktør og de deltagende værker har i forhold til hinanden. Det fremgår videre, at Effekthandel mener, at det er nødvendigt at indmelde i fællesskab for at kunne modsvare markedssetuppet. Derudover fremgår det af materialet, at alle skal have et ønske om at hæve indtjeningen fra markedet.
312. Der fremgår blandt andet følgende af materialet:

"[...]

Effekthandel giver en mulighed, for at påvirke prissætningen i en positiv retning.

Som det fremgår af grafikken på de indledende sider, er markedet for rådighedsreserver konstrueret sådan, at ingen producent alene kan påvirke prissætningen, - og derfor håber alle, at den sidste indmelding der købes af Energinet, er betragtelig højere end deres egen indmelding.

Det redskab vi mener der kan bruges til at modsvare det nuværende markedssetup, er at indmeldingerne laves i et fællesskab, hvor risiko og gevinst deles mellem deltagerne på en gennemsigtig måde.

²⁶³ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 50.

²⁶⁴ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 51-68.

²⁶⁵ Jf. bilag 6, materiale indhentet fra [Virksomhed 3], bevis 1-12 og bilag 9, materiale indhentet fra [Virksomhed 17], bevis 1-5.

Men for at det kan gøres muligt, skal der være mange i fællesskabet og for at et fællesskab kan blive en succes er der en del grundlæggende kriterier der skal opfyldes:

- Man skal have tiltro til fællesskabet.
- Der skal være gennemsigtighed i alle processer i fællesskabet.
- Alle skal have tålmodighed.
- Alle skal have et ønske at hæve indtjeningen fra dette marked, så prisen afspejler de faktiske omkostninger der er forbundet med at stille ydelsen til rådighed, - og der dermed økonomisk kan forsvares at beholde sine anlæg i markedet.

Hvorfor skal vi deltage i et indmeldingsfælleskab?

- Ved at melde mange MW ind i markedet i fællesskab, flytter vi mange MW væk fra bunden, hvor der typisk meldes ind til 1 dkk/MW/h og flytter alle de fælles MW op i én, eller flere højere prisklasser.

[...] ²⁶⁶

3.4.7 E-mail af den 20. januar 2020: Effekthandel sender månedsopgørelse til de deltagende værker i puljen med status

313. Det fremgår af nedenstående e-mail, sendt af direktør for Effekthandel, [xxx], til alle værkerne, der har underskrevet en aftale med Effekthandel pr. 20. januar 2020²⁶⁷, at Effekthandel giver en status for december måned og opfordrer puljedeltagerne til at benytte intraday-markedet.
314. E-mailen indeholder en månedsopgørelse, som fordeler puljedeltagernes indtjening fra mFRR-kapacitetsauktionen i den forudgående måned i henhold til puljeordningens fordelingsnøgle. Derudover fremgår det af nedenstående e-mail, at Effekthandel leder efter nye deltagere til puljen.
315. Direktør i Effekthandel, [xxx], skriver således følgende e-mail til alle deltagere i puljen pr. 20 januar 2020:

"Kære alle

Så er der sendt faktura ud til alle for opgørelsen af december måned 2019.

[...]

Jeg har desværre ikke fået nye "kunder" i butikken endnu. Det går trægt og mange giver udtryk for at de er i tvivl om hvorvidt de ønsker at beholde deres motorer, og at deres bestyrelse ønsker en afklaring på netop det spørgsmål, inden de tager beslutning om at deltage i vores pulje.

Det er selvfølgelig forståeligt, så jeg væbner mig med tålmodighed og håber at I gør det samme.

²⁶⁶ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 69

²⁶⁷ Mailen er sendt til virksomhed 1-14, jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

Til jeres information kan jeg berette, at Energinet bruger (læs misbruger) de frivillige bud i Regulerkraft, til at mindske deres indkøb af manuelle rådighedsreserver i DK1.

Når Storebæltsforbindelsen ikke kan "levere" de 300MW som Energinet "deler" med DK2, og de burde indkøbe ekstra rådighedsreserver i DK1, - så undlader de at gøre det med begrundelse i alle de 1000MW frivillige bud som ligger i Regulerkraft.

Forsyningstilsynet er klar over at denne praksis bliver anvendt af Energinet.dk, - men de rider jo ikke samme dag som de sadler!

Derfor kan jeg kun alle i markedet til at undlade at indmelde "frivillige bud i regulerkraft" så vidt det er muligt, og i stedet benytte Intraday. I kan sikkert løse gækkebrevets kode, hvis jeg fortæller, at det er et ord jeg ikke må bruge for Konkurrencestyrelsen.

Med venlig hilsen

[xxx]²⁶⁸

3.4.8 E-mail af den 25. februar 2020: Effekthandel sender månedsopgørelse og beskriver, at puljen vokser, samt at puljen ofte er prissættende

316. Det fremgår af nedenstående e-mail, skrevet af direktør i Effekthandel, [xxx], den 25. februar 2020, sendt til deltagerne i puljen pr. 25. februar 2020²⁶⁹, at Effekthandels pulje har været prissættende i en del timer i den foregående måned, samt at Effekthandel opnår vigtig viden omkring markedet. Derudover beskriver Effekthandel, at Effekthandel arbejder på at få puljen til at vokse, og i den forbindelse opfordres deltagerne i puljen til at oplyse Effekthandel om mulige nye deltagere.
317. E-mailen indeholder en månedsopgørelse, som fordeler puljedeltagernes indtjening fra mFRR-kapacitetsauktionen i den forudgående måned i henhold til puljeordningens fordelingsnøgle. Direktør i Effekthandel, [xxx], skriver således følgende til alle puljedeltagere pr. 25. februar 2020:

"Kære alle

Så er der lidt læsestof til folket i form af nogle få nyheder og en fordelingsnøgle.

Jeg vil starte med byde velkommen til [xxx] fra [Virksomhed 14], som er kommet med i puljen fra starten af 2020.

Januar blev prismæssigt hjulpet på vej af et mindre udfald på Storebælt, - for ellers havde der ikke været noget at skrive hjem om i den måned.

Vi har sat prisen i ganske mange timer i januar måned, men har også betalt prisen for det i form af mistede MW.

²⁶⁸ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 53

²⁶⁹ Mailen er sendt til virksomhed 1-14, jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

Så det vi har vundet på gyngerne, har vi mistet på karrusellen, - men har samtidig fået høstet nyttig viden om prisdannelsen i auktionen, som bliver mere og mere værdifuld, det flere MW vi får samlet i vores pulje.

Med hensyn til at hverve nye deltagere til vores pulje, så kan jeg oplyse, at jeg i sidste uge havde et positivt møde med [Balanceansvarlig aktør 2], - som på linje med [Balanceansvarlig aktør 1] vil understøtte vores arbejde med at hæve indtjeningen i rådhedsmarkedet, - så hvis I har nogle kolleger som bruger [Balanceansvarlig aktør 2] som PBA, skal I endelig lade mig det vide, så jeg kan tage kontakt til dem.

Jeg arbejder fortsat med at skaffe nye kunder indenfor [Balanceansvarlig aktør 1]s kundekreds, og i februar er vi også vokset en anelse, idet [Virksomhed 15] og [Virksomhed 16] har tilsluttet sig fællesskabet, - så de vil være at finde på opgørelsen næste gang den sendes ud.

Til jeres orientering har Energinet udsendt høringsbrev for "fælles" indkøb af manuelle rådighedsreserver i DK1 og DK2 i perioden efter 2020 (kan findes på linket nedenfor), hvor [Virksomhed 2] vil afgive høringssvar.

[...]

Med venlig hilsen

[xxx]²⁷⁰

3.4.9 E-mail af den 25. marts 2020: Effekthandel sender informationsmateriale om Effekthandel til puljedeltagerne

318. Direktør i Effekthandel, [xxx], sendte den 25. marts 2020 en e-mail til puljedeltagerne²⁷¹. E-mailen indeholder blandt andet vedhæftet informationsmateriale vedrørende Effekthandels forretning samt et brev om status for puljeordningen.
319. Det fremgår af informationsmaterialet, at puljen er opbygget som en andelsforening, hvorfor gennemsigtighed i puljen er vigtig. Effekthandel beskriver videre, at formålet med at danne en stor pulje er at kunne bestemme mindsteprisen i mFRR-kapacitetsauktionen, og at puljen kan presse priserne op på et acceptabelt niveau. Yderligere beskriver Effekthandel i materialet, at Effekthandel bruger puljedeltageres værker forskelligt, når Effekthandel indmelder priser, men at bud, der ikke bliver accepteret i kapacitetsauktionen, ikke er spildte, da de bidrager til at danne en højere pris i mFRR-kapacitetsauktionen.
320. Af brevet fremgår det, at der er vækst i puljen, og at puljen kan være prissættende i efteråret, hvis tilvæksten fortsætter. Derudover fremgår det, at Effekthandels prisstrategi vil være mere afdæmpet for en periode, da omkostningerne ved at være prissættende er høj.
321. Direktør i Effekthandel, [xxx], skriver således følgende i informationsmaterialet af den 25. marts 2020:

"[...]"

²⁷⁰ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 54

²⁷¹ Mailen er sendt til virksomhed 1-19, jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4

Udgangspunktet er, at puljen er opbygget som en andelsforening, hvor vi deler ansvar og fordele på en gennemsigtig måde, der beregnes ud fra objektive kriterier.

Formålet med at danne en stor pulje som indmeldes i markedet af én aktør er, at dermed i højere grad kan bestemme hvor mindsteprisen skal ligge i auktionen, og samtidig kan være aktive med at presse priserne op på et acceptabelt niveau, hvor indtjeningen står mål med drift, vedligehold og en rimelig forrentning af produktionsanlæggene.

I skrivende stund har vi [xxx] MW i puljen, fordelt på [xxx] forskellige værker, og de timer hvor vi er prissættende er ofte hvor der er medregnet decimaler (fx 6,44 og 4,87)

Hvad vil det sige at deltage i puljeordningen hos Effekthandel?

- *Deltagerne i puljeordningen overlader prissætningen af rådighedsreserverne i manuel opregulering til Effekthandel, som via adgang til de enkelte deltagers indmeldingssystem indlægges hos deres Produktions Balance Ansvarlig*
- *Der er ingen fast håndteringsbetaling og ingen binding af produktionsanlægget*
- *Effekthandel får [xxx]% provision af den månedlige indtjening i markedet*
- *Den Balanceansvarlige virksomhed afregner til producenten, som den plejer at gøre*
- *Effekthandel laver en månedsopgørelse med fordelingsnøgle med fuld gennemsigtighed*
- *Effekthandel laver afregning ud fra fordelingsnøglen, hvor man enten får en opkrævning, eller en betaling*

Når vi forsøger at presse prisen op, vil nogle af de dyreste bud ofte ligge højere end den pris der antages i auktionen, og dermed giver disse bud ingen direkte indtjening til puljen. De er dog ikke spildte, da de er med til at danne en højere pris i auktionen generelt og derfor skal alle budtimer medregnes i fordelingsnøglen, således, at vi i fællesskab har "råd" til at satse med nogle MW, uden at de anlæg der bruges til at satse med, bliver ensidigt straffet for det.

Provisionsbetalingen til Effekthandel dækker på ingen måde omkostningerne ved at drive puljen med de nuværende antal MW og de nuværende priser i markedet, - men vi har en forventning om, at en puljestørrelse på [xxx]MW og en gennemsnitspris på mere end 5 kr./MW/h, vil gøre det muligt at dække omkostningerne ved at drive puljen på sigt.

Jeg håber at denne lille oversigt giver et indblik i hvordan puljeordningen er skruet sammen og vil samtidig opfordre til at indbyde mig til et møde i jeres bestyrelse, så vi sammen kan gennemgå konceptet, med udgangspunkt i jeres varmeværk.

Med venlig hilsen

[xxx]

Daglig leder og direktør i Effekthandel ApS²⁷²

322. I samme e-mail vedhæfter direktør for Effekthandel, [xxx], et brev til puljedeltagerne. Brevet til puljedeltagerne indeholder en status på, hvordan det går puljeordningen:

"Kære alle puljedeltagere

[...]

Hvis den tilvækst kan fortsætte de næste 6 måneder, vil vi til efteråret være tæt på den puljestørrelse på [xxx]MW, som jeg mener er nødvendig for at kunne være prissættende, og tilføre puljen en højere gennemsnitsbetaling end i dag. I denne måned har jeg taget kontakt til nogle af de værker, der har [Balanceansvarlig aktør 2] som PBA, - så det bliver spændende at se hvordan de stiller sig til at deltage i vores pulje.

Vi er en samling af meget forskellige anlægstyper og med lige så forskellige driftsmønstre af vores motorer, og derfor svinger vores puljestørrelse også fra time til time, afhængig af blandt andet vind og vejr, - men i gennemsnit ligger vi nu på [xxx]MW indmeldt per time, med flest MW i ydertimerne hvor spotprisen er lav og varmeproduktionen dermed også er fraværende.

Selv om rådhedsmarkedet er påvirket af mange forskellige faktorer, har jeg nu efterhånden godt styr på hvordan mængder og priser bevæger sig hen over den enkelte dag, og også på de udsving der kommer i forbindelse med weekender og på helligdage. Som I kan se i eksemplet i skemaet nedenfor, er der med de nuværende mængder i puljen en høj pris at betale for at være prissættende. Vi sætter prisen fra klokken 17:00 til 20:00, men får meget få MW fra vores pulje godtaget til prisen. Derfor vil prisstrategien i den kommende periode generelt være lidt mere afdæmpet og kun krydret med sporadiske indslag af galskab. [...]."²⁷³

3.4.10 E-mail af den 30. marts 2020: Effekthandel sender månedsopgørelse og oplyser puljedeltagerne om Effekthandels strategi

323. Direktør for Effekthandel, [xxx], sendte den 30. marts 2020 en månedsopgørelse til puljedeltagerne²⁷⁴. Af e-mailen fremgår der en status for, hvordan det er gået puljen i februar. Derudover indeholder e-mailen information om, at der er høje omkostninger for puljen ved at være prissættende, og at Effekthandel i denne forbindelse mener, at puljen forærer penge til anlæg, der ikke deltager i puljen.

324. Følgende fremgår således af e-mailen:

"Kære puljedeltagere

[...]

Det koster at være prissættende!

²⁷² Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 70.

²⁷³ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 70.

²⁷⁴ Mailen er sendt til virksomhed 1-16, jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4

Som eksempel kan I se på priserne for den 31. marts (i morgen) hvor vi sætter prisen på timen fra 07:00 til 08:00 hvor det tydeligt viser at markedet kan påvirkes. Det giver alle andre deltagere i markedet med lave indmeldingspriser en god betaling for deres MW, - men vores pulje må "betale" ved at kun 30% af vores bud blev godtaget..

Derfor er strategien i den kommende periode, at lave disse udvalgte "shows" for at vise at prisen kan flyttes, - men samtidig ikke forære penge til de anlæg som ikke deltager i vores pulje, - men som meget gerne skal overtales til at være med. Med en puljestørrelse på ca. [xxx]MW er mit bud, at puljen ville have fået 75% af buddene godtaget til 9,33 kr/MW/h, og så vil det være acceptabelt for puljedeltagerne [...]."²⁷⁵

3.4.11 E-mailkorrespondance mellem Effekthandel og [xxx] i perioden den 4.-28. august 2020.

325. Det fremgår af nedenstående e-mailkorrespondance, at [xxx] på vegne af Effekthandel henvender sig til en mulig kunde, som senere melder sig ind i puljeordningen.²⁷⁶ Effekthandel og [xxx]²⁷⁷ har en korrespondance om puljeordningen, hvoraf det fremgår, at puljens formål er at hæve priserne i rådighedsmarkedet med så lave omkostninger som muligt. Det fremgår videre af e-mailkorrespondancen, at [xxx] på vegne af [Virksomhed 37] gerne vil samarbejde med Effekthandel for ikke at trække prisen på markedet ned.
326. [xxx], direktør i Effekthandel skriver således følgende e-mail den 4. august 2020 til [xxx] af [xxx]:

"Hej [xxx]

Jeg har nu analyseret på vores periode med indmeldinger for [Virksomhed 37], og jeg kan konstatere at begge parter vil have en fordel ved at handle sammen i puljen, og modsat vil vi handle imod hverandre når vi ikke har sammenfaldende interesser.

Jeg vil derfor foreslå, at I laver en prøveperiode som fuldgældig deltager i puljeordningen for august måned 2020.

Så kan I derefter se hvorvidt det kan svare sig.

Med venlig hilsen

[xxx]"²⁷⁸

327. [xxx] af [xxx], svarer Effekthandel samme dag:

"Hei

Som du vet er jeg tilhænger af konceptet og at vi ikke handler mot hverandre. Vi møder en monopolist i andre enden og vi er afhængig av å ikke samles i bunnen.

²⁷⁵ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 55.

²⁷⁶ Styrelsen er ikke i besiddelse af den tidligere kontakt. [Virksomhed 37] indgik en aftale med Effekthandel den 16. september 2020 jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 36 og 37. Se selskabssammenhæng i punkt 3.2.31.

²⁷⁷ Se punkt 3.2.31 for sammenhængen mellem [xxx] og [Virksomhed 37].

²⁷⁸ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 71.

På den annen side mener jeg det er feil at vi skal betale vesentlig mye mer enn andre puljemedlemmer siden vi er så store.

Hvis vi kan si [xxx] betaling i prøveperioden tror jeg at jeg skal få eieren med på avtalen. Da får vi erfaring med resultatet og du får erfaring med å introdusere kvantumsrabatt i puljen. I alle andre markeder er det kvantumsrabatt og i kr betaler vi fortsatt mye mer enn de andre.

Til din orientering legger jeg våre priser på samme nivå som jeg ser du opererer – jeg er i mot gratispasasjerer. Hvis alle tar sin del av risikoen, tjener alle på det.²⁷⁹

328. Direktør i Effekthandel, [xxx], svarer følgende den 6. august 2020:

"Hej [xxx]

[...]

Jeg kontakter nu [xxx] for at høre hvordan en ejer af et anlæg, med åbne øjne, kan undlade at tjene mest muligt, - og hvis han er lige så stålsat som du er, på at I skal have særbehandling i en andelsbaseret puljeordning, - så slutter samtalen der.

Med venlig hilsen

[xxx]²⁸⁰

329. [xxx] svarer [xxx] samme dag og skriver:

"Hei [xxx]

Det må du gjerne gjøre. Uansett synes jeg at vi skal fortsette å samarbeide på ett eller annet nivå. Det dummeste er at vi skal trekke prisen ned i en slags konkurranse.

[...]

Vi ønsker å stille oss solidariske og ta den risikoen som det medfører – i tro på at begge parter tjener på det i det lange løp.

[...]²⁸¹

330. [xxx] svarer [xxx] samme dag og skriver yderligere til [xxx] og [xxx]²⁸²:

"Kære [xxx] og [xxx]

[...]

²⁷⁹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 71.

²⁸⁰ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 71.

²⁸¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 71.

²⁸² Se punkt 3.2.31 for at se [xxx] roller i [Virksomhed 37] og [xxx].

Jeres [xxx]MW er faktisk meget vanskeligere at takle i puljen, end de mange små enheder, - fordi [Balanceansvarlig aktør 1]melder ind i blokke af 5MW størrelse, som så bliver godtaget, - eller afvist, i auktionen.

Jeres [xxx]MW bliver derimod meldt ind som en samlet størrelse, idet de ikke kan deles op.

Dermed bliver jeres 2 anlæg enten godtaget med [xxx]MW, - eller afvist med [xxx]MW. Derfor kan jeres anlæg IKKE bruges til ligge øverst i puljens prisklasse, da de altid vil koste alle [xxx]MW ved en afvisning, - hvorimod alle de øvrige anlæg kan puljes til 5MWbud, hvor der så tabes mindre ved et overbud.

En særbehandling kommer derfor aldrig på tale, da hele konceptet er opbygget på andelsprincippet hvor solidaritet og gennemsigtighed er grundpillerne. (En for alle og alle for én). Se også vedhæftede fil med "anonym afregning".

Derimod kan % satsen godt ændres for hele puljen, og det vil den blive når vi har hævet prisen så meget i markedet, - og/eller at puljen er blevet så stor, at indtjeningen til Effekthandel overstiger 150 - 200t om måneden. Det vil kræve en puljestørrelse på [xxx]MW og en gennemsnitspris på ca. 8,- kr./MW/h.

Det er vigtigt at pointere, at puljen ikke er lavet for at skrabe penge fra producenterne. Den er lavet for at hæve priserne i rådhedsmarkedet, med så lave omkostninger som muligt.

[...]

Med venlig hilsen

[xxx]²⁸³

331. [xxx] svarer [xxx] samme dag og skriver:

"Hei [xxx]

Jeg har forstått deg dithen at samarbeidet vi hadde i juli ga gode resultater. Kan du si noe mer om det? Det forteller kanskje litt om potensialet vi kan ha sammen om eierne av [Virksomhed 37] velger å delta i andelslaget."²⁸⁴

332. Direktør i Effekthandel, [xxx], skriver den 28. august 2020 til [xxx] og [xxx]:

"Hej [xxx] og [xxx]

Jeg kan se, at markedet nu har lagt sig til rette på ca. [xxx] dkk./MW/h, hvilket svarer til rundt [xxx]- kr. per måned for jeres [xxx]MW.

Hvis vi antager at jeres deltagelse i Effekthandels pulje vil løfte gennemsnitsprisen for puljen op på [xxx] dkk./MW/h, - så vil det betyde at I, i stedet for, har rundt [xxx]- kr.

²⁸³ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 71.

²⁸⁴ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 71.

per måned for jeres [xxx]MW. Vel at mærke EFTER at I har betalt provision til Effekthandel.

I min verden vil en øget indtjening aldrig være at foragte, - selv om der skal betales for andres arbejde med at øge indtjeningen.

Jeg vil foreslå at du, [xxx], ringer til mig når du får tid og mulighed for det, så vi kan få en snak om hvordan markedet er skruet sammen, - og mulighederne for at påvirke markedsprisen, både nu, og når/hvis der bliver en sammenkobling med markedet i DK2 efter nytår.

God weekend/helg til jer alle tre

Med venlig hilsen

[xxx]²⁸⁵

333. [xxx] svarer [xxx] samme dag og skriver:

"Hei [xxx]

Det høres forlokkende ut at du skal klare å løfte prisen til [xxx] DKK/MW/h. Jeg vil gjerne at du begrunner hvordan du skal kunne klare det. På dager som i morgen, har vi kanskje det ene kraftverket med noen timer, det andre ikke i det hele tatt. Vi ligger høyere enn priskrysset for i morgen med unntak av 4 timer, hvor vi ligger på markedspriss for det ene kraftverket. Det betyr at vi ikke trekker ned prisen og dermed ville ditt spillerom ikke blitt påvirket av om vi er den del av puljen eller ikke. Slik har det vært siden prisfallet startet.²⁸⁶

3.4.12 E-mail af den 2. december 2020: Effekthandel oplyser puljedeltagere om status på markedet

334. Det fremgår af nedenstående e-mail, at direktør i Effekthandel, [xxx], forklarer deltagerne i puljen²⁸⁷, at Effekthandel forsøger at hæve bundniveauet på markedet, selvom det er omkostningsfuldt. Yderligere fremgår det af e-mailen, at Effekthandels pulje pr. 2. december 2020 indeholder mere end 120 motorer, som kan indmeldes i mFRR-kapacitetsauktionen.
335. Direktør i Effekthandel, [xxx], skriver således følgende til alle deltagende værker i puljen pr. 2. december 2020:

"Kære alle puljedeltagere

[...].

De gasmotorer der deltager i spotmarkedet er derfor indirekte med til at generere den høje rådighedsbetaling, som de resterende motorer i puljen tjener ind til fællesskabet, og det var netop grundtanken med puljen.

²⁸⁵ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 71.

²⁸⁶ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 71.

²⁸⁷ Mailen er sendt til virksomhed 1-44, jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4

Der kommer selvfølgelig lave priser igen, - men jeg vil forsøge at hæve bundniveauet også på de "dårlige" dage, selv om det koster for puljen som helhed. Jeg tror nemlig at det kan få flere til at løfte deres mindstepris, så bunden med 1 kroner svinder ind.

Indmeldinger i markedet

Det kan virke mystisk, når I ser at jeres værk er sat til 0,5 kr./MW/h, men det er altså ikke fordi at I er glemt, - men fordi det er en del af en strategi, hvor vi tager lidt i bunden og samtidig presser prisen i toppen.

Nu hvor jeg har mere end [xxx] motorer at melde ind for, vil der være nogle motorer der står til den samme pris i nogle perioder, - men det er ganske enkelt en nødvendighed, da tastetiden er ganske omfattende når der skal lægges forskellige priser ind på hver enkelt motor for hver dag.

[...]

Vi har nu rundet de [xxx] i puljen i december, så det ser ud til at slutspurten for 2020 bliver rimelig okay.

Fortsat god december

Med venlig hilsen

[xxx]²⁸⁸

3.4.13 E-mail af den 25. januar 2021: Effekthandel sender månedsopgørelse og oplyser om puljens strategi

336. Det fremgår af nedenstående e-mail, at direktør i Effekthandel, [xxx], oplyser puljedeltagerne²⁸⁹ om puljens fælles strategi med henblik på at hæve priserne på mFRR. Effekthandel oplyser, at puljeordningens strategi er at anvende nogle af kraftvarmeverkernes anlæg til at presse prisen op, og samtidig anvende nogle af værkernes anlæg til at sikre, at puljen får nogle bud accepteret, som er prissat meget lavt.
337. E-mailen indeholder en månedsopgørelse, som fordeler puljedeltagernes indtjening fra mFRR-kapacitetsauktionen i den forudgående måned i henhold til puljeordningens fordelingsnøgle. Derudover fremgår det af nedenstående e-mail, at Effekthandel er etableret for at være et redskab, der kan benyttes til at hæve rådighedspriserne (mFRR) i markedet generelt med henblik på at bidrage positivt til puljedeltagernes forretninger.
338. Direktør i Effekthandel, [xxx], skriver således følgende til alle deltagende værker i puljen pr. 25. januar 2021:

"Kære alle & godt nytår

[...]

Som jeg har skrevet tidligere, er det begrundet i måden jeg melder ind i markedet på, - kombineret med de systemer (eller rettere sagt, mangel på systemer) jeg har til min

²⁸⁸ Jf. bilag 2 materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 72.

²⁸⁹ Mailen er sendt til virksomhed 1-44, jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4

rådighed, når der skal laves indmeldingsstrategier, - og derfor vil nogle anlæg oftest ligge i "bunden" og dermed blive godtaget i rådighed ganske ofte = mange penge fra PBA.

De anlæg der ligger i mellemgrupperne vil have en del timer godtaget, - og de anlæg der ligger som prispressere i toppen, vil ofte blive smidt ud over kanten.

Men der er lys forude i tunnelen. I februar måned skal vi teste et API indmeldingssystem for nogle udvalgte værker som har [Balanceansvarlig aktør 1] som PBA.

Når vi har det testet grundigt igennem, vil det blive den nye platform jeg har at arbejde med i mit system og I kommer ikke til at se nogen form for ændring i jeres setup med [Balanceansvarlig aktør 1].

Forskellen her i huset bliver, at jeg får et redskab til at håndtere alle puljens (næsten) motorer, - sætte dem i vilkårlige grupper, - og give dem vilkårlige omregningsværdier i forhold til fx spotprisprognose m.v. [...]

Dette betyder også noget i forhold til Effekthandels provisionsaftale og hvis februar/marts bliver bare nogenlunde lige så god som de to foregående måneder, [xxx], - og derfor ændre provisionsandelen til at være som følger fra april måned 2021:

- Den første mio. kr. i puljen per måned afregnes fortsat med [xxx]%
- Den næste mio. kr. i puljen per måned afregnes med [xxx]%
- Det efterfølgende beløb i puljen per måned afregnes med [xxx]%

Vi tror på, at den model fremadrettet kan betale for driften af Effekthandel og samtidig give os mulighed for at udvikle nye ideer og værktøjer, - som fx API indmeldingssystemet.

De af jer der har været med fra start, vil kunne genkende tankerne bag dette, - da Effekthandel ikke er etableret for at være en pengemaskine, - men et redskab til at hæve rådighedspriserne generelt til et niveau, hvor produktionsanlæggene kan bidrage positivt til puljedeltagernes forretninger.

Der er intet nyt mht. hverken DK2 rådighed, eller Energinets forespørgsel fra december 2020, - men I vil selvfølgelig få information tilsendt, når der dukker noget op.

Med venlig hilsen

[xxx]²⁹⁰

3.4.14 E-mail af den 22. marts 2021 fra Effekthandel til [xxx]

339. Direktør i Effekthandel, [xxx], sender den 22. marts 2021 en mail til [xxx], der ejer [Virksomhed 1], og som er medejer af [Virksomhed 2] og Effekthandel, vedrørende en status i forhold til, hvordan det går med Effekthandel.

²⁹⁰ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 65.

340. Direktør i Effekthandel, [xxx], skriver således følgende:

"God aften [xxx]

[...]

Jeg gør selvsagt alt jeg kan, for at hæve priserne i rådgighedsmarkedet, - men som jeg skrev i mailen der kom ud med månedsopgørelsen for februar, så er der en del lykkeriddere som er kommet ud af gemmerne med deres anlæg, - og jeg ved at [xxx] er på vej ind også. Jeg er i dialog med dem ang. puljen, - men de vil vente til Storebælt har været ude til revision i maj, inden de beslutter sig.

Det er lidt bøvlet, at vores succes med Effekthandel hen over vinteren, bliver vores stopklods for at herve nye deltagere. Du ville tro at det du hørte var løgn, hvis jeg havde optaget nogle af de samtaler med potentielle deltagere. De fleste padler rygsvømning og fortæller de skrækkeligste historier, som desværre forhindrer dem i at deltage, som sagerne står lige nu!!!!!!

Patetisk at høre på, - men forretningsmæssigt og på kort sigt har de jo ret, - at det er os i puljen der er de dumme i klassen.

Jeg hader at være den dumme dreng i klassen, - så jeg vrider min hjerne for at komme på nye ideer til at få puljen boostet, så vi kan sætte priserne uden at sætte så meget til hver dag. [...]

Mvh. [xxx]²⁹¹

3.4.15 Informationsbrochure om Effekthandel af den 24. marts 2021

341. Effekthandels informationsbrochure fra marts 2021 indeholder blandt andet information om, hvad Effekthandel har opnået, hvordan Effekthandel fungerer, og hvorfor Effekthandel mener, at puljen skal være større. Brochuren er henvendt til el-producenter, der endnu ikke er medlem af Effekthandels puljeordning.
342. Følgende fremgår blandt andet af brochuren:

"[...]

Hvordan kom vi der til?

Effekthandel ApS har siden stiftelsen i efteråret 2019 arbejdet på at samle en pulje af el producerende værker, som mod en marginal provisionsbetaling, overlader prisindmeldingen af rådgighedsreserverne til Effekthandel.

Vi started med mindre end [xxx]MW i puljen, - og var i November måned 2020 oppe på over [xxx]MW, - hvilket har betydet, at vi i perioder af døgnet har kunnet hæve priserne betragteligt i markedet.

Hvordan gør vi?

²⁹¹ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 73.

Puljen fungerer som en andelsvirksomhed, hvor man deler i forhold til antal MW og antal timer, som det enkelte anlæg har deltaget med i løbet af en måned.

Denne metode betyder, at de bud der afvises på den daglige auktion fordi prisen var højere end auktionens slutpris, ikke er tabt for de enkelte anlæg, - men medregnes i opgørelsen af den samlede pulje ved månedens afslutning.

Hvorfor skal puljen være større?

For at nå målet på en gennemsnitspris på minimum 15 dkk./MW/h skal puljen op på mindst [xxx]MW.

Når der åbnes for samhandel af rådighedsreserver mellem DK1 og DK2, vil vi kunne splitte puljens bud og dermed præge prissætningen i begge områder.

Skulle Energinet finde på at indføre pay as bid i deres evige jagt på billigere systemydelser, vil det ikke påvirke puljens even til at opnå gode og stabile priser i markederne.

Så husk at:

- *Når alle kæmper mod alle, bliver der kun en lille andel til alle!*
- *Når mange nok er solidariske og vil gøre en forskel, er det muligt at ændre en lille andel til en rimelig andel!"²⁹²*

3.4.16 E-mail af den 7. december 2021: Effekthandel oplyser om rådigheds-markedet

343. Det fremgår af nedenstående e-mail, sendt til puljedeltagerene²⁹³ af direktør i Effekthandel, [xxx], at Effekthandel opfordrer puljedeltagerne til at deltage i mFRR-markedet, da Energinet efterspørger flere MW, hvilket ifølge Effekthandel medfører, at priserne er steget væsentligt.
344. Direktør i Effekthandel, [xxx], skriver således følgende:

"Kære alle

Der indkøbes i disse dage 100MW ekstra i markedet for manuelle rådighedsreserver, hvilket medfører at priserne er gået helt til himmels.

Det betyder for nogle af jer, at det måske kan betale sig at bruge gaskedlen, - og lade motorerne stå i rådighedsmarkedet. Jeg vil derfor opfordre jer til at se på priserne i rådighed for onsdag, og lave jeres beregninger ud fra det.

Jeg var meget nysgerrig efter at finde ud af hvorfor de 100MW pludselig skulle indkøbes, og nu tror jeg at jeg har fundet ud af hvorfor.

²⁹² Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 74.

²⁹³ Mailen er sendt til virksomhed 1-4, 6-21, 23-32, 34, 36-39, 41, 43 og 45-49, jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

Det er de 100MW aFFR, som normalt indkøbes på månedsauktion der ikke bliver leveret.

[...]”²⁹⁴

3.4.17 E-mail af den 24. august 2022: Effekthandel fremsender månedsopgørelse til puljedeltagerne

345. Den seneste månedsopgørelse i styrelsens bevismateriale er fremsendt den 24. august 2022 fra direktør i Effekthandel, [xxx], til puljedeltagerne²⁹⁵ og indeholder en månedsopgørelse for juli 2022²⁹⁶. Bevismaterialet i sagen omfatter således månedsopgørelser for perioden september 2019 til juli 2022²⁹⁷.

3.4.18 Pay-as-clear-formatets betydning for den omhandlede adfærd

346. Energinets køb af mFRR i mFRR-kapacitetsauktionen foregår efter *pay-as-clear*-metoden jf. punkt 258-259, hvorved de laveste bud accepteres først, men alle accepterede bud modtager den samme pris for deres ydelser; clearingsprisen.
347. I det beskrivende materiale af den 5. september 2019, jf. afsnit 3.4.4 ovenfor, beskriver Effekthandel fordelene ved fælles indmelding af priser og skriver ligeledes, at der er udfordringer ved at hæve prisen:

”• Ved at melde mange MW ind i markedet i fællesskab, flytter vi mange MW væk fra bunden, hvor der typisk meldes ind til mellem 1 og 3 dkk/MW/h og flytter alle de fælles MW op i én, eller flere højere prisklasser.

• Vi tager en fælles risiko for at tabe nogle indmeldinger, fordi de blev prissat for højt, - men samtidig får vi godtaget nogle indmeldinger til en knap så høj pris, som derefter deles i fællesskabet, i forhold til det antal MW man har stillet til rådighed i det aktuelle døgn.”

348. Effekthandel beskriver i det ovenstående, hvordan Effekthandel flytter bud med puljens kapacitet fra lave priser til højere priser. Et eksempel på denne mekanisme er illustreret i det følgende eksempel i Boks 3.3 og Figur 3.6.

Boks 3.3
Eksempel på *pay-as-clear*-formatets betydning for puljeordningens indtjening

Følgende eksempel har til formål at illustrere, hvordan *pay-as-clear*-auktionen fungerer, og er således ikke retvisende for de faktiske priser eller bud, som blev indmeldt i mFRR-kapacitetsauktionen af Effekthandel og andre aktører, der ikke var medlem af puljeordningen.

- » For eksemplets skyld antages, at det totale udbud på markedet for den pågældende auktion er 400 MW, hvor Effekthandel råder over 200 MW, som Effekthandel melder ind i to grupper af 100 MW, mens de konkurrerende aktører repræsenterer 200 MW, som ligeledes indmeldes i to grupper af 100 MW, og Energinets efterspørgsel er 282 MW. Eksemplet kan ses illustreret i Figur 3.6.

Scenarie 1:

²⁹⁴ Jf. bilag 6, materiale indhentet fra [Virksomhed 3] af den 6. april 2022, bevis 12.

²⁹⁵ Mailen er sendt til virksomhed 1-2, 6, 8-11, 13, 15, 19, 21, 23-28, 30-33, 37-38 samt 46-49, jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

²⁹⁶ Jf. bilag 9, materiale indhentet fra [Virksomhed 17] af den 4. november 2022, bevis 5.

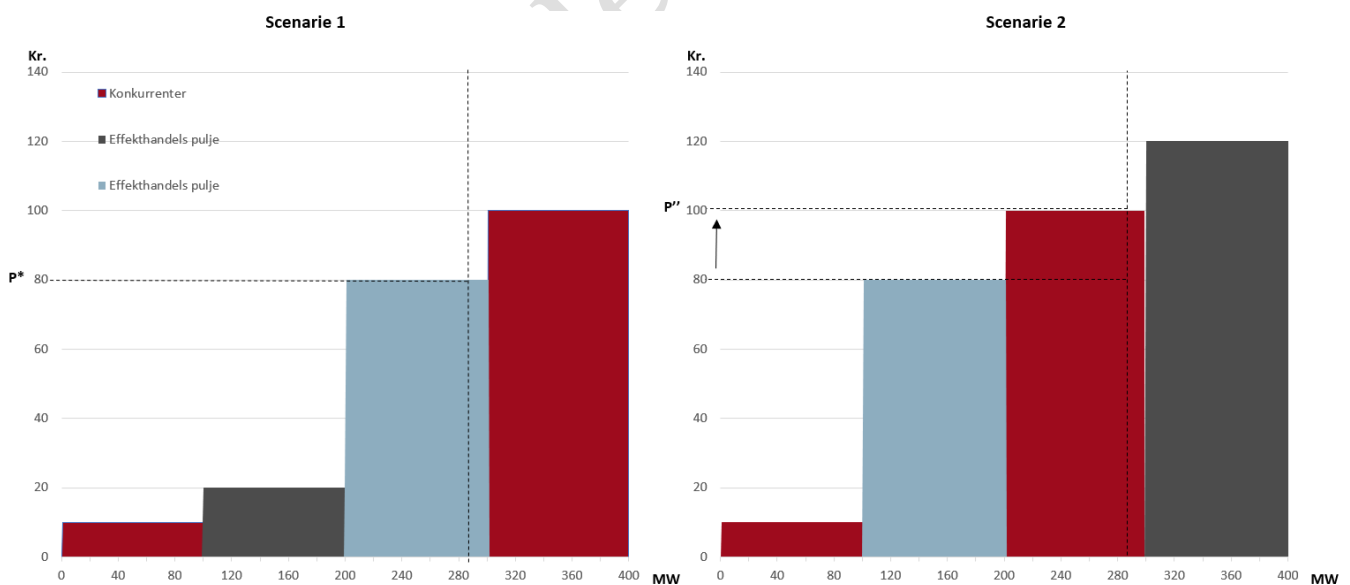
²⁹⁷ Se bilag 2, bevis 50-67, bilag 6, bevis 1-11 og bilag 9, bevis 1-5 for fuldt overblik over alle månedsopgørelser.

- » Den ene gruppe af konkurrenter melder priser ind på 10 kr./MW, mens den anden gruppe af konkurrenter melder priser ind på 100 kr./MW.
- » Effekthandel melder 100 MW ind til 20 kr./MW, og de øvrige 100 MW til 80 kr./MW. Auktionens clearingspris er i dette tilfælde 80 kr./MW, og Effekthandel får således accepteret bud på 182 MW til en pris på 80 kr./MW. Den ene gruppe af konkurrenter modtager en pris på 80 kr./MW for deres 100 MW, som var budt ind til 20 kr./MW, og den anden gruppe af konkurrenter får ikke accepteret deres bud på 100 kr./MW.

Scenarie 2:

- » Effekthandel øger nu priserne på den ene gruppe af bud ved at indmelde 100 MW til en pris på 120 kr./MW i stedet for en pris på 20 kr./MW. Alle andre bud indmeldes til de samme priser som i scenarie 1.
- » Auktionens clearingspris bliver i dette tilfælde 100 kr./MW, og Effekthandel får samlet accepteret bud på 100 MW til en pris på 100 kr./MW. Den ene gruppe af konkurrenter modtager en pris på 100 kr./MW for deres 100 MW, som var budt ind til 10 kr./MW, og den anden gruppe af konkurrenter modtager ligeledes en pris på 100 kr./MW, men kun for 82 af deres 100 MW, som var budt ind til 100 kr./MW, da Energinets efterspørgsel bliver mødt ved 282 MW.
- » Den samlede indtjening for Effekthandels pulje er mindre i scenarie 2 end i scenarie 1, da puljen samlet får accepteret færre bud, selvom disse bud er accepteret til en højere pris. Kunden (Energinet) betaler dog alligevel en højere pris i scenarie 2 (100 kr./MW) end i scenarie 1 (80 kr./MW).

Figur 3.6 Eksempel på effekten af et forsøg på at hæve priserne på mFRR

Note: Figuren viser et eksempel på, hvad effekten på prisen kan være, hvis en række bud hæves fra 20 kr./MW til 120 kr./MW. De to røde bokse illustrerer aktører, der ikke er med i Effekthandels pulje, mens den grå og lyseblå illustrerer bud afgivet af Effekthandels pulje. Effekthandel kan, ved at hæve prisen på de grå bud, hæve clearingsprisen. Dette medfører dog, i dette eksempel, at de grå bud bliver prissat så højt, at disse ikke bliver accepteret i auktionen og derfor ikke modtager betaling.

Anm.: Dette er et eksempel og er således ikke baseret på en faktisk auktion. Eksemplet er baseret på eksemplet brugt i Boks 3.3 og illustrerer, at det kan have omkostninger for Effekthandels pulje at hæve prisen på mFRR.

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

349. For yderligere om mFRR-kapacitetsauktionen henvises til afsnit 3.3.7.2.

3.5 Høringssvar

350. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen sendte den 22. februar 2023 en klagepunktsmeddelelse i høring hos Effekthandel og de 49 værker.
351. Styrelsen modtog den 11. april 2023 et samlet fælles skriftligt høringssvar til klagepunktsmeddelelsen fra Effekthandel, [Virksomhed 38], [Virksomhed 30], [Virksomhed 24], [Virksomhed 2], [Virksomhed 11], [Virksomhed 25], [Virksomhed 7], [Virksomhed 33], [Virksomhed 14], [Virksomhed 8], [Virksomhed 26], [Virksomhed 19], [Virksomhed 37], [Virksomhed 6], [Virksomhed 1], [Virksomhed 12], [Virksomhed 41], [Virksomhed 18], [Virksomhed 4], [Virksomhed 9], [Virksomhed 31], [Virksomhed 10] og [Virksomhed 29] (herefter samlet "høringssvar fra 24 parter").
352. Derudover modtog styrelsen den 11. april 2023 næsten identiske skriftlige høringssvar til klagepunktsmeddelelsen fra [Virksomhed 48], [Virksomhed 47], [Virksomhed 49] og [Virksomhed 46] samt den 25. april 2023 fra [Virksomhed 16].
353. Styrelsen modtog den 11. april 2023 ligeledes næsten identiske skriftlige høringssvar fra [Virksomhed 34], [Virksomhed 35], [Virksomhed 44], [Virksomhed 15], [Virksomhed 27] og [Virksomhed 23]. Den 25. august 2023 modtog styrelsen supplerende høringssvar fra disse parter samt næsten identiske skriftlige høringssvar fra [Virksomhed 7], [Virksomhed 22] og [Virksomhed 41].
354. Derudover har styrelsen modtaget individuelle skriftlige høringssvar fra [Virksomhed 29], [Virksomhed 30], [Virksomhed 13], [Virksomhed 39], [Virksomhed 20], [Virksomhed 24], [Virksomhed 11], [Virksomhed 21], [Virksomhed 7], [Virksomhed 17], [Virksomhed 45], [Virksomhed 12], [Virksomhed 22], [Virksomhed 3], [Virksomhed 31], [Virksomhed 4], [Virksomhed 9], [Virksomhed 28] og [Virksomhed 10].
355. På Konkurrencerådsmødet den 15. september 2023 forelagde Effekthandel, [Virksomhed 48], [Virksomhed 47], [Virksomhed 49], [Virksomhed 46], [Virksomhed 16], [Virksomhed 17], [Virksomhed 34], [Virksomhed 35], [Virksomhed 44], [Virksomhed 15], [Virksomhed 27], [Virksomhed 23], [Virksomhed 29], [Virksomhed 7], [Virksomhed 18], [Virksomhed 22] og [Virksomhed 41] mundtligt deres bemærkninger til klagepunktsmeddelelsen.²⁹⁸ Der var i det væsentligste tale om en gengivelse af parternes skriftlige bemærkninger.

²⁹⁸ [Virksomhed 38], [Virksomhed 30], [Virksomhed 24], [Virksomhed 2], [Virksomhed 11], [Virksomhed 25], [Virksomhed 8], [Virksomhed 26], [Virksomhed 19], [Virksomhed 1], [Virksomhed 4], [Virksomhed 9] og [Virksomhed 10] var i forbindelse med afgivelsen af det mundtlige indlæg repræsenteret ved Effekthandel.

-
356. I det følgende vil parternes bemærkninger til klagepunktsmeddelelsen, som styrelsen har fundet anledning til at inddrage i sagen, samt styrelsens svar hertil blive gennemgået. Bemærkningerne er opdelt nedenfor i kronologisk rækkefølge i forhold til afgørelsens struktur. Der er i parternes høringssvar således afgivet følgende overordnede bemærkninger:

Bemærkninger til sagsfremstillingen

- » Der er ikke tale om et marked
- » Manglende inddragelse af markedsforholdene i Østdanmark (DK2)
- » Manglende inddragelse af betydningen af, at værkerne leverer fjernvarme, og hvorfor værkerne dermed ikke er konkurrenter
- » Værkerne er for små til selv at byde ind i auktionen

Bemærkninger til afsnittet om samhandelspåvirkning

- » Der er ikke samhandelspåvirkning

Bemærkninger til afsnittet om aftalebegrebet

- » Effekthandel fungerer som et andelsselskab
- » Aftalerne er parallelle, vertikale aftaler

Bemærkninger til formålsvurderingen

- » Konkurrencebegrænsningen er en direkte eller nødvendig følge af anden offentlig regulering
- » Der sker ingen koordinering af priser og bud værkerne imellem
- » Effekthandel har ikke koordineret bud
- » Formålet med aftalen er at spare ressourcer
- » Formålet med aftalen er at sikre forsyningssikkerheden
- » Fritagelse efter TEUF artikel 101, stk. 3 og konkurrencelovens § 8, stk. 1
- » Parterne har ikke udøvet ulovlig konkurrencebegrænsende informationsdeling
- » Aftalen udgør ikke et kartel
- » Formålsanalysen er ikke omfattende nok

Øvrige bemærkninger

- » Parterne har handlet i god tro, og der er ikke grundlag for strafforfølgning af virksomheder og/eller fysiske personer
- » Parterne har haft en beskeden fortjeneste på aftalen, og kraftvarmeværkerne kan ikke betale en bøde, da de ikke har en betalingsevne
- » Styrelsen har tilsidesat specialitetsprincippet, lex-specialis princippet, proportionalitetsprincippet og lighedsgrundsætningen
- » Styrelsens sagsbehandling har ikke været tilstrækkelig

357. Parternes bemærkninger til klagepunktsmeddelelsen uddybes nedenfor. Bemærkningerne giver ikke anledning til, at styrelsen ændrer sin vurdering i sagen.
-

3.5.1 Der er ikke tale om et marked

358. En række af parterne²⁹⁹ har i deres høringssvar gjort gældende, at konkurrenceloven ikke finder anvendelse på forholdet, jf. konkurrencelovens § 2,³⁰⁰ da der ikke er tale om et "marked" i konkurrenceretlig forstand, når der kun er én lovbestemt køber – Energinet – og deltagelse og pris-sætning er reguleret af henholdsvis elforsyningsloven og Energinets forskrifter.³⁰¹
359. Styrelsen bemærker, at mFRR er en generisk ydelse, som kan købes og sælges på markedsvilkår, jf. mere herom i markedsbeskrivelsen i afsnit 3.3 ovenfor. Det forhold, at der kun er én køber af ydelsen, og at køber fastsætter vilkårene for deltagelse i konkurrencen, ændrer ikke på, at der fortsat er tale om et marked.
360. I økonomisk teori defineres et marked med mange udbydere og kun én køber som et monopol. Dette er modsætningen til et monopol, hvor der kun er én sælger på markedet.
361. Styrelsen har ikke foretaget en endelig afgrænsning af det relevante marked. Som det fremgår af punkt 484 nedenfor, har styrelsen dermed ikke taget stilling til, om de forskellige systemydelse udgør særskilte produktmarkeder, eller om systemydelse og engrossalg af el udgør et samlet marked. Det kan således ikke udelukkes, at andre købere og sælgere indgår i markedsstrukturen på det relevante marked.
362. Styrelsen finder sammenfattende, at der foregår økonomisk aktivitet i et marked for varer eller tjenesteydelser. Der er således tale om et marked i konkurrenceretlig forstand, hvor værkerne sælger mFRR til Energinet, som Energinet aftager som eneste køber.

3.5.2 Manglende inddragelse af markedsforholdene i Østdanmark (DK2)

363. En række parter³⁰² anfører, at Energinet indkøber mFRR i Østdanmark (DK2), som Energinet flytter til Vestdanmark (DK1), og at dette har stor indflydelse på prisdannelsen i Østdanmark (DK2), hvor udbuddet er lavt, hvorfor det har resulteret i høje priser på mFRR i Østdanmark (DK2) relativt til Vestdanmark (DK1). Parterne anfører videre, at dette har presset prisen ned i Vestdanmark (DK1) og skabt en skævvridning gennem prisdiskrimination mellem Østdanmark (DK2) og Vestdanmark (DK1), hvilket er nødvendigt at tage i betragtning.³⁰³

²⁹⁹ Virksomhed 7, 15, 22-23, 27, 33-34, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁰⁰ Parterne har i deres høringssvar henvist til konkurrencelovens § 1, stk. 1, men gengivet indholdet af konkurrencelovens § 2, stk. 1. Styrelsen forstår således, at der henvises til konkurrencelovens § 2, stk. 1.

³⁰¹ Jf. bilag 20, supplerende høringssvar fra [Virksomhed 34], side 4, bilag 22, supplerende høringssvar fra [Virksomhed 35], side 4, bilag 23, supplerende høringssvar fra [Virksomhed 44], side 4, bilag 25, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 12-13, bilag 33, supplerende høringssvar fra [Virksomhed 15], side 4, bilag 36, supplerende høringssvar fra [Virksomhed 27], side 4, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 12, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 12, og bilag 44, supplerende høringssvar fra [Virksomhed 23], side 4.

³⁰² Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14-15, 22-27, 29-31, 33-35, 37-38, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁰³ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 7, bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 6, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 6, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 6, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 7, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 6, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], side 6, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 7, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 7, bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 6.

364. Parterne³⁰⁴ har videre anført, at de bestrider den geografiske afgrænsning af markedet til salg af mFRR i Vestdanmark (DK1), da det ifølge parterne ikke er muligt at se bort fra de højere priser i Østdanmark (DK2).³⁰⁵
365. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker, at den geografiske markedsafgrænsning følger praksis i *Fortum/Uniper*³⁰⁶ og *DONG/Elsam/Energi E2*³⁰⁷ omkring et enten nationalt marked, eller et snævrere marked, afgrænset ved det enkelte budområde, som i dette tilfælde er Vestdanmark (DK1), hvor alle værkerne i denne sag deltager i mFRR-kapacitetsauktionen. Den endelige geografiske markedsafgrænsning er dog ikke af afgørende betydning for sagen, idet der er tale om en *formåls-overtrædelse*, hvorfor den endelige afgrænsning af det geografiske marked holdes åben.
366. Styrelsen bemærker videre, at anderledes markedsforhold i Vestdanmark (DK1) relativt til markedsforhold i Østdanmark (DK2), herunder højere priser i Østdanmark (DK2) samt brug af muligheden for deling af reserver, ikke har betydning for en eventuel overtrædelse af konkurrenceloven, idet sagen vedrører en *formåls-overtrædelse*.³⁰⁸ Styrelsen bemærker således, at forskellige markedsforhold for aktørerne i henholdsvis Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2), ikke medfører, at det er lovligt at indgå i konkurrencebegrænsende aftaler om koordinering af priser og bud mellem aktørerne i Vestdanmark (DK1).
367. Styrelsen har i punkt 664-675 udvidet styrelsens beskrivelse af markedsforholdene i Østdanmark (DK2).

3.5.3 Manglende inddragelse af betydningen af, at værkerne leverer fjernvarme, og hvorfor værkerne dermed ikke er konkurrenter

368. Parterne³⁰⁹ anfører, at de er uenige i afgrænsningen af det relevante produktmarked. Det skyldes, at salg af mFRR er en begrænset bi-ydelse til varmeproduktion, hvorfor det ikke er muligt at se isoleret på mFRR og se bort fra varmeproduktion. Det er således relevant at inkludere den særlige retlige regulering, som gælder for varmeproduktion, herunder at værkerne er omfattet af *hvile-i-sig-selv*-princippet. Parterne beskriver videre, at det er særligt relevant, da kraftvarmeværker ikke er i konkurrence med hinanden som varmeleverandører.³¹⁰
369. Parterne³¹¹ har beskrevet, at kraftvarmeværker oplever en primært intern konkurrence mellem produktionsenheder, når de skal fastsætte varmeproduktionen. Kraftvarmeværker står således over for en kompliceret beslutningsproces, når kraftvarmeværket skal vurdere, hvorvidt en gasmotor skal indmeldes som mFRR eller være en del af varmeproduktionen.³¹²

³⁰⁴ Virksomhed 7, 15, 22-23, 27, 33-34, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4

³⁰⁵ Jf. bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 13, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 13, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 13, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 18, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 13, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], side 13, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 18, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 18, bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 13.

³⁰⁶ Kommissionens afgørelse af 15. juni 2018, sag M.8660 – *Fortum/Uniper*, punkt 83, 91-96.

³⁰⁷ Kommissionens afgørelse af 14. marts 2006, sag COMP/M.3868 – *DONG/Elsam/Energi E2*, punkt 236-266.

³⁰⁸ Det er styrelsens vurdering, at aftalen om koordinering af priser og bud på mFRR i Vestdanmark (DK1) har til formål at begrænse konkurrencen i strid med konkurrencelovens § 6, stk.1, og TEUF artikel 101, stk. 1 jf. punkt 687.

³⁰⁹ Virksomhed 7, 15, 22-23, 27, 33-34, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³¹⁰ Jf. bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 12, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 12, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 12, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 17, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 12, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], side 12, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 17, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 17, bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 12.

³¹¹ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³¹² Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 6.

370. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har fulgt praksis i forhold til afgrænsningen af det relevante produktmarked, jf. afgørelsens afsnit 4.1.1.1.
371. Styrelsen er enig i, at fjernvarmeselskaber ikke er i indbyrdes konkurrence som varmeleverandører, hvilket ligeledes er beskrevet i afgørelsens punkt 276. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har tidligere afgrænset et produktmarked for produktion af fjernvarme.³¹³
372. Bemærkningerne giver således ikke anledning til, at styrelsen har ændret markedsafgrænsningen. Derudover bemærker styrelsen, at den interne konkurrence for kraftvarmeværkerne er beskrevet i punkt 279.

3.5.4 Værkerne er for små til selv at byde ind i auktionen

373. Parterne³¹⁴ har anført, at det ikke har været muligt for en del af de 49 værker at melde ind på markedet for mFRR, da værkernes motorer ikke er store nok til at kunne blive meldt ind på markedet for mFRR, idet de har en kapacitet på mindre end 5 MW.³¹⁵
374. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er uenig i, at værkerne ikke kan melde ind i mFRR-kapacitetsauktionen på grund af produktionsenhedens størrelse.
375. Styrelsen bemærker, at styrelsen i Boks 3.1 og punkt 262 har beskrevet, at det er muligt at deltage i markedet for mFRR med bud, som er mindre end 5 MW. Det skyldes, at produktionsbalanceansvarlige aktører kan aggregere/pulje bud, der i sig selv ikke er store nok til at kunne indmeldes i auktionen. En balanceansvarlig aktør puljer bud afgivet uafhængigt af hinanden og videreformidler disse til auktionen som ét samlet bud.
376. Da Effekthandel ikke er godkendt som produktionsbalanceansvarlig aktør, og således heller ikke udfører rollen som aggregator, har Effekthandel ikke indflydelse på, om værkerne kan imødekomme auktionens krav til mindstekapacitet og dermed melde ind på markedet for mFRR.

3.5.5 Der er ikke samhandelspåvirkning

377. Parterne³¹⁶ har anført, at:

"[...] Effekthandel har på intet tidspunkt rådet over 5% eller mere af kapaciteten i markedet. Effekthandel har højest rådet over [xxx] MW og råder i dag [...] kun over ca. [xxx] MW. Effekthandel ApS har således på intet tidspunkt haft en markedsandel på 5% eller derover. Der er derfor slet ikke grundlag for styrelsens konklusion om, at der foreligger mærkbar samhandelspåvirkning."³¹⁷

378. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er uenig i, at der ikke er samhandelspåvirkning. Styrelsen henviser til afgørelsens punkt 498. Styrelsen finder, at det ikke kan udelukkes at Effekthandels puljeordning i perioder har en markedsandel, der overstiger 5 pct. Det skyldes, at der ifølge de foreliggende oplysninger³¹⁸ typisk er en efterspørgsel på 282 MW og et udbud på ca. [xxx] på

³¹³ Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse af den 24. juni 2015 *Godkendelse af Maabjerg Energy Center BioHeat & Power A/S' køb af Måbjergværket A/S fra DONG Energy Thermal Power A/S*, punkt 4.1. b).

³¹⁴ [xxx] jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³¹⁵ Jf. [xxx].

³¹⁶ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³¹⁷ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 37.

³¹⁸ Jf. Energinets klage af 21. januar 2021 samt offentligt tilgængelige oplysninger om Energinets indkøb af mFRR i Vestdanmark (DK1)

mFRR-kapacitetsauktionen i Vestdanmark (DK1), og at Effekthandel i perioder har kontrolleret prisindmeldinger for over [xxx] MW i Vestdanmark (DK1).

3.5.6 Effekthandel fungerer som et andelsselskab

379. Parterne³¹⁹ har angivet en række bemærkninger om, at Effekthandels forretningsmodel er etableret efter principper, der svarer til et andelsselskab. Hertil har parterne videre anført, at Effekthandel er indstillet på at tage de nødvendige skridt for at etablere et formelt andelsselskab, såfremt det fjerner styrelsens betænkeligheder.³²⁰
380. Styrelsen bemærker, at Effekthandel i sin nuværende udformning ikke opfylder andelsformålet om at fremme deltagernes fælles interesser gennem deres deltagelse i virksomheden som aftagere, leverandører eller på anden lignende måde, da Effekthandel hverken forsyner puljedeltagerne eller aftager varer eller tjenesteydelser fra puljedeltagerne, jf. afgørelsens afsnit 4.3.2.4. Styrelsen har udvidet vurderingen af, hvorvidt Effekthandel opfylder konkurrencelovens § 5 med punkt 589-594.
381. Styrelsen bemærker desuden, at selv hvis Effekthandel reelt omdannes til et andelsselskab, vil dette ikke løse de konkurrenceretlige betænkeligheder relateret til det bagudrettede forløb.

3.5.7 Aftalerne er parallelle, vertikale aftaler

382. Parterne³²¹ har anført i deres høringssvar, at der ikke er tale om en horisontal aftale, men derimod en række vertikale aftaler mellem det enkelte værk og Effekthandel. Det anføres blandt andet, at der ikke er tale om én aftale mellem værkerne, idet hvert enkelt værk har indgået en selvstændig aftale med Effekthandel. Der er således ifølge høringssvarene tale om en række individuelle, parallelle, vertikale aftaler, hvor Effekthandel leverer en serviceydelse til de enkelte værker. Det anføres videre, at selv hvis man antog, at der forelå en stiltiende aftale mellem Effekthandels kunder (værkerne), ville aftalen ikke kunne karakteriseres som horisontal, da værkerne ikke er konkurrenter.³²²
383. Videre har parterne³²³ anført, at aftalerne falder under bagatelgrænsen i konkurrencelovens § 7, samt at aftalerne er omfattet af den vertikale gruppefritagelsesforordning som følge af, at der er tale om vertikale aftaler.³²⁴

³¹⁹ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³²⁰ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 31 og 34.

³²¹ Effekthandel og virksomhed 1-4, 6-12, 14-15, 18-19, 22-27, 29-31, 33-35, 37-38, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³²² Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 32-33, bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 13, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 13, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 13, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 18, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 13, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], side 13, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 18, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 18, bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 13 og bilag 40, høringssvar fra [Virksomhed 3], side 8.

³²³ Effekthandel og virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14-15, 18-19, 22-27, 29-31, 33-35, 37-38, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³²⁴ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 35, bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 13, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 13, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 13, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 18-19, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 13, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], side 13, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 18-19, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 18-19, bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 13.

384. Videre har en række af parterne³²⁵ gjort gældende, at aftalen med Effekthandel er én virksomheds aftale med en handelsagent, som ikke er omfattet af forbuddet i konkurrencelovens § 6.³²⁶
385. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen mener fortsat, at der er tale om én horisontal aftale mellem Effekthandel og værkerne.
386. Styrelsen bemærker, at en række parallelle, skriftlige aftaler mellem Effekthandel og værkerne kan indgå som et element i en større horisontal (stiltiende) aftale, således at de vertikale aftaler danner rammen om den fælles horisontale aftale. Det afgørende er, om det enkelte værk, jf. *AC Treuhand*-dommen har:
- "haft til hensigt ved sin egen adfærd at bidrage til de fælles mål, deltagerne som helhed har forfulgt, og at den [værket] har haft kendskab til de konkrete handlinger, som de øvrige virksomheder har planlagt eller foretaget med de samme mål for øje".*³²⁷ [styrelsens tilføjelse]
387. Det er styrelsens vurdering, at Effekthandel og de 49 værker har indgået én samlet aftale vedrørende en puljeordning, hvor de 49 værker koordinerer priser og bud på mFRR via Effekthandel, jf. afgørelsens afsnit 4.3.2.2.
388. Styrelsen finder, at aftalen er horisontal, da den er indgået mellem konkurrenter, jf. afgørelsens afsnit 4.3.2.3. Ligeledes finder styrelsen, at der er tale om en mærkbar konkurrencebegrænsning, jf. afsnit 4.3.4, hvorfor hverken den vertikale gruppefritagelse eller konkurrencelovens § 7 finder anvendelse.
389. Endelig bemærker styrelsen, at Effekthandel ikke blot kan anses som handelsagent for de 49 værker, idet Effekthandel tilmed faciliterer en større horisontal aftale mellem værkerne.

3.5.8 Konkurrencebegrænsningen er en direkte eller nødvendig følge af anden offentlig regulering

390. I hørings svar fra en række parter³²⁸ fremgår det, at konkurrencelovgivningen ikke finder anvendelse, da *"kravet i varmforsyningsloven om, at udgiften skal være nødvendige for at kunne indregnes i varmeprisen også [betyder], at varmeværkerne ikke kan byde ind på reservekraftmarkedet, hvis der er udsigt til, at værkerne herved kommer til at lide et økonomisk tab."*³²⁹ [styrelsens tilføjelse]

³²⁵ Virksomhed 7, 15, 22-23, 27, 33-34, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³²⁶ Jf. bilag 20, hørings svar fra [Virksomhed 34], side 13, bilag 22, hørings svar fra [Virksomhed 35], side 13, bilag 23, hørings svar fra [Virksomhed 44], bilag 32, hørings svar fra [Virksomhed 7], side 18, side 13, bilag 33, hørings svar fra [Virksomhed 15], side 13, bilag 36, hørings svar fra [Virksomhed 27], side 13, bilag 38, hørings svar fra [Virksomhed 22], side 18, bilag 41, hørings svar fra [Virksomhed 41], side 18, bilag 44, hørings svar fra [Virksomhed 23], side 13.

³²⁷ Retten i første Instans' dom af 8. juli 2008 i sag T-99/04 *AC Treuhand (I)* præmis 118.

³²⁸ Virksomhed 7, 15, 22-23, 27, 33-34, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³²⁹ Jf. bilag 20, hørings svar fra [Virksomhed 34], side 11, bilag 22, hørings svar fra [Virksomhed 35], side 11, bilag 23, hørings svar fra [Virksomhed 44], side 11, bilag 33, hørings svar fra [Virksomhed 15], side 11, bilag 36, hørings svar fra [Virksomhed 27], side 11, bilag 44, hørings svar fra [Virksomhed 23], side 11.

391. Videre har parterne³³⁰ gjort gældende, at det grundet *hvile-i-sig-selv*-princippet og forbuddet mod krydssubsidiering³³¹ er *"ulovligt at byde ind på reservekraftmarkedet uden at få fuld dækning af de gennemsnitlige totale langsigtede omkostninger."*³³²
- Parterne³³³ har endvidere gjort gældende, at Energinets indkøb og fordeling af mFRR i Østdanmark (DK2) hos enkelte bydende til overpris indebærer en *"prisdumpning"* i markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1). Dette har ifølge parterne, *"gjort det umuligt for værkerne at overholde forbuddet mod krydssubsidiering uden en puljeordning, der sikrer værkerne kontraheringsstyrke til at løfte prisniveauet for reservekapacitet i DK1."*^{334 335}
392. Endelig har en række af parterne³³⁶ i høringssvar af 23.-25. august 2023 gjort gældende, at: *"Energistyrelsen i udtalelse af 26. juni 2023 ikke [har] forholdt sig til reglerne for det manuelle regulerkraftmarked, således som de er fastsat i medfør af elforsyningsloven i henholdsvis systemansvarsbekendtgørelsen og Energinets Forskrift C2. Energistyrelsen har ved udtalelse af 26. juni 2023 alene forholdt sig til, om varmforsyningslovens § 20 og elforsyningslovens § 75, stk. 2, og § 85, stk. 2, vedrørende nødvendige omkostninger og fordeling af omkostninger mellem el og varme, udelukker anvendelsen af konkurrenceloven. Derimod ses Energistyrelsen ikke at foretage en vurdering vedrørende elforsyningslovens §§ 27 a og d og Energinets Forskrift C2."*³³⁷ [styrelsens tilføjelse]
393. Det følger af konkurrencelovens § 2, stk. 2, 1. pkt., at lovens forbud mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens § 6, stk. 1, ikke finder anvendelse i tilfælde, hvor konkurrencebegrænsningen er en direkte eller nødvendig følge af offentlig regulering. Efter konkurrenceloven er det den pågældende ressortmyndighed/minister, der afgør, om den pågældende offentlige regulering fører til en direkte eller nødvendig begrænsning af konkurrencen.
394. Da en række parter³³⁸ har gjort gældende, at varmforsyningslovens § 20 medfører, at konkurrencelovens forbud ikke finder anvendelse på det konkrete forhold, anmodede Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen den 22. maj 2023 i medfør af konkurrencelovens § 2, stk. 4, 1. pkt. Klima-, Energi- og Forsyningsministeren om at afgøre, hvorvidt konkurrencebegrænsningen i nærværende sag er en direkte eller nødvendig følge af varmforsyningslovens § 20 eller af anden regulering på ministerens ressortområde.
395. Den 26. juni 2023 traf Energistyrelsen på vegne af Klima-, Energi- og Forsyningsministeren afgørelse om, at:

³³⁰ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³³¹ Det følger af elforsyningslovens § 75 stk. 1 og stk. 2, at priser og leveringsbetingelser for elproduktionsvirksomheders salg af elektricitet fastsættes ved aftale, og at ejere af kraftvarmeproduktionsanlæg ved fastsættelsen af priser og leveringsbetingelser for fjernvarme, jf. § 20, stk. 1, i lov om varmforsyning, ikke må udnytte deres stilling til at fordele deres omkostninger på en måde, der må anses for urimelig for fjernvarmeforbrugerne.

³³² Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 37.

³³³ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³³⁴ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 37.

³³⁵ Det følger af varmforsyningslovens § 2 c, stk. 2, at levering af el skal ske på kommercielle vilkår dvs. efter EU-reglerne og elforsyningsloven på markedsvilkår. Af den kommenterede varmforsyningslov fremgår, at kravet om, at omkostningsfordeling ikke er urimelig, skal sikre, at der ikke sker krydssubsidiering fra varmforsyningen til de kommercielle ydelser. Se den kommenterede varmforsyningslov, 2. udgave, 2022, side 113-114.

³³⁶ Virksomhed 7, 22 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³³⁷ Jf. bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 17, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 17 og bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 17.

³³⁸ Virksomhed 7, 15, 22-23, 27, 33-34, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

*"det af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen beskrevne forhold ikke er en direkte eller nødvendig følge af varmforsyningslovens § 20 eller af elforsyningslovens § 75, stk. 2, og § 85, stk. 2."*³³⁹ [styrelsens understregning]

396. På baggrund af parternes bemærkninger i supplerende høringsvar rettede Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen den 25. august 2023 igen henvendelse til Energistyrelsen med henblik på at afklare, om Energistyrelsen i sin afgørelse af 26. juni 2023 også havde taget stilling til reguleringen i elforsyningslovens §§ 27 a og d og Energinets Forskrift C2. Den 4. september 2023 oplyste Energistyrelsen, at:

*"De i høringsvaret af 23. august 2023 påberåbte forhold og bestemmelser ændrer ikke på den samlede vurdering, som ligger til grund for Energistyrelsens afgørelse af 26. juni 2023."*³⁴⁰ [styrelsens understregning]

397. På den baggrund lægger styrelsen til grund, at aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker ikke er en direkte eller nødvendig følge af offentlig regulering.

3.5.9 Der sker ingen koordinering af priser og bud værkerne imellem

398. Parterne³⁴¹ har gjort gældende, at værkerne ikke har deltaget i koordinering af priser og bud med andre værker, da de ikke har kendskab til prissætningen og først har modtaget månedsopgørelsen efter månedens afslutning.³⁴² Parterne³⁴³ gør videre gældende, at der ikke har været en koordinering mellem værkerne, da der ikke har været kontakt mellem værkerne.³⁴⁴
399. Det er videre gjort gældende af en række af parterne³⁴⁵, at værkerne ikke har samarbejdet med øvrige værker om prisfastsættelse og bud på det relaterede marked for aktivering af mFRR (markedet for regulérfkraft).³⁴⁶
400. Styrelsen vurderer fortsat, at de 49 værker har deltaget i koordinering af priser og bud på mFRR uanset tidspunktet, hvor værket har modtaget månedsopgørelserne fra Effekthandel, idet det ikke udelukkende er månedsopgørelserne, der medfører, at værkerne koordinerer priser og bud, jf. blandt andet punkt 628-631 i afgørelsen.
401. Styrelsen er derudover uenig i, at der ikke har været kontakt mellem de 49 værker. Der har ikke umiddelbart været direkte kontakt mellem værkerne, men der har derimod været kontakt mellem værkerne via Effekthandel, som anført blandt andet i afgørelsens punkt 635-636.
402. Styrelsen er enig i, at værkerne ikke har samarbejdet med andre værker eller Effekthandel om prisfastsættelse og bud på *aktivering* af mFRR. Styrelsen henviser til punkt 249-250, hvor forskellen på henholdsvis *kapacitet* og *aktivering* af mFRR beskrives. Koordineringen af priser og

³³⁹ Jf. bilag 50, afgørelse fra Energistyrelsen om hvorvidt konkurrencebegrænsning er en direkte eller nødvendig følge af varmforsyningslovens § 20 og besvarelse af den 4. september 2023 af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens henvendelse af den 25. august 2023.

³⁴⁰ Bilag 50: Afgørelse af den 26. juni 2023 fra Energistyrelsen om hvorvidt konkurrencebegrænsning er en direkte eller nødvendig følge af varmforsyningslovens § 20 og besvarelse af den 4. september 2023 af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens henvendelse af den 25. august 2023.

³⁴¹ Virksomhed 21 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁴² Jf. bilag 31, høringsvar fra [Virksomhed 21] og bilag 41, høringsvar fra [Virksomhed 41].

³⁴³ Virksomhed 24 og 28 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁴⁴ Jf. bilag 46, høringsvar fra [Virksomhed 28] og bilag 28, høringsvar fra [Virksomhed 24].

³⁴⁵ Virksomhed 46-49 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁴⁶ Jf. bilag 30, høringsvar fra [Virksomhed 48], side 3, bilag 58, høringsvar fra [Virksomhed 46], side 3, bilag 48, høringsvar fra [Virksomhed 47], side 3 og bilag 45, høringsvar fra [Virksomhed 49], side 3.

bud vedrører således alene bud og pris på *selve kapaciteten*, der stilles til rådighed, og dermed ikke prisen på aktiveringen af den reserverede kapacitet i regulérkraftmarkedet.

3.5.10 Effekthandel har ikke koordineret bud

403. Parterne³⁴⁷ har gjort gældende, at Effekthandels beslutningskompetence udelukkende knytter sig til prissætningen og ikke den kapacitet (og dermed selve budet), som de 49 værker indmelder i auktionen. På den baggrund finder parterne ikke, at Effekthandel og de 49 værker har koordineret bud.³⁴⁸ Ligeledes har parterne³⁴⁹ anført i deres høringssvar, at værkerne ikke havde indflydelse på den pris, som Effekthandel fastsatte.³⁵⁰
404. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er uenig i, at Effekthandel og de 49 værker ikke har koordineret bud. Styrelsen er dog enig i, at Effekthandel ikke fastsætter den mængde, det vil sige den *kapacitet* målt i antal MW, som de 49 værker stiller til rådighed i mFRR-kapacitetsauktionen.
405. Styrelsen henviser til afgørelsens punkt 628-631, hvoraf det fremgår, at Effekthandel bruger værkeres indmeldte bud (kapacitet) til at fastsætte priserne på buddene strategisk med henblik på at kunne påvirke clearingsprisen i auktionen i opadgående retning.
406. Styrelsen henviser desuden til den kommenterede konkurrencelov, hvoraf det fremgår, at en aftale om tilbudskoordineret (her koordineret af bud) mellem konkurrenter reelt indebærer en prisaf tale og har til formål at begrænse konkurrencen i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 1.³⁵¹

3.5.11 Formålet med aftalen er at spare ressourcer

407. I en række høringssvar har parterne³⁵² gjort gældende, at formålet med aftalen med Effekthandel ikke har været at opnå højere priser på mFRR, men i stedet at spare ressourcer.³⁵³
408. Styrelsen er enig i, at værkeres hensyn om at spare ressourcer som udgangspunkt er et legitimt mål at følge. Dette er imidlertid ikke et legitimt formål at følge for en virksomhed, hvis det sker gennem en konkurrencebegrænsende aftale.

³⁴⁷ Virksomhed 3, 16 og 46-49 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁴⁸ Jf. bilag 30, høringssvar fra [Virksomhed 48], side 3, bilag 58, høringssvar fra [Virksomhed 46], side 3, bilag 48, høringssvar fra [Virksomhed 47], side 3, bilag 45, høringssvar fra [Virksomhed 49], side 3, bilag 39, høringssvar fra [Virksomhed 16], side 3 og bilag 40, høringssvar fra [Virksomhed 3], side 3.

³⁴⁹ Virksomhed 11 og 30 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁵⁰ Jf. bilag 24, høringssvar fra [Virksomhed 30] og bilag 29, høringssvar fra [Virksomhed 11].

³⁵¹ Jf. Pinborg, J. m.fl., Konkurrenceloven med kommentarer, 5. udgave 2022, side 381.

³⁵² Virksomhed 3, 7, 11-13, 15-17, 21-23, 27, 30, 34-35, 41, 43-44 og 46-49 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁵³ Jf. bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], bilag 29, høringssvar fra [Virksomhed 11], bilag 24, høringssvar fra [Virksomhed 30], bilag 37, høringssvar fra [Virksomhed 12], bilag 40, høringssvar fra [Virksomhed 3], side 3, bilag 31, høringssvar fra [Virksomhed 21], bilag 25, høringssvar fra [Virksomhed 13], bilag 34, høringssvar fra [Virksomhed 17], bilag 30, høringssvar fra [Virksomhed 48] side 2, bilag 39, høringssvar fra [Virksomhed 16] side 3, bilag 45, høringssvar fra [Virksomhed 49] side 2, bilag 48, høringssvar fra [Virksomhed 47] side 2, bilag 49, høringssvar fra [Virksomhed 46] side 2, bilag 19, høringssvar fra 24 parter side 24, bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34] side 14, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35] side 14, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44] side 14, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15] side 14, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27] side 14, bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23] side 14. Derudover har [Virksomhed 43] i forbindelse med styrelsens sagsbehandling gjort tilsvarende gældende.

409. Styrelsen bemærker, at det følger af *BIDS*-sagen³⁵⁴, at en aftale kan have til formål at begrænse konkurrencen, selv om den eventuelt også har som formål at opfylde andre eventuelle legitime mål.
410. Videre følger det af *Groupement des Cartes Bancaires*³⁵⁵, at parternes hensigt med en aftale kan tages i betragtning, men ikke stå alene ved vurdering af, hvorvidt en aftale er i strid med konkurrencereglerne. Parternes (subjektive) hensigt udgør derved ikke et forhold, der er nødvendigt ved fastlæggelsen af den restriktive karakter af en aftale mellem virksomheder.³⁵⁶
411. Styrelsen er således ikke pålagt at bevise, at Effekthandel og de 49 værkers subjektive hensigt med aftalen er at begrænse konkurrencen.
412. Styrelsen finder fortsat, at det er godtgjort, at aftalens objektive formål har været at hæve priserne på mFRR, ved at lade én aktør indmelde priser på vegne af de 49 værker i mFRR-kapacitetsauktionen, og dermed begrænse konkurrencen mellem de 49 værker, jf. afgørelsens afsnit 4.3.3.3.2.
413. Det ses desuden også ved, at der har været en klar subjektiv hensigt om at hæve priserne på mFRR, jf. eksempelvis mail af 25. januar 2021 fra Effekthandels direktør, [xxx], til puljedeltagerne:

*"[...] Effekthandel ikke er etableret for at være en pengemaskine, - men et redskab til at hæve rådhedspriserne generelt til et niveau, hvor produktionsanlæggene kan bidrage positivt til puljedeltageres forretninger."*³⁵⁷ [styrelsens understregning]

414. Styrelsen bemærker hertil, at selvom størstedelen af de 49 værker er underlagt *hville-i-sig-selv*-princippet, kan disse værker godt have et formål om at hæve priserne på markedet for mFRR. Det skyldes, at kraftvarmeværkerne ved at opnå højere afregningspriser og dermed større indtjening på mFRR kan nedsætte varmepriserne.

3.5.12 Formålet med aftalen er at sikre forsyningsikkerheden

415. I hørings svar fra parterne³⁵⁸ anføres det, at formålet med aftalen har været at sikre forsyningsikkerheden ved at standse nedlukningen af kapacitet i Vestdanmark (DK1), og dermed sikre en høj grad af forsyningsikkerhed.³⁵⁹
416. Styrelsen henviser til afgørelsens punkt 658, hvoraf det blandt andet fremgår, at det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeren, der har det overordnede ansvar for elforsyningsikkerheden og fastsætter niveauet herfor.
417. Det er således ikke Effekthandels opgave at sikre forsyningsikkerheden, selvom styrelsen ikke kan afvise, at dette kan have været en del af Effekthandels subjektive hensigt ved oprettelsen af Effekthandel og puljeordningen.
418. Som det blandt andet fremgår af punkt 409-410, er styrelsen ikke pålagt at bevise, at Effekthandel og de 49 værkers subjektive hensigt med aftalen er at begrænse konkurrencen. Styrelsen finder fortsat, at det er godtgjort, at aftalens objektive formål har været at hæve priserne på

³⁵⁴ Domstolens dom af 20. november 2008 i sag C-209/07, *Beef Industry Development Society (BIDS)*, præmis 21.

³⁵⁵ Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des Cartes Bancaires*.

³⁵⁶ Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des Cartes Bancaire*, præmis 54.

³⁵⁷ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 65.

³⁵⁸ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁵⁹ Jf. bilag 19, hørings svar fra 24 parter, side 35.

mFRR, ved at lade én aktør indmelde priser på vegne af de 49 værker i mFRR-kapacitetsauktionen, og dermed begrænse konkurrencen mellem de 49 værker, jf. afgørelsens afsnit 4.3.3.3.2.

3.5.13 Fritagelse efter TEUF artikel 101, stk. 3 og konkurrencelovens § 8, stk. 1

419. En række af parterne³⁶⁰ har i deres høringssvar gjort gældende, at de fire kumulative betingelser for fritagelse efter TEUF artikel 101, stk. 3, og konkurrencelovens § 8, stk. 1, er opfyldt. De fire kumulative betingelser er, at aftalen:
1. bidrager til at styrke effektiviteten i produktionen eller distributionen af varer eller tjenesteydelser eller fremmer den tekniske eller økonomiske udvikling,
 2. sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelene herved,
 3. ikke pålægger virksomhederne begrænsninger, som er unødvendige for at nå disse mål, og
 4. ikke giver virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser.
420. Parterne beskriver, at:
- » den første betingelse er opfyldt, idet at aftalen styrker salget af mFRR i Vestdanmark (DK1) og dermed sikrer forsyningssikkerheden³⁶¹, at formålet med puljen var at spare ressourcer³⁶², og at der er tale om et andelskoncept, som er sædvanligt og lovligt³⁶³,
 - » den anden betingelse er opfyldt, da forbrugerne sikres en rimelig andel af gevinsterne på baggrund af hvile-i-sig-selv-princippet,³⁶⁴
 - » den tredje betingelse kan opfyldes, hvis betingelsen i aftalen mellem Effekthandel og værkerne om ikke selv at byde ind på markedet frafaldes,³⁶⁵
 - » den fjerde betingelse er opfyldt, da salg af mFRR er en meget begrænset ydelse hos værkerne, hvorfor værkerne ikke har mulighed for at påvirke konkurrencen på markedet.³⁶⁶
421. Parternes bemærkninger giver ikke anledning til at ændre styrelsens vurdering af, at Effekthandel og de 49 værker ikke har dokumenteret, at aftalen er nødvendig for at opnå effektivitetsgevinster. Det er derfor fortsat styrelsens vurdering, at aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker ikke opfylder betingelserne for individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1.

³⁶⁰ Effekthandel og virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14-15, 18-19, 22-27, 30-31, 33-35, 37-38, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁶¹ Jf. bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 14, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 14, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 14, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 19, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 14, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], side 14, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 19, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 19 og bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 14.

³⁶² Se afsnit 3.5.11.

³⁶³ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 33.

³⁶⁴ Jf. bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 14, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 14, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 14, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 19, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 14, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], side 14, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 19, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 19 og bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 14.

³⁶⁵ Jf. bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 14, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 14, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 14, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 19, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 14, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], side 14, bilag 44, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 19, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 19 og bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23].

³⁶⁶ Jf. bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 14, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 14, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 14, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 20, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 14, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], side 14, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 19, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 19 og bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 14.

-
422. Styrelsen har på baggrund af bemærkningerne ovenfor adresseret disse i afsnit 4.4.2, hvor styrelsens vurdering af, hvorvidt aftalen opfylder betingelserne i konkurrencelovens § 8, stk. 1, fremgår.

3.5.14 Parterne har ikke udøvet ulovlig konkurrencebegrænsende informationsdeling

423. Parterne³⁶⁷ har i deres høringssvar gjort gældende, at der ikke har foregået nogen form for konkurrencebegrænsende informationsudveksling, idet informationen, der bliver kommunikeret fra Effekthandel til værkerne, er bagudrettet, hvorfor dette ikke kan misbruges.³⁶⁸
424. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forholder sig i denne afgørelse ikke til, om den informationsudveksling, der er sket mellem Effekthandel og de 49 værker, kunne udgøre en eventuel separat overtrædelse af konkurrenceloven. Styrelsen har i afgørelsen inkluderet en række beviser, der dokumenterer overtrædelsen af konkurrenceloven i form af koordinering af priser og bud jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1 og nr. 3 og TEUF artikel 101, stk. 1, litra a og c. Beviserne er således ikke medtaget for at illustrere en overtrædelse af konkurrenceloven i form af informationsudveksling.

3.5.15 Aftalen udgør ikke et kartel

425. Af høringssvar fra en række af parterne³⁶⁹ fremgår, at selv hvis Konkurrencerådet finder, at der er en eller flere ulovlige aftaler mellem Effekthandel og de 49 værker og/eller en ulovlig aftale mellem værkerne indbyrdes, er der ikke tale om et kartel.³⁷⁰
426. Videre anfører parterne³⁷¹, at karteller er kendetegnet ved at være hemmelige, uskrevne aftaler mellem konkurrenter om at forhindre eller begrænse konkurrencen med henblik på at opnå en overnormal profit. Parterne anfører, at aftalerne mellem Effekthandel og de 49 værker mangler de karakteristika, der kendetegner et kartel, da 1) forretningsmodellen er forelagt til godkendelse hos Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, 2) Energinet (og andre markedsaktører) er blevet orienteret om Effekthandels aktiviteter i efteråret 2019, 3) forretningsmodellen er tilkendegivet i det offentligt registrerede formål for Effekthandel, og 4) værkerne har ikke en profit, og kan ikke opnå en profit grundet *hvile-i-sig-selv*-princippet.³⁷²
427. Endelig fremgår det af høringssvaret fra parterne³⁷³, at styrelsen den 29. juli 2019 tilkendegav, at Effekthandels spørgsmål om sin tiltænkte disposition var af en sådan kompleksitet, at det er uafklaret, hvorvidt den påtænkte disposition ville udgøre en overtrædelse af konkurrencelovens § 6, og at det ville kræve en omfattende undersøgelse. Styrelsen tilkendegav videre, at det var muligt at søge om fritagelse eller ikke-indgrebserklæring, hvilket dog ville kunne føre til flere års sagsbehandling. Parterne anfører videre i sit høringssvar, at dette ikke harmonerer med, at der skulle være tale om et kartel (eller anden åbenbar *til formåls*-overtrædelse).³⁷⁴

³⁶⁷ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁶⁸ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 26.

³⁶⁹ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁷⁰ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 37.

³⁷¹ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁷² Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 37-38.

³⁷³ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁷⁴ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 37-38.

-
428. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker, at aftalen ikke eksplicit omtales som et kartel i afgørelsen. Det fremgår dog af afgørelsens punkt 24 og 193, at Energinet i den klage, der indledte sagen, antydede, at der var indgået en "kartellignende aftale for mFRR-reservekapacitet i Vestdanmark (DK1)."
429. Videre bemærker styrelsen, at hvorvidt aftalen kan karakteriseres som et kartel ikke har betydning for den materielle afgørelse af, om aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker udgør en konkurrencebegrænsende aftale i strid med konkurrencelovens § 6.
430. Begrebet kartel kan dog have betydning for eventuelle sanktioner over for fysiske personer [xxx] for medvirken til at overtræde konkurrencelovens § 6, jf. konkurrencelovens § 23, stk. 4.

3.5.16 Formålsanalysen er ikke omfattende nok

431. [Virksomhed 3] har i sit hørings svar gjort gældende, at følgende bør uddybes yderligere:
- » De subjektive elementer, der peger på, at aftalen ikke havde til formål at overtræde konkurrenceloven, herunder at der var andre formål med aftalen som for eksempel at udlicite en opgave med henblik på at spare ressourcer.
 - » Betydning af, hvorvidt *til formåls*-vurderingen påvirkes af den vertikale struktur.
 - » I lyset af strukturen i Effekthandel, hvor der er individuelle aftaler, bør styrelsen forholde sig til om den vertikale gruppefritagelsesforordning finder helt eller delvist anvendelse.
 - » At Forsyningstilsynet i sin rapport om el-systemet fra 2018 afsnit 6.5 ikke finder det givet, at sammensætning af bud er uhensigtsmæssigt for konkurrencen, og at styrelsen bør forholde sig til dette.³⁷⁵
432. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er ikke enig med [Virksomhed 3] i det anførte i hørings svaret.
433. Styrelsen henviser dog til afgørelsens afsnit 3.5.11 og 3.5.12 vedrørende subjektive elementer, der kan have indflydelse på styrelsens *til formåls*-vurdering. Videre henviser styrelsen til afgørelsens afsnit 3.5.7 og afsnit 4.3.2.2 for uddybning af den vertikale struktur i Effekthandel, samt om den vertikale gruppefritagelsesforordning eventuelt finder anvendelse.
434. Styrelsen bemærker, at afsnit 6.5 i Forsyningstilsynets rapport om el-systemet vedrører de balanceansvarlige aktørers handler i el-markedet.³⁷⁶ Styrelsen henviser derfor til afgørelsens punkt 663, der konkluderer, at balanceansvarlige aktørers og aggregatorers rolle på markedet for mFRR ingen betydning har i denne sag, da Effekthandel ikke er godkendt som balanceansvarlig aktør, og således heller ikke udfører rollen som aggregator.
435. Styrelsen finder derved samlet og under henvisning til afsnit 3.5.7, 3.5.11 og 3.5.12, at *til formåls*-analysen behandler ovennævnte punkter tilstrækkeligt.

3.5.17 Parterne har handlet i god tro, og der er ikke grundlag for strafforfølgning af virksomheder og/eller fysiske personer

436. En række parter³⁷⁷ har i deres hørings svar gjort gældende, at de har handlet i god tro, da direktør for Effekthandel, [xxx], har været i dialog med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen inden etablering af Effekthandel, med henblik på at få en bekræftelse af, om Effekthandels setup var

³⁷⁵ Jf. bilag 40, Hørings svar fra [Virksomhed 3], side 7-8.

³⁷⁶ Jf. bilag 53, Forsyningstilsynets rapport om Energinets indkøb af reserver i elsystemet af 19. december 2018.

³⁷⁷ Effekthandel og virksomhed 1-4, 6-12, 14, 16, 18-20, 24-26, 29-31, 33, 37-39, 41 og 46-49 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

lovligt. Hertil anfører parterne, at styrelsen burde havde givet udtryk for, at der var tale om en *til formåls-overtrædelse* af konkurrenceloven.³⁷⁸

437. I alle høringssvar til styrelsens klagepunktsmeddelelse er det gjort gældende, at Effekthandel og de 49 værker har handlet i god tro.³⁷⁹ Værkerne henholder sig til det advokatnotat, som Effekthandel fik udarbejdet af [Advokatfirma], hvoraf følgende fremgår:

*"På baggrund af det oplyste er det [Advokatfirma]s vurdering, at Effekthandels på-tænkte setup ikke giver anledning til konkurrenceretlige betænkeligheder, særligt fordi aftalen mellem Effekthandel og elproducenterne vurderes at være en vertikal aftale."*³⁸⁰

438. Endelig har en række parter³⁸¹ i deres høringssvar gjort gældende, at straffen for overtrædelse af konkurrenceloven bør bortfalde for både virksomheder og fysiske personer grundet parternes gode tro.³⁸²
439. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder ikke anledning til at ændre sin vurdering af, at Effekthandel og de 49 værker har overtrådt konkurrenceloven, da bemærkningerne har karakter af eventuelle formildende omstændigheder og ikke er relevante for den materielle afgørelse af sagen. Bemærkningerne bør inddrages som led i styrelsens eventuelle bødesager. Det er desuden National enhed for Særlig Kriminalitet, der har kompetence til at vurdere, om der er grundlag for strafforfølgning af fysiske personer.
440. Som anført i afgørelsens punkt 566 er styrelsen ikke enig i den vurdering, som [Advokatfirma] har anlagt.

³⁷⁸ Jf. bilag 30, høringssvar fra [Virksomhed 48] side 2, bilag 39, høringssvar fra [Virksomhed 16] side 2, bilag 45, høringssvar fra [Virksomhed 49] side 2, bilag 48, høringssvar fra [Virksomhed 47] side 2, bilag 49, høringssvar fra [Virksomhed 46], side 2, bilag 19, høringssvar fra 24 parter side 19-25, bilag 26, høringssvar fra [Virksomhed 39], bilag 37, høringssvar fra [Virksomhed 12], bilag 27, høringssvar fra [Virksomhed 20] og bilag 40, høringssvar fra [Virksomhed 3] side 1-2.

³⁷⁹ Jf. bilag 26, høringssvar fra [Virksomhed 39], bilag 27, høringssvar fra [Virksomhed 20], bilag 28, høringssvar fra [Virksomhed 24], bilag 35, høringssvar fra [Virksomhed 45], bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], bilag 42, høringssvar fra [Virksomhed 4], bilag 43, høringssvar fra [Virksomhed 9], bilag 46, høringssvar fra [Virksomhed 28], bilag 47, høringssvar fra [Virksomhed 10], bilag 21, høringssvar fra [Virksomhed 29], bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], bilag 29, høringssvar fra [Virksomhed 11], bilag 24, høringssvar fra [Virksomhed 30], bilag 37, høringssvar fra [Virksomhed 12], bilag 40, høringssvar fra [Virksomhed 3] side 2-3, bilag 31, høringssvar fra [Virksomhed 21], bilag 25, høringssvar fra [Virksomhed 13], bilag 34, høringssvar fra [Virksomhed 17] side 2, bilag 30, høringssvar fra [Virksomhed 48] side 2, bilag 39, høringssvar fra [Virksomhed 16] side 2, bilag 45, høringssvar fra [Virksomhed 49] side 2, bilag 48, høringssvar fra [Virksomhed 47] side 2, bilag 49, høringssvar fra [Virksomhed 46], side 2, bilag 19, høringssvar fra 24 parter side 19-24, bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34] side 15, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35] side 14, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44] side 15, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15] side 15, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27] side 15 og bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23] side 15.

³⁸⁰ Jf. bilag 3, Effekthandel fremsender advokatredegørelse af 30. august 2019.

³⁸¹ Effekthandel og virksomhed 1-4, 6-12, 14-15, 18-19, 22-27, 29-31, 33-35, 37-38, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁸² Jf. bilag 40, høringssvar fra [Virksomhed 3] side 5, bilag 19 høringssvar fra 24 parter side 39, bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34] side 15, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35] side 15-16, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44] side 15-16, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 20, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15] side 15-16, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27] side 15-16, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 20, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 20 og bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23] side 15-16.

-
441. At direktør for Effekthandel, [xxx], forud for oprettelsen af Effekthandels setup havde indhentet en vurdering af lovligheden heraf fra en advokat, ændrer ikke på, at Effekthandel og de 49 værker har overtrådt konkurrencereglerne, og det fritager hverken Effekthandel eller de 49 værker for ansvar.³⁸³
442. Dette forhold kan dog have betydning i forhold til spørgsmålet om fastsættelse af en eventuel bøde og i forhold til et eventuelt erstatningsansvar mellem advokat og klient.
443. For så vidt angår bemærkningerne om styrelsens vejledning til [xxx] i 2019 henvises til afgørelsens afsnit 3.5.20.

3.5.18 Parterne har haft en beskeden fortjeneste på aftalen, og kraftvarmeværkerne kan ikke betale en bøde, da de ikke har en betalingsevne

444. En række af parterne³⁸⁴ har i deres hørings svar anført, at de har haft begrænset eller ingen økonomisk vinding ved aftalen.³⁸⁵ Videre har flere af parterne³⁸⁶ anført, at virksomhederne er underlagt det såkaldte *hvile-i-sig-selv*-princip, der ifølge flere hørings svar medfører, at en række af parterne er virksomheder, der ikke har økonomisk overskud for øje, og ikke kan opnå profit.³⁸⁷
445. En række af sagens parter³⁸⁸ har løbende informeret styrelsen om, at de ikke har en betalingsevne.³⁸⁹ Ligeledes er det i en række hørings svar fra parterne³⁹⁰ gjort gældende, at kraftvarmeværkerne ikke har en betalingsevne, da Forsyningstilsynet har foretaget en vejledende udtalelse til styrelsen om, at eventuelle bøder ikke kan indregnes som en nødvendig udgift efter varmeforsyningslovens § 20.³⁹¹
446. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder ikke, at parternes bemærkninger om beskeden fortjeneste på aftalen samt betalingsevne har betydning for den materielle afgørelse af, hvorvidt Effekthandel og de 49 værkers aftale er i strid med konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101. Bemærkningerne vedrørende betalingsevne kan imidlertid have betydning for, i hvilket omfang værkerne er i stand til at betale en eventuel idømt bøde.
447. På trods af, at størstedelen af de 49 værker er underlagt *hvile-i-sig-selv*-princippet, kan disse værker godt have et formål om at hæve priserne på mFRR. Det skyldes, at kraftvarmeværkerne ved at opnå højere afregningspriser, og dermed større indtjening på mFRR, kan nedsætte varmer priserne.

³⁸³ Jf. Højesteret dom af 27. november 2019 i sag 191/2018, *Konkurrencerådet mod Eurostar Danmark A/S og GVCO A/S*, side 10 og Domstolens afgørelse den 18. juni 2012 i sag C-681/11, *Bundeswettbewerbbehörde og Bundeskartellamt mod Schenker*, pkt. 43.

³⁸⁴ [xxx] [xxx] jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁸⁵ Jf. [xxx].

³⁸⁶ Effekthandel og virksomhed 1-4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁸⁷ Jf. bilag 40, hørings svar fra [Virksomhed 3], side 3 og bilag 19, hørings svar fra 24 parter, side 32 og 36.

³⁸⁸ [xxx] jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁸⁹ Jf. bilag 18 nr. [xxx], oplysninger om manglende betalingsevne [xxx]

³⁹⁰ [xxx] [xxx] jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁹¹ Jf. [xxx].

3.5.19 Styrelsen har tilsidesat specialitetsprincippet, lex specialis princippet, proportionalitetsprincippet og lighedsgrundsætningen

448. En række af parterne³⁹² har i deres høringssvar gjort gældende, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Konkurrencerådet tilsidesætter både specialitetsprincippet, lex specialis princippet, proportionalitetsprincippet samt den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning, hvis Konkurrencerådet træffer afgørelse om, at aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker er i strid med konkurrencelovens § 6.³⁹³
449. Parterne har videre anført, at aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker hører under Energinets indgrebskompetence efter elforsyningsloven og Forskrift C2, og at Konkurrencerådet derfor ikke kan træffe afgørelse efter konkurrenceloven uden at tilsidesætte specialitetsprincippet, lex specialis princippet og proportionalitetsprincippet.
450. Parterne gør derudover gældende, at National Enhed for Særlig Kriminalitet i en tidligere og lignende sag fra 2011³⁹⁴, [xxx], fandt, at der ikke var grundlag for at rejse tiltale for overtrædelse af konkurrencelovens § 6, hvorfor det vil være udtryk for usaglig og vilkårlig praksis i strid med den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning, hvis Konkurrencerådet i en tilsvarende sag når frem til, at konkurrencelovens § 6, stk. 1, er overtrådt.
451. Styrelsen er ikke enig i, at det er i strid med specialitetsprincippet, lex specialis princippet eller proportionalitetsprincippet, at Konkurrencerådet træffer afgørelse efter konkurrenceloven. Aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker udgør en konkurrencebegrænsende aftale i strid med konkurrencelovens § 6, og Energinet har ikke kompetence til at gribe ind over for aftaler, der er i strid med konkurrencelovens § 6.
452. Styrelsen er heller ikke enig i, at Konkurrencerådet tilsidesætter den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning ved at træffe afgørelse i nærværende sag. National Enhed for Særlig Kriminalitet (dengang SØIK) fremsendte i den tidligere sag fra 2011 en påtaleopgivelse til de sigtede virksomheder og personer i sagen i 2015. Påtale i sagen blev ifølge påtaleopgivelsen opgivet efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, som angår tilfælde, hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig. Bestemmelsen angår bevisets stilling, og er i modsætning til påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 1, ikke et udtryk for, at sigtelsen har været grundløs. Den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning er derfor ikke tilsidesat i nærværende sag, da der ikke foreligger nogen tidligere afgørelse om, at en tilsvarende sag ikke udgjorde en overtrædelse af konkurrencelovens § 6.

3.5.20 Styrelsens sagsbehandling har ikke været tilstrækkelig

453. Parterne³⁹⁵ anfører i deres høringssvar:
- i) kritik af styrelsens vejledning i juli 2019,

³⁹² Virksomhed 7, 15, 22-23, 27, 33-34, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

³⁹³ Jf. bilag 20, supplerende høringssvar fra [Virksomhed 34], side 6-9, bilag 22, supplerende høringssvar fra [Virksomhed 35], side 6-9, bilag 23, supplerende høringssvar fra [Virksomhed 44], side 6-9, bilag 25, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 13-16, bilag 33 supplerende høringssvar fra [Virksomhed 15], side 6-9, bilag 36 supplerende høringssvar fra [Virksomhed 27], side 6-9, bilag 38 høringssvar fra [Virksomhed 22], side 13-15, bilag 41 høringssvar fra [Virksomhed 41], side 13-15, og bilag 44 supplerende høringssvar fra [Virksomhed 23], side 6-9.

³⁹⁴ Styrelsen modtog i 2011 en klage fra Energinet over kartellignende adfærd på markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1). Styrelsen foretog en kontrolundersøgelse og oversendte herefter sagen til SØIK (nu NSK), idet anklagemyndigheden på daværende tidspunkt havde kompetence til at behandle bødesager for virksomheder såvel som privatpersoner. Dette med henblik på at SØIK kunne behandle spørgsmålet om, hvorvidt konkurrenceloven var overtrådt, sammen med sanktionsspørgsmålet. [xxx].

³⁹⁵ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

- ii) at styrelsen skulle have indgået i dialog med Effekthandel med henblik på at afslutte sagen med tilsagn,
- iii) at styrelsens sagsbehandlingstid har været for lang, og
- iv) at styrelsen har udøvet ulovlig magtfordrejning ved at udsende bødeforelæg med samarbejdsrabat samt ved at presse værker til at acceptere bødeforelæg ved trussel om anmeldelse af fysiske personer til National enhed for Særlig Kriminalitet, hvis ikke værkerne accepterede bøden.³⁹⁶

454. Det er styrelsens vurdering, at styrelsens sagsbehandling har været tilstrækkelig. Bemærkningerne adresseres dog straks nedenfor.

Kritik af styrelsens vejledning i juli 2019

455. Styrelsen blev forelagt Effekthandels påtænkte setup i 2019 og vejledte i den forbindelse Effekthandel om, at det ikke kunne udelukkes, at der ville være tale om en konkurrencebegrænsning, hvorfor Effekthandel blev opfordret til at søge advokatrådgivning. I forbindelse med vejledningen henviste styrelsen til kapitel 6.5 i Forsyningstilsynets rapport³⁹⁷.
456. Det fremgår af parternes høringssvar, at styrelsens vejledning til Effekthandel har medført, at Effekthandel har vurderet, at der formentlig ikke er tale om en potentiel overtrædelse af konkurrenceloven.
457. Af styrelsens vejledning fremgår, at det er uafklaret, om den påtænkte disposition (Effekthandels setup) vil udgøre en overtrædelse af konkurrencelovens § 6, og at en eventuel ansøgning om fritagelse eller ikke-indgrebserklæring kan resultere i en afvisning og en konkurrenceretlig undersøgelse af sagen.
458. Styrelsen vejleder om konkurrencereglerne, men giver ikke konkret rådgivning i enkeltsager, hvorfor Effekthandel blev opfordret til at søge konkurrenceretlig rådgivning hos en advokat.
459. I forhold til styrelsens henvisning til kapitel 6.5 i Forsyningstilsynets rapport, er det styrelsens vurdering, at dette kapitel skal forstås således, at en konkret adfærd i form af profitdeling mellem kunder, uanset om disse har vundet udbuddet (fx mFRR-kapacitetsauktionen), er afgørende for, om der er tale om en overtrædelse af konkurrenceloven. Denne adfærd, som er tilsvarende adfærden i Effekthandels puljeordning, vil derfor som udgangspunkt være en overtrædelse af konkurrencelovens § 6.
460. Afsnit 6.5 i Forsyningstilsynets rapport om el-systemet vedrører desuden de balanceansvarlige aktørers handler i el-markedet (hvilket Effekthandel ikke er jf. afgørelsens punkt 663).

Styrelsen skulle have indgået i dialog med Effekthandel med henblik på at afslutte sagen med tilsagn

461. Parterne³⁹⁸ har i høringssvaret gengivet en række mulige løsninger/tilsagn, som tidligere er forelagt styrelsen skriftligt den 3. marts 2022. Videre fremgår det af høringssvaret:

³⁹⁶ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 30.

³⁹⁷ Bilag 53, Forsyningstilsynets rapport om Energinets indkøb af reserver i elsystemet af 19. december 2018.

³⁹⁸ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

"I april 2022 fulgte både [xxx] og undertegnede op og efterspurgte en afklaring og dialog om en løsning, der kunne fjerne Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens betænkeligheder. Styrelsen fandt ikke anledning til at indlede en sådan dialog."³⁹⁹

462. Styrelsen har vurderet, at sagen ikke er egnet til at blive løst med tilsagn, og har ad flere gange oplyst Effekthandel om dette. Styrelsen har endvidere på to forskellige møder drøftet med Effekthandel, at styrelsen ikke anser sagen for egnet til at blive afsluttet med tilsagn.

Styrelsens sagsbehandlingstid har været for lang

463. I hørings svar fra parterne⁴⁰⁰ er det beskrevet, at det er kritisabelt, at styrelsens sagsbehandling har været langstrakt.⁴⁰¹
464. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker, at styrelsens sagsbehandlingstid blandt andet afspejler, at en række værker har anmodet om at modtage bødeforelæg i sagen, såvel som det administrative arbejde, der er forbundet med, at der indgår 50 parter i sagen. Sagsbehandlingstiden er desuden blevet forlænget af, at det har været nødvendigt at stille spørgsmål til Klima-, Energi- og Forsyningsministeren om, hvorvidt konkurrencebegrænsningen udgjorde en direkte eller nødvendig følge af regulering på ministerens område jf. konkurrencelovens § 2, stk. 2, jf. stk. 4. Der er således ikke noget usædvanligt ved sagsbehandlingstiden.

Styrelsen har udøvet ulovlig magtfordrejning ved at udsende bødeforelæg med samarbejdsrabat samt ved at presse værker til at acceptere bødeforelæg ved trussel om anmeldelse af fysiske personer til National enhed for Særlig Kriminalitet, hvis ikke værkerne accepterede bøden

465. Af hørings svar fra parterne⁴⁰² fremgår, at:

"Effekthandel ApS er bekendt med, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ulovligt har tilbudt Effekthandel ApS' kunder bøderabat for at acceptere bøder uden/før opklaring af sagen, og at de enkelte værkers ledelser har fået stillet i udsigt, at de ville blive personligt retsforfulgt, hvis ikke de accepterer bødeforelæg på vegne af deres virksomheder."⁴⁰³

466. Videre fremgår det, at:

"Bødeforelæggene blev præsenteret med korte frister for accept og med en særlig rabat betinget af, at værket erkendte overtrædelsen og "medvirker til sagens opklaring ved at vedtage en bøde". [...]

Konkurrencelovens § 23b, stk. 3, nr. 4 misbruges her helt åbenbart af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Bestemmelsen giver hjemmel til, at en bøde kan nedsættes, hvis det på bødeudmålingstidspunktet kan konstateres, at en virksomhed har medvirket til sagens opklaring.

³⁹⁹ Jf. bilag 19, hørings svar fra 24 parter, side 30.

⁴⁰⁰ Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

⁴⁰¹ Jf. bilag 19, hørings svar fra 24 parter, side 39.

⁴⁰² Effekthandel, virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14, 18-19, 24-26, 29-31, 33, 37-38 og 41 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

⁴⁰³ Jf. bilag 19, hørings svar fra 24 parter, side 2.

Den giver imidlertid ikke hjemmel til, at styrelsen kan give bøderabat betinget af en hurtig bødevedtagelse uden opklaring af sagen.”⁴⁰⁴

467. Styrelsen kan udarbejde bødeforelæg til virksomheder, som anmoder herom, hvis visse betingelser ellers er opfyldt, jf. konkurrencelovens § 23 j, hvilket var tilfældet for [xxx] af parterne i denne sag. Det er almindeligt og en fast del af styrelsens praksis, at virksomheder ved at acceptere et bødeforelæg opnår en samarbejdsrabat i forbindelse med fastsættelse af bøden⁴⁰⁵, idet styrelsen kan spare ressourcer ved en kortere sagsproces. Videre fremgår det af konkurrencelovens § 23 b, stk. 3., nr. 4, at det ved udmåling af en civil bøde til en virksomhed kan indgå som formildende omstændighed, at virksomheden har bidraget til sagens oplysning.
468. Det er ikke korrekt, at personlige sanktioner kan undgås ved at lade virksomheden vedtage en bøde. Styrelsen har i forbindelse med fremsendelse af bødeforelæggene vejledt de [xxx] virksomheder og deres ledende medarbejdere om selvinkriminering ved at gøre opmærksom på, at sagen potentielt kan blive videresendt til National enhed for Særlig Kriminalitet, efter at virksomheden har vedtaget en bøde, hvorfor man som ledende medarbejder skal være opmærksom på, at man ved at underskrive bødeforelægget på vegne af virksomheden fortsat risikerer en personlig bøde.
469. Styrelsen har i forbindelse med bødeforelæggene i sagen hverken udøvet ulovlig magtfordrejning eller tvunget parterne til at acceptere bødeforelæg.

⁴⁰⁴ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 30.

⁴⁰⁵ Se afsnit 3.2.4.2 Vedtagelse af en udenretlig bøde i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vejledning om processer i konkurrencesager fra 2022.

4. Vurdering

4.1 Markedsafgrænsning

470. For at vurdere, om der foreligger en konkurrencebegrænsende aftale i strid med konkurrence-lovens⁴⁰⁶ § 6 og TEUF⁴⁰⁷ artikel 101, kan det være nødvendigt at afgrænse det relevante marked.
471. Det er dog ikke nødvendigt med en endelig afgrænsning, medmindre det uden en sådan ikke er muligt at afgøre, om aftalen kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater og/eller har til formål eller til følge mærkbart at begrænse konkurrencen.⁴⁰⁸
472. Det relevante marked består af det relevante produktmarked og det relevante geografiske mar-ked. Formålet med at afgrænse det relevante produktmarked og geografiske marked er at kon-statere hvilke aktuelle konkurrenter, der er i stand til at begrænse de involverede virksomhe-ders adfærd og forhindre dem i at handle uafhængigt af et effektivt konkurrencemæssigt pres.⁴⁰⁹
473. Det følger af konkurrencelovens § 5a og af Kommissionens markedsafgrænsningsmeddelelse at udgangspunktet for markedsafgrænsningen er en analyse af efterspørgsels- og udbudssubsti-tution.⁴¹⁰ I de følgende afsnit bliver det relevante produktmarked og geografiske marked un-dersøgt.

4.1.1 Det relevante produktmarked

474. Ved det relevante produktmarked forstås markedet for de produkter eller tjenesteydelser, som forbrugerne anser for indbyrdes substituerbare på grund af deres egenskaber, pris og anvæn-delsesformål.⁴¹¹
475. Ved afgrænsningen af det relevante produktmarked tages udgangspunkt i de produkter eller tjenesteydelser, som den mulige konkurrencebegrænsende aftale vedrører. Dernæst afgrænses, hvilke øvrige produkter eller tjenesteydelser der er substituerbare hermed.
476. Denne sag omhandler en konkurrencebegrænsende aftale mellem Effekthandel og 49 værker med henblik på at hæve priserne på mFRR i Vestdanmark (DK1).
477. Effekthandel er en handelsvirksomhed, der fastsætter de 49 værkers priser i Energinets daglige mFRR-kapacitetsauktion. Værkerne leverer primært fjernvarme til lokale kunder, men kan også sælge kapacitet til mFRR-kapacitetsauktionen.

⁴⁰⁶ LBK nr. 360 af 4. marts 2021 ("konkurrenceloven").

⁴⁰⁷ Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde, (EUT 2008 C 115) ("TEUF").

⁴⁰⁸ Jf. Rettens dom af 25. oktober 2005 i sag T-38/02, *Groupe Danone mod Kommissionen*, præmis 99 og den deri citerede praksis.

⁴⁰⁹ Kommissionens meddelelse af 9. december 1997 om afgrænsning af det relevante marked (1997/C 372/03) ("mar-kedsafgrænsningsmeddelelsen"), punkt 2.

⁴¹⁰ Jf. markedsafgrænsningsmeddelelsen, punkt 13, første punktum.

⁴¹¹ Jf. markedsafgrænsningsmeddelelsen, punkt 7.

-
478. Markedsafgrænsningen fokuserer på det marked, hvor de 49 værker er aktive med salg af mFRR, og hvor Effekthandel prissætter den kapacitet, som værkerne stiller til rådighed.⁴¹²
479. De 49 værker er i forskelligt omfang aktive på og afsætter el eller kapacitet på både intraday- og day-ahead-markedet samt markedet for mFRR, mens Effekthandel er aktiv på markedet for mFRR ved at prissætte værkernes kapacitet. Effekthandel melder dog ikke selv kapacitet ind i markedet for mFRR, da Effekthandel ikke har el-produktion.
480. Som beskrevet i markedsbeskrivelsen i afsnit 3.3.6.3, er mFRR en systemydelse i form af en manuel reserve, der som begreb dækker over den kapacitet, som efter aftale med Energinet reserveres af aktørerne på markedet til manuel balancering af el-systemet i selve driftstimen.
481. I forbindelse med afgrænsningen af produktmarkedet, hvor de involverede virksomheder er aktive, kan det overvejes, om markedet kan afgrænses til et marked for mFRR, eller om markedet også omfatter øvrige systemydelser, som fx aFRR eller FCR.
482. Endvidere kan det overvejes, om et sådant marked også omfatter engrossalg af el på intraday- og day-ahead-markedet.

4.1.1.1 Produktmarkedet for mFRR

483. Det følger af retspraksis, at engrossalg af el og systemydelser må anses for to separate produktmarkeder⁴¹³, og at mFRR kan udgøre et separat markedssegment på et marked for systemydelser⁴¹⁴. Styrelsen har ikke foretaget en endelig undersøgelse heraf, men tager udgangspunkt i et marked for mFRR⁴¹⁵.
484. Styrelsen finder, at det til brug for denne sag ikke er nødvendigt at foretage en endelig vurdering af, om de forskellige systemydelser udgør særskilte produktmarkeder, eller om systemydelser og engrossalg af el udgør et samlet marked. Det skyldes, at vurderingen af den konkurrencebegrænsende aftale mellem Effekthandel og de 49 værker er den samme, uanset om produktmarkedet afgrænses bredere til at omfatte systemydelser og engrossalg af el, eller afgrænses snævrere til et marked for mFRR. Det skyldes for det første, at de 49 værker er indbyrdes konkurrenter uanset, hvordan produktmarkedet afgrænses, og for det andet, at aftalen har til formål at begrænse konkurrencen, og at der derfor er tale om en mærkbar konkurrencebegrænsning uanset afgrænsningen af produktmarkedet, jf. afsnit 4.3.4. Endelig er det styrelsens vurdering, at en endelig afgrænsning af det relevante produktmarked ikke er nødvendig for afgørelsen af, om aftalen kan påvirke samhandlen mellem medlemsstater jf. afsnit 4.2.

4.1.2 Det relevante geografiske marked

485. Ved det relevante geografiske marked forstås det område, hvor de involverede virksomheder udbyder eller efterspørger produkter eller tjenesteydelser, som har tilstrækkelig ensartede

⁴¹² Markedsafgrænsningen fokuserer dermed ikke på det marked, hvor mange af de involverede virksomheder er aktive med produktion og salg af fjernvarme. Der er fx i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse af den 24. juni 2015 *Godkendelse af Maabjerg Energy Center BioHeat & Power A/S' køb af Måbjergværket A/S fra DONG Energy Thermal Power A/S*, punkt 4.1. b) afgrænset et separat marked for produktion af fjernvarme.

⁴¹³ Jf. Kommissionens afgørelse af 14. marts 2006, sag COMP/M.3868 – *DONG/Elsam/Energi E2*, punkt 229 ff.

⁴¹⁴ Jf. Kommissionens afgørelse af 15. juni 2018, sag M.8660 – *Fortum/Uniper*, punkt 53 ff., og Kommissionens afgørelse af 21. december 2022, sag M.10713 – *RWE/Newco Eemshaven*, punkt 42.

⁴¹⁵ Jf. Konkurrencerådets afgørelse af marts 2004 om fusionen mellem Elsam og Nesa, punkt 5.4.

konkurrencevilkår, og som kan skelnes fra de tilstødende områder, fordi konkurrencevilkårene dér er meget anderledes.⁴¹⁶

4.1.2.1 Det geografiske marked for mFRR

486. Det følger af retspraksis, at markedet for mFRR kan afgrænses nationalt⁴¹⁷ eller til budområdet Vestdanmark (DK1)⁴¹⁸. Grundet kapacitetsbegrænsninger på Storebæltskablet jf. punkt 204, er der en naturlig adgangsbarriere mellem de to danske budområder, hvorfor styrelsen tager udgangspunkt i et geografisk marked afgrænset til Vestdanmark (DK1).⁴¹⁹
487. Styrelsen har ikke foretaget en endelig afgrænsning af det relevante geografiske marked for mFRR, da vurderingen af sagen vil være den samme, uanset om det geografiske marked afgrænses nationalt til Danmark eller snævrere til budområdet Vestdanmark (DK1). Det skyldes, at de 49 værker, der alle er beliggende i Vestdanmark og indmelder mFRR på den samme platform, for det første vil være konkurrenter ved den snævrere geografiske afgrænsning (Vestdanmark (DK1)) såvel som ved en bredere afgrænsning (nationalt), da de som udgangspunkt kan stille mFRR til rådighed på samme vilkår. For det andet skyldes det, at aftalen har til formål at begrænse konkurrencen, og at der derfor er tale om en mærkbar konkurrencebegrænsning uanset afgrænsningen af det relevante geografiske marked, jf. afsnit 4.3.4. Endelig er det styrelsens vurdering, at en endelig afgrænsning af det relevante geografiske marked ikke er nødvendig for afgørelsen af, om aftalen kan påvirke samhandlen mellem medlemsstater jf. afsnit 4.2.

4.1.3 Konklusion vedrørende markedsafgrænsning

488. På baggrund af ovenstående lægger Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til grund, at der kan afgrænses følgende relevante marked, der er berørt af den adfærd, som sagen omhandler:
- (i) Markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1).
489. Styrelsen har dog ladet både afgrænsningen af det relevante produktmarked og det relevante geografiske marked stå åben, da det i denne sag ikke er nødvendigt at foretage en endelig afgrænsning af det relevante marked. Det skyldes for det første, at vurderingen vil være den samme, idet parterne er indbyrdes konkurrenter, uanset om det relevante marked afgrænses til det snævrere geografiske marked (Vestdanmark (DK1)) eller bredere, og for det andet at denne sag vedrører en konkurrencebegrænsende aftale om koordinering af priser og bud, der har til formål at begrænse konkurrencen, og derfor udgør en mærkbar konkurrencebegrænsning uanset den endelige afgrænsning af det relevante marked.

4.2 Samhandelspåvirkning

490. Efter forordning nr. 1/2003⁴²⁰ skal det undersøges, om en eventuel konkurrencebegrænsende aftale eller samordnet praksis mærkbart kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater. Hvis

⁴¹⁶ Jf. markedsafgrænsningsmeddelelsen, punkt 8.

⁴¹⁷ Jf. Kommissionens afgørelse af 15. juni 2018, sag M.8660 – *Fortum/Uniper*, punkt 83, 91-96., vedrørende det svenske el-marked.

⁴¹⁸ Jf. Kommissionens afgørelse af 14. marts 2006, COMP/M.3868 – *DONG/Elsam/Energi E2*, punkt 263-266., og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse af marts 2004 om fusionen mellem Elsam og Nesa, punkt 5.4.

⁴¹⁹ Jf. Kommissionens afgørelse af 14. marts 2006, COMP/M.3868 – *DONG/Elsam/Energi E2*, punkt 263-266., og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse af marts 2004 om fusionen mellem Elsam og Nesa, punkt 5.4.

⁴²⁰ Rådets forordning nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 ("forordning nr. 1/2003"). EF-traktatens artikel 81 og 82 er blevet til henholdsvis artikel 101 og 102 i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde ("TEUF"). De to sæt bestemmelser er i det væsentlige identiske. I forordninger og meddelelser vedtaget inden 1. december 2009 skal henvisninger til EF-traktatens artikel 81 og 82 forstås som henvisninger til TEUF artikel 101 og 102.

det er tilfældet, er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forpligtet til at anvende TEUF artikel 101.⁴²¹

491. Udtrykket "samhandelen mellem medlemsstater" er neutralt. Det er ikke en betingelse, at handelen begrænses eller mindskes. Samhandelen kan også blive påvirket, når en aftale fører til en stigning i handelen. Det er dog i begge tilfælde en betingelse, at samhandelen påvirkes mærkbart.⁴²²
492. Ved vurderingen af om en aftale mærkbart kan påvirke samhandlen mellem medlemsstater, fremgår det af selve ordlyden af TEUF artikel 101 og Kommissionens samhandelsmeddelelse⁴²³, at vurderingen består af følgende tre led:
- » Handelen mellem medlemsstater
 - » Kan påvirkes
 - » Mærkbart
493. Begrebet "handelen mellem medlemsstater" omfatter enhver form for grænseoverskridende økonomisk aktivitet. Ifølge EU-retspraksis omfatter begrebet også aftaler eller adfærd, der påvirker konkurrencestrukturen på markedet. Handespåvirkningskriteriet kan også være opfyldt i de tilfælde, hvor det relevante geografiske marked er nationalt.⁴²⁴
494. Kriteriet "kan påvirke" betyder, at det "på grund af samtlige objektive, retlige eller faktiske forhold kan forudses med tilstrækkelig sandsynlighed, at aftalen direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt øver indflydelse på samhandelen mellem medlemslandene".⁴²⁵
495. Kriteriet "mærkbart" indebærer, at EU's konkurrenceregler kun finder anvendelse på aftaler og adfærd, der kan have virkninger af en vis størrelsesorden. Mærkbarhed kan navnlig vurderes ud fra de relevante virksomheders position og størrelse på markedet for de berørte produkter samt aftalens art og de berørte produkters art.⁴²⁶
496. Kommissionen har opstillet en gendrivelig negativ formodningsregel for, hvornår en aftale i princippet ikke kan påvirke handelen mellem medlemsstater mærkbart – den såkaldte NAAT-regel.⁴²⁷ NAAT-reglen finder anvendelse, hvis;
- (i) parterne ikke på nogen af de(t) relevant(e) marked(er) inden for EU har en samlet markedsandel på over 5 pct., og
 - (ii) de deltagende virksomheder ikke har en samlet årlig omsætning i EU inden for de produkter, der er omfattet af aftalen, på over 40 mio. euro (horisontal aftale), eller leverandøren ikke har en årlig omsætning i EU inden for de produkter, der er omfattet af aftalen, på over 40 mio. euro (vertikal aftale).
497. Det er styrelsens vurdering, at NAAT-reglen ikke finder anvendelse i nærværende sag.

⁴²¹ Jf. forordning nr. 1/2003, artikel 3, stk. 1, 1. punkt

⁴²² Jf. Kommissionens meddelelse af 27. april 2004 om retningslinjer vedrørende begrebet påvirkning af handelen i traktatens artikel 81 og 82 (2004/C 101/07) ("samhandelsmeddelelsen"), punkt 34 og 44.

⁴²³ Jf. samhandelsmeddelelsen, punkt 18.

⁴²⁴ Jf. samhandelsmeddelelsen, punkt 22.

⁴²⁵ Jf. samhandelsmeddelelsen, punkt 23.

⁴²⁶ Jf. samhandelsmeddelelsen, punkt 44.

⁴²⁷ Jf. samhandelsmeddelelsen, punkt 52.

498. Styrelsen tager udgangspunkt i et relevant marked for mFRR i Vestdanmark (DK1). Det fremgår ikke af de foreliggende oplysninger, præcist hvor stort markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) er. Styrelsen finder dog, at det ikke kan udelukkes, at Effekthandels puljeordning i perioder har en markedsandel, der overstiger 5 pct. Det skyldes, at der ifølge de foreliggende oplysninger⁴²⁸ typisk er en efterspørgsel på 282 MW og et udbud på ca. [xxx] MW på mFRR i Vestdanmark (DK1), og at Effekthandel i perioder har kontrolleret prisindmeldinger for over [xxx] MW i Vestdanmark (DK1).
499. Da NAAT-reglens betingelser er kumulative, og reglen derfor kun finder anvendelse, hvis begge betingelser er opfyldt, er det underordnet, at betingelsen for omsætning er opfyldt, når det ikke samtidig kan afvises, at den første betingelse (om markedsandele) er opfyldt. Styrelsen foretager derfor en konkret vurdering af, om den omhandlede adfærd kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater mærkbart.

4.2.1 Parternes aftale påvirker samhandlen mærkbart

Adfærden omfatter dele af en medlemsstat

500. Kommissionen sonderer i samhandelsmeddelelsen mellem aftaler, der omfatter flere medlemsstater, og aftaler, der er begrænset til en enkelt medlemsstat eller en del af en medlemsstat.
501. Der er i nærværende sag tale om en adfærd som led i Effekthandels puljeordning, der som udgangspunkt alene omfatter dele af Danmark, idet værkerne i puljeordningen, der på sit højeste har omfattet 49 værker, alle er placeret i budområdet Vestdanmark (DK1).
502. Det danske el-system er inddelt i to budområder henholdsvis Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2), som af tekniske årsager i form af kapacitetsbegrænsninger på overførsel af el fra det ene område til det andet betragtes som to separate markeder, jf. afsnit 4.1.2.1. Der hentes dog i begrænset omfang reserver fra Østdanmark (DK2) til Vestdanmark (DK1) via Storebæltsforbindelsen, hvorfor de to budområder er tæt forbundne. De to budområder er forbundne til hver deres synkronområde; Vestdanmark (DK1) er forbundet med synkronområdet Kontinental Europa, mens Østdanmark (DK2) er forbundet med synkronområdet for de nordiske regioner. Der kan overføres el mellem de fem europæiske synkronområder via en række større forbindelser. Hvert synkronområde er dog opdelt i flere budområder grundet flaskehalsproblematikker jf. blandt andet punkt 223 ovenfor.
503. Da adfærden i puljeordningen omfatter dele af en medlemsstats område, er det derfor nødvendigt at vurdere blandt andet arten af den omhandlede adfærd samt de produkter, som adfærden omfatter.

Arten af den omhandlede adfærd og de omhandlende produkter

504. Det fremgår af punkt 30 i samhandelsmeddelelsen, at:

"30. Arten af de produkter, aftalerne eller adfærden omfatter, siger også noget om, hvorvidt handelen mellem medlemsstater kan blive påvirket. Hvor der er tale om produkter, der let handles over grænserne eller er vigtige for virksomheder, der ønsker at trænge ind på markedet i andre medlemsstater eller ekspandere dér, vil Fællesskabets jurisdiktion snarere kunne fastslås end i de tilfælde, hvor der som følge af produkternes

⁴²⁸ Jf. Energinets klage af 21. januar 2021 samt offentligt tilgængelige oplysninger om Energinets indkøb af mFRR i Vestdanmark (DK1)

art kun er begrænset efterspørgsel efter produkter udbudt af udbydere fra andre medlemsstater, eller hvor produkterne kun har begrænset betydning for virksomheder, der ønsker at etablere sig eller ekspandere i en anden medlemsstat.”⁴²⁹

505. Det fremgår videre af punkt 77 i samhandelsmeddelelsen, at:

”77. Der erindres om, at for at der kan være tale om en påvirkning af handelen mellem medlemsstaterne, skal der ikke nødvendigvis opstå en begrænsning af handelen. Det er tilstrækkeligt, at handelsmønstrene mellem medlemsstater kan blive påvirket mærkbart. I mange tilfælde, hvor kun en enkelt medlemsstat er berørt, vil den påståede overtrædelses karakter og i særdeleshed dens egnethed til at afskærme det nationale marked dog være et vigtigt tegn på, at aftalen eller adfærden kan påvirke handelen mellem medlemsstater.”⁴³⁰ [styrelsens understregninger]

506. Det fremgår ligeledes af punkt 90 i samhandelsmeddelelsen, at:

”90. Hvis en aftale hindrer adgangen til et regionalt marked, skal det salgsvolumen, der berøres heraf, være betydeligt i forhold til det samlede salg af de relevante produkter i den pågældende medlemsstat, for at handelen kan anses for at blive mærkbart påvirket. [...] Generelt anses den andel af det nationale markedsvolumen, hvortil adgangen hindres, derfor for at være den bedste indikator for, om aftalen kan påvirke handelen mellem medlemsstater (mærkbart). Hvis aftalen dækker områder med en stærkt koncentration af efterspørgslen, vil det således veje tungere, end hvis den dækker områder med en mindre koncentreret efterspørgsel. For at EU's konkurrenceregler finder anvendelse, må aftalen hindre adgangen til en betydelig andel af det nationale marked.”⁴³¹

507. Adfærden i denne sag vedrører en konkurrencebegrænsende aftale på markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1).
508. Konkret er der tale om en horisontal aftale, som (i) dækker Vestdanmark (DK1), som (ii) omfatter ydelser (handel med mFRR), der kan påvirke handelsmønstre på relaterede ydelser (engroshandel med el og/eller systemydelse), der kan handles over grænserne, og som (iii) vedrører horisontal koordinering af priser og bud for en betydelig andel af det nationale marked. Styrelsen lægger derfor til grund, at adfærden kan påvirke handelsmønstre mellem medlemsstater mærkbart, jf. betragtningerne i det følgende.
509. For nuværende sker Energinets indkøb af mFRR nationalt. Dog indkøber Energinet mFRR i de to danske budområder på separate auktioner, da der grundet blandt andet kapacitetsbegrænsninger og flaskehalsproblemer som udgangspunkt ikke kan handles på tværs af budområderne⁴³² og dermed heller ikke på tværs af landegrænser, hvor lignende flaskehalsproblemer vil

⁴²⁹ Jf. samhandelsmeddelelsen, punkt 30.

⁴³⁰ Jf. samhandelsmeddelelsen, punkt 77.

⁴³¹ Jf. samhandelsmeddelelsen, punkt 90.

⁴³² Energinet indkøber mFRR til at dække både Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2) på to separate auktioner, da udbud og efterspørgsel varierer i de to budområder, og da flaskehalsproblematikker medfører begrænsninger på muligheden for at overføre el mellem områderne. Energinet kan dog hente 300 MW mFRR fra Østdanmark (DK2) til Vestdanmark (DK1) via Storebæltskablet. Det vil sige, at Energinet reserverer transmissionskapacitet på Storbæltsforbindelsen, hvorefter der kan udveksles mFRR mellem Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2). Der handles således som udgangspunkt ikke på tværs af de to danske budområder, men der kan overføres op til 300 MW mFRR fra det ene budområde til det andet.

medføre naturlige begrænsninger i handlen på tværs af budområder. Konkurrencebegrænsningen berører dermed som udgangspunkt kun aktører i Vestdanmark (DK1) og omhandler ikke hverken import eller eksport direkte.

510. Selvom mFRR som udgangspunkt ikke handles på tværs af landegrænser, kan prissætningen på mFRR påvirke, hvorvidt el-producenter sælger el på de internationale day-ahead- og intraday-børser⁴³³. Ifølge Forsyningstilsynet, jf. tilsynets rapport om Energinets indkøb af reserver i el-systemet, er der en tæt sammenhæng mellem day-ahead-markedet og markederne for reservekapacitet, da de anlæg, som deltager i markederne for reservekapacitet, alternativt kan deltage i day-ahead-markedet og opnå indtjening dér.⁴³⁴ Ligeledes har Kommissionen anerkendt, at der er en tydelig sammenhæng mellem engrossalg af el på day-ahead- og intraday-markedet og de timebaserede systemydelse, herunder mFRR, hvilket skyldes, at de påvirker hinanden i forhold til, hvor kapaciteten er tildelt samt prisen.⁴³⁵
511. Der er således en sammenhæng mellem markederne for engrossalg af el og markedet for salg af mFRR, idet el-producenternes produktionsanlæg ikke kan være aktive i henholdsvis mFRR-markedet og markederne for engrossalg af el samtidig, hvorfor priserne i disse markeder kan påvirke, hvorvidt produktionsanlæggene bruges til det ene eller det andet marked.
512. På baggrund af ovenstående lægger styrelsen til grund, at selvom mFRR i Vestdanmark (DK1) ikke direkte kan importeres eller eksporteres til andre budområder eller lande, så kan handelen med mFRR påvirke handelsmønstre særligt i forhold til engrossalg af el og de øvrige systemydelse. Hvis prisen på mFRR i Vestdanmark (DK1) er høj, formodes det, at nogle el-producenter vil deltage i mFRR-kapacitetsauktionen frem for i day-ahead-markedet. Omvendt, hvis prisen er høj på day-ahead-markedet, formodes det, at nogle el-producenter vil deltage i day-ahead-markedet frem for i mFRR-kapacitetsauktionen. Da engrossalg af el og de øvrige systemydelse handles på internationale børser, er det styrelsens vurdering, at handelen og særligt prisen på mFRR i Vestdanmark (DK1) potentielt kan påvirke handelsmønstre mellem medlemsstater.
513. Handel med mFRR har dermed en tæt sammenhæng til engros-handel med el, som handles internationalt. Det har endvidere en tæt sammenhæng til markedet for opregulering, som handles på det fællesnordiske regulérkraftmarked jf. punkt 228 ovenfor, idet aktører, der bliver betalt for at stå til rådighed med mFRR samtidig indgiver et bud på aktivering af den pågældende kapacitet via opregulering på det fællesnordiske regulérkraftmarked. Der er således flere forhold, der tyder på, at adfærden i denne sag aktuelt eller potentielt kan påvirke relaterede markeder, der er grænseoverskridende.
514. Hertil kommer, at adfærden dækker ét af kun to regionale markeder, der tilsammen udgør den nationale efterspørgsel. Da efterspørgslen for mFRR i Vestdanmark (DK1) udgør omtrent en tredjedel af den samlede nationale efterspørgsel, er der således tale om en afskærmning af en betydelig andel af det nationale marked.
515. Det fremgår desuden af samhandelsmeddelelsens punkt 32, at såfremt barrierer for handel mellem medlemsstater, der intet har at gøre med den pågældende aftale eller adfærd, fjernes inden for en overskuelig fremtid, vil handelen sandsynligvis kunne påvirkes mellem medlemsstater.

⁴³³ På dagen før driftsdøgnet, hvor elektriciteten skal anvendes, handles strøm på day-ahead-markedet. Handel foregår på europæiske el-børser som fx Nord Pool eller Epex Spot, som er en el-auktion tilgængelig for mere end 360 virksomheder fra 20 lande. I driftsdøgnet handles der strøm frem til driftsøjeblikket på intraday-markedet, som er et grænseoverskridende el-marked.

⁴³⁴ Jf. bilag 52, Forsyningstilsynets rapport om Energinets indkøb af reserver i elsystemet af 19. december 2018 side 66.

⁴³⁵ Jf. Kommissionens afgørelse af 15. juni 2018, M.8660 *Fortum/Uniper*, punkt 70.

Energinet og de øvrige nordiske TSO'er har i fællesskab udarbejdet metoder for et fælles nordisk mFRR-kapacitetsmarked.⁴³⁶ Dette fælles nordiske mFRR-energiaktiveringsmarked forventes implementeret i Norden i 2025.⁴³⁷ De nationale kapacitetsmarkeder vil som følge heraf blive til ét fælles nordisk marked, hvor det for alle lande gælder, at ubalanceprisen (for mFRR-opregulering) vil være den samme i alle fire kvarter af en time, indtil de faktiske 15-minutters priser er tilgængelige.

516. Sammenfattende finder styrelsen, at adfærden i puljeordningen vedrørende koordinering af priser og bud på mFRR i Vestdanmark (DK1) må anses for at være egnet til at kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstater mærkbart.

4.2.2 Konklusion vedrørende samhandelspåvirkning

517. Det er styrelsens vurdering, at NAAT-reglen ikke finder anvendelse i den konkrete sag, da det ikke på baggrund af de foreliggende oplysninger kan afvises, at puljeordningen har en markedsandel på mere end 5 pct. af et marked for mFRR i Vestdanmark (DK1). NAAT-reglen er dermed ikke opfyldt på dette punkt.
518. På baggrund af arten af den omhandlende adfærd og de omhandlede produkter, er det styrelsens vurdering, at koordineringen af priser og bud i puljeordningen er egnet til at kunne påvirke handelsmønstre mellem medlemsstater på markederne for engroshandel med el eller markederne for øvrige systemydelse.
519. Styrelsen finder samlet, at aftalen vedrørende koordinering af priser og bud i puljeordningen på mFRR i Vestdanmark (DK1) er egnet til at påvirke samhandelen mellem medlemsstater mærkbart. Styrelsen skal ved bedømmelsen af denne sag derfor anvende både konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101.
520. Klagepunktsmeddelelsen af den 22. februar 2023 har derfor været forelagt Europa-Kommissionen, der ikke har ønsket at indlede en procedure efter artikel 11, stk. 6, i forordning 1/2003. Konkurrencerådet kan derfor træffe afgørelse i denne sag.

4.3 Konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101

521. Konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 vedrører aftaler mellem virksomheder, vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og samordnet praksis mellem virksomheder.
522. Det er forbudt for virksomheder mv. at indgå aftaler, der direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen mærkbart, jf. konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101.
523. Der er fire betingelser, der skal være opfyldt for, at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 finder anvendelse. Der skal være tale om:

- (i) virksomheder eller en sammenslutning af virksomheder, der
- (ii) indgår en aftale, vedtagelse eller udøver samordnet praksis, som
- (iii) direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen
- (iv) mærkbart.

⁴³⁶ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/el/systemydelse/nyheder-om-systemydelse/2022/06/30/30-06-2022-hoe-ring-af-nordiske-mfrr-metoder/>.

⁴³⁷ Jf. Nordic Balancing Models hjemmeside, <https://nordicbalancingmodel.net/updated-nbm-roadmap-confirms-go-live-of-mfrr-energy-activation-market-by-q1-2025/>

524. Vurderingerne efter konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 skal foretages i lyset af dansk domspraksis, praksis fra Den Europæiske Unions Domstol samt administrativ praksis fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Konkurrenceankenævnet og Europa-Kommissionen.

4.3.1 Virksomhedsbegrebet

525. Den første betingelse for, at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 finder anvendelse, er, at der skal være tale om virksomheder eller en sammenslutning af virksomheder.
526. Virksomhedsbegrebet fortolkes meget bredt. Det følger direkte af konkurrencelovens § 2, stk. 1, at lovens forbud gælder for enhver form for erhvervsvirksomhed. Det er desuden præciseret i forarbejderne, at det omfatter *"enhver økonomisk aktivitet, der foregår i et marked for varer og tjenester"*.⁴³⁸ Det følger ligeledes af Domstolens praksis, at virksomhedsbegrebet omfatter *"enhver enhed, som udøver økonomisk virksomhed, uanset denne enheds retlige status og dens finansieringsmåde"*.⁴³⁹ Det er uden betydning for anvendelsen af konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101, hvorvidt virksomheden drives med økonomisk gevinst for øje.⁴⁴⁰
527. Effekthandel udøver økonomisk virksomhed i form af indmelding af priser på mFRR for puljedeltagerne, hvorefter Effekthandel modtager provisionsbetaling fra puljedeltagerne. Effekthandel er således en virksomhed i konkurrencelovens og EUF-Traktatens forstand.
528. De 49 værker udøver økonomisk virksomhed blandt andet i form af produktion og salg af el og systemydelser, herunder mFRR. Ligeledes udbyder størstedelen af de 49 værker fjernvarme. De 49 værker er således også virksomheder i konkurrencelovens og EUF-Traktatens forstand.
529. Betingelsen om, at der skal være tale om virksomheder, for at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 finder anvendelse, er således opfyldt i denne sag.

4.3.2 Aftale, vedtagelse eller samordnet praksis

530. Den anden betingelse for, at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 finder anvendelse, er, at der skal være tale om en aftale, vedtagelse eller samordnet praksis.
531. I afsnit 4.3.2.1 gennemgås relevant praksis om aftaler og hvem, der kan ifalde ansvar for overtrædelse af konkurrencereglerne. I afsnit 4.3.2.2 vurderer styrelsen, at Effekthandel og de 49 værker har indgået en aftale. I afsnit 4.3.2.3 vurderes, at det er en horisontal aftale mellem konkurrenter. I afsnit 4.3.2.4 gennemgås begrebet aftaler inden for samme koncern i konkurrencelovens § 5, stk. 1.

4.3.2.1 Praksis om aftalebegrebet

532. Det konkurrenceretlige aftalebegreb er bredere end det traditionelle obligationsretlige aftalebegreb.⁴⁴¹ Det konkurrenceretlige aftalebegreb omfatter både mundtlige og skriftlige aftaler, udtrykkelige og stiltiende aftaler samt fx *"gentlemen's agreements"*. Det afgørende er, om de involverede virksomheder har udtrykt en fælles eller samstemmende vilje til at indrette deres adfærd på markedet på en bestemt måde. Der stilles inden for konkurrenceretten ikke krav om,

⁴³⁸ Jf. forarbejderne til lov nr. 384 af 6. oktober 1997, FT 1996/97, tillæg A, side 3653, v. sp.

⁴³⁹ Jf. EF-domstolens dom af 23. april 1991 i sag C-41/90, *Höfner & Elser*, præmis 21.

⁴⁴⁰ Jf. forarbejderne til lov nr. 384 af 6. oktober 1997, FT 1996/97, tillæg A, side 3653, v. sp.

⁴⁴¹ Jf. Domstolens dom af 22. oktober 2015 *AC Treuhand (II)*, præmis 43 og FT 1996/1997, tillæg A side 3658, hvoraf det blandt andet fremgår, at "§ 6 skal fortolkes bredt".

-
- at en aftale antager en juridisk bindende form, at der er fastsat sanktioner mellem aftaleparterne, eller at aftalen kan tvangsfuldbyrdes. Det er endvidere ikke afgørende, om virksomhederne har følt sig forpligtet – juridisk, faktisk eller moralsk – til at udvise den aftalte adfærd.⁴⁴²
533. En aftale kan fx være indgået stiltiende eller som en del af et løbende samarbejdsforhold.⁴⁴³ En adfærd, der som udgangspunkt er ensidig, kan udgøre en aftale, såfremt adfærden reelt er et udtryk for en fælles vilje mellem mindst to virksomheder. Selve aftaleformen er med andre ord ikke afgørende for, om der i konkurrenceretlig henseende foreligger en aftale.⁴⁴⁴
534. En aftale kan desuden involvere en tredjemand, som også vil kunne ifalde selvstændigt ansvar for aftalen eller den samordnede praksis, selvom virksomheden ikke selv måtte være til stede på det relevante marked.⁴⁴⁵ Tilsvarende kan en virksomhed under visse omstændigheder ifalde ansvar for de konkurrencebegrænsende foranstaltninger, som en tredjemand måtte foranstalte på vegne af virksomheden.⁴⁴⁶
535. Beviset for, at der foreligger en aftale, skal efter praksis være baseret på en direkte eller indirekte konstatering af det subjektive element, der kendetegner selve begrebet aftale. Det vil sige, at der foreligger en samstemmende vilje mellem erhvervsdrivende om, at der iværksættes en politik, tilstræbes et mål eller følges en bestemt adfærd i markedet. Dette gælder uanset, hvordan parternes vilje til at forholde sig på markedet er kommet til udtryk ifølge aftalens ordlyd.⁴⁴⁷
536. Det følger af retspraksis, at både virksomheder, der er til stede på samme marked, og virksomheder, der agerer som facilitator for virksomheder, der er aktive på samme marked, men som ikke selv er aktive på samme marked som disse virksomheder, kan pålægges ansvar for en samlet horisontal aftale.⁴⁴⁸ I *AC Treuhand*-sagen fandt Domstolen, at rådgivningsvirksomheden AC Treuhand, som ikke var aktiv på det relevante marked, men som havde faciliteret overtrædelser på vegne af en række virksomheder, ligeledes var ansvarlig for overtrædelserne.⁴⁴⁹
537. AC Treuhand havde blandt andet arrangeret møder mellem en række konkurrerende producenter af varmemestabilisatorer, hvor AC Treuhand selv var til stede og deltog aktivt i drøftelser, der sigtede på at gennemføre de omhandlede konkurrencebegrænsende formål, herunder prisfastsættelse, opdeling af markeder og fordeling af kunder samt udveksling af følsomme forretningsoplysninger. AC Treuhand havde endvidere blandt andet indsamlet og leveret oplysninger til producenterne af varmemestabilisatorer om salg på de omhandlede markeder og havde tilbudt at fungere som mægler i tilfælde af spændinger mellem de konkurrerende producenter og havde opfordret dem til at indgå kompromiser. Aktiviteterne blev udøvet mod vederlag.⁴⁴⁹
538. Domstolen har således slået fast, at en virksomhed, der aktivt og med fuldt kendskab til omstændighederne bidrager til iværksættelsen eller videreførelsen af en konkurrencebegrænsning, også kan ifalde ansvar for overtrædelserne af TEUF artikel 101, stk. 1. Det er i denne sam-

⁴⁴² Jf. fx Retten i Første Instans' dom af 20. marts 2002 i sag T-9/99, *Rørkartel*, præmis 199-200.

⁴⁴³ Jf. Retten i Første Instans' dom af 15. marts 2000 i sag T-25/95 *Cimenteries* præmis 4019-4058.

⁴⁴⁴ Jf. Domstolens dom af 22. oktober 2015 *AC Treuhand (II)* præmis 28 og se Domstolens dom af 13. juli 2006 i sag C-74/04 *Volkswagen*, præmis 37. Se i samme retning Pinborg, J.m.fl. *Konkurrenceloven med kommentarer*, 5. udgave, 2022, side 244.

⁴⁴⁵ Jf. Domstolens afgørelse af den 22. oktober 2015 i sag C-194/14 *AC Treuhand (II)* præmis 33 – 35.

⁴⁴⁶ Jf. Principperne i Domstolens dom af 21. juli 2016 i sag C-542/14 *SIA VM Remonts*.

⁴⁴⁷ Jf. Retten i Første Instans' dom af 26. oktober 2000 i sag T-41/96, *Bayer AG*, præmis 173.

⁴⁴⁸ Jf. Kommissionens beslutning af 11. november 2009, COMP/38.589 – *Varmestabilisatorer* og Domstolens dom af 22. oktober 2015 i sag C-194/14 *AC Treuhand (II)*, præmis 26.

⁴⁴⁹ Jf. Domstolens dom af 22. oktober 2015 i sag C-194/14 *AC Treuhand (II)*, præmis 37-39.

menhæng uden betydning, at virksomheden ikke er til stede på det marked, hvor konkurrencebegrænsningen gennemføres eller tilsigtes at blive gennemført. I AC Treuhand blev således både de konkurrerende virksomheder og AC Treuhand holdt ansvarlig for overtrædelsen.⁴⁵⁰

539. I samme sag udtalte Domstolen følgende om kriterierne for deltagelse i den samlede overtrædelse:

*"Når det som i den foreliggende sag drejer sig om aftaler og samordnet praksis med konkurrencebegrænsende formål, fremgår det af Domstolens praksis, at Kommissionen, for at kunne fastslå, at en virksomhed har deltaget i en overtrædelse, og at den er ansvarlig for alle de forskellige forhold, overtrædelsen omfatter, skal godtgøre, at virksomheden har haft til hensigt ved sin egen adfærd at bidrage til de fælles mål, deltagerne som helhed har forfulgt, og at den har haft kendskab til de konkrete handlinger, som de øvrige virksomheder har planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller at den med rimelighed har kunnet forudse dem og været indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko."*⁴⁵¹

540. Det skal derfor godtgøres, at ovennævnte betingelser er opfyldt i den konkrete sag.
541. I *Lely*-sagen stadfæstede Konkurrenceankenævnet Konkurrencerådets afgørelse af 25. juni 2014, hvori rådet fandt, at en virksomhed, Lely Nordic, som havde ageret som facilitator ved gennemførelsen af en horisontal konkurrencebegrænsende aftale, var medansvarlig for overtrædelsen. Lely Nordic havde blandt andet faciliteret overtrædelsen ved aktivt at deltage i møder og e-mailkorrespondancer med medlemmerne af franchisen samt ved at facilitere møderne, holde oplæg på disse, udarbejde og udsende referater og opsummeringer fra møderne samt følge op herpå.⁴⁵² I sagen blev der blandt andet lagt vægt på, at Lely Nordic havde udsendt e-mails om priser med alle medlemmerne af franchisen indkopieret (cc). I den konkrete sag havde Lely Nordic derudover en økonomisk interesse i de konkurrencebegrænsende tiltag.⁴⁵³

4.3.2.2 Effekthandel og de 49 værker har indgået en aftale

542. Det afgørende for, om der foreligger en aftale, er, om de involverede virksomheder har udtrykt en fælles eller samstemmende vilje om at indrette deres adfærd på markedet på en bestemt måde. Dette kan eksempelvis komme til udtryk ved en egentlig aftale eller opfordring om at indgå en aftale og en stiltiende accept af denne.
543. Styrelsen finder, at Effekthandel og de 49 værker har indgået i en samlet aftale om koordinering af priser og bud på mFRR.
544. I det følgende gennemgås udvalgt materiale fra afsnit 3.4 i sagsfremstillingen (den omhandlede adfærd), som efter styrelsens opfattelse viser, at Effekthandel og de 49 værker har indgået en horisontal konkurrencebegrænsende aftale i regi af en fælles puljeordning.
545. Effekthandel og de 49 værker har indgået en række grundlæggende ens aftaler. Effekthandel har således indgået en række parallelle, skriftlige aftaler med de 49 værker. Disse grundlæg-

⁴⁵⁰ Domstolens dom af 22. oktober 2015 i sag C-194/14 *AC Treuhand (II)*, præmis 26.

⁴⁵¹ Jf. Domstolens dom af 22. oktober 2015 i sag C-194/14 *AC Treuhand (II)*, præmis 30 med reference til C-49/92 *Anic Partecipazioni* præmis 86 – 87 og C-204/00p *Aalborg Portland* præmis 83

⁴⁵² Konkurrencerådets afgørelse af 25. juni 2014 i *Lely*-sagen, præmis 348-354.

⁴⁵³ Jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af den 30. september 2015 i *Lely*-sagen side 12-14.

gende ens, parallelle aftaler med Effekthandel, som er baseret på forskellige versioner af Effekthandels aftaleskabelon, er gengivet i afsnit 3.4.2 ovenfor samt – i deres helhed – i bilag 2, bevis 1-47.

546. Det fremgår af aftalerne, som Effekthandel har indgået med hvert enkelt værk i puljeordningen, at Effekthandel får adgang til at prissætte værkets indmeldte mFRR. Endvidere fremgår det af aftalen, at det enkelte værk, mens aftalen er gyldig, ikke selv kan indmelde priser i "markedet for manuelle rådighedsreserver", det vil sige markedet for mFRR.
547. Det fremgår endvidere af aftalerne, at "Effekthandel ApS derefter fordeles indtjeningen mellem de deltagende virksomheder, efter fordelingsnøglen, bilag 1, som er vedlagt denne aftale"⁴⁵⁴ [styrelsens understregning]. Dermed har det været klart for de 49 værker, at der deltager en række andre virksomheder i aftalen, som skal have andel i den fælles indtjening i henhold til en fordelingsnøgle. Det må videre have været klart for deltagerne, at disse andre "deltagende virksomheder" udgør konkurrenter, som ligeledes kan stille kapacitet til puljens rådighed, da det er præmissen for aftalen, at Effekthandel prissætter mFRR på vegne af værkerne.
548. Hver eneste af de 49 værker har ved den underskrevne aftale meldt sig ind i den fælles puljeordning med de øvrige værker på markedet, og Effekthandel indgår ved sin underskrift af aftalerne som en del af puljeordningen.
549. Styrelsen finder, at disse parallelle, skriftlige aftaler mellem Effekthandel og de 49 værker isoleret set er vertikale aftaler. Disse vertikale aftaler indgår dog som et element i en større (stiltende) horisontal aftale, således at de parallelle aftaler danner rammen om én fælles horisontal aftale, der faciliteres af Effekthandel. Dette understreges videre af Effekthandels månedlige mails til de 49 værker samt Effekthandels informationsmateriale, jf. straks nedenfor.
550. I den følgende måned, efter at værkerne har underskrevet en aftale med Effekthandel, og hver måned herefter, modtager alle deltagende værker Effekthandels fælles månedsmail, jf. afsnit 3.4.5 ovenfor. Alle "de deltagende virksomheder" fremgår direkte af mailen med navn (virksomhedsnavn) som modtagere af Effekthandels månedsmail, og hver enkelt deltager kan dermed se, hvem der deltager i aftalen om den fælles puljeordning.
551. Hver månedsmail indeholder endvidere typisk to filer, henholdsvis en opgørelse, som er indhentet fra den produktionsbalanceansvarlige aktørs system, og en månedsopgørelse, som Effekthandel har udarbejdet. Af opgørelsen fra den produktionsbalanceansvarlige aktør fremgår, hvor meget de enkelte puljedeltagere har fået udbetalt den pågældende måned fra vundne bud i mFRR-kapacitetsauktionen. Månedsopgørelsen består af et regneark, der indeholder en beregning af fordeling af puljens samlede indtægt baseret på fordelingsnøglen. Gennem fordelingsnøglen omfordes puljens samlede indtægt i henhold til den kapacitet, det enkelte værk har stillet til puljens rådighed, således at de puljedeltagere, som ikke har fået accepteret sit bud i auktionen, fordi deres bud har været højere end clearingsprisen, stadig bliver kompenseret for at have stillet kapacitet til puljens rådighed. Det fremgår således af den fælles månedsopgørelse, præcis hvor meget hver enkelt puljedeltager modtager fra puljen, både før og efter den samlede indtjening er blevet omfordelt.⁴⁵⁵
552. Samtidig tjener Effekthandels månedsmails til løbende at informere puljedeltagerne om formålet med puljeordningen. Den 25. marts 2020 har Effekthandel eksempelvis sendt et informationsbrev til puljedeltagerne, hvor det blandt andet fremgår:

⁴⁵⁴ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 1-47.

⁴⁵⁵ For eksempler på månedsopgørelser indeholdende regneark med fordelingsnøgle, se sidste side i bilag 2, bevis 51-68, og for eksempel på en månedsopgørelse i sin helhed, se bilag 2, bevis 63.

*"Hvis den tilvækst kan fortsætte de næste 6 måneder, vil vi til efteråret være tæt på den puljestørrelse på [xxx]MW, som jeg mener er nødvendig for at kunne være prissættende, og tilføre puljen en højere gennemsnitsbetaling."*⁴⁵⁶

553. Effekthandels månedsmails, der som anført er adresseret til alle puljedeltagere (det vil sige med alle puljedeltagere indkopieret i modtagerfeltet), indeholder desuden typisk en beskrivelse af puljens fælles strategi om at hæve priserne på mFRR, en beskrivelse af puljeordningens indsats den forudgående måned samt eventuelle nyheder om markedet, om nye puljemedlemmer eller om andre forhold, der i Effekthandels optik er relevante for puljedeltagerne, jf. eksempelvis punkt 315, punkt 317, punkt 324 og punkt 338⁴⁵⁷.
554. Udover at have underskrevet en indmeldelsesaftale og modtaget månedsmails fra Effekthandel, har de 49 værker modtaget informationsmateriale fra Effekthandel, der beskriver den fælles puljeordning, og hvad det indebærer at være en del af denne, jf. eksempelvis punkt 307, punkt 312 og punkt 342.
555. Med denne viden har de 49 værker aktivt valgt at stille deres kapacitet til puljeordningens rådighed med henblik på at bidrage til det fælles formål, *"at presse priserne op på et acceptabelt niveau"* jf. afsnit 3.4.9, punkt 321, og har qua månedsopgørelserne været fuldt ud bekendt med, hvem de øvrige deltagere i puljeordningen var, og at disse har foretaget lignende dispositioner med samme mål for øje.
556. Styrelsen finder med henvisning til ovenstående, at hvert enkelt værk har indgået i én samlet aftale med både Effekthandel og de øvrige deltagere i den fælles puljeordning med henblik på, *"at danne en stor pulje som indmeldes i markedet af én aktør [og] dermed i højere grad [...] bestemme hvor mindsteprisen skal ligge i auktionen, og samtidig [...] presse priserne op på et acceptabelt niveau"* [styrelsens tilføjelse], jf. afsnit 3.4.9, punkt 321. De enkelte værker har både fra informationsmateriale, månedsopgørelser og de grundlæggende ens, parallelle aftaler med Effekthandel været fuldt ud bekendt med, at der er tale om en puljeordning, hvis grundfunktion og succes i øvrigt er bundet op på, at der skal være adskillige deltagere. Det skal samtidig ses i lyset af, at der slet ikke ville være en puljeordning, hvis der ikke indgik øvrige deltagere. Hertil kommer, at de enkelte værker i forlængelse af indmeldelsen er bekendt med identiteten på samtlige øvrige deltagere senest den efterfølgende måned via puljeordningens fællesmails.
557. Styrelsen lægger derfor sammenfattende til grund, at Effekthandel og de 49 værker har indgået én samlet aftale vedrørende en puljeordning, hvor de 49 værker koordinerer priser og bud på mFRR via Effekthandel.

Tidspunktet for indgåelsen af den samlede aftale

558. Styrelsen finder, at værkerne ved deres underskrift af aftalerne med Effekthandel har indtrådt i den samlede aftale med Effekthandel og de øvrige værker i ordningen fra dette tidspunkt, og at værkerne under alle omstændigheder senest har indtrådt i en fælles aftale med Effekthandel og de øvrige værker fra det øjeblik, de modtager en månedsopgørelse, hvor de gøres bekendt med identiteten på alle øvrige deltagere, men alligevel beslutter sig for at fortsætte i den fælles puljeordning.
559. Det forhold, at det enkelte værk i månedsopgørelserne oplever, at "taberne" i den koordinerede budproces bliver kompenseret af "vinderne" og kan læse, at de andre værker fortsat stiller kapacitet til rådighed for Effekthandel, og med denne information in mente beslutter sig for selv

⁴⁵⁶ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 70.

⁴⁵⁷ Se bilag 2, bevis 51-68, bilag 6, bevis 1-11 og bilag 9, bevis 1-5 for fuldt overblik over alle månedsopgørelser.

at stille kapacitet til rådighed for Effekthandel, understøtter yderligere, at værket må anses for ved denne handling at have tiltrådt aftalen med de øvrige værker og Effekthandel.

Delkonklusion

560. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder på baggrund af det ovenstående, at Effekthandel og 49 værker har indgået en samlet aftale om koordinering af priser og bud på mFRR i Vestdanmark (DK1).

4.3.2.3 En horisontal aftale mellem konkurrenter

561. Forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 omfatter aftaler mellem virksomheder, der befinder sig i samme led i produktions- eller distributionskæden (horisontale aftaler) samt aftaler mellem virksomheder, der befinder sig i forskellige led i produktions- eller distributionskæden (vertikale aftaler).⁴⁵⁸
562. Der sondres i forbudsbestemmelserne principielt set ikke mellem horisontale og vertikale aftaler,⁴⁵⁹ og aftaler kan også indeholde elementer af begge dele. Generelt vil aftaler mellem konkurrerende virksomheder i højere grad end aftaler mellem virksomheder på forskellige omsætningsstrin kunne give anledning til konkurrenceretlige betænkeligheder. Visse horisontale aftaler mellem konkurrenter vil næsten altid i sig selv blive anset for tilstrækkeligt skadelige for konkurrencen og dermed at have et konkurrencebegrænsende formål, jf. herom i afsnit 4.3.3.1. Kendetegnende for horisontale aftaler er, at aftaleparterne aktuelt eller potentielt konkurrerer om de samme kunder på et kommercielt marked.
563. Det fremgår af punkt 277-282 ovenfor, at de 49 værker er konkurrenter på det relevante marked. Dette er desuden tilfældet for de værker, som er kraftvarmeværker, også selvom kraftvarmeværkerne er underlagt *hvile-i-sig-selv*-regulering. Kraftvarmeværkerne er således konkurrenter på markedet for mFRR, jf. varmeforsyningslovens § 2 c, stk. 2, jf. § 2, stk. 1, nr. 3.
564. Da de 49 værker udgør aktuelle eller potentielle konkurrenter på det relevante marked, skal aftalen mellem dem anses som horisontal.
565. Det er således underordnet, at aftalen om koordinering af priser og bud mellem 49 konkurrerende værker sker via Effekthandel. Det skyldes, at værkerne ved, at de er en del af en samlet aftale, hvor Effekthandel foretager dispositioner på deres vegne på en sådan måde, at værkerne agerer i fællesskab og under de samme betingelser.⁴⁶⁰ Aftalen, som er indgået mellem de 49 konkurrerende værker via Effekthandels puljeordning, skal dermed bedømmes på samme måde, som var den indgået direkte mellem de 49 konkurrerende værker.
566. Styrelsen er derfor ikke enig i den vurdering, som [Advokatfirma] har anlagt, jf. punkt 299, hvor efter "*aftalen mellem Effekthandel og elproducenterne vurderes at være en vertikal aftale*".⁴⁶¹

⁴⁵⁸ Jf. EF-domstolens dom af 13. juli 1966 i sag C-56/64, *Consten og Grundig mod EØF-Kommissionen*.

⁴⁵⁹ Jf. Konkurrencerådets afgørelse den 30. juni 2020 *Ageras*, punkt 510.

⁴⁶⁰ Jf. Retten i første Instans' dom af 8. juli 2008 i sag T-99/04 *AC Treuhand (I)* præmis 118.

⁴⁶¹ Det følger af Domstolens afgørelse den 18. juni 2012 i sag C-681/11, *Bundeswettbewerbshörde og Bundeskartellamt mod Schenker*, pkt. 43, at en vildfarelse fra virksomhedens side vedrørende lovligheden af dens adfærd på grund af konklusionen i en advokats juridiske rådgivning aldrig kan begrunde en berettiget forventning hos en virksomhed om, at dennes adfærd ikke udgør en overtrædelse af art. 101(1) eller ikke giver anledning til pålæggelse af bøder.

567. Styrelsen finder på baggrund af den i sagen foreliggende dokumentation, at det kan lægges til grund, at de 49 værker har været bevidste om aftalens generelle mål og essentielle karakteristika, og at værkerne har deltaget i overtrædelsen som en helhed og dermed er ansvarlige for én samlet horisontal aftale i den foreliggende sag.

Effekthandel er part i den horisontale aftale

568. Når en virksomhed ved både sin adfærd og hensigt har deltaget i en konkurrencebegrænsende aftale, er virksomheden en del af aftalen, uanset at virksomheden ikke måtte være til stede på det marked, hvor konkurrencebegrænsningen finder sted, jf. punkt 538-539.
569. Effekthandel har taget initiativ til oprettelse af puljeordningen og har drevet denne aktivt gennem hele forløbet ved at skaffe flere medlemmer og ved at prissætte de deltagende værkers bud i mFRR-kapacitetsauktionen og fordele indtjeningen mellem deltagerne. Som et fast element i ordningen har Effekthandel således udsendt månedsmails med alle puljedeltagerne indkopieret i modtagerfeltet, der indeholder månedsopgørelser. Fordelingsnøglen, som specifikt viser, hvem der får hvad, er ligeledes udarbejdet af Effekthandel, der herudover løbende har oplyst alle puljedeltagerne om fx nye medlemmer i puljen⁴⁶² og strategisk fastsættelse af bud⁴⁶³ på en sådan måde, at alle puljedeltagere har været bevidste om, hvem der også deltager i puljen, og hvad puljens fremadrettede strategi er. Endelig har Effekthandel en direkte økonomisk interesse i at hæve priserne i markedet, idet Effekthandel modtager provision fra puljens indtægter.
570. Som anført i punkt 536-540, har EU-Domstolen i *AC Treuhand*-dommen fastslået, at en virksomhed, der agerer som facilitator, kan være medansvarlig for en konkurrencebegrænsende aftale, uagtet om facilitatoren er til stede på det relevante marked eller ej.⁴⁶⁴ Facilitatoren kan blandt andet blive medansvarlig for en aftale, når facilitatoren medvirker til at skabe en koordineret adfærd blandt konkurrenter gennem organisering af aktiviteter, afholdelse af møder eller ved e-mailkorrespondance, især når facilitatoren deltager aktivt i dialogen. I *Lely*-sagen var det et yderligere understøttende element for medansvar, at facilitatoren havde en økonomisk interesse i de konkurrencebegrænsende tiltag.⁴⁶⁵
571. Styrelsen finder derfor, at det med henvisning til de i sagen foreliggende oplysninger om Effekthandels fremtrædende og koordinerende rolle i den fælles puljeordning kan lægges til grund, at Effekthandel er medansvarlig for aftalen om koordinering af priser og bud på mFRR. Styrelsen har i den forbindelse lagt vægt på, at ordningen er iværksat og drevet af Effekthandel, som dermed har faciliteret og deltaget i de konkurrencebegrænsende tiltag gennem hele forløbet. Effekthandel er dermed en aktiv deltager i den konkurrencebegrænsende aftale. Hertil kommer, at Effekthandel har en økonomisk interesse i de konkurrencebegrænsende tiltag.

4.3.2.4 Konkurrencelovens § 5

572. Det følger af konkurrencelovens § 5, stk. 1, at aftaler inden for samme virksomhed eller koncern er undtaget fra forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens § 6.
573. Det fremgår blandt andet af Effekthandels informationsbrochure⁴⁶⁶, at "*Puljen fungerer som en andelsvirksomhed, hvor man deler i forhold til antal MW og antal timer, som det enkelte anlæg har deltaget med i løbet af en måned*". Det skal derfor vurderes, om Effekthandels horisontale

⁴⁶² Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 58.

⁴⁶³ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 55.

⁴⁶⁴ Jf. Domstolens afgørelse af den 22. oktober 2015 i sag C-194/14 AC Treuhand (II).

⁴⁶⁵ Jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af den 30. september 2015 i *Lely* samt afsnit 4.3.2.1 ovenfor. Det bemærkes, at Konkurrenceankenævnets kendelse er afsagt før Domstolens afgørelse i AC Treuhand (II).

⁴⁶⁶ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse 5. maj 2021, bevis 74.

aftale med de 49 værker om koordinering af priser og bud i regi af puljeordningen udgør en intern aftale i en andelsvirksomhed, der er undtaget fra forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens § 6.

574. I medfør af konkurrencelovens § 5, stk. 2, er der ved bekendtgørelse nr. 1029 af 17. december 1997 om aftaler inden for samme virksomhed eller koncern blevet fastsat nærmere regler for anvendelsen af konkurrencelovens § 5, stk. 1.⁴⁶⁷

575. Det følger af bekendtgørelsens § 2, nr. 3, at aftaler inden for samme virksomhed eller koncern blandt andet omfatter:

"interne aftaler i andelsvirksomheder, såfremt de er begrænset til, hvad der er nødvendigt for at sikre en tilfredsstillende drift af andelsvirksomheden og opretholde en kontraheringsstyrke, jf. § 5."

576. Det følger af bekendtgørelsens § 2, nr. 3 og § 5, at følgende fem kumulative betingelser skal være opfyldt, for at en intern aftale i en andelsvirksomhed er undtaget fra forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler:

1. Der skal være tale om en andelsvirksomhed;⁴⁶⁸
2. Der skal være tale om en intern aftale (det vil sige aftale, vedtagelse eller samordnet praksis) i andelsvirksomheden;⁴⁶⁹
3. Den interne aftale må ikke have mærkbare virkninger for andre end andelsvirksomheden og medlemmerne heraf;⁴⁷⁰
4. Den interne aftale skal være begrænset til, hvad der er nødvendigt for at sikre en tilfredsstillende drift af andelsvirksomheden;⁴⁷¹ og
5. Den interne aftale skal være begrænset til, hvad der er nødvendigt for at opretholde en kontraheringsstyrke.⁴⁷²

577. I det følgende vurderer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, om betingelserne er opfyldt for, at Effekthandels puljeordning udgør en intern aftale i en andelsvirksomhed.

Første betingelse: Andelsvirksomhed

578. Den første betingelse, der skal være opfyldt, er, at aftalen skal vedrøre en andelsvirksomhed. Det følger af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder⁴⁷³ § 4, at der er tre betingelser, der skal være opfyldt for, at der er tale om en andelsvirksomhed:

- (i) Virksomheden skal være omfattet af erhvervsvirksomhedslovens § 2, stk. 1 eller stk. 2, eller § 3;
- (ii) Virksomheden skal have til formål at fremme deltagernes fælles interesser gennem deres deltagelse i virksomheden som aftagere, leverandører eller på anden lignende måde; og

⁴⁶⁷ Jf. bekendtgørelse nr. 1029 af 17. december 1997 om aftaler mv. inden for samme virksomhed eller koncern, herunder regler om hvad der forstås ved aftaler, vedtagelser og samordnet praksis inden for samme virksomhed eller koncern ("bekendtgørelsen").

⁴⁶⁸ Jf. bekendtgørelsens § 2, nr. 3, jf. § 5, stk. 1.

⁴⁶⁹ Jf. bekendtgørelsens § 2, nr. 3, jf. § 5, stk. 2.

⁴⁷⁰ Jf. bekendtgørelsens § 5, stk. 2.

⁴⁷¹ Jf. bekendtgørelsens § 2, nr. 3, jf. § 5, stk. 3.

⁴⁷² Jf. bekendtgørelsens § 2, nr. 3, jf. § 5, stk. 4.

⁴⁷³ Jf. LBKG nr. 249 af 1. februar 2021, Bekendtgørelse af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder.

(iii) Virksomhedens afkast (og likvidationsprovenu), bortset fra normal forrentning af den indskudte kapital, skal enten fordeles blandt medlemmerne i forhold til deres andel i omsætningen eller forblive indestående i virksomheden.

579. Det følger af bemærkningerne til § 4 i erhvervsvirksomhedsloven, at:

”Ved vurderingen af, hvorvidt der er tale om et andelsselskab, vil der blive lagt vægt på, at vedtægten indeholder det karakteristiske andelsformål, at deltagerkredsen og kapitalgrundlaget er vekslende, samt at der gælder den karakteristiske bestemmelse om fordeling af overskud og et eventuelt likvidationsprovenu.”⁴⁷⁴

Ad (i) Virksomheden skal være omfattet af erhvervsvirksomhedslovens § 2, stk. 1 eller stk. 2 eller § 3

580. For at en virksomhed udgør en andelsvirksomhed i medfør af erhvervsvirksomhedsloven skal virksomheden for det første være omfattet af erhvervsvirksomhedslovens § 2, stk. 1 eller 2, eller § 3. Et andelsselskab skal således forstås som et interessentskab (§ 2, stk. 1), kommanditselskab (§ 2, stk. 2) eller andelsselskab/andelsforening (§ 3).
581. Effekthandel er registreret hos Erhvervsstyrelsen som et anpartsselskab, og er således hverken et interessentskab, kommanditselskab eller et andelsselskab/andelsforening.
582. Dertil fremgår af Effekthandels vedtægter af 27. august 2019, at selskabskapitalen udgør 40.000 kr., som er fordelt i 100 anparter á 400 kr. med én stemme pr. anpart, samt at anparterne skal lyde på navn og være noteret i selskabets anpartshaverfortegnelse. Vedtægterne fremstår således som klassiske vedtægter for et anpartsselskab, og indeholder ingen bestemmelser, der tyder på, at der er tale om et andelsselskab med et tilsvarende formål.
583. For så vidt angår puljeordningen med de 49 værker som deltagere, er denne for det første ikke registreret som interessentskab, kommanditselskab eller andelsselskab/andelsforening og heller ikke som nogen anden retlig og/eller økonomisk enhed med retsevne.
584. For det andet lægger styrelsen på baggrund af bevismaterialet i sagen til grund, at der ikke er indgået aftale blandt puljeordningens medlemmer om at indgå i et registreret interessentskab eller uregistreret kommanditselskab⁴⁷⁵. Det følger af Erhvervsstyrelsens vejledninger om de krav, der stilles til henholdsvis interessentskaber og kommanditselskaber, at disse i særlige tilfælde kan være uregistrerede, når der ikke drives skatte/afgiftsmæssig virksomhed, og når mindst ét af medlemmerne er en privatperson eller enkeltmandsvirksomhed, eller hvis én eller flere deltagere er et kommanditselskab eller interessentskab, hvori samtlige deltagere ikke er kapitalselskaber eller registreringspligtige interessentskaber eller kommanditselskaber.⁴⁷⁶
585. Der er ligeledes ikke vedtaget vedtægter i puljeordningen ifølge styrelsens bevismateriale. Aftalerne, som er indgået mellem Effekthandel og det enkelte værk, fremstår som aftaler om indmelding af kapacitet på vegne af det enkelte værk, idet de udelukkende regulerer vilkårene herfor, herunder at puljens indtjening fordeles mellem de deltagende værker, og at Effekthandel modtager [xxx] pct. provision for sit arbejde. De indeholder således ikke vedtægtsbestemmelser

⁴⁷⁴ Jf. bemærkningerne til forslag til lov om erhvervsdrivende virksomheder, FT 1993/1994, tillæg A, side 1675.

⁴⁷⁵ Da alle interessentskaber og kommanditselskaber er omfattet af bestemmelserne om registrering af reelle ejere, jf. erhvervsvirksomhedslovens § 2, stk. 3, og §§ 15f - 15h, bør ikke-registreringspligtige interessentskaber og kommanditselskaber dog grundregistreres i CVR for at opfylde disse bestemmelser, jf. kapitel 15 i bek. nr. 488 af 18. maj 2017 om registrering og offentliggørelse af oplysninger om ejere i Erhvervsstyrelsen.

⁴⁷⁶ Jf. Erhvervsstyrelsens hjemmesider <https://erhvervsstyrelsen.dk/interessentskaber> og <https://erhvervsstyrelsen.dk/kommanditselskaber>.

for en andelsvirksomhed såsom bestemmelser om blandt andet andelsvirksomhedens formål, andelshavere, andelshavernes hæftelse, økonomiske ansvar mv.

586. På denne baggrund finder styrelsen, at hverken Effekthandel eller puljeordningen er omfattet af erhvervsvirksomhedslovens § 2, stk. 1 eller stk. 2 eller § 3.

Ad (ii) Virksomheden skal have til formål at fremme deltagernes fælles interesser gennem deres deltagelse i virksomheden som aftagere, leverandører eller på anden lignende måde

587. Det fremgår af det centrale virksomhedsregister, at [xxx] ejer 75 pct. af anparterne og stemmerettighederne i Effekthandel, mens [xxx] ejer de resterende 25 pct. af anparterne og stemmerettighederne. Anpartsselskabet Effekthandel har således haft et statisk ejerskab i løbet af puljeordningens løbetid, og der er ikke sket løbende optagelse af andelshavere, ligesom der ikke er fastsat bestemmelser om andelshaveres udtrædelsesvilkår. Deltagerkredsen og kapitalgrundlaget i anpartsselskabet Effekthandel er således ikke vekslende, og vedtægterne indeholder ikke det karakteristiske andelsformål, nemlig at forsyne andelsselskabets andelshavere eller at aftage ydelser fra andelshaverne.⁴⁷⁷ Endelig er de 49 værker, som har indgået aftale med Effekthandel, ikke andelshavere eller deltagere i anpartsselskabet Effekthandel.
588. Betingelsen i § 4 i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder om andelsselskabets formål om at fremme deltagernes fælles interesser gennem deltagelse i virksomheden er derfor ikke opfyldt for anpartsselskabet Effekthandels vedkommende. Effekthandel er således formelt set ikke et andelsselskab.
589. Derudover finder styrelsen, at Effekthandel i sin nuværende udformning heller ikke materielt set opfylder andelsformålet⁴⁷⁸. Det skyldes, at Effekthandel hverken forsyner puljedeltagerne eller aftager varer eller tjenesteydelser fra puljedeltagerne.
590. De 49 værker råder over egne produktionsanlæg, som kan anvendes til el- og/eller varmeproduktion, herunder til at stå til rådighed med mFRR. Indmeldingen af mFRR foregår således individuelt til værkernes produktionsbalanceansvarlige aktører, og de 49 værker forsyner således hverken Effekthandel eller hinanden indbyrdes med mFRR.
591. I medfør af aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker melder værkerne deres egen kapacitetsmængde ind i de produktionsbalanceansvarlige aktørers portal. Der er derved ingen forarbejdning af mFRR i puljeordningen. Derudover har puljeordningen heller ikke direkte indflydelse på kraftvarmeværkernes mFRR i forhold til videresalg, idet værkernes produktionsbalanceansvarlige aktør videreformidler mængden og prisen på værkernes mFRR til Energinet. Puljeordningen aftager dermed ikke mFRR fra puljedeltagerne.
592. Derudover er Effekthandel kun involveret i selve fastsættelsen af prisen på de 49 værkers mFRR. Denne pris fastsætter Effekthandel via værkernes individuelle login til deres balanceansvarlige aktørs portaler, og Effekthandel agerer således, som var Effekthandel de 49 individuelle værker, da værkerne har udleveret deres individuelle brugernavn og adgangskode til Effekthandel.

⁴⁷⁷ Jf. Hørlyck, Erik, Dansk Andelsret, 3. udgave, side 1.

⁴⁷⁸ Et gyldigt andelsselskab forudsætter et andelsformål. Andelsselskabet skal som den eneste selskabstype have et bestemt formål, nemlig at forsyne andelsselskabets andelshavere eller aftage ydelser fra andelshaverne. I forhold til forsyning af andelshavere kan nævnes energi og varme (fjernvarmeværker). I forhold til at aftage ydelser til forarbejdning og videresalg kan nævnes mejerier, slagterier eller salgsforeninger inden for gartneri og fiskeri. Andelsselskaber beskæftiger sig typisk med vareomsætning – men andelsformålet kan også opfyldes ved levering af tjenesteydelser. Samlet set har et andelsselskab til formål at opfylde deres medlemmers behov for forsyning eller afsætning, jf. Hørlyck, Erik, Dansk Andelsret, 3. udgave, side 1 og 10.

-
593. Puljeordningen i sin nuværende udformning har således hverken til formål at opfylde de 49 værkers behov for forsyning eller afsætning. Størstedelen af de 49 værker forsyner deres egne andelshavere med fjernvarme og afsætter mFRR til deres produktionsbalanceansvarlige aktør, inden denne ultimativt afsættes til Energinet og de danske el-kunder. De 49 værker forsyner eller afsætter dermed ikke varer eller tjenesteydelser til puljeordningen.
594. På den baggrund finder styrelsen, at hverken Effekthandel eller puljeordningen i sin nuværende udformning opfylder andelsformålet om at fremme deltagerens fælles interesser gennem deres deltagelse i virksomheden som aftagere, leverandører eller på anden lignende måde.

Ad (iii) Virksomhedens afkast (og likvidationsprovenu)

595. Det fremgår ikke af Effekthandels vedtægter, hvorvidt afkast eller et eventuelt likvidationsprovenu skal fordeles blandt medlemmerne i forhold til deres andel i omsætningen, eller om det skal forblive indestående i virksomheden.
596. For så vidt angår selve puljeordningen er der mulighed for løbende optagelse af nye medlemmer i puljen såvel som løbende udtrædelse. Det følger ligeledes af aftalerne med værkerne, at puljens indtjening fordeles blandt deltagerne i henhold til en fordelingsnøgle, der er baseret på det enkelte værks tilførsel af kapacitet til puljen, dog således at Effekthandel modtager 15 pct. i provision af nettoindtjeningen, som i givet fald "mangler" til fordeling blandt medlemmerne. Der er dog under alle omstændigheder ikke nogen bestemmelser eller øvrige aftaler i puljeordningen om fordeling af et eventuelt likvidationsprovenu.
597. Da hverken Effekthandel eller puljeordningen opfylder de to første betingelser for at være en andelsvirksomhed, jf. punkt 578 ovenfor, foretages der ikke en nærmere vurdering af, om Effekthandel eller puljeordningen opfylder betingelsen om fordeling af både overskud og et eventuelt likvidationsprovenu.

Delkonklusion

598. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder med henvisning til ovenstående, at hverken Effekthandels vedtægter eller puljeordningen som helhed opfylder de tre betingelser, der skal være opfyldt for, at der er tale om en andelsvirksomhed.
599. Samlet finder styrelsen, at Effekthandel og puljeordningen ikke er registreret som et andelselskab og i sin nuværende udformning ikke opfylder det karakteristiske andelsformål.
600. Allerede som følge heraf konkluderer styrelsen, at aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker ikke udgør en intern aftale inden for samme virksomhed eller koncern i medfør af konkurrencelovens § 5, der er undtaget fra forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens § 6.

4.3.3 Til formål og/eller til følge at begrænse konkurrencen

601. Den tredje betingelse for, at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 finder anvendelse, er som nævnt, at aftalen direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen.
602. En aftale har til formål at begrænse konkurrencen, når den på grund af sit indhold og de formål, der herved tilsigtes opfyldt, og den retlige og økonomiske sammenhæng, hvori den indgår, ifølge sin natur er egnet til at begrænse konkurrencen. Ved vurderingen af, om en aftale har til følge at begrænse konkurrencen, skal der tages hensyn til faktiske og potentielle virkninger, det vil
-

sige om aftalen har sandsynlige og mærkbart skadelige virkninger for konkurrencen på markedet.⁴⁷⁹

4.3.3.1 Visse former for aftaler har til formål at begrænse konkurrencen

603. Det fremgår af Domstolens praksis, at visse former for aftaler mellem virksomheder kan være tilstrækkelig skadelige for konkurrencen til, at det ikke er nødvendigt at undersøge deres virkninger for konkurrencen.⁴⁸⁰
604. Denne retspraksis binder i den omstændighed, at visse former for aftaler mellem virksomheder *efter deres art* kan betragtes som skadelige for de normale konkurrencevilkår.⁴⁸¹
605. Begrebet "konkurrencebegrænsende formål" skal fortolkes indskrænkende.⁴⁸² For at kunne begrunde at en aftale har et konkurrencebegrænsende formål, uden at det er nødvendigt at foretage en analyse af dens følger, må der foreligge pålidelige og solide erfaringer for, at det kan fastslås, at aftalen efter sin art er skadelig for konkurrencen.⁴⁸³
606. Der stilles efter EU-praksis ikke krav om, "at den samme type af aftaler allerede er blevet påtalt af Kommissionen, for at disse kan anses for at have et konkurrencebegrænsende formål, selvom disse aftaler indgår i en specifik sammenhæng [...]".⁴⁸⁴
607. Ifølge Domstolens faste praksis er det væsentligste kriterium for at afgøre, om en aftale har et konkurrencebegrænsende formål, konstateringen af, at en sådan aftale "[...] i sig selv er tilstrækkeligt skadelig for konkurrencen."⁴⁸⁵
608. Hvis en aftale har et konkurrencebegrænsende formål, er det således unødvendigt at påvise konkrete virkninger på markedet.⁴⁸⁶
609. Af Domstolens dom i *Groupement des cartes bancaires*⁴⁸⁷ fremgår det, at:

"Ifølge Domstolens praksis er det for at vurdere, om en aftale mellem virksomheder eller en vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder er tilstrækkelig skadelig til at kunne anses for at udgøre en restriktion med et »konkurrencebegrænsende formål« som omhandlet i artikel 81, stk. 1, EF, [nu TEUF artikel 101, stk. 1] nødvendigt at forholde sig til indholdet af bestemmelserne, til de formål, den tilsigter at opfylde, samt til

⁴⁷⁹ Jf. Kommissionens retningslinjer af 14. januar 2011 for anvendelsen af traktatens artikel 101 på horisontale samarbejdsaftaler ("horisontale retningslinjer"), punkt 26 og 27.

⁴⁸⁰ Jf. Domstolens dom af 16. juli 2015, *ING Pensii*, præmis 31, Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires*, præmis 49 og den i dommene nævnte retspraksis.

⁴⁸¹ Jf. Domstolens dom af 16. juli 2015, *ING Pensii*, præmis 30, Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires*, præmis 50 og den i dommene nævnte retspraksis.

⁴⁸² Jf. Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires*, præmis 58. Jf. også Domstolens dom af 2. april 2020 i sag C-228/18, *Budapest Bank*, præmis 54 og Domstolens dom af 30. januar 2020 i sag C307/18, *Generics*, præmis 67.

⁴⁸³ Jf. Domstolens dom af 2. april 2020 i sag C-228/18, *Budapest Bank*, præmis 76 og 79.

⁴⁸⁴ Jf. fx Domstolens dom af 25. marts 2021 i sag C-591/16 P, *H. Lundbeck A/S m.fl. mod Kommissionen*, præmis 130.

⁴⁸⁵ Jf. Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires*, præmis 57.

⁴⁸⁶ Jf. fx Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires*, præmis 51, EF-domstolens dom af 8. juli 1999 i sag C-49/92 P, *Kommissionen mod Anic Partecipazioni*, præmis 99, Retten i Første Instans' dom af 9. juli 2003 i sag T-224/00, *Archer Daniels mod Kommissionen*, præmis 142 og EF-domstolens dom af 20. november 2008 i sag C-209/07, *Kommissionen mod Beef Industry m.fl.*, præmisserne 16.

⁴⁸⁷ Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires*.

den økonomiske og retlige sammenhæng, hvori den indgår.⁴⁸⁸ [styrelsens indsættelse og understregning].

610. Ved inddragelsen af den retlige og økonomiske sammenhæng, som en aftale indgår i, "[...] skal arten af de produkter eller tjenesteydelser, der er tale om, samt hvorledes de pågældende markeder er opbygget og reelt fungerer, tages i betragtning [...]" ved vurderingen af, om aftalen har et konkurrencebegrænsende formål.⁴⁸⁹

611. Vurderingen af de formål, en aftale tilsigter at opfylde, er en objektiv vurdering og ikke en vurdering af aftaleparternes subjektive hensigt.⁴⁹⁰ Parternes subjektive hensigt kan dog tages i betragtning. I *Groupement des cartes bancaires* fastslog Domstolen fx, at:

*"Selv om parternes hensigt ikke udgør et forhold, der er nødvendigt ved fastlæggelsen af den restriktive karakter af en aftale mellem virksomheder, er der intet, der forbyder konkurrencemyndighederne, de nationale domstole eller Unionens retsinstanser at tage denne hensigt i betragtning"*⁴⁹¹

612. En aftale kan også godt anses for at have et konkurrencebegrænsende formål inden for rammerne af TEUF artikel 101, stk. 1, selvom aftalen også forfølger andre lovlige formål.⁴⁹²

613. Konstateringen af, om en aftale i sig selv er tilstrækkelig skadelig for konkurrencen svarer således overordnet til en vurdering af, om en aftale objektivt set er egnet til at begrænse konkurrencen.

614. I *Vejstribesagen*⁴⁹³ fastslog Højesteret:

*"[...] at der for at anse et forhold for i sig selv at have konkurrencebegrænsning til formål skal være fornøden sikkerhed for, at tiltaget efter sin karakter i den givne markeds-mæssige sammenhæng objektivt bedømt rummer et sådant potentiale af konkurrence-skadelige virkninger, at det ikke er fornødent at påvise faktisk indtrådte skadevirkninger."*⁴⁹⁴

615. I det følgende vurderes det, hvorvidt de 49 værkers og Effekthandels aftale har haft til formål at begrænse konkurrencen.

⁴⁸⁸ Jf. Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires*, præmis 53.

⁴⁸⁹ Jf. Domstolens dom af 30. januar 2020 i sag C-307/18, *Generics (UK) Ltd m.fl. mod Competition and Markets Authority*, punkt 68 og den deri nævnte retspraksis.

⁴⁹⁰ Jf. Domstolens dom af 16. juli 2015 i sag C-172/14, *ING Pensii*, præmis 55.

⁴⁹¹ Jf. Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires*, præmis 54, og den deri nævnte retspraksis.

⁴⁹² Jf. Domstolens dom af 20. november 2008 i sag C-209/07, præ. afg., *Beef Industry Development Society (BIDS)*, præmis 21, smh. sag C-551/03, *General Motors mod Kommissionen*, præmis 64 med yderligere henvisninger til tidligere afgørelser. Se endvidere Domstolens efterfølgende dom af 11. september 2014 i sag C-67/13, *Groupement des cartes bancaires*, præmis 70, som ligeledes er blevet bekræftet af Domstolen senest i dom af 2. april 2020 i sag C-228/18, *Budapest Bank*, præmis 52.

⁴⁹³ Højesterets dom af 27. november 2019 i sag 191/2018, *Konkurrencerådet mod Eurostar Danmark A/S og GVCO A/S ("Vejstribesagen")*.

⁴⁹⁴ Jf. Højesterets dom af 27. november 2019 i sag 191/2018, *Konkurrencerådet mod Eurostar Danmark A/S og GVCO A/S ("Vejstribesagen")*, side 9.

4.3.3.2 Horisontal koordinering af priser og bud har generelt til formål at begrænse konkurrencen

616. Efter fast praksis er der visse typer af alvorlige konkurrencebegrænsende aftaler, hvor det som udgangspunkt lægges til grund, at aftalen har til formål at begrænse konkurrencen.⁴⁹⁵
617. Efter konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 er det forbudt for virksomheder mv. at indgå aftaler, der direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen. Efter konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1 og 3 samt TEUF, artikel 101, stk. 1, litra a og c, kan aftaler bestå af at fastsætte købs- eller salgspriser eller andre forretningsbetingelser, og at opdele markeder eller forsyningskilder.
618. Aftaler mellem konkurrenter om priser kan eksempelvis omfatte fastsættelse af fælles salgspriser, købspriser, målpriser, mindstepriser, prisforhøjelser mv. Forbuddet mod prisaftaler mellem konkurrenter omfatter således enhver aftale, der direkte eller indirekte påvirker slutprisen på et produkt eller en tjenesteydelse.⁴⁹⁶
619. Grundtanken bag konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 er, at enhver virksomhed selvstændigt skal tage stilling til den politik, virksomheden vil føre på markedet, og de vilkår, som virksomheden vil tilbyde sin kundekreds.⁴⁹⁷ Domstolen har blandt andet udtalt i *Eturas*-sagen, at:

*”enhver erhvervsdrivende uafhængigt skal tage stilling til den politik, han vil føre på det fælles marked. Dette krav om uafhængighed udelukker således kategorisk enhver direkte eller indirekte kontakt mellem sådanne erhvervsdrivende, der er egnet til enten at have indflydelse på en eksisterende eller potentiel konkurrents adfærd på markedet eller over for en sådan konkurrent at afsløre den adfærd, som man selv har bestemt sig for at udvise, eller som man overvejer at udvise på dette marked, når sådanne kontakter har til formål eller til følge, at der opstår konkurrencevilkår, som ikke svarer til det pågældende markeds normale vilkår.”*⁴⁹⁸ [styrelsens understregning]

620. Der er i dansk og EU-praksis grebet ind over for koordinering af priser og bud i en lang række sager. Koordinering af priser og bud betragtes normalt som havende til formål at begrænse konkurrencen.⁴⁹⁹ Dette skyldes, at aftaler mellem konkurrenter om priser og bud går imod princippet om, at enhver virksomhed uafhængigt skal tage stilling til sin egen prispolitik.

⁴⁹⁵ I denne kategori falder aftaler, herunder karteller, mellem konkurrenter om fx priser (fx de forenede sager T-217/03 og T-245/03, *FNCBV* og *FNSEA*, præmis 83 og sag C-67/13, *Groupement des cartes bancaires*, præmis 51) og markedsdeling henholdsvis koordinering af bud (fx Højesterets dom af den 27. november 2019 sag 191/2018, side 10).

⁴⁹⁶ Jf. Pinborg, J. m.fl. *Konkurrenceloven med kommentarer*, (5. udgave, 2022), side 363.

⁴⁹⁷ Jf. blandt andet Domstolens dom af 28. maj 1998 i sag C-7/95 P, *John Deere*, præmis 86 og 87.

⁴⁹⁸ Jf. Domstolens dom af 21. januar 2016 i sag C-74/14 *Eturas m.fl.*, præmis 27.

⁴⁹⁹ Vedrørende koordinering af priser se fx de forenede sager T-217/03 og T-245/03 *FNCBV* og *FNSEA*, præmis 83 og den heri nævnte praksis, opretholdt af Domstolen i sag C-101/07 P, EU:C:2008:741. Vedrørende koordinering af bud se fx Østre Landsrets dom af 6. september 2016, *Anklagemyndigheden mod Hansen & Graversen Murermestre A/S*, Østre Landsrets dom af 12. maj 2016, *Anklagemyndigheden mod Juul & Nielsen A/S*, Kommissionens beslutning af 11. marts 2008, *International removal services*, sag COMP/38.543, som opretholdt ved Rettens domme i de forenede sager T-204/08 og T-212/08 og Kommissionens beslutning af 21. oktober 1998, IV/35.691/E-4, *Rørkartel*, præmis 147-148, som opretholdt ved Rettens dom i blandt andet *Løgstør Rør*, sag T-16/99, og Domstolens dom i *Dansk Rørindustri m.fl.*, de forenede sager C-189/02 P m.fl..

621. En af de væsentligste parametre i konkurrencen mellem virksomheder er prisen på en vare eller tjenesteydelse. Konkurrence på prisen resulterer i, at priserne presses til det lavest mulige niveau. Det følger derfor også af retspraksis, at en aftale om fastsættelse af priser udgør "en åbenlys begrænsning af konkurrencen".⁵⁰⁰
622. Fælles for den nedenfor nævnte praksis er, at der er tale om sager om horisontal koordinering af priser og bud, der har til formål at begrænse konkurrencen.
623. I *Rørkartel*-sagen havde en række producenter af præisolerede rør til fjernvarmeanlæg blandt andet aftalt en fordeling af de enkelte projekter, der blev udbudt, og fastsat den pris, som en virksomhed skulle tilbyde for at få ordren, samt aftalt beskyttelse af "vinderen" og kompensationsordninger til de tilbudsgivere, der ikke fik ordren. Kommissionen udtalte, at markedsdeling og prisfastsættelse i sig selv begrænser konkurrencen, og at de vigtigste konkurrencebegrænsende aspekter af det komplekse net af aftaler og arrangementer, som indgik i den foreliggende sag, havde et klart konkurrencebegrænsende formål. Disse konkurrencebegrænsende aspekter indbefattede blandt andet markedsdeling (herunder koordinering af bud), prisfastsættelse og aftaler om, at de tilbudsgivere, der ikke fik ordren ved udbudsproceduren, skulle kompenseres på anden vis.⁵⁰¹
624. I *Elevators and Escalators*-sagen, der vedrørte et kartel om elevatorer og rulletrapper, fandt Kommissionen, at de involverede virksomheders koordinering af bud ved at samarbejde om at tildele udbud om salg og montering af elevatorer og rulletrapper begrænsede virksomhedernes individuelle kommercielle adfærd og havde til formål at begrænse konkurrencen.⁵⁰² Kommissionen fastslog i den forbindelse, at:

*"[...] the various collusive arrangements and mechanisms adopted by the suppliers were all ultimately aimed at inflating prices, to the benefit of the undertakings involved, and to a higher level than that which would have been determined by conditions of free competition."*⁵⁰³

625. Den ovenfor nævnte praksis viser således sammenfattende, at horisontale aftaler om koordinering af priser og bud (i form af aftaler mellem tilbudsgivere) generelt anses for at have til formål at begrænse konkurrencen.

4.3.3.3 Effekthandels og de 49 værkers aftale har til formål at begrænse konkurrencen

626. Ved vurderingen af, hvorvidt Effekthandel og de 49 værkers adfærd i sagen har haft til formål at begrænse konkurrencen, tages der udgangspunkt i ovennævnte kriterier fra dansk- og EU-praksis. Der ses således på (i) aftalens indhold, (ii) de formål, aftalen tilsigter at opfylde, og (iii) den økonomiske og retlige sammenhæng, hvori aftalen indgår.

⁵⁰⁰ Jf. Konkurrencerådets afgørelse af 26. november 2014, *Nomeco og Tjelleesen Max Jennes koordinering af gebyrer og andre forretningsbetingelser*, punkt 367 og den deri refererede praksis. Se også de forenede sager T-217/03 og T-245/03 *FNCBV og FNSEA*, præmis 83, opretholdt af Domstolen i sag C-101/07 P, EU:C:2008:741.

⁵⁰¹ Jf. Kommissionens beslutning af 21. oktober 1998, IV/35.691/E-4, *Rørkartel*, præmis 147-148, som opretholdt ved Rettens dom i blandt andet *Løgstør Rør*, sag T-16/99, og Domstolens dom i *Dansk Rørindustri m.fl.*, de forenede sager C-189/02 P m.fl.

⁵⁰² Jf. Kommissionens beslutning af 21. februar 2007, COMP/E-1/38.823, *PO/Elevators and Escalators*, præmis 556 (b), 557 (b), 558 (b), 559 (a), 565 og 583.

⁵⁰³ Jf. Kommissionens beslutning af 21. februar 2007, COMP/E-1/38.823, *PO/Elevators and Escalators*, præmis 576.

627. Som anført i afsnit 4.3.3.2 anses aftaler om priser og bud, som påvirker prisdannelsen i det horisontale led mellem konkurrenter, generelt i praksis for at have til formål at begrænse konkurrencen.
628. Når de 49 værker deltager i mFRR-kapacitetsauktionen, melder det enkelte værk selv en given kapacitet til rådighed via sin produktionsbalanceansvarlige aktør. Det er denne kapacitet, som Effekthandel derefter prisfastsætter i de produktionsbalanceansvarlige aktørers indmeldingsportal. Effekthandel varetager dermed de 49 værkers prisfastsættelse og koordinerer dermed de konkurrerende værkers priser og bud. De 49 værker koordinerer således deres priser og bud gennem Effekthandels puljeordning, da det ikke er værkerne selv, der fastsætter deres priser. Derved elimineres den priskonkurrence, der ellers burde være mellem de 49 værker ved prissætningen i mFRR-kapacitetsauktionen.
629. Udover at Effekthandel fastsætter prisen på værkernes bud, koordinerer Effekthandel buddene med henblik på at danne en generelt højere pris i mFRR-kapacitetsauktionen. Dette fremgår blandt andet af e-mail fra Effekthandel til puljedeltagerne:

*"Når vi forsøger at presse prisen op, vil nogle af de dyreste bud ofte ligge højere end den pris der antages i auktionen, og dermed giver disse bud ingen direkte indtjening til puljen. De er dog ikke spildte, da de er med til at danne en højere pris i auktionen generelt og derfor skal alle budtimer medregnes i fordelingsnøglen, således, at vi i fællesskab har "råd" til at satse med nogle MW, uden at de anlæg der bruges til at satse med, bliver ensidigt straffet for det."*⁵⁰⁴ [styrelsens understregning]

630. Videre fremgår Effekthandels, og dermed puljens, strategi af e-mail fra Effekthandel til puljedeltagerne:

"Som jeg har skrevet tidligere, er det begrundet i måden jeg melder ind i markedet på, - kombineret med de systemer (eller rettere sagt, mangel på systemer) jeg har til min rådighed, når der skal laves indmeldingsstrategier, - og derfor vil nogle anlæg oftest ligge i "bunden" og dermed blive godtaget i rådighed ganske ofte = mange penge fra PBA.

*De anlæg der ligger i mellemgrupperne vil have en del timer godtaget, - og de anlæg der ligger som prispressere i toppen, vil ofte blive smidt ud over kanten."*⁵⁰⁵ [styrelsens understregning]

631. Effekthandel bruger dermed værkernes indmeldte bud (kapacitet) til at fastsætte priserne på buddene strategisk med henblik på at kunne påvirke clearingsprisen i auktionen i opadgående retning. Som et led i sin indmeldingsstrategi, med henblik på at hæve prisen på markedet, koordinerer Effekthandel således værkernes bud, når Effekthandel fastsætter priser på buddene. Effekthandel koordinerer således både priser og bud på mFRR i Vestdanmark (DK1).
632. Dermed fordrejes konkurrencesituationen, idet priserne på markedet hæves til værkernes egen fordel til over det niveau, der kan opnås under frie konkurrencevilkår.

4.3.3.3.1 Aftalens indhold

633. Som beskrevet i afsnit 3.4.2, punkt 300-303, består aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker i, at de 49 værker har uddelegeret prisfastsættelsen af den kapacitet, som værkerne ellers

⁵⁰⁴ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 70. Mailen er sendt til virksomhed 1-19.

⁵⁰⁵ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 65. Mailen er sendt til virksomhed 1-45.

hver for sig melder ind i mFRR-kapacitetsauktionen, til Effekthandel. Ifølge aftalen prissætter Effekthandel de 49 værkers kapacitet ved, at værkerne deler deres adgangskode til deres individuelle login til indmeldingsportalen hos deres produktionsbalanceansvarlige aktør med Effekthandel.

634. Figur 4.1 viser aftalens indhold:

Midlertidig udgave

Figur 4.1 Eksempel på aftaler mellem Effekthandel og de 49 værker

Effekthandel ApS

Aftalens parter:**Producent:**[Megawatt ApS](#)

Ohms Vej 3

1700 MVar

CVR.nr: 399304787

Og

Indmelder i markedet:

Effekthandel ApS

Sven Dalsgaards Vej 13

7430 Ikast

CVR.nr: 40741798

EKSEMPEL PÅ AFTALE

Ved denne aftale tillader Megawatt ApS, at Effekthandel ApS, får adgang til at prissætte den produktionsmængde som Megawatt ApS selv melder ind i markedet for manuelle rådighedsreserver. Megawatt ApS, kan ikke, mens denne aftale er gyldig, indmelde priser i førromtalte marked.

Balanceansvarlig PBA laver opgørelse og udbetaler til Megawatt ApS. Ved aftalens indgåelse tillader Megawatt ApS, at Effekthandel ApS modtager [redacted] i provision af den samlede rådighedsbetaling, og at Effekthandel ApS derefter fordeler indtjeningen mellem de deltagende virksomheder, efter fordelingsnøglen, bilag 1, som er vedlagt denne aftale.

Opgørelsen medfører enten en opkrævning fra-, eller en betaling til Effekthandel ApS.

Megawatt ApS tillader PBA at udleverer adgangskode og password til Effekthandel ApS, [redacted] til indmeldingsportalen hos PBA for det, eller de, omfattede anlæg.

Adgangen til Megawatt ApS indmeldingsportal hos PBA, giver udelukkende [redacted] Effekthandel ApS lov til at benytte modulet for prissætning af indlagte MW i manuel rådighed.

Aftalen er gældende fra underskriftsdato, til opsigelse, med en måneds varsel, fra udgangen af en måned.

Kopi af denne aftale sendes til PBA.

Dato: _____

For Megawatt ApS

Driftsleder

Arne Volt

For Effekthandel ApS

Direktør

[redacted]

Note: Effekthandel har udarbejdet dette eksempel på en aftale til sit informationsmateriale, og kalder potentielle kunder for "Megawatt ApS". "Megawatt ApS" skal derfor i denne sammenhæng forstås som de virksomheder, der har underskrevet aftalen med Effekthandel. De 49 aftaler mellem Effekthandel og værkerne fremgår af bilag 2, bevis 2-47.

Kilde: Bilag 2, materiale fra styrelsens kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 69.

635. Det fremgår af aftalen, at værkerne indgår i en pulje med de andre værker, det vil sige deres konkurrenter: "[...] Effekthandel ApS derefter *fordeler* indtjeningen mellem *de deltagende virksomheder, efter fordelingsnøglen*"⁵⁰⁶ [styrelsens understregning]. Fordelingsnøglen giver puljedeltagerne et overblik over, om det enkelte værk skal betale eller modtage betaling fra Effekthandel.
636. Effekthandel har i perioden fra oktober 2019 til i hvert fald august 2022 hver måned fremsendt fælles månedsmails med en fordelingsnøgle til samtlige puljedeltagere. Fordelingsnøglen indeholder specifikke oplysninger om, hvilke værker der har meldt kapacitet ind i rådighedsmarkedet på hvilke dage, hvilken betaling hvert enkelt deltagende værk har modtaget fra deres produktionsbalanceansvarlige aktør, hvilken pris hvert enkelt værk skal betale Effekthandel for "håndtering", samt om værkerne skal modtage eller betale (afregne) penge til andre puljedeltagere.
637. Aftalen består desuden i, at de 49 værker betaler Effekthandel provision af puljeordningens samlede indtjening fra mFRR-kapacitetsauktionen. Den samlede betaling og andelen, som de enkelte værker skal betale Effekthandel, fremgår også af fordelingsnøglen.
638. Endelig fastsætter aftalen, at de 49 værker ikke selv må indmelde priser i mFRR-kapacitetsauktionen, så længe aftalen med Effekthandel og dermed aftalen med puljeordningen er gyldig.
639. Når de 49 værker deltager i puljeordningen og uddelegerer prisfastsættelsen af mFRR til én aktør (Effekthandel) medfører dette, at de 49 værker koordinerer både priser og bud på mFRR via puljeordningen.
640. På baggrund af ovenstående finder styrelsen, at aftalen, bedømt ud fra sit indhold, må anses for at have til formål at begrænse konkurrencen.

4.3.3.3.2 De formål, aftalen tilsigter at opfylde

641. I det følgende foretages der en vurdering af aftalens formål.
642. Den omhandlede adfærd i puljeordningen har haft et overordnet formål om at hæve priserne på mFRR i Vestdanmark (DK1) ved at indmelde priser og bud på mFRR i fællesskab og dele risiko og gevinst mellem puljedeltagere.
643. I en fælles mail til puljedeltagerne af den 25. marts 2020 har Effekthandels direktør, [xxx], i det vedhæftede informationsmateriale fx anført følgende:

*"Formålet med at danne en stor pulje som indmeldes i markedet af én aktør er, at vi dermed i højere grad kan bestemme hvor mindsteprisen skal ligge i auktionen, og samtidig kan være aktive med at presse priserne op på et acceptabelt niveau, hvor indtjeningen står mål med drift, vedligehold og en rimelig forrentning af produktionsanlæggene."*⁵⁰⁷ [styrelsens understregning]

644. Mail af 25. januar 2021 fra Effekthandels direktør, [xxx], til puljedeltagerne illustrerer ligeledes puljeordningens formål:

⁵⁰⁶ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 1-47.

⁵⁰⁷ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 70. Mailen er sendt til virksomhed 1-19.

"[...] De afjer der har været med fra start, vil kunne genkende tankerne bag dette, - da Effekthandel ikke er etableret for at være en pengemaskine, - men et redskab til at hæve rådhedspriserne generelt til et niveau, hvor produktionsanlæggene kan bidrage positivt til puljedeltagernes forretninger. [...]"⁵⁰⁸ [styrelsens understregning]

645. En aftale kan have til formål at begrænse konkurrencen, selv om den eventuelt også har som formål at opfylde andre eventuelle legitime mål, jf. fx Domstolens afgørelse i *BIDS*-sagen⁵⁰⁹, omtalt i punkt 612.
646. Ifølge en række af parterne⁵¹⁰ har deres formål med aftalen med Effekthandel været at spare ressourcer samt at sikre forsyningsikkerheden, jf. afgørelsens afsnit 3.5.11 og 3.5.12. Ifølge parterne har formålet med aftalen dermed ikke været at opnå højere afregningspriser.
647. Som det fremgår af afsnit 4.3.3.1 ovenfor, er parternes subjektive hensigt ikke afgørende, men kan tages i betragtning.
648. Værkernes hensyn om at spare ressourcer er som udgangspunkt et legitimt mål at følge, og et sådan hensyn kan have spillet en rolle for mange værker og for Effekthandel i forhold til at indgå i aftalen. For så vidt angår et formål om at sikre forsyningsikkerheden, er det Klima-, Energi- og Forsyningsministeren, der har det overordnede ansvar for elforsyningsikkerheden og fastsætter niveauet herfor, såvel som det er Energinet, der er ansvarlig for at opretholde det fastsatte niveau af elforsyningsikkerhed.
649. Styrelsen finder, at det er godtgjort, at aftalens objektive formål har været at hæve priserne på mFRR ved at lade én aktør indmelde priser på vegne af de 49 værker i mFRR-kapacitetsauktionen, og dermed begrænse konkurrencen mellem de 49 værker.
650. Dette ses i øvrigt også ved, at der har været en klar subjektiv hensigt om at hæve priserne på mFRR. Eksempelvis følger det af nedenstående mail fra Effekthandels direktør, [xxx], til puljedeltagerne den 28. september 2021:

"Jeg [direktør for Effekthandel, [xxx]] arbejder selvfølgelig for at skaffe nye deltagere til puljen og vil i mellemtiden gøre alt hvad der står i min magt, for at påvirke priserne i opadgående retning."⁵¹¹ [styrelsens tilføjelse og understregning]

651. Videre fremgår det af Effekthandels månedsopgørelse for september 2021, sendt til puljedeltagerne den 27. oktober 2021:

"Jeg [direktør for Effekthandel, [xxx]] forsøger selvfølgelig at finde de lommer i markedet, hvor vi kan presse priserne op, og dem kommer der nok flere af, nu hvor vejret også går mod lavere temperaturer."⁵¹² [styrelsens tilføjelse og understregning]

652. Under alle omstændigheder er et formål om at hæve priserne på markedet på mFRR, og derved øge puljemedlemmernes indtjening, herunder Effekthandels indtjening i form af provision af

⁵⁰⁸ Jf. bilag 2, materiale fra kontrolundersøgelse den 5. maj 2021, bevis 65. Mailen er sendt til virksomhed 1-44.

⁵⁰⁹ Jf. Domstolens dom af 20. november 2008 i sag C-209/07, *Beef Industry Development Society (BIDS)*, præmis 21.

⁵¹⁰ Virksomhed 3, 7, 11-13, 15-17, 21-23, 27, 30, 34-35, 41, 43-44, 46-49 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

⁵¹¹ Jf. bilag 6, materiale indhentet fra [Virksomhed 3], bevis 5. Mailen er sendt til virksomhed 1-4, 6-21, 23-34, 36-39, 41, 43 og 45-49.

⁵¹² Jf. bilag 6, materiale indhentet fra [Virksomhed 3], bevis 6. Mailen er sendt til virksomhed 2-4, 6-21, 23-34, 36-39, 41, 43 og 45-49.

puljeordningens indtjening, ikke et legitimt formål at følge for en virksomhed, hvis dette sker gennem en konkurrencebegrænsende aftale.

653. Det er på den baggrund styrelsens vurdering, at det objektive formål med aftalen har været at hæve priserne på markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1), og at aftalen dermed har til formål at begrænse konkurrencen.

4.3.3.3 Den retlige og økonomiske kontekst

654. I det følgende vurderes aftalen i sin retlige og økonomiske kontekst. Dette omfatter en vurdering af, om aftalen mellem Effekthandel og værkerne også set i lyset af den markedsmæssige sammenhæng, som aftalen indgår i, objektivt bedømt rummer et sådant potentiale af konkurrenceskadelige virkninger, at det ikke er fornødent at påvise faktiske indtrådte skadevirkninger. Det skal således klarlægges, at der ikke er karakteristika ved markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1), der kan begrunde, at aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker ikke kan anses for at have til formål at begrænse konkurrencen.
655. Ifølge EU-praksis skal der ved vurderingen af aftalen set i den retlige og økonomiske sammenhæng tages hensyn til, hvilke produkter der er tale om, og hvordan de pågældende markeder er opbygget og reelt fungerer.⁵¹³
656. I denne sag er det relevant at fokusere på aktører på markedet, budområderne Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2) samt auktionsformatet i analysen af den retlige og økonomiske sammenhæng.
657. Der foreligger ikke nogen særlig regulering vedrørende salg af mFRR, der efter styrelsens opfattelse kan begrunde en aftale om koordinering af priser og bud for at hæve priserne på mFRR i Vestdanmark (DK1), jf. uddybende i det følgende.

Aktører på markedet

658. Klima-, Energi-, og Forsyningsministeren har det overordnede ansvar for elforsyningssikkerheden og fastsætter niveauet herfor.⁵¹⁴ Det er derfor Klima-, Energi-, og Forsyningsministerens opgave at sikre forsyningssikkerheden for det danske elnet.
659. Derudover er Energinet ansvarlig for at opretholde det fastsatte niveau af elforsyningssikkerhed⁵¹⁵, og Energinet skal i den forbindelse sikre, at der er tilstrækkelig produktionskapacitet, teknisk kvalitet og balance i det sammenhængende elforsyningssystem.⁵¹⁶
660. At Energinet er ansvarlig for at sikre balance i det sammenhængende elforsyningssystem medfører, at det er Energinet, der indkøber systemydelse, herunder mFRR, for at opretholde balance i elnettet. Energinet er således eneindkøber af mFRR i Danmark.
661. Energinet indkøber mFRR gennem balanceansvarlige aktører, som videreformidler bud fra deres kunder til Energinet, som afholder mFRR-kapacitetsauktionen. Som beskrevet i afsnit 3.3.2, kan en balanceansvarlig aktør modtage bud i form af en bestemt kapacitet og en tilhørende pris

⁵¹³ Jf. Domstolens dom af 30. januar 2020 i sag C-307/18, *Generics (UK) Ltd m.fl. mod Competition and Markets Authority*, punkt 68 og den deri nævnte retspraksis.

⁵¹⁴ Jf. LBK nr 984 af 12/05/2021, Bekendtgørelse af lov om elforsyning, § 27.

⁵¹⁵ Jf. LBK nr 984 af 12/05/2021, Bekendtgørelse af lov om elforsyning, § 27 a, stk. 1.

⁵¹⁶ Jf. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, <https://kefm.dk/energi-og-raastoffer/forsyningssikkerhed>.

fra sine kunder, og den balanceansvarlige har derefter til opgave at videresende buddene/priserne til Energinet. En balanceansvarlig aktør skal opfylde en række krav for at kunne fungere som balanceansvarlig⁵¹⁷.

662. Hvis buddene fra de balanceansvarlige aktørers kunder ikke er store nok til at blive indmeldt som selvstændige bud, kan den balanceansvarlige aktør indtage rollen som aggregator, således at buddene kan videreformidles til Energinet. Som anført i afsnit 3.3.2.1 er en aggregators funktion at pulje el-produktion og -forbrug og optimere kapacitet på el-markederne. I mFRR-kapacitetsauktionen kan en aggregator således sørge for, at værker, der ikke i sig selv har stor nok kapacitet til at indmelde individuelle bud, kan deltage i markedet ved at pulje bud sammen, der i fællesskab opfylder kravene om minimumsstørrelsen på bud. Det er ikke aggregatorens opgave at fastsætte prisen på buddene, men blot at pulje bud og videresende disse til Energinet.
663. Balanceansvarlige aktørers og aggregatorers rolle på markedet for mFRR har dog ingen betydning i denne sag, da Effekthandel ikke er godkendt som balanceansvarlig aktør og således heller ikke udfører rollen som aggregator.⁵¹⁸ Derudover er det styrelsens opfattelse, at Effekthandel ikke udfører samme opgaver som en aggregator, idet Effekthandel udelukkende prissætter bud i mFRR-kapacitetsauktionen på vegne af værkerne for at videresende disse til en balanceansvarlig aktør, som efter behov aggregerer værkernes bud. Effekthandel udfører således ikke denne ydelse, som gør det muligt for mindre værker at deltage i mFRR-kapacitetsauktionen.

Østdanmark (DK2)

664. Det fremgår af punkt 248, at mFRR i Danmark indkøbes i to separate budområder, Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2). Der afholdes således uafhængige auktioner i Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2). Dette medfører, at markedsforholdene i Østdanmark (DK2) ikke umiddelbart har en direkte effekt på markedsforholdene i Vestdanmark (DK1). En stigning i priserne på mFRR i Østdanmark (DK2) medfører således ikke nødvendigvis en prisstigning på mFRR i Vestdanmark (DK1), ligesom en prisstigning på mFRR i Vestdanmark (DK1) ikke nødvendigvis medfører en prisstigning på mFRR i Østdanmark (DK2). Det kan dog ikke udelukkes, at en prisstigning i det ene område, vil kunne medføre en prisstigning i det andet område.
665. Et større udbud i et område end et andet område vil alt andet lige medføre, at der er lavere priser i området med det største udbud. Hvis udbuddet fx er højere i Vestdanmark (DK1) end i Østdanmark (DK2), men efterspørgslen er identisk, vil prisen som udgangspunkt være lavere i Vestdanmark (DK1) på baggrund af det højere udbud. Der kan således være en naturlig forklaring på prisforskelle mellem områder.
666. Styrelsen bemærker, at forholdene ikke nødvendigvis skal være ens i de to områder. At priserne er højere i Østdanmark (DK2) relativt til prisen i Vestdanmark (DK1) eller at markedet for mFRR i Østdanmark (DK2) er et mere koncentreret marked end Vestdanmark (DK1), er således ikke nødvendigvis et tegn på, at markedet i Vestdanmark (DK1) er mindre velfungerende end markedet i Østdanmark (DK2), eller omvendt. Selv hvis priserne i Østdanmark (DK2) måtte være højere end i Vestdanmark (DK1), medfører dette ikke, at aktører i Vestdanmark (DK1) kan have en forventning om at kunne opnå det samme prisniveau som i Østdanmark (DK2) og kan tage andre midler end, hvad der anvendes i den normale konkurrence, i brug for at opnå dette.
667. Uanset om det lavere prisniveau i Vestdanmark måtte hidrøre fra en hårdere konkurrence mellem aktører i Vestdanmark (DK1) end mellem aktører i Østdanmark (DK2) eller ej, er dette ikke

⁵¹⁷ Jf. Energinet, <https://energinet.dk/el/elmarkedet/sadan-bliver-du-balanceansvarlig/>.

⁵¹⁸ Jf. bilag 52, Energinets oversigt over balanceansvarlige aktører pr. 13.10.2023 og, <https://energinet.dk/el/elmarkedet/sadan-bliver-du-balanceansvarlig/oversigt-over-balanceansvarlige-ba/> samt bilag 53 Forsyningstilsynets rapport om Energinets indkøb af reserver i elsystemet af 19. december 2018, hvor aggregatorer defineres som balanceansvarlige aktører, som ikke selv ejer hele deres portefølje, fx side 7 og 10.

en sådan omstændighed ved den retlige og økonomiske kontekst, der giver anledning til tvivl om aftalens formål, og giver således ikke en objektiv begrundelse for at begrænse konkurrencen i Vestdanmark (DK1).

668. Som beskrevet i punkt 253, indkøber Energinet 300 MW mFRR i Østdanmark (DK2) til brug for deling til Vestdanmark (DK1). Når flowet gennem Storebæltsforbindelsen er fra Vestdanmark (DK1) til Østdanmark (DK2), vil det være nødvendigt at vende flowet, for at kunne dele reserver.⁵¹⁹ Dette er dog ikke ensbetydende med, at det ikke er muligt at dele reserver. Det er ligeledes muligt at dele reserver fra Vestdanmark (DK1) til Østdanmark (DK2), hvis der er behov for dette. De 300 MW mFRR, som Energinet indkøber i Østdanmark (DK2) til brug for deling til Vestdanmark (DK1), kan alt andet lige medføre lavere priser i Vestdanmark (DK1).
669. Markedsforholdene i Østdanmark (DK2) kan påvirke markedsforholdene i Vestdanmark (DK1), men det er ikke styrelsens vurdering, at der er noget usædvanligt ved, at markeder påvirker hinanden, for eksempel ved at udbydere fra et område kan være med til at sænke prisen i et andet område.
670. Det forhold, at der både indkøbes mFRR i Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2), men at priserne er lavere i Vestdanmark (DK1) end i Østdanmark (DK2), eller at der deles reserver fra Østdanmark (DK2) til Vestdanmark (DK1), ændrer ikke på, at det er en overtrædelse af konkurrencereglerne at indgå prisaftaler.
671. Det er således styrelsens vurdering, at forskellige markedsforhold i sammenlignelige markeder, i dette tilfælde markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) og Østdanmark (DK2), ikke er en sådan omstændighed i den retlige og økonomiske kontekst, der giver anledning til tvivl om aftalens formål, og at det dermed er en overtrædelse af konkurrencereglerne at indgå en prisaftale med formålet om at hæve priserne.

Auktionsformatet

672. Styrelsen bemærker, at markedet for mFRR er designet til, at Energinet kan købe billigst muligt mFRR, og at auktsionsformatet til indkøb af mFRR i Vestdanmark (DK1) medfører, at Energinet skal acceptere de laveste bud i mFRR-kapacitetsauktionen, indtil Energinets efterspørgsel på kapacitet er dækket.
673. Auktionsformatet for indkøb af mFRR, som er et *pay-as-clear*-format, medfører, at det for de fleste mindre producenter ikke er muligt at påvirke prissætningen. Hvis en enkelt producent ønsker at modtage en højere afregning for sin kapacitet, ved at byde et højt bud, vil producenten forvente ikke at få accepteret sit bud, fordi der er rigeligt med andre producenter, der byder lavere priser. Det er derfor et auktsionsformat, hvor det er svært at påvirke prisen for den enkelte mindre virksomhed. Dette medfører, at det typisk er de mest effektive producenter, som får deres bud accepteret i mFRR-kapacitetsauktionen.
674. Hvis producenten derimod råder over større kapacitet, stiger sandsynligheden for, at et bud antages, selv om prisen er høj. Det skyldes, at kapaciteten er nødvendig for, at efterspørgslen kan mødes. Derfor vil det være muligt for producenter, der byder ind til koordinerede priser, og som tilsammen råder over større kapacitet, at opnå højere priser, end hvis de byder ind hver for sig.
675. Hvis en producent har en dyr produktionsenhed i forhold til andre, der melder ind på markedet, og derfor typisk ikke får accepteret sine bud, må producenten vurdere, om enheden skal deltage

⁵¹⁹ Jf. bilag 19, høringsvar fra 24 parter, side 7.

i markedet for mFRR, om der er andre markeder, der er bedre for producenten at deltage i, eller om det er mest rentabelt at skrotte produktionsenheden.

Reservationspris

676. I en auktion, hvor afregning foregår efter *pay-as-clear*-metoden⁵²⁰, har aktørerne et incitament til at byde deres reservationspris. Reservationsprisen er den mindste pris, som aktøren er villig til at sælge sin mFRR til. Reservationsprisen svarer således ofte til omkostningerne ved at stå til rådighed en ekstra time (de marginale omkostninger), men kan derudover indeholde yderligere omkostninger fx omkostninger til varme- eller el-produktion. Reservationsprisen er derfor ikke nødvendigvis det samme som de marginale omkostninger. Hvis en aktør byder en pris svarende til reservationsprisen, vil aktøren i det tilfælde, hvor aktørens bud, er det bud, der clearer markedet, få dækket de omkostninger, som aktøren har indregnet i sin reservationspris.
677. I tilfælde, hvor der er stor sandsynlighed for, at en aktørs bud er det prissættende bud, er der tilskyndelse til at byde højere end reservationsprisen. I dette tilfælde vil aktøren som udgangspunkt hæve sit bud over reservationsprisen.
678. El-producenter, herunder kraftvarmeværker, har som udgangspunkt et incitament til at byde deres reservationspris i mFRR-kapacitetsauktionen. Hvis en el-producent prissætter et bud under reservationsprisen og mod forventning bliver prissættende, medfører auktionen formentligt et tab for el-producenten, da clearingsprisen i dette tilfælde ikke dækker omkostningerne, som aktørens reservationspris er baseret på.
679. Det, der kan tilskynde el-producenter, herunder kraftvarmeværker, til at indmelde lave priser i en *pay-as-clear*-auktion (fx 1 kr./MW), er tilfælde, hvor producenten ikke har et alternativt brug af produktionsenheden (fx en gasmotor). I denne situation er der som udgangspunkt ikke ekstra omkostninger for el-producenten forbundet med at stå til rådighed i forhold til, hvis produktionsenheden står stille, hvorfor det antages, at aktøren har en lav reservationspris. Det er derfor som udgangspunkt rentabelt for producenten at indmelde et lavt bud og blive accepteret i mFRR-kapacitetsauktionen og opnå en indtjening uden yderligere omkostninger, da alternativet er at have de samme omkostninger, men ingen indtjening.
680. El-producenterne, herunder kraftvarmeværkerne, kan have behov for, at de af deres produktionsenheder, der kan stå til rådighed som mFRR, står klar til drift, uanset om enheden meldes ind i markedet for mFRR. Det skyldes, at produktionsenheden skal kunne anvendes i forbindelse med kraftvarmeværkets varmeproduktion. Når kraftvarmeværket bruger produktionsenheden til varmeproduktion, kan enheden ikke meldes ind i markedet for mFRR. Produktionsenheden producerer derimod strøm til day-ahead- eller intraday-markedet.
681. Markedet for mFRR er designet således, at aktører som udgangspunkt skal vurdere, hvad deres omkostninger ved at stå til rådighed er, når de fastsætter deres bud i auktionen.
682. Da kraftvarmeværkerne i forbindelse med deres primære aktivitet skal have produktionsenheden stående klar til kunne producere varme, vil disse omkostninger typisk ikke være forbundet med at stå til rådighed med mFRR. Kraftvarmeværkerne vil da ikke have væsentlige omkostninger forbundet med at have produktionsenheden klar til at stå til rådighed som mFRR, da formålet med produktionsenheden er at stå klar til varmeproduktion. At produktionsenheden kan indmeldes i markedet som mFRR, når enheden ikke bruges til varmeproduktion, er derfor en gevinst for kraftvarmeværkerne uanset indtjeningen, da alternativet er, at enheden står stille uden indtjening.

⁵²⁰ *Pay-as-clear*-auktionsformatet er også kendt som uniform pricing auktion.

683. Et værk, der står til rådighed og bliver aktiveret af Energinet i forbindelse med opregulering i regulérkraftmarkedet, vil som udgangspunkt få dækket de omkostninger, der relaterer sig til selve aktiveringen, via regulérkraftprisen, jf. også punkt 265 ovenfor. Regulérkraftprisen er det beløb, som alle el-producenter modtager, hvis den accepterede kapacitet bliver aktiveret, og der skal leveres energi. Regulérkraftprisen fastsættes også efter *pay-as-clear*-formatet, men der kan indgå salgsbud fra de andre nordiske lande og andre typer reservekraft end i mFRR-kapacitetsauktionen. Aftalen om priskoordinering, der er genstand for denne sag, vedrører alene kapacitetsbud og dermed ikke bud på levering af energi. Aftalen påvirker derfor kun indirekte regulérkraftprisen.
684. Hvis de deltagende virksomheder i mFRR-kapacitetsauktionen indmelder lave priser (fx 1 kr./MW), kan det være et udtryk for, at el-producenterne, herunder kraftvarmeværkerne, har begrænsede omkostninger ved at stå til rådighed, og deres reservationspris derfor er en lav pris, idet mFRR ikke er den primære brug af produktionsenheden. En lav clearingspris på markedet kan således være udtryk for effektiv konkurrence, og at priserne dermed ligger omkring en stor andel af el-producenternes reservationspriser.

Delkonklusion om retlig og økonomisk kontekst

685. Efter en undersøgelse af de centrale aspekter ved markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1), herunder aktørernes rolle og auktionsformatet samt sammenhængen med markedet for mFRR i Østdanmark (DK2), finder styrelsen, at der ikke er forhold, som skaber berettiget tvivl om, at aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker har til formål at begrænse konkurrencen.
686. Den retlige og økonomiske kontekst bekræfter og understøtter dermed, at aftalens indhold og dens objektive formål er at koordinere priser og bud på mFRR i Vestdanmark (DK1) med det formål at begrænse konkurrencen – også set i lyset af den markedsmæssige sammenhæng, den indgår i.

4.3.3.4 Konklusion om at aftalen har til formål at begrænse konkurrencen

687. Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens konklusion, at aftalen om koordinering af priser og bud på mFRR i Vestdanmark (DK1) har til formål at begrænse konkurrencen i strid med konkurrencelovens § 6, stk.1, og TEUF artikel 101, stk. 1, idet:
- » aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker vedrører koordinering af priser og bud på mFRR i Vestdanmark (DK1),
 - » formålet med aftalen er at begrænse konkurrencen på *markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1)* ved at samle en række værker i en pulje med henblik på at hæve priserne på mFRR,
 - » den retlige og økonomiske kontekst understøtter og bekræfter, at aftalen om koordinering af priser og bud er egnet til at begrænse konkurrencen på *markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1)*.

4.3.4 Mærkbar konkurrencebegrænsning

688. Den fjerde betingelse for, at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 finder anvendelse, er som nævnt, at konkurrencebegrænsningen er mærkbar. Hvorvidt en konkurrencebegrænsning er mærkbar beror dels på en kvantitativ vurdering og dels en kvalitativ vurdering.
689. For aftaler, der har til formål at begrænse konkurrencen, er det ikke nødvendigt at foretage en konkret vurdering af kvantitativ og kvalitativ mærkbarhed, da sådanne aftaler efter deres art opfylder mærkbarhedskravet, jf. Domstolens dom fra 2012 i *Expedia Inc.*:

”Det må således fastslås, at en aftale, der kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater, og som har et konkurrencebegrænsende formål, efter sin art og uanset faktiske følger udgør en mærkbar begrænsning af konkurrencen.”⁵²¹

690. Da Effekthandel og de 49 værkers aftale om koordinering af priser og bud på mFRR i Vestdanmark (DK1) har til formål at begrænse konkurrencen, jf. afsnit 4.3.3, udgør den derfor også en mærkbar begrænsning af konkurrencen.

4.3.5 Overtrædelsens varighed

691. Styrelsen er i besiddelse af en række beviser for Effekthandels og de 49 værkers overtrædelse af konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1 og 3 og TEUF artikel 101, stk. 1, litra a og c. På baggrund af sagens beviser er det styrelsens vurdering, at overtrædelsen har fundet sted fra den 1. september 2019, hvor Effekthandel indgik den første aftale med en virksomhed om at deltage i puljeordningen, jf. afsnit 3.4.2.⁵²²
692. Styrelsen har modtaget dokumentation for, at Effekthandel har udsendt e-mails, der indeholder månedsopgørelser, til en række puljedeltagere for perioden september 2019 til i hvert fald august 2022. Styrelsen ligger dermed til grund, at den overordnede overtrædelse i hvert fald har varet fra september 2019 til august 2022.
693. Det fremgår af Tabel 3.3 og Tabel 3.4, jf. afsnit 3.4.2 om den omhandlede adfærd, hvornår de enkelte værker er indtrådt i aftalen, samt hvis – og i givet fald hvornår – de enkelte værker har opsagt aftalen med Effekthandel og dermed, hvornår værkerne er udtrådt af den horisontale aftale med Effekthandel og de øvrige værker. Overtrædelsens varighed varierer således for de enkelte parter alt afhængig af, hvornår de har underskrevet aftalen med Effekthandel og dermed indtrådt i puljeordningen (starttidspunktet), og hvornår de har opsagt aftalen med Effekthandel og dermed er udtrådt af puljeordningen.

4.3.6 Konklusion vedrørende konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101

694. På baggrund af ovenstående finder Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen sammenfattende, at:
- » Effekthandel og de 49 værker opfylder virksomhedsbegrebet,
 - » der foreligger en aftale mellem Effekthandel og de 49 værker om at koordinere priser og bud,
 - » aftalen har til formål at begrænse konkurrencen på markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1), og
 - » aftalen udgør en mærkbar konkurrencebegrænsning i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1 og nr. 3 og TEUF artikel 101, stk. 1, litra a og c.

4.4 Fritagelse

695. En konkurrencebegrænsende aftale kan i særlige tilfælde være fritaget fra forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 1.
696. Det kan enten skyldes, at aftalen er omfattet af en gruppefritagelse og dermed fritaget fra forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101, stk. 1, eller også kan det skyldes, at aftalen

⁵²¹ Jf. Domstolens dom af 3. december 2012 i sag C226/11, *Expedia Inc.*, præmis 37.

⁵²² Effekthandel har indgået aftaler med de 49 værker i perioden 1. september til 18. januar 2021, jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

er individuelt fritaget fra forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101. stk. 1, i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 3.

697. Det bemærkes, at styrelsen ikke har kompetence til at gruppefritage eller individuelt fritage en aftale fra forbuddet i TEUF artikel 101, stk. 1.⁵²³ Styrelsen skal derimod vurdere om betingelserne for gruppefritagelse eller individuel fritagelse i TEUF artikel 101, stk. 3, fra forbuddet i TEUF artikel 101, stk. 1, er opfyldt, dog uden at kunne konkludere, at aftalen er fritaget, eller at TEUF artikel 101, stk. 1, er uanvendelig. Hvis styrelsen vurderer, at betingelserne i TEUF artikel 101, stk. 3, er opfyldt, kan styrelsen beslutte, at der ikke er grundlag for at gribe ind efter TEUF artikel 101, stk. 1.

4.4.1 Aftalen er ikke omfattet af en gruppefritagelsesforordning

698. Aftalen er ikke omfattet af en gruppefritagelse, da aftalen er af horisontal karakter, og idet den hverken vedrører forsknings- og udviklingsaftaler, specialiseringsaftaler eller teknologioverførselsaftaler.⁵²⁴
699. Parterne⁵²⁵ har dog i sagen gjort gældende, at Effekthandel har indgået vertikale aftaler med de 49 værker, samt at aftalerne ikke indeholder særligt alvorlige konkurrencebegrænsninger. Parterne har videre gjort gældende, at hverken de 49 værker eller Effekthandel har en markedsandel på 30 pct. eller derover på markedet for mFRR, hvorfor at aftalen må være omfattet af den vertikale gruppefritagelse.⁵²⁶
700. Som beskrevet i afsnit 4.3.2.3, er det styrelsens vurdering, at de 49 værker er konkurrenter på det relevante marked for salg af mFRR, hvorfor styrelsen anser aftalen mellem de 49 værker som horisontal. Derudover er det styrelsens vurdering, at Effekthandel er medansvarlig for koordineringen af priser og bud og dermed, at Effekthandel er en del af den horisontale aftale. Styrelsen finder samlet, at aftalen er horisontal.⁵²⁷
701. Gruppefritagelsesforordningen for vertikale aftaler⁵²⁸ finder ikke anvendelse på horisontale aftaler. Parternes horisontale aftale om koordinering af priser og bud er således ikke omfattet af denne gruppefritagelse.
702. Selv hvis aftalen om koordinering af priser og bud konkurrenceretligt skulle anses som en vertikal aftale mellem Effekthandel og hvert enkelt værk, så har aftalen blandt andet til formål at

⁵²³ Jf. forordning nr. 1/2003, artikel 5, som udtømmende oplister, hvad medlemsstaternes konkurrencemyndigheder er beføjede til i relation til TEUF artikel 101 og 102, samt særligt artikel 5, sidste afsnit.

⁵²⁴ Jf. Kommissionens forordning (EU) 2023/1067 af 1. juni 2023 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af specialiseringsaftaler, Kommissionens forordning (EU) nr. 2023/1066 af den 1. juni 2023 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af forsknings- og udviklingsaftaler og Kommissionens forordning (EU) nr. 316/2014 af 21. marts 2014 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af teknologioverførselsaftaler.

⁵²⁵ Effekthandel og virksomhed 1-4, 6-12, 14-15, 18-19, 22-27, 29-31, 33-35, 37-38, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

⁵²⁶ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 35, bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 13, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 13, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 13, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 18-19, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 13, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], side 13, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 18-19, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 18-19, bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 13.

⁵²⁷ For en mere udbydende vurdering henvises til afsnit 4.3.2.3.

⁵²⁸ Kommissionens forordning (EU) 2022/720 af den 10. maj 2022 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis.

begrænse parternes mulighed for at fastsætte deres egen pris på mFRR-kapacitetsauktionen, og aftalen falder derfor uden for gruppefritagelsen.⁵²⁹

4.4.2 Aftalen opfylder ikke betingelserne for en individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8 og TEUF artikel 101, stk. 3

703. Det følger af konkurrencelovens § 8, stk. 1⁵³⁰, at forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, ikke finder anvendelse, hvis en aftale mellem virksomheder opfylder fire betingelser.⁵³¹
704. De fire kumulative betingelser er, at aftalen:
1. bidrager til at styrke effektiviteten i produktionen eller distributionen af varer eller tjenesteydelser eller fremmer den tekniske eller økonomiske udvikling,
 2. sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelene herved,
 3. ikke pålægger virksomhederne begrænsninger, som er unødvendige for at nå disse mål, og
 4. ikke giver virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser.
705. Konkurrencelovens § 8, stk. 1, sonderer ikke mellem alvorlige og ikke-alvorlige konkurrencebegrænsninger. I princippet kan alle konkurrencebegrænsende aftaler derfor opnå fritagelse, men det kræver en særlig underbygget begrundelse, hvis aftaler, som indeholder alvorlige konkurrencebegrænsninger, skal kunne opfylde betingelserne i konkurrencelovens § 8. Det er således ikke sandsynligt, at alvorlige konkurrencebegrænsninger opfylder betingelserne for fritagelse i konkurrencelovens § 8, stk. 1.⁵³²
706. Det er virksomhederne, der har bevisbyrden for, at alle betingelserne for individuel fritagelse i konkurrencelovens § 8, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 3, er opfyldt.⁵³³
707. En række af parterne⁵³⁴ har som en del af deres hørings svar til styrelsens klagepunktsmeddelelse af den 22. februar 2023 anført, at Effekthandels aftaler med de 49 værker er fritaget, jf. konkurrencelovens § 8, stk. 1.⁵³⁵
708. Styrelsen vil nedenfor foretage en vurdering af, om de fire betingelser for individuel fritagelse i konkurrencelovens § 8, stk. 1, er opfyldt ud fra de anbringender, som parterne har anført i deres hørings svar. Det bemærkes, at alle fire betingelser skal være opfyldt, før aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker kan fritages i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 1.

⁵²⁹ Jf. Kommissionens forordning (EU) 2022/720 af den 10. maj 2022 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis, artikel 4, litra a).

⁵³⁰ Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt til TEUF artikel 101, stk. 3.

⁵³¹ Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at styrelsen ved udøvelsen af skønnet over, hvorvidt betingelsen i § 8, stk. 1, er opfyldt, skal tage hensyn til Kommissionens og Domstolens praksis efter artikel 101, stk. 3, jf. forarbejderne til lov nr. 384 af 10. juni 1997, FT 1996-97, tillæg A, side 3662, h.sp.

⁵³² Kommissionens meddelelse om retningslinjer for anvendelsen af traktatens artikel 81, stk. 3 [nu artikel 101, stk. 3], (2004/C 101/08) ("Kommissionens retningslinjer"), punkt 79

⁵³³ Jf. FT 2004/05, 1. samling, tillæg A, side 1638 v.sp.

⁵³⁴ Effekthandel og virksomhed 1-2, 4, 6-12, 14-15, 18-19, 22-27, 29-31, 33-35, 37-38, 41 og 44 jf. Tabel 3.3 og Tabel 3.4.

⁵³⁵ Jf. bilag 19, hørings svar fra 24 parter, side 33-37, bilag 20, hørings svar fra [Virksomhed 34], side 14, bilag 22, hørings svar fra [Virksomhed 35], side 13-14, bilag 23, hørings svar fra [Virksomhed 44], side 14, bilag 32, hørings svar fra [Virksomhed 7], side 19, bilag 33, hørings svar fra [Virksomhed 15], side 14-15, bilag 36, hørings svar fra [Virksomhed 27], side 14, bilag 38, hørings svar fra [Virksomhed 22], side 19, bilag 41, hørings svar fra [Virksomhed 41], side 19 og bilag 44, hørings svar fra [Virksomhed 23], side 14.

Ad (1): Bidrager til at styrke effektiviteten i produktionen eller distributionen af varer eller tjenesteydelser eller fremmer den tekniske eller økonomiske udvikling

709. Vedrørende den første og den anden betingelse har parterne fremført, at aftalen styrker salget af mFRR i Vestdanmark (DK1) og derved også styrker forsynings sikkerheden, idet aftalen sikrer et større udbud af kapacitet i auktionen for mFRR, da værkerne ellers ikke har kunnet opnå dækning af deres omkostninger til mFRR.⁵³⁶
710. Parterne har videre bemærket, at der er effektivitetsgevinster ved virksomhedsformatet. Parterne har anført, at puljeordningen er fuldstændig som et andels selskab. Effekthandel har dog ikke oprettet et egentligt andels selskab, da det blot var en enklere og billigere måde at etablere puljeordningen på. Parterne gør således gældende, at *"puljeordningen skal anses for undtaget efter konkurrencelovens § 8, da selskabskonstruktionen/ejerstrukturen er skønnet at være billigere og mere effektiv for værkerne end et formelt andels selskab."*⁵³⁷
711. For det første er det styrelsens vurdering, at puljeordningen i dens nuværende udformning ikke opfylder andelsformålet, jf. afgørelsens punkt 588-594. Det er derfor styrelsens vurdering, at den nævnte selskabskonstruktion ikke kan anses som en effektivitetsgevinst.
712. For det andet har Effekthandel og de 49 værker ikke dokumenteret eventuelle effektivitetsgevinster i form af ressourcebesparelser på transaktionsomkostninger i forbindelse med afgivning af bud i mFRR-kapacitetsauktionen. Videre har parterne ikke dokumenteret påstanden om, at aftalen har styrket salget af mFRR i Vestdanmark (DK1) eller har sikret forsynings sikkerheden. Parterne har således ikke fremsendt dokumentation for et eventuelt øget udbud, lavere priser eller bedre konkurrence på markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1) som følge af aftalen.
713. For det tredje fremgår det af Kommissionens meddelelse om retningslinjer for anvendelsen af traktatens artikel 81 [101], at lavere salgsomkostninger, som er opnået som en følge af mindsket konkurrence, ikke har konkurrencefremmende virkninger på markedet.⁵³⁸
714. På denne baggrund er det styrelsens vurdering, at betingelserne i konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 1, ikke er opfyldt, og at der derved ikke er påvist effektivitetsgevinster ved aftalen.

Ad (2): Sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelene herved

715. Parterne har anført, at værkernes varmekunder sikres en rimelig andel af fordelene via *hvile-i-sig-selv*-princippet.⁵³⁹
716. Det fremgår af Kommissionens meddelelse om retningslinjer om anvendelsen af traktatens artikel 81 [101], at begrebet forbrugere omfatter alle direkte eller indirekte brugere af de produkter, som aftalen omhandler.⁵⁴⁰ Da det er Energinet, der er aftager på markedet for mFRR, og i

⁵³⁶ Jf. bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 14, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 14, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 14, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 19, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 14, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27] side 14, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 19, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 19 og bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 14.

⁵³⁷ Jf. bilag 19, høringssvar fra 24 parter, side 34.

⁵³⁸ Jf. Kommissionens meddelelse om retningslinjer for anvendelsen af traktatens artikel 81, stk. 3, punkt 49.

⁵³⁹ Jf. bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 14, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 14, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 19, side 14, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 14, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27] side 14, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 19, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 19 og bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 14.

⁵⁴⁰ Jf. Kommissionens meddelelse om retningslinjer for anvendelsen af traktatens artikel 81, stk. 3, punkt 84.

sidste ende el-forbrugerne, er det styrelsens vurdering, at begrebet forbrugere skal fortolkes som el-forbrugerne.

717. Styrelsen vurderer ikke, at aftalen medfører effektivitetsgevinster og finder, at selv hvis der var sådanne effektivitetsgevinster, bliver forbrugerne ikke sikret en rimelig andel heraf.
718. Værkernes ejere, det vil sige andelshavere, kan være blevet sikret en andel af udbyttet fra aftalen i form af lavere varmepriser på grund af højere omsætning på mFRR. Det forhold, at en pris-aftale mellem konkurrenter fører til gevinster for ejerne af selskaberne kan ikke have karakter af en effektivitetsgevinst.
719. Styrelsen henviser endvidere til Kommissionens retningslinjer⁵⁴¹ punkt 43, hvoraf det fremgår:

”Negative virkninger for forbrugerne på et geografisk marked eller produktmarked kan normalt ikke afvejes mod og opvejes af positive virkninger for forbrugerne på et andet geografisk marked eller produktmarked, der ikke har forbindelse med det førstnævnte.”

720. Positive virkninger for værkernes fjernvarmeforbrugere kan dermed normalt ikke opveje de negative virkninger, puljeordningen potentielt har haft for Energinet, der er aftager på markedet for mFRR, og i sidste ende el-forbrugerne.
721. På den baggrund er det styrelsens vurdering, at Effekthandel og de 49 værker ikke på tilstrækkelig vis har dokumenteret, at en eventuel effektivitetsgevinst vil komme forbrugerne til gode.

Ad (3): Ikke pålægger virksomhederne begrænsninger, som er unødvendige for at nå disse mål

722. Parterne har vedrørende den tredje betingelse anført, at *”Effekthandel har oplyst, at betingelsen om, at værkerne ikke selv må byde ind på markedet, umiddelbart kan frafaldes. Betingelsen ses i øvrigt ikke at pålægge værkerne unødige begrænsninger i forhold til at opnå dækning for sine produktionsomkostninger samt sikre udbuddet af reservekapacitet.”*⁵⁴²

Styrelsen vurderer, at aftalen udgør en alvorlig konkurrencebegrænsning, som indebærer, at værkerne afskærms fra at prissætte mFRR som individuelle virksomheder, hvorved den normale konkurrence mellem værkerne er blevet sat ud af kraft. Aftalen har derfor pålagt de 49 værker unødvendige begrænsninger, og den tredje betingelse i konkurrencelovens § 8 er dermed ikke opfyldt.

723. Da der ikke er påvist effektivitetsgevinster ved aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker, har styrelsen ikke taget stilling til, hvorvidt denne tredje betingelse vil være opfyldt, hvis Effekthandel ændrer betingelsen om, at værkerne ikke selv må fastsætte prisen på mFRR.

Ad (4): Ikke giver virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser

724. I forhold til den fjerde betingelse bemærker parterne, at salget af mFRR for hvert enkelt værk udgør en meget begrænset bi-ydelse til varmeproduktionen. Der er således ifølge disse parter

⁵⁴¹ Jf. Kommissionens meddelelse om retningslinjer for anvendelsen af traktatens artikel 81, stk. 3, punkt 43.

⁵⁴² Jf. bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 14, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 14, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 14, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 19, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 14, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27] side 14, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 19, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 19 og bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 14.

intet, der tyder på, at aftalerne mellem Effekthandel og de enkelte værker har mulighed for at påvirke eller udelukke konkurrencen på markedet.⁵⁴³

725. Det er styrelsens vurdering, at selvom mFRR er en bi-ydelse til kraftvarmeværkernes varme-produktion, begrundes dette ikke, at konkurrencen ikke bliver udelukket, idet en eventuel begrænsning ikke er sket på markedet for produktion af fjernvarme, men derimod på markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1). Endvidere fremgår det af blandt andet afsnit 3.4.3, punkt 305 og afsnit 3.4.4, punkt 307, at Effekthandel forsøger at opnå en bestemt mængde kapacitet til puljeordningen for at få bedre forudsætninger for at hæve priserne i markedet. Effekthandel forsøger således at få en så stor mængde kapacitet i puljeordningen, at puljeordningen netop har mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1), så Effekthandel kan være prissættende i mFRR-kapacitetsauktionen. Aftalen vedrører desuden hele afsætningen af mFRR for så vidt angår de 49 værker samt store dele af markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1).
726. Det kan derfor på det foreliggende grundlag ikke afvises, at aftalen giver Effekthandel og de 49 værker mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser.
727. Sammenfattende finder styrelsen, at aftalen mellem Effekthandel og de 49 værker ikke opfylder betingelserne for individuel fritagelse, og derfor ikke kan fritages fra forbuddet i konkurrence-lovens § 6, stk. 1, jf. § 8, stk. 1. På baggrund af disse oplysninger er det styrelsens vurdering, at aftalen heller ikke opfylder betingelserne i TEUF artikel 101, stk. 3.

4.5 Samlet konklusion

728. På baggrund af ovenstående er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at:
- » det relevante marked umiddelbart kan afgrænses til markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1). Styrelsen har dog ikke foretaget en endelig afgrænsning af det relevante marked,
 - » aftalen kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater mærkbart,
 - » Effekthandel og de 49 værker opfylder virksomhedsbegrebet,
 - » der foreligger en aftale mellem Effekthandel og de 49 værker om koordinering af priser og bud i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1 og nr. 3 og TEUF artikel 101, stk. 1, litra a og c på markedet for mFRR i Vestdanmark (DK1),
 - » aftalen er horisontal,
 - » aftalen har til formål at begrænse konkurrencen, og
 - » aftalen falder ikke ind under en gruppefritagelsesforordning og opfylder ikke betingelserne i konkurrencelovens § 8, stk. 1 og TEUF artikel 101, stk. 3.

⁵⁴³ Jf. bilag 20, høringssvar fra [Virksomhed 34], side 14, bilag 22, høringssvar fra [Virksomhed 35], side 14, bilag 23, høringssvar fra [Virksomhed 44], side 14, bilag 32, høringssvar fra [Virksomhed 7], side 20, bilag 33, høringssvar fra [Virksomhed 15], side 14, bilag 36, høringssvar fra [Virksomhed 27], side 14, bilag 38, høringssvar fra [Virksomhed 22], side 19, bilag 41, høringssvar fra [Virksomhed 41], side 19 og bilag 44, høringssvar fra [Virksomhed 23], side 14.

5. BILAG

Bilag 1: Uddrag af Energinets klage til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen af den 21. januar 2021 (bilag 1 og bilag 3)

Bilag 2: Materiale fra kontrolundersøgelsen den 5. maj 2021

Bilag 3: Effekthandel fremsender advokatredegørelse af 30. august 2019

Bilag 4: Referat af møde med Effekthandel af den 16. februar 2022 om styrelsens meddelelse om betænkeligheder af den 26. januar 2022

Bilag 5: Effekthandels bemærkninger af den 4. marts 2022 til styrelsens meddelelse om betænkeligheder af den 26. januar 2022

Bilag 6: Indhentet materiale fra [Virksomhed 3] af den 6. april 2022

Bilag 7: Referat af MOB-møde med [Virksomhed 33] den 31. maj 2022

Bilag 8: Indhentet materiale fra [Virksomhed 5] af den 15. august 2022

Bilag 9: Indhentet materiale fra [Virksomhed 17] af den 4. november 2022

Bilag 10: Indhentet materiale fra [Virksomhed 29] af den 17. februar 2022

Bilag 11: Indhentet materiale fra [Virksomhed 46-49] af den 30. november 2022

Bilag 12: Indhentet materiale af den 30. marts 2023 fra [Virksomhed 18]

Bilag 13: Indhentet materiale af 6. marts 2023 fra [Virksomhed 4]

Bilag 14: Indhentet materiale af 27. februar 2023 fra [Virksomhed 32]

Bilag 15: Indhentet materiale af den 24. februar 2023 fra [Virksomhed 42]

Bilag 16: Indhentet materiale af den 28. marts 2023 fra [Virksomhed 45]

Bilag 17: Vejledning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til [xxx] af den 29. juli 2019

Bilag 18: Oplysninger om manglende betalingsevne

Bilag 19: Høringssvar fra 24 parter

Bilag 20: Høringssvar fra [Virksomhed 34]

Bilag 21: Høringssvar fra [Virksomhed 29]

Bilag 22: Høringssvar fra [Virksomhed 35]

Bilag 23: Høringssvar fra [Virksomhed 44]

Bilag 24: Høringssvar fra [Virksomhed 30]

Bilag 25: Høringssvar fra [Virksomhed 13]

Bilag 26: Høringssvar fra [Virksomhed 39]

Bilag 27: Høringssvar fra [Virksomhed 20]

Bilag 28: Høringssvar fra [Virksomhed 24]

Bilag 29: Høringssvar fra [Virksomhed 11]

Bilag 30: Høringssvar fra [Virksomhed 48]

Bilag 31: Høringssvar fra [Virksomhed 21]

Bilag 32: Høringssvar fra [Virksomhed 7]

Bilag 33: Høringssvar fra [Virksomhed 15]

Bilag 34: Høringssvar fra [Virksomhed 17]

Bilag 35: Høringssvar fra [Virksomhed 45]

Bilag 36: Høringssvar fra [Virksomhed 27]

Bilag 37: Høringssvar fra [Virksomhed 12]

Bilag 38: Høringssvar fra [Virksomhed 22]

Bilag 39: Høringssvar fra [Virksomhed 16]

Bilag 40: Høringssvar fra [Virksomhed 3]

Bilag 41: Høringssvar fra [Virksomhed 41]

Bilag 42: Høringssvar fra [Virksomhed 4]

Bilag 43: Høringssvar fra [Virksomhed 9]

Bilag 44: Høringssvar fra [Virksomhed 23]

Bilag 45: Høringssvar fra [Virksomhed 49]

Bilag 46: Høringssvar fra [Virksomhed 28]

Bilag 47: Høringssvar fra [Virksomhed 10]

Bilag 48: Høringssvar fra [Virksomhed 47]

Bilag 49: Høringssvar fra [Virksomhed 46]

Bilag 50: Afgørelse fra Energistyrelsen om hvorvidt konkurrencebegrænsningen er en direkte eller nødvendig følge af varmeforsyningslovens § 20 og besvarelse af den 4. september 2023 af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens henvendelse af den 25. august 2023

Bilag 51: Påtaleopgivelser fra 2015 til [xxx]

Bilag 52: Energinets oversigt over balanceansvarlige aktører pr. 13.10.2023

Bilag 53: Forsyningstilsynets rapport om Energinets indkøb af reserver i elsystemet af 19. december 2018

Bilag 54: [Virksomhed 16]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 23. februar 2022

Bilag 55: [Virksomhed 33]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 27. februar 2023

Bilag 56: [Virksomhed 8]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 28. september 2022

Bilag 57: [Virksomhed 11]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 22. december 2022

Bilag 58: [Virksomhed 30]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 31. marts 2023

Bilag 59: [Virksomhed 13]s opsigelse af aftale med Effekthandel af den 27. februar 2023

Midlertidig udgave
